

Bijlagen Begroting 2018

PS 66/17

Bijlagen Begroting 2018

Inhoud

blz.

Financiële positie

I Financiële positie - Toelichting lasten en baten	5
1 Meerjarenraming programma's en productgroepen	6
2 Structureel begrotingsevenwicht	8
3 Limitatief overzicht van incidentele lasten en baten	9
4 Toedeling organisatiekosten	19
5 Specificatie van de aanmerkelijke verschillen in lasten en baten tussen jaarrekening 2016 en begroting 2018	21
II Financiële positie - Geprognosticeerde balans	25
6 Geprognosticeerde balans	26
7 Immateriële vaste activa	27
8 Materiële vaste activa	28
9 Financiële vaste activa	
a Deelnemingen	38
b Uitwerking paragraaf verbonden partijen	40
c Verstrekte geldleningen	117
10 Reserves	137
11 Voorzieningen	147
12 Vaste schulden	152
13 Borg- en garantstellingen	
a Gewaarborgde geldleningen	153
b Gemeenschappelijk gewaarborgde geldleningen	154
c Garantieverplichtingen	155
14 Berekening EMU-saldo	162
III Financiële positie - Uitwerking paragraaf weerstandsvermogen	163
15 Uitwerking paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing	164
16 Financiële positie van Noord-Brabant i.r.t. overige provincies	169
Overige bijlagen	173
17 Inkomensoverdrachten-subsidiebudgetten	174
18 Investeringschema	177

De in deze bijlagen vermelde financiële cijfers betreffen - tenzij in de desbetreffende bijlage anders is vermeld - bedragen in hele Euro.

I Financiële positie: Toelichting lasten en baten

Bijlage 1 Meerjarenraming programma's en productgroepen

Bijlage 1 bevat het gespecificeerde meerjarenoverzicht van lasten en baten per programma en per productgroep.

Provinciale Staten stellen de begroting 2018 vast op productgroepniveau. Daarmee autoriseren PS het totaal van de lasten 2018 en het totaal van de baten 2018 van elke productgroep. In de begroting zijn deze totalen per productgroep voor het jaar 2018 in één overzicht opgenomen (zie Begroting 2018 - onderdeel Financiële begroting/overzicht van lasten en baten begroting 2018).

Een beknopt meerjarig totaaloverzicht van de incidentele en structurele lasten en baten per programma is eveneens in de Financiële begroting opgenomen.

Bijlage 2 Recapitulatie structureel begrotingsevenwicht

Bijlage 2 laat zien dat de begroting 2018 niet alleen een sluitende begroting is, maar dat ook sprake is van structureel evenwicht. Dat wil zeggen dat in 2018 en 2019 en verdere jaren de structurele baten in begroting en meerjarenraming hoger uitkomen dan de structurele lasten.

Bijlage 3 Limitatief overzicht van incidentele lasten en incidentele baten

Om vast te kunnen stellen of er in de begroting sprake is van een structureel evenwicht is het van belang dat inzicht bestaat in welk deel van de lasten en de baten incidenteel is en welk deel structureel. Daartoe is in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) voorgeschreven dat in de begroting een limitatief overzicht van de incidentele lasten en incidentele baten wordt opgenomen.

Bijlage 3 bevat dit limitatief overzicht van alle incidentele lasten en incidentele baten. Uit dit overzicht van incidentele lasten en incidentele baten blijkt dat Noord-Brabant een structureel begrotingsevenwicht heeft. De structurele lasten zijn lager dan de structurele baten in de begroting.

Bijlage 4 Toedeling organisatiekosten

Met ingang van begroting 2017 schrijft het BBV voor dat de kosten die betrekking hebben op het primaire proces direct aan de programma's dienen te worden toegerekend en dat daarnaast de kosten van overhead op één centrale plek buiten de programma's moeten worden opgenomen.

Bijlage 4 bevat een specificatie van de toedeling van de directe organisatiekosten en de overheadkosten.

Bijlage 5 Specificatie van de aanmerkelijke verschillen tussen de lasten en de baten van jaarrekening 2016 en begroting 2018

Een specificatie van de belangrijkste verschillen tussen de jaarrekening 2016 en de begroting 2018 is opgenomen in bijlage 5.

Een toelichting op de belangrijkste verschillen in lasten en baten tussen de begroting 2017 en 2018 is bij elk van de productgroepen in de begroting opgenomen.

Meerjarenraming programma's en productgroepen						Bijlage 1
Bedragen in €	Jaarrek.2016	Begr.2017	Begr.2018	Begr.2019	Begr.2020	Begr.2021
01 Programma Bestuur						
<u>01.01 Provinciebestuur</u>						
Lasten	8.568.946	9.500.435	9.371.701	9.848.340	7.853.966	7.853.966
Baten	100.573	2.267	2.267	2.267	2.267	2.267
<u>01.02 Bestuurlijke samenwerking</u>						
Lasten	1.473.350	4.568.903	1.958.164	1.258.330	1.260.720	1.058.497
Baten	1.054.703	205.000	0	0	0	0
<u>01.03 Interbestuurlijk toezicht</u>						
Lasten	77.278	70.424	70.424	70.425	70.426	70.426
Baten	0	0	0	0	0	0
Toegerekende organisatiekosten	12.673.174	6.084.026	5.995.573	5.750.374	5.307.461	5.309.178
Totaal lasten programma Bestuur	22.792.749	20.223.788	17.395.862	16.927.469	14.492.573	14.292.067
Totaal baten programma Bestuur	1.155.276	207.267	2.267	2.267	2.267	2.267
02 Programma Ruimte						
<u>02.01 Ruimtelijke ontwikkeling van het mozaiek</u>						
Lasten	16.909.550	12.362.430	33.324.745	31.844.084	47.136.260	15.563.920
Baten	653.994	4.508.716	13.667.244	17.568.254	26.381.831	1.549.940
<u>02.02 Agrofood</u>						
Lasten	2.562.285	11.077.556	10.102.202	3.849.645	948.841	430.214
Baten	118.209	0	0	0	0	0
Toegerekende organisatiekosten	21.861.330	9.274.433	9.139.597	8.765.819	8.090.643	8.093.261
Totaal lasten programma ruimte	41.333.165	32.714.419	52.566.544	44.459.548	56.175.744	24.087.395
Totaal baten programma Ruimte	772.203	4.508.716	13.667.244	17.568.254	26.381.831	1.549.940
03 Programma Natuur, water en milieu						
<u>03.01 Water</u>						
Lasten	909.244	15.414.348	27.959.435	30.486.003	24.782.339	23.255.194
Baten	4.718.098	4.581.720	4.200.000	3.800.000	3.800.000	3.800.000
<u>03.02 Milieu</u>						
Lasten	39.587.765	43.751.105	35.720.364	34.728.236	25.926.644	19.376.644
Baten	7.365.662	11.834.495	2.150.059	2.100.059	1.750.059	1.750.059
<u>03.03 Natuur en Landschap</u>						
Lasten	44.556.189	71.535.747	56.581.114	58.742.839	52.712.697	53.644.697
Baten	615.056	5.062.615	4.681.375	2.635.375	2.635.375	2.635.375
<u>03.04 Natuurnetwerk Brabant</u>						
Lasten	17.431.995	38.027.566	1.100.000	1.100.000	1.100.000	1.100.000
Baten	16.668.998	992.322	0	0	0	0
Toegerekende organisatiekosten	32.778.354	14.611.736	14.399.305	13.810.420	12.746.693	12.750.821
Totaal lasten programma Natuur, water en mi	135.263.548	183.340.502	135.760.218	138.867.498	117.268.373	110.127.356
Totaal baten programma Natuur, water en mi	29.367.813	22.471.152	11.031.434	8.535.434	8.185.434	8.185.434
04 Programma Economie						
<u>04.01 Algemeen economisch beleid</u>						
Lasten	56.707.992	38.907.814	17.311.038	15.558.235	17.027.548	19.892.983
Baten	18.375.051	12.794.113	181.350	181.350	181.350	181.350
<u>04.02 Economisch programma Brabant</u>						
Lasten	33.519.914	34.349.155	15.590.000	13.847.000	8.200.000	5.500.000
Baten	504.066	0	0	0	0	0
<u>04.04 Duurzame energie en energietransitie</u>						
Lasten	3.282.000	8.622.483	5.480.675	3.676.175	784.142	706.175
Baten	263.117	105.308	0	0	0	0
Toegerekende organisatiekosten	9.580.180	7.388.412	7.280.996	6.983.226	6.445.353	6.447.442
Totaal lasten programma Economie	103.090.086	89.267.864	45.662.709	40.064.636	32.457.043	32.546.600
Totaal baten programma Economie	19.142.234	12.899.421	181.350	181.350	181.350	181.350
05 Programma Mobiliteit						
<u>05.01 Mobiliteit</u>						
Lasten	41.070.732	37.340.758	248.906.579	74.884.395	30.478.777	25.651.878
Baten	551.570	1.344.842	905.251	905.251	1.582.000	1.582.000
<u>05.02 Openbaar vervoer</u>						

Meerjarenraming programma's en productgroepen						Bijlage 1
Bedragen in €	Jaarrek.2016	Begr.2017	Begr.2018	Begr.2019	Begr.2020	Begr.2021
Lasten	96.258.068	116.709.022	97.667.556	100.224.020	96.777.000	97.392.000
Baten	80.926.453	85.026.184	86.055.556	2.120.000	2.120.000	2.120.000
05.03. Infrastructuur/provinciale wegen						
Lasten	134.718.343	71.625.021	74.327.357	84.757.314	125.714.763	87.610.048
Baten	35.655.286	17.935.398	17.600.617	22.891.671	20.954.239	20.954.239
Toegerekende organisatiekosten	26.674.255	15.578.206	15.351.723	14.723.888	13.589.803	13.594.200
Totaal lasten programma Mobiliteit	298.721.399	241.253.007	436.253.215	274.589.617	266.560.343	224.248.126
Totaal baten programma Mobiliteit	117.133.310	104.306.424	104.561.424	25.916.922	24.656.239	24.656.239
06 Programma Cultuur en samenleving						
06.01. Cultuur						
Lasten	35.969.339	23.696.486	23.231.913	23.131.556	21.483.363	19.098.363
Baten	281.676	178.000	48.000	48.000	48.000	48.000
06.02. Erfgoed						
Lasten	15.236.588	22.192.741	22.593.175	18.353.931	12.689.875	12.689.875
Baten	725.975	604.000	603.808	603.618	604.002	604.002
06.03. Sociale veerkracht						
Lasten	4.531.518	5.797.954	5.729.334	5.717.819	5.745.006	5.753.293
Baten	3.015	97.206	96.271	84.159	16.482	24.769
06.04. Sport						
Lasten	5.575.726	5.056.073	5.322.699	5.167.718	2.163.969	1.347.736
Baten	0	0	0	0	0	0
Toegerekende organisatiekosten	12.238.689	4.609.134	4.542.124	4.356.366	4.020.824	4.022.125
Totaal lasten programma Cultuur en samenlev	73.551.861	61.352.388	61.419.245	56.727.390	46.103.037	42.911.392
Totaal baten programma Cultuur en samenlev	1.010.667	879.206	748.079	735.777	668.484	676.771
Algemeen financieel beleid						
Algemene dekkingsmiddelen						
Lasten	17.373.313	13.872.778	12.134.816	11.176.200	10.882.975	10.093.618
Baten	678.559.573	725.383.258	588.656.416	586.442.193	575.626.621	560.911.234
Kosten van overhead						
Lasten	325.527	61.954.743	61.066.508	58.569.070	54.057.906	54.075.388
Baten						
Heffing vennootschapsbelasting						
Lasten	0	0	0	0	0	0
Baten						
Onvoorzien						
Lasten	0	1.008.402	1.308.402	1.308.402	1.308.402	1.308.402
Baten						
Stelposten						
Lasten	503.568	100.000	39.336.960	43.478.290	59.552.519	29.930.764
Baten	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten Alg. financieel beleid	18.202.408	76.935.923	113.846.686	114.531.962	125.801.802	95.408.172
Totaal baten Alg. financieel beleid	678.559.573	725.383.258	588.656.416	586.442.193	575.626.621	560.911.234
Totaal generaal lasten (A)	692.955.215	705.087.891	862.904.479	686.168.120	658.858.915	543.621.108
Totaal generaal baten (B)	847.141.075	870.655.444	718.848.214	639.382.197	635.702.226	596.163.235
Totaal saldo van baten en lasten (B-A)	154.185.860	165.567.553	-144.056.265	-46.785.923	-23.156.689	52.542.127
Storingen in reserves (C)						
	653.984.278	812.343.316	369.189.425	357.735.896	329.124.105	311.824.713
Onttrekkingen aan reserves (D)						
	553.177.716	646.775.763	513.245.690	404.521.819	352.280.794	259.282.586
Lasten + storingen in reserves (A+C)	1.346.939.493	1.517.431.207	1.232.093.904	1.043.904.016	987.983.020	855.445.821
Baten + onttrekkingen aan reserves (B+D)	1.400.318.791	1.517.431.207	1.232.093.904	1.043.904.016	987.983.020	855.445.821
Geraamd resultaat (B+D-A-C)	53.379.298	0	0	0	0	0

bijlage 2 Bedragen x € 1.000															
Recapitulatie begrotingsevenwicht	Begr.2017			Begr.2018			Begr.2019			Begr.2020			Begr.2021		
	totaal	waarvan: incidenteel	structureel	totaal	waarvan: incidenteel	structureel	totaal	waarvan: incidenteel	structureel	totaal	waarvan: incidenteel	structureel	totaal	waarvan: incidenteel	structureel
Lasten															
lasten programma Bestuur	20.224	2.500	17.724	17.396	0	17.396	16.927	0	16.927	14.493	0	14.493	14.292	0	14.292
Lasten programma Ruimte	32.714	15.777	16.937	52.567	12.477	40.089	44.460	8.732	35.727	56.176	0	56.176	24.087	0	24.087
Lasten progr.Natuur, water en milieu	183.341	76.041	107.300	135.760	12.676	123.084	138.867	11.172	127.695	117.268	0	117.268	110.127	2.785	107.342
Lasten programma Economie	89.268	54.320	34.948	45.663	14.203	31.459	40.065	9.497	30.568	32.457	178	32.279	32.547	0	32.547
Lasten programma Mobiliteit	241.253	42.477	198.776	436.253	220.395	215.858	274.590	58.595	215.995	266.560	48.642	217.918	224.248	1.233	223.015
Lasten progr.Cultuur en samenleving	61.352	14.664	46.688	61.419	13.563	47.857	56.727	14.514	42.213	46.103	5.380	40.723	42.911	5.180	37.731
Lasten Algemeen financieel beleid	76.936	1.570	75.366	113.847	38.722	75.125	114.532	40.352	74.180	125.802	47.433	78.369	95.408	20.071	75.337
Totaal lasten	A 705.088	207.349	497.739	862.904	312.036	550.868	686.168	142.863	543.305	658.859	101.633	557.226	543.621	29.269	514.352
Baten															
Baten programma Bestuur	207	205	2	2	0	2	2	0	2	2	0	2	2	0	2
Baten programma Ruimte	4.509	159	4.350	13.667	7.771	5.896	17.568	11.302	6.266	26.382	21.905	4.477	1.550	0	1.550
Baten progr. Natuur, water en milieu	22.471	13.845	8.627	11.031	2.496	8.535	8.535	0	8.535	8.185	0	8.185	8.185	0	8.185
Baten programma Economie	12.899	12.718	181	181	0	181	181	0	181	181	0	181	181	0	181
Baten programma Mobiliteit	104.306	83.537	20.770	104.561	84.259	20.303	25.917	323	25.594	24.656	1.000	23.656	24.656	1.000	23.656
Baten progr.Cultuur en samenleving	879	100	779	748	0	748	736	0	736	668	0	668	677	0	677
Baten Algemeen financieel beleid	725.383	116.688	608.696	588.656	3.449	585.207	586.442	4.294	582.149	575.627	617	575.010	560.911	0	560.911
Totaal baten	B 870.655	227.251	643.404	718.848	97.975	620.873	639.382	15.919	623.463	635.702	23.522	612.181	596.163	1.000	595.163
Tot.saldo van baten en lasten	165.568			-144.056			-46.786			-23.157			52.542		
Stortingen in reserves	C 812.343	812.343	0	369.189	369.189	0	357.736	357.736	0	329.124	329.124	0	311.825	311.825	0
Onttrekkingen aan reserves	D 646.776	646.776	0	513.246	513.246	0	404.522	404.522	0	352.281	352.281	0	259.283	259.283	0
Geraamd resultaat (B+D-A-C)	0			0			0			0			0		
Totaal structurele lasten			497.739			550.868			543.305			557.226			514.352
Totaal structurele baten			643.404			620.873			623.463			612.181			595.163
Structurele baten -/- structurele lasten			145.665			70.005			80.158			54.954			80.811

Een limitatief overzicht van de incidentele lasten en baten en van de mutaties in de reserves is opgenomen in bijlage 3.

Alle toevoegingen en onttrekkingen aan reserves worden aangemerkt als incidenteel.

Limitatief overzicht van incidentele lasten en incidentele baten en van mutaties in reserves

Codering	Omschrijving	Begr.2017	Begr.2018	Begr.2019	Begr.2020	Begr.2021
01	Programma Bestuur					
<u>01.02</u>	<u>Bestuurlijke samenwerking</u>					
01.02.01	Bestuurlijke samenwerking					
0002555	Sterk Brabants netwerk	2.500.000	0	0	0	0
		0	0	0	0	0
	Totaal incidentele lasten product	2.500.000	0	0	0	0
1000082	Bijdragen partners programma Brabantstad	55.000	0	0	0	0
1000316	Bijdrage derden in project VND	150.000	0	0	0	0
	Totaal incidentele baten product	205.000	0	0	0	0
	Totaal incidentele lasten productgroep	2.500.000	0	0	0	0
	Totaal incidentele baten productgroep	205.000	0	0	0	0
	Totaal incidentele lasten programma	2.500.000	0	0	0	0
	Totaal incidentele baten programma	205.000	0	0	0	0
02	Programma Ruimte					
<u>02.01</u>	<u>Ruimtelijke ontwikkeling van het mozaiek</u>					
02.01.01	Ruimtelijke ontwikkeling algemeen					
0000942	Procesgeld Omgevingsvisie	350.000	175.000	0	0	0
0002295	Programma DuurzaamDoor	105.000	0	0	0	0
0002489	Uitvoeringsprogramma Werklocaties	2.953.800	3.625.000	3.900.000	0	0
0002520	Leegstand	600.000	600.000	600.000	0	0
	Totaal incidentele lasten product	4.008.800	4.400.000	4.500.000	0	0
	Totaal incidentele baten product	0	0	0	0	0
02.01.02	Ruimtelijke ontwikkelingsprojecten					
	Totaal incidentele lasten product	0	0	0	0	0
1000704	Inkomsten Oostelijke Langstraat	0	7.251.000	11.302.000	21.905.000	0
	Totaal incidentele baten product	0	7.251.000	11.302.000	21.905.000	0
02.01.03	Ontwikkelbedrijf					
0002311	Toevoeging Voorz. Grondexploitaties	1.806.140	0	0	0	0
0002350	Uitgaven tbv GOB	92.000	0	0	0	0
	Totaal incidentele lasten product	1.898.140	0	0	0	0
1000261	Opbr.locatie Vossenhol - Biest-Houtakker	0	520.000	0	0	0
1000791	Inkomsten GOB	159.000	0	0	0	0
	Totaal incidentele baten product	159.000	520.000	0	0	0
02.01.04	Ontwikkelingsmaatschappij ruimte voor ruimte					
0002309	Toevoeging Voorz Leningen aan deelneming	0	0	50.000	0	0
	Totaal incidentele lasten product	0	0	50.000	0	0
	Totaal incidentele baten product	0	0	0	0	0
02.01.05	Sterk stedelijk netwerk					
0002167	Afwaardering woningbouw kredietcr.	0	0	2.000.000	0	0
	Totaal incidentele lasten product	0	0	2.000.000	0	0
	Totaal incidentele baten product	0	0	0	0	0
	Totaal incidentele lasten productgroep	5.906.940	4.400.000	6.550.000	0	0
	Totaal incidentele baten productgroep	159.000	7.771.000	11.302.000	21.905.000	0
02.02.05	Landbouw					
0000728	Stuurgroep LIB	497.479	497.479	497.479	0	0
0002105	Vermindering fosfaat	27.997	0	0	0	0
0002148	Uitvoeringsagenda Agrofood	245.874	140.000	140.000	0	0
0002355	Urgentiegebieden	1.056.666	4.400.000	0	0	0
0002509	UBA I landbouwinnovatiecampus	410.000	500.000	0	0	0
0002510	UBA Verbinden en aanjagen	670.000	620.000	570.000	0	0
0002511	UBA I Translab	250.000	250.000	250.000	0	0
0002514	UBA Gezondheid en agrofood	180.000	130.000	185.000	0	0
0002515	UBA Agrofood plantaardig	45.000	45.000	45.000	0	0

Limitatief overzicht van incidentele lasten en incidentele baten en van mutaties in reserves

Codering	Omschrijving	Begr.2017	Begr.2018	Begr.2019	Begr.2020	Begr.2021
0002516	UBA Circulaire Economie	100.000	50.000	50.000	0	0
0002517	UBA Heldere kaders	60.000	60.000	60.000	0	0
0002518	UBA I Innovatie agrofood	140.000	140.000	140.000	0	0
0002519	UBA I Toekomstbedrijven	1.000.000	1.000.000	0	0	0
0002526	UBA BZV	245.000	245.000	245.000	0	0
0002536	POP3 bijdr. Agrofood Landbouw	4.942.486	0	0	0	0
	Totaal incidentele lasten product	9.870.502	8.077.479	2.182.479	0	0
	Totaal incidentele baten product	0	0	0	0	0
	Totaal incidentele lasten productgroep	9.870.502	8.077.479	2.182.479	0	0
	Totaal incidentele baten productgroep	0	0	0	0	0
	Totaal incidentele lasten programma	15.777.442	12.477.479	8.732.479	0	0
	Totaal incidentele baten programma	159.000	7.771.000	11.302.000	21.905.000	0
03	Programma Natuur, water en milieu					
<u>03.01</u>	<u>Water</u>					
03.01.01	Samenwerken water					
0001721	Project overdiepse Polder (T)	124.107	0	0	0	0
0002535	POP3 bijdragen Water	0	2.000.000	0	0	0
	Totaal incidentele lasten product	124.107	2.000.000	0	0	0
1000380	Pacht en overige ink. Overdiepse polder T	301.720	0	0	0	0
1000387	Bijdrage derden projectbureau KRW	400.000	400.000	0	0	0
	Totaal incidentele baten product	701.720	400.000	0	0	0
03.01.02	Fysieke gezonde leefomgeving water					
0000295	Integrale visie Delta wateren	0	0	0	0	100.000
0002032	Strategie waterkwaliteitsbeleid	0	0	0	0	40.000
0002038	Water voor Natuur	0	0	0	0	600.000
0002039	Waterveiligheid rivierengebied	0	0	0	0	900.000
0002041	Toestandsmonitoring	365.863	0	0	0	500.000
0002101	Ruimte voor watersysteemherstel	0	0	0	0	600.000
0002109	Inrichting vaarwegen	0	0	0	0	45.000
	Totaal incidentele lasten product	365.863	0	0	0	2.785.000
	Totaal incidentele baten product	0	0	0	0	0
03.01.04	Groene groei water					
0002218	Roode Vaart	0	850.000	0	0	0
0002281	Overeenkomst Waterpoort (Uitg)	212.708	64.286	64.286	0	0
	Totaal incidentele lasten product	212.708	914.286	64.286	0	0
	Totaal incidentele baten product	0	0	0	0	0
1000747	Overeenkomst Waterpoort (Ink.)	80.000	0	0	0	0
	Totaal incidentele baten product	80.000	0	0	0	0
	Totaal incidentele lasten productgroep	702.678	2.914.286	64.286	0	2.785.000
	Totaal incidentele baten productgroep	781.720	400.000	0	0	0
<u>03.02</u>	<u>Milieu</u>					
03.02.01	Samenwerken milieu					
0001190	Certificering kwaliteitszorgsysteem verg	3.324	0	0	0	0
0002459	Impuls omgevingsveiligheid	970.000	0	0	0	0
	Totaal incidentele lasten product	973.324	0	0	0	0
	Totaal incidentele baten product	0	0	0	0	0
03.02.02	Fysieke gezonde leefomgeving milieu					
0000488	Interim-bedrijvenregeling	8.036.795	0	0	0	0
0001708	Uitg. MJP-bodeman. en IT proj. tlv DUB	3.585.000	3.500.000	3.500.000	0	0
0001715	Programma luchtkwaliteit (T)	95.000	0	0	0	0
0001839	Uitvoer.kstn Wett.taken (app.kstn).	554.021	1.000.000	1.000.000	0	0
	Totaal incidentele lasten product	12.270.816	4.500.000	4.500.000	0	0
1000207	Interim-bedrijvenregeling	8.036.795	0	0	0	0
1000422	Nat. samenwerkingsprog. luchtkwaliteit T	95.000	0	0	0	0
	Totaal incidentele baten product	8.131.795	0	0	0	0
03.02.03	Fysieke veilige leefomgeving milieu					

Limitatief overzicht van incidentele lasten en incidentele baten en van mutaties in reserves

Codering	Omschrijving	Begr.2017	Begr.2018	Begr.2019	Begr.2020	Begr.2021
0000484	Dumpen Drugsafval	1.288.921	0	0	0	0
0002081	Externe veiligheid 2011-2014 (R)	174.000	50.000	0	0	0
	Totaal incidentele lasten product	1.462.921	50.000	0	0	0
1000721	Decentralisatie-uitkering Ext.Veiligheid	174.000	50.000	0	0	0
	Totaal incidentele baten product	174.000	50.000	0	0	0
	Totaal incidentele lasten productgroep	14.707.061	4.550.000	4.500.000	0	0
	Totaal incidentele baten productgroep	8.305.795	50.000	0	0	0
03.03	Natuur en landschap					
03.03.01	Natuur Algemeen					
0002432	Transitie DLG projecten (res ILG)	9.231.000	2.865.000	0	0	0
0002587	POP3 bijdragen Natuur	7.460.000	0	0	0	0
	Totaal incidentele lasten product	16.691.000	2.865.000	0	0	0
1000828	Transitie DLG projecten (res ILG)	3.764.740	2.046.000	0	0	0
	Totaal incidentele baten product	3.764.740	2.046.000	0	0	0
03.03.02	Robuust natuur netwerk					
0001719	Uitgaven natuurcompensatie (T)	0	1.700.000	0	0	0
0001993	Bestaande natuur EHS	0	0	5.667.168	0	0
0001994	Relatienotagebieden 1e fase	2.871.903	0	0	0	0
	Totaal incidentele lasten product	2.871.903	1.700.000	5.667.168	0	0
	Totaal incidentele baten product	0	0	0	0	0
03.03.03	Biodiversiteit Brabantbreed					
0002093	Biodiversiteit (prov)	3.970.000	520.000	850.000	0	0
0002256	Opvang Inheemse diersoorten	60.332	0	0	0	0
	Totaal incidentele lasten product	4.030.332	520.000	850.000	0	0
	Totaal incidentele baten product	0	0	0	0	0
03.03.06	Beleid en Monitoring					
0002347	Europa Natuur & Milieu	60.000	60.000	60.000	0	0
	Totaal incidentele lasten product	60.000	60.000	60.000	0	0
	Totaal incidentele baten product	0	0	0	0	0
03.03.07	Algemene kosten landschappen van allure					
0002095	Organisatiekosten Landschappen v. Allure	50.000	66.828	30.549	0	0
	Totaal incidentele lasten product	50.000	66.828	30.549	0	0
	Totaal incidentele baten product	0	0	0	0	0
	Totaal incidentele lasten productgroep	23.703.235	5.211.828	6.607.717	0	0
	Totaal incidentele baten productgroep	3.764.740	2.046.000	0	0	0
03.04	Groen Ontwikkelfonds Brabant					
03.04.01	Groen Ontwikkelfonds Brabant					
0001400	Kosten (verwerv./doorlev.) rijks EHS	13.570.602	0	0	0	0
0002278	GOB verwerving Prov. EHS	23.356.964	0	0	0	0
	Totaal incidentele lasten product	36.927.566	0	0	0	0
1000446	DU-rijks-EHS; grond voor grond	592.322	0	0	0	0
1000713	Inkomsten / winst prov EHS	400.000	0	0	0	0
	Totaal incidentele baten product	992.322	0	0	0	0
	Totaal incidentele lasten productgroep	36.927.566	0	0	0	0
	Totaal incidentele baten productgroep	992.322	0	0	0	0
	Totaal incidentele lasten programma	76.040.540	12.676.114	11.172.003	0	2.785.000
	Totaal incidentele baten programma	13.844.577	2.496.000	0	0	0
04	Programma Economie					
04.01	Algemeen economisch beleid					
0002521	Uitvoeringsktn subsidieregeling Eenl	203.000	0	0	0	0
	Totaal incidentele lasten product	203.000	0	0	0	0

Limitatief overzicht van incidentele lasten en incidentele baten en van mutaties in reserves

Codering	Omschrijving	Begr.2017	Begr.2018	Begr.2019	Begr.2020	Begr.2021
	Totaal incidentele baten product	0	0	0	0	0
04.01.03	Deelnemingen en partners in uitvoering					
0002387	Advieskosten havenstrategie Moerdijk	50.000	0	0	0	0
0002527	Toev. Vz. Kap.verstr. Deelnemingen OB	0	1.073.800	0	0	0
0002588	Leisure Ontwikkel Fonds	5.000.000	0	0	0	0
	Totaal incidentele lasten product	5.050.000	1.073.800	0	0	0
1000858	Ontnr. Vz. Kap.verstr. Deelnemingen OB	189.649	0	0	0	0
	Totaal incidentele baten product	189.649	0	0	0	0
04.01.06	Energiefonds					
0002379	Toev. Vz. Leningen Verb.part. Energ.fond	832.198	0	0	0	0
	Totaal incidentele lasten product	832.198	0	0	0	0
	Totaal incidentele baten product	0	0	0	0	0
04.01.07	Breedbandfonds					
0002380	Toev. Vz. Leningen Verb.part.Breedb.fnds	0	0	0	0	0
	Totaal incidentele lasten product	0	0	0	0	0
1000899	Ontnr vz leningen Verb.part.Breedb.fnds	11.628	0	0	0	0
	Totaal incidentele baten product	11.628	0	0	0	0
04.01.08	Internationalisering en Europese programma's					
0002563	Intens. internat & brand 2017-2019	985.000	785.000	660.000	0	0
	Totaal incidentele lasten product	985.000	785.000	660.000	0	0
	Totaal incidentele baten product	0	0	0	0	0
04.01.09	Interreg subsidies					
0002396	Co-financiering Interreg V	815.000	0	0	0	0
	Totaal incidentele lasten product	815.000	0	0	0	0
	Totaal incidentele baten product	0	0	0	0	0
04.01.10	OP Zuid Subsidies (Stimulus)					
0001815	Co-financiering OP Zuid	3.925.000	0	0	0	0
	Totaal incidentele lasten product	3.925.000	0	0	0	0
	Totaal incidentele baten product	0	0	0	0	0
04.01.11	Uitvoeringskosten EU-programma's					
0002549	Bijdrage derde in Europese projecten	12.402.486	0	0	0	0
	Totaal incidentele lasten product	12.402.486	0	0	0	0
1000875	Bijdrage derde in Europese projecten	12.402.486	0	0	0	0
1000876	Bijdr. uitvoeringskosten Europese Progr.	9.000	0	0	0	0
	Totaal incidentele baten product	12.411.486	0	0	0	0
	Totaal incidentele lasten productgroep	24.212.684	1.858.800	660.000	0	0
	Totaal incidentele baten productgroep	12.612.763	0	0	0	0
04.02	Economisch programma Brabant					
04.02.02	Innovatie met topsectoren voor maatschappelijke opgaven					
0002170	Innovatie met Topsectoren	360.000	340.000	229.000	0	0
0002276	Innovatieprogramma Agrofood	955.000	2.205.000	2.205.000	0	0
0002364	Ontwikkeling maintenance cluster Brabant	174.000	0	0	0	0
0002494	Biobase economie 2016-2020 3e tr.	5.642.000	875.000	2.583.000	0	0
	Totaal incidentele lasten product	7.131.000	3.420.000	5.017.000	0	0
	Totaal incidentele baten product	0	0	0	0	0
04.02.03	Arbeidsmarkt voor de kenniseconomie					
0002171	Arbeidsmarkt voor de kenniseconomie	4.350.000	1.750.000	750.000	0	0
	Totaal incidentele lasten product	4.350.000	1.750.000	750.000	0	0
	Totaal incidentele baten product	0	0	0	0	0

Limitatief overzicht van incidentele lasten en incidentele baten en van mutaties in reserves

Codering	Omschrijving	Begr.2017	Begr.2018	Begr.2019	Begr.2020	Begr.2021
04.02.04	Ruimte voor bedrijvigheid					
0002107	Subsidieregeling PHP	820.000	0	0	0	0
0002141	Fes gelden herstructur.Bedrijventer.	1.562.100	0	0	0	0
0002172	Ruimte voor bedrijvigheid	4.190.000	0	0	0	0
0002227	Zorgeconomie	155.000	0	0	0	0
0002228	Breedband management en kennisontw.	1.470.000	0	0	0	0
0002376	Toev. Vz. Leningen Verb.part. Pivot Park	2.412.702	2.300.000	0	0	0
	Totaal incidentele lasten product	10.609.802	2.300.000	0	0	0
	Totaal incidentele baten product	0	0	0	0	0
	Totaal incidentele lasten productgroep	22.090.802	7.470.000	5.767.000	0	0
	Totaal incidentele baten productgroep	0	0	0	0	0
04.04	Duurzame energie en energietransitie					
04.04.03	Elektrisch rijden en slimme netwerken					
0002115	Elektrisch rijden & slimme netwerken	91.000	1.200.000	0	177.967	0
	Totaal incidentele lasten product	91.000	1.200.000	0	177.967	0
	Totaal incidentele baten product	0	0	0	0	0
	Saldo product	0	0	0	0	0
04.04.04	Energie					
0002253	Expl. Greendeal proeftuinen	1.500.000	0	0	0	0
	Totaal incidentele lasten product	1.500.000	0	0	0	0
	Totaal incidentele baten product	0	0	0	0	0
04.04.05	Energietransitie 2016-2020					
0002454	Energietransitie	320.000	924.500	470.000	0	0
0002455	Energietransitie Investeringsagenda	6.000.000	2.750.000	2.600.000	0	0
0002545	Smart and Green Mobility - IA	105.308	0	0	0	0
	Totaal incidentele lasten product	6.425.308	3.674.500	3.070.000	0	0
1000879	Inkomstenpost Energietransitie 2016-2020	105.308	0	0	0	0
	Totaal betan product	105.308	0	0	0	0
	Totaal incidentele lasten productgroep	8.016.308	4.874.500	3.070.000	177.967	0
	Totaal incidentele baten productgroep	105.308	0	0	0	0
	Totaal incidentele lasten programma	54.319.794	14.203.300	9.497.000	177.967	0
	Totaal incidentele baten programma	12.718.071	0	0	0	0
05	Programma mobiliteit					
05.01	Mobiliteit					
05.01.01	Strategische ontwikkelingen					
	Totaal incidentele lasten product	0	0	0	0	0
1000830	Inverdietaakstelling Mobiliteit	0	0	0	1.000.000	1.000.000
	Totaal incidentele baten product	0	0	0	1.000.000	1.000.000
05.01.02	Goederenvervoer					
0000271	Subsidie stichting MCA Brabant	657.000	219.000	0	0	0
0001390	Wilhelminakanaal Tilburg	0	0	18.825.256	0	0
0002403	PHS ten laste van SIF	0	108.594.100	0	3.890.000	0
0002404	PHS ten laste van BDU	0	6.150.000	0	490.000	0
0002562	Robuuste Brabantroute Deurne	8.000.000	0	0	0	0
0002583	Robuuste Brabantroute Gilze	0	2.000.000	0	0	0
	Totaal incidentele lasten product	8.657.000	116.963.100	18.825.256	4.380.000	0
	Totaal incidentele baten product	0	0	0	0	0
05.01.03	Bereikbaarheid netwerkprogramma					
0002077	Alders tafel	334.325	83.250	1.133.250	0	0
	Totaal incidentele lasten product	334.325	83.250	1.133.250	0	0
	Totaal incidentele baten product	0	0	0	0	0

Limitatief overzicht van incidentele lasten en incidentele baten en van mutaties in reserves

Codering	Omschrijving	Begr.2017	Begr.2018	Begr.2019	Begr.2020	Begr.2021
05.01.06	Regionale maatregelen					
0002435	Eindhoven Challengevariant SRE	0	25.550.000	0	0	0
0002437	Bereikbaarheid Zuidoost Brabant (SRE)	0	55.750.000	0	0	0
0002439	Brabantbrede Modelaanpak	355.380	0	0	0	0
	Totaal incidentele lasten product	355.380	81.300.000	0	0	0
	Totaal incidentele baten product	0	0	0	0	0
05.01.07	Fiets in de versnelling					
0002488	Fiets in de Versnelling III	285.000	0	0	0	0
0002532	Snelfietsroutes	0	12.900.000	22.700.000	0	0
	Totaal incidentele lasten product	285.000	12.900.000	22.700.000	0	0
	Totaal incidentele baten product	0	0	0	0	0
05.01.08	Programma Beter Benutten Brabant					
0002303	Spookfiles A58	1.556.508	0	0	0	0
0002413	BB 2.0 Begrotingssubsidies PNB	0	17.424	100.000	0	0
0002417	Brabants Mobiliteitsnetwerk Rijk	334.079	0	0	0	0
0002418	Brabants Mobiliteitsnetwerk PNB	154.774	0	0	0	0
0002420	OV marketing-RIJK	12.447	0	0	0	0
0002421	OV marketing-PNB	12.303	0	0	0	0
0002423	Ons Brabant Fietst - RIJK	1.001.981	0	0	0	0
0002424	Ons Brabant Fietst - PNB	320.100	545.162	0	0	0
0002452	C_ITS Beter Benutten Vervolg SRE	0	348.000	0	0	1.233.000
0002495	A2 gedragsverandering PNB	706.829	0	0	0	0
0002497	Logistiek in Brabant PNB + SRE	144.204	150.000	0	0	0
0002498	Logistiek in Brabant Rijk	641.701	427.801	0	0	0
0002503	C_ITS Verkeersmanagement PNB SRE	480.767	303.251	303.251	0	0
	Totaal incidentele lasten product	5.365.693	1.791.638	403.251	0	1.233.000
1000822	Bijdragen derden Beter Benutten 2.0	697.842	323.251	323.251	0	0
	Totaal incidentele baten product	697.842	323.251	323.251	0	0
	Totaal incidentele lasten productgroep	14.997.398	213.037.988	43.061.757	4.380.000	1.233.000
	Totaal incidentele baten productgroep	697.842	323.251	323.251	1.000.000	1.000.000
<u>05.02</u>	<u>Openbaar vervoer</u>					
05.02.01	OV-beleid en strategische projecten					
0002136	Actieprogramma groei op het spoor	0	0	2.750.000	0	0
0002280	HOV-2 Nuenen (Garantstelling)	750.000	0	0	0	0
0002438	Maaslijn	18.232.000	0	0	0	0
0002443	Landelijk Verbeterprogramma Overwegen	228.000	3.772.000	0	0	0
0002533	UP Spoor, HOV en Knooppunten	4.500.000	0	0	0	0
	Totaal incidentele lasten product	23.710.000	3.772.000	2.750.000	0	0
	Totaal incidentele baten product	0	0	0	0	0
05.02.02	OV-ontwikkeelfunctie					
0000245	Activiteitenbudget vernieuwing OV	90.000	0	0	0	0
0002482	Programma Vernieuwing OV	500.000	1.000.000	3.445.253	0	0
	Totaal incidentele lasten product	590.000	1.000.000	3.445.253	0	0
	Totaal incidentele baten product	0	0	0	0	0
05.02.03	OV-exploitatie					
0001745	Meerkosten concessies OV	34.344	0	0	0	0
0002203	Reiskosten MBO	400.948	0	0	0	0
	Totaal incidentele lasten product	435.292	0	0	0	0
1000539	Rijksbijdrage BDU (OV 02.01)	82.546.330	83.935.556	0	0	0
	Totaal incidentele baten product	82.546.330	83.935.556	0	0	0
05.02.04	OV-monitoring en evaluatie					
0002476	Werkbudget Zero Emissie Busvervoer	100.000	90.000	0	0	0
	Totaal incidentele lasten product	100.000	90.000	0	0	0
	Totaal incidentele baten product	0	0	0	0	0
	Totaal incidentele lasten productgroep	24.835.292	4.862.000	6.195.253	0	0
	Totaal incidentele baten productgroep	82.546.330	83.935.556	0	0	0
<u>05.03</u>	<u>Infrastructuur/provinciale wegen</u>					

Limitatief overzicht van incidentele lasten en incidentele baten en van mutaties in reserves

Codering	Omschrijving	Begr.2017	Begr.2018	Begr.2019	Begr.2020	Begr.2021
05.03.01	Reconstructie en vervangingsinvesteringen					
0002150	Komomleidingen tlv BDU	250.000	275.000	0	0	0
0002431	Wegenoverdrachten aan gemeenten	1.330.755	1.200.000	0	3.382.189	0
	Totaal incidentele lasten product	1.580.755	1.475.000	0	3.382.189	0
	Totaal incidentele baten product	0	0	0	0	0
05.03.04	Beheer en onderhoud					
	Totaal incidentele lasten product	0	0	0	0	0
1000094	Inkomsten gladheidsbestrijding	58.100	0	0	0	0
	Totaal incidentele baten product	58.100	0	0	0	0
05.03.05	Majeure projecten					
0001944	N69	162.137	0	4.337.863	0	0
0002208	Rente doeluitkering N69	1.250	0	0	0	0
0002490	N65 t.l.v. BDU	150.000	1.020.000	0	29.830.000	0
0002491	N65 t.l.v. SIF	0	0	0	6.800.000	0
0002553	Hoopolder tlv SIF	750.000	0	5.000.000	4.250.000	0
	Totaal incidentele lasten product	1.063.387	1.020.000	9.337.863	40.880.000	0
1000572	Bijdragen derden PPS A59	234.430	0	0	0	0
	Totaal incidentele baten product	234.430	0	0	0	0
	Totaal incidentele lasten productgroep	2.644.142	2.495.000	9.337.863	44.262.189	0
	Totaal incidentele baten productgroep	292.530	0	0	0	0
	Totaal incidentele lasten programma	42.476.832	220.394.988	58.594.873	48.642.189	1.233.000
	Totaal incidentele baten programma	83.536.702	84.258.807	323.251	1.000.000	1.000.000
06	Programma Cultuur en samenleving					
<u>06.01</u>	<u>Cultuur</u>					
06.01.01	Culturele basisinfrastructuur					
0002506	Uitw. buitenschoolse cultuureducatie	0	150.000	100.000	200.000	0
	Totaal incidentele lasten product	0	150.000	100.000	200.000	0
1000714	Inkomsten pand Cubiss	100.000	0	0	0	0
		100.000	0	0	0	0
06.01.02	Ontwikkeling & Innovatie					
0002505	Participatie DC Network Cultuur	225.000	125.000	550.000	0	0
0002507	Planontw Culturele etalageprojecten	100.000	100.000	100.000	0	0
	Totaal incidentele lasten product	325.000	225.000	650.000	0	0
	Totaal incidentele lasten productgroep	325.000	375.000	750.000	200.000	0
	Totaal incidentele baten productgroep	100.000	0	0	0	0
<u>06.02</u>	<u>Erfgoed</u>					
06.02.01	Erfgoed - Basis op orde					
0001906	Herstr.fysieke infrastructuur B5-SI	950.000	0	0	0	0
0002255	Stichting Kamp Yught	0	0	0	100.000	100.000
	Totaal incidentele lasten product	950.000	0	0	100.000	100.000
	Totaal incidentele baten product	0	0	0	0	0
06.02.02	Erfgoed in vier verhalen van Brabant					
0002445	Verbeeldingskracht Erfgoed 2016-2020	2.446.000	5.900.000	4.415.000	0	0
	Totaal incidentele lasten product	2.446.000	5.900.000	4.415.000	0	0
	Totaal incidentele baten product	0	0	0	0	0
06.02.03	Erfgoedfabriek					
0002168	Kwaliteitsborging	250.000	200.000	200.000	0	0
0002434	Subsidie t.l.v. Res. Hist. Erfcompl.	6.011.369	2.562.500	0	0	0
0002479	Erfgoedfabriek Beweging stimuleren	500.000	1.000.000	1.000.000	0	0

Limitatief overzicht van incidentele lasten en incidentele baten en van mutaties in reserves

Codering	Omschrijving	Begr.2017	Begr.2018	Begr.2019	Begr.2020	Begr.2021
	Totaal incidentele lasten product	6.761.369	3.762.500	1.200.000	0	0
	Totaal incidentele baten product	0	0	0	0	0
	Totaal incidentele lasten productgroep	10.157.369	9.662.500	5.615.000	100.000	100.000
	Totaal incidentele baten productgroep	0	0	0	0	0
<u>06.03</u>	<u>Sociale veerkracht</u>					
06.03.01	Leefbaarheid					
0001571	PMJP:opst.&uitv IDOPS (od,pnb)	200.000	0	0	0	0
0002554	Reg. Distr.cent. Voedselbanken Brabant	150.000	0	0	0	0
0002529	Stelpost Sociale Veerkracht	0	0	5.279.487	5.079.901	5.079.901
	Totaal incidentele lasten product	350.000	0	5.279.487	5.079.901	5.079.901
	Totaal incidentele baten product	0	0	0	0	0
06.03.02	Gezondheid					
0000842	Regionaal sociaal beleid	600.000	0	0	0	0
0000890	Health@Home	173.426	0	0	0	0
	Totaal incidentele lasten product	773.426	0	0	0	0
	Totaal incidentele baten product	0	0	0	0	0
06.03.03	Participatie					
0000895	Brab. Ver. voor Welzijn Ouderen (BVWO)	0	500.000	0	0	0
	Totaal incidentele lasten product	0	500.000	0	0	0
	Totaal incidentele lasten productgroep	1.123.426	500.000	5.279.487	5.079.901	5.079.901
	Totaal incidentele baten productgroep	0	0	0	0	0
<u>06.04</u>	<u>Sport</u>					
06.04.01	Sport					
0002159	Alg.proj/Sportnetwerken;sportservice-adv	411.803	425.000	425.000	0	0
0002162	Fieldlabs voor topsportonderzoek	450.000	450.000	500.000	0	0
0002164	Topsportevenementen - Sponsoring	1.296.587	1.250.000	1.045.000	0	0
0002165	Talentontwikkeling	900.000	900.000	900.000	0	0
	Totaal incidentele lasten product	3.058.390	3.025.000	2.870.000	0	0
	Totaal incidentele baten product	0	0	0	0	0
	Totaal incidentele lasten productgroep	3.058.390	3.025.000	2.870.000	0	0
	Totaal incidentele baten productgroep	0	0	0	0	0
	Totaal incidentele lasten programma	14.664.185	13.562.500	14.514.487	5.379.901	5.179.901
	Totaal incidentele baten programma	100.000	0	0	0	0
<u>31.02</u>	<u>Algemene dekkingsmiddelen</u>					
31.02.02	Algemene uitkering provinciefonds					
		0	0	0	0	0
		0	0	0	0	0
1000782	DU-PF: Natuur	876.150	0	0	0	0
1000785	DU-PF: Overige	2.557.853	915.000	915.000	0	0
1000843	DU-PF: zoetwatervoorz. hoge zandgronden	2.533.935	2.533.935	3.378.580	0	0
	totaal incidentele baten	5.967.938	3.448.935	4.293.580	0	0
31.02.03	Dividenden					
	totaal incidentele lasten	0	0	0	0	0
		0	0	0	0	0
1000596	Opbrengst aandelenverkoop Essent	507.764	0	0	0	0
	totaal incidentele baten	507.764	0	0	0	0
31.02.04	Financieringsfunctie					
0002453	Afschrijving (dis)agio Cessies	1.569.749	1.057.247	213.872	0	0
	totaal incidentele lasten	1.569.749	1.057.247	213.872	0	0
1000794	Boekwinst op verkoop Obligaties	109.524.704	0	0	0	0
	totaal incidentele baten	109.524.704	0	0	0	0
31.02.06	Overige algemene dekkingsmiddelen					
	totaal incidentele lasten	0	0	0	0	0

Limitatief overzicht van incidentele lasten en incidentele baten en van mutaties in reserves

Codering	Omschrijving	Begr.2017	Begr.2018	Begr.2019	Begr.2020	Begr.2021
1000347	Onttrekking vrijval voorzieningen totaal incidentele baten	687.283	0	0	616.562	0
		687.283	0	0	616.562	0
31.02	Totaal incidentele lasten 31.02 Totaal incidentele baten 31.02	1.569.749	1.057.247	213.872	0	0
		116.687.689	3.448.935	4.293.580	616.562	0
<u>31.03</u>	<u>Overhead, VPB en Stelposten</u>					
31.03.03	Algemene stelposten					
0000006	Stelpost in te zetten begrotingsruimte	0	37.664.370	37.638.282	37.315.414	9.828.091
0002433	Stelpost compensatie loon- en prijsst.	0	0	0	3.917.105	4.042.673
0002556	Stelpost structurele afdekking VTH	0	0	2.500.000	6.200.000	6.200.000
	totaal incidentele lasten	0	37.664.370	40.138.282	47.432.519	20.070.764
	totaal incidentele baten	0	0	0	0	0
31.03	totaal incidentele lasten 31.03 totaal incidentele baten 31.03	0	37.664.370	40.138.282	47.432.519	20.070.764
		0	0	0	0	0
	Totaal generaal van de incidentele lasten	207.348.542	312.035.998	142.862.996	101.632.576	29.268.665
	Totaal generaal van de incidentele baten	227.251.039	97.974.742	15.918.831	23.521.562	1.000.000
	Totaal saldo van incidentele baten en lasten	19.902.497	-214.061.256	-126.944.165	-78.111.014	-28.268.665
<u>31.04</u>	<u>Mutaties in reserves</u>					
31.04.01	Mutaties in reserves					
0000020	Toevoeging AR (310401) overhevelingen	39.056.011	1.556.011	3.203.647	0	0
0000021	Toevoeging AR (310401) doorgeschoven ruimte	149.180.482	20.968.013	20.470.919	552.678	0
0000023	Toevoeging AR (310401) Voorfinanciering	7.114.514	6.281.924	1.500.000	0	0
0000045	Toevoeging reserve dividend Essent	123.249.817	10.632.023	3.552.749	0	0
0000054	Toevoeging Res.Instandhoud.onr.erfgoed(071101)	568.348	568.464	568.581	568.699	568.699
0000067	Toevoeging risicoreserve	3.936.537	593.830	744.675	732.140	557.140
0001594	Toevoeging Res.Rev.land.geb;Gr-blauw dienst	2.400.901	2.400.901	2.400.901	2.400.901	2.400.901
0001598	toev. reserve Revit. Land. Gebied; EVZ's	1.230.000	1.230.000	1.230.000	1.230.000	1.230.000
0001926	Toevoeging AR ; Essent	14.321.783	12.212.795	11.509.277	9.833.586	8.167.991
0002071	Kosten grondbank de Beerze in de Pielis	32.102	2.102	2.102	2.102	2.102
0002087	Toevoeging AR Immunisatieportefeuille	11.721.202	10.589.991	9.746.615	9.520.588	8.705.309
0002089	Toevoeging AR Balansverkorting	30.000.000	30.000.000	30.000.000	30.000.000	30.000.000
0002121	Toevoeging Res Ontwikkelbedrijf (grdbank	2.175.782	1.064.991	1.499.748	912.289	659.321
0002130	Toevoeging reserve spaar-&investeringsfonds	45.600.000	45.600.000	43.320.000	50.000.000	50.000.000
0002137	Toevoeging res. EP/OP-zuid 2014-2020	800.000	825.000	900.000	975.000	0
0002142	Toevoeging reserve RLG; Biodiversiteit	3.000.000	3.000.000	3.000.000	0	0
0002219	Toevoeging risicoreserve grondport. De Kempen	360.705	50.000	50.000	50.000	0
0002323	Toevoeging reserve EP / POP3	10.710.000	0	0	0	0
0002330	Toevoeging res.DU natuur;Faunabeheer/Natuurwet	1.310.000	1.310.000	1.310.000	1.310.000	1.310.000
0002388	Toevoeging res. RLG; Verbinding en landschap	523.903	523.903	523.903	523.903	523.903
0002390	Toevoeging res.DU natuur; SNL-beheer	24.672.866	24.241.118	25.638.987	29.287.420	30.469.420
0002391	Toevoeging res.DU natuur; Pas natura 2000	15.751.517	12.600.000	12.600.000	12.600.000	12.600.000
0002392	Toevoeging res.DU natuur; ontwikkelopgave	41.930.000	20.830.000	20.830.000	20.830.000	20.880.000
0002393	Toevoeging res.instandh.onr.erfgoed(rijk)	1.722.352	1.722.352	1.722.352	1.722.352	1.722.352
0002397	Toevoeging res. EP / Uitvoeringskosten	1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000	0
0002411	Toevoeging AR; BA-middelen 2015-2019	106.143.353	0	0	0	0
0002414	Toevoeging res.Bodem; DU bodem	5.859.167	5.433.319	5.177.810	5.135.225	0
0002430	Toevoeging reserve DU;Verkeer en vervoer	153.111.699	139.321.155	139.313.129	139.112.626	137.227.575
0002464	Toevoeging reserve PMWP deltaprogramma	4.533.935	2.533.935	3.378.580	0	0
0002465	Toevoeging reserve PMWP Algemeen	9.333.000	9.303.000	9.203.000	8.435.000	4.800.000
0002548	Toevoeging egaliseringsreserve OB	981.712	2.794.598	3.338.921	2.389.596	0
0002589	Toevoeging AR Inv.agenda breedbandfonds totaal stortingen in reserves	11.628	0	0	0	0
		812.343.316	369.189.425	357.735.896	329.124.105	311.824.713
1000020	Onttrekking uit AR Overhevelingen	0	0	0	25.000	25.000
1000021	Onttrekking uit AR Doorgeschoven ruimte	175.269.812	75.292.634	68.503.619	52.971.342	1.367.000
1000039	Ontntr. res. vernieuwing openbaarvervoer	90.000	0	0	0	0
1000056	Onttrekking Reserve BMIT	0	0	18.825.256	0	0
1000057	Ontntr Res Instandhouding onr erfgoed071101	1.899.679	3.299.679	3.099.679	2.507.382	2.507.382
1000070	Onttrekking Risicoreserve	4.762.702	3.773.800	229.000	0	0
1000437	Onttrekking reserve ILG	5.466.260	819.000	0	0	0
1000513	Ontntr.res.Rev.land.geb; Gr-blauw dienst	700.000	2.650.000	2.650.000	2.650.000	2.400.000
1000515	Ontntr.res.Revital. Land. Geb; EVZ's	1.035.000	615.000	615.000	615.000	615.000
1000641	Onttrekking reserve PWP	2.050.000	0	0	0	0
1000667	Onttrekking AR Immunisatieportefeuille	11.721.202	10.589.991	9.746.616	9.540.517	8.725.238
1000668	Onttrekking Dividend- en rentereserve	28.488.146	25.529.720	19.748.093	20.273.013	24.162.200
1000669	Onttrekking AR Investeringsagenda	1.666.242	1.187.168	1.071.927	984.801	1.010.723
1000676	Onttrekking Res De Beerze (grdbank)	65.500	35.500	51.114	500.511	30.000
1000677	Onttrekking Res Woningbouwstim. (grdbank	225.000	100.000	2.100.000	100.000	75.000

Limitatief overzicht van incidentele lasten en incidentele baten en van mutaties in reserves

Codering	Omschrijving	Begr.2017	Begr.2018	Begr.2019	Begr.2020	Begr.2021
1000678	Onttrekking Res Ontwikkelbedr. (grdbank)	3.325.761	11.235.000	211.400	1.803.753	7.357.106
1000683	Ontr. res. EP/OP-zuid 2014-2020	3.925.000	0	0	0	0
1000686	Onttrekking reserve RLG; Biodiversiteit	6.970.000	520.000	850.000	0	0
1000688	Ontr. Res. Spaar- en Investeringsfonds	1.327.260	129.221.425	35.869.250	23.138.250	14.418.925
1000710	Ontr. risicores. grondport. De Kempen	217.335	50.000	50.000	50.000	0
1000754	Ontr AR Inv.agenda Landschap All(1e Tr)	50.000	66.828	30.549	0	0
1000755	Ontr AR Inv.agenda Energie agenda 1e Tr	165.000	190.000	0	267.967	195.000
1000756	Ontr AR Inv.agenda Hist. Erfcompl.1e Tr	7.261.369	3.762.500	1.200.000	0	0
1000757	Ontr. AR Inv.agenda Sportplan (1e Tr)	2.769.623	2.150.000	2.150.000	0	0
1000760	Ontr AR Inv.agenda Energiefonds (2e Tr)	832.198	0	0	0	0
1000762	Ontr AR Inv.agenda Groenontw.fnds 2e Tr	35.935.244	274.000	330.000	330.000	330.000
1000781	Ontr.res.DU natuur;Faunabeh./ Natuurwet	1.114.450	1.980.000	1.310.000	1.310.000	1.310.000
1000788	Onttrek. AR inv.agenda App.kstn (2e Tr)	240.000	240.000	240.000	240.000	240.000
1000790	Ontr. AR BA-Middelen 2011-2015	14.000.000	0	0	0	0
1000806	Ontr.res.DU natuur; SNL-beheer	32.092.563	25.559.205	26.293.461	27.807.507	28.989.507
1000807	Ontr.res.DU natuur; Pas natura 2000	10.560.000	12.600.000	12.600.000	12.600.000	12.600.000
1000808	Ontr.res.DU natuur; ontwikkelopgave	39.112.827	1.338.827	2.994.440	6.542.827	7.724.827
1000811	Onttrekking res. EP / Interreg V	815.000	0	0	0	0
1000812	Onttrekking reserve EP / POP3	12.402.486	2.000.000	0	0	0
1000813	Onttrekking res. EP / Uitvoeringskosten	2.189.530	2.206.719	2.274.340	4.233.938	4.748.194
1000814	Ontr. res SIF; Begr.effect agv BA 15-19	17.000.000	12.000.000	8.000.000	0	0
1000818	Onttrekking AR; BA-middelen 2015-2019	106.381.642	0	0	0	0
1000820	Ontr.res. Bodem; DU bodem	6.206.075	8.917.955	10.500.000	6.000.000	0
1000827	Ontr. reserve DU; Verkeer en vervoer	15.000.000	16.171.350	12.800.000	12.800.000	12.800.000
1000832	Onttrek.AR Inv.agenda App.kstn (3e Tr)	2.925.000	2.925.000	2.925.000	0	0
1000833	Ontr AR inv.agenda ec.struct.ver. 3e tr	16.197.001	3.750.000	5.458.000	2.675.000	0
1000842	Ontr. AR inv.agenda C&S 3e Tranche	2.458.767	5.925.000	5.350.000	1.016.233	0
1000848	Onttrekking reserve PMWP deltaprogramma	3.105.857	8.010.714	13.686.667	12.866.667	10.754.522
1000849	Onttrekking reserve PMWP Algemeen	8.917.000	12.768.000	12.799.000	7.950.000	4.800.000
1000862	Ontr. Inv.agenda Energietransitie	6.250.000	3.000.000	2.850.000	0	0
1000863	Ontr. Inv.agenda Transitie agrofood	4.750.000	3.750.000	2.750.000	0	0
1000864	Ontr. Res. DU V&V;BDU-SRE	1.200.000	60.857.000	4.000.000	1.000.000	1.233.000
1000865	Ontr. Res. DU V&V;OV	5.519.744	13.912.000	95.654.020	94.957.000	95.572.000
1000867	Ontr. Res. DU V&V;gebiedsgericht	3.131.939	28.600.000	3.125.000	1.240.000	1.040.000
1000868	Ontr. Res. DU V&V;prov.wegen	400.000	7.445.000	0	33.702.189	0
1000869	Ontr. Res. DU V&V;ONVB	33.232.000	0	2.750.000	0	0
1000871	Ontr. Res. DU V&V;beter benutten	3.446.716	427.801	0	0	0
1000872	Ontr. Res. DU V&V;goederenvervoer	900.000	1.300.000	1.300.000	1.300.000	1.300.000
1000874	Onttrekking egaliseringsreserve OB	1.008.833	4.539.016	5.069.248	2.753.617	0
1000895	Ontr.res.SIF;kapitaallasten	0	887.083	1.219.245	3.357.040	8.947.388
1000896	Ontr.res.DU V&V;kapitaallasten	0	772.775	1.241.895	2.171.240	4.004.574
	totaal onttrekkingen aan reserves	646.775.763	513.245.690	404.521.819	352.280.794	259.282.586
31.04	Totaal stortingen in reserves	812.343.316	369.189.425	357.735.896	329.124.105	311.824.713
	Totaal onttrekkingen aan reserves	646.775.763	513.245.690	404.521.819	352.280.794	259.282.586
	Totaal alg.financieel beleid: inc.lasten + stortingen	813.913.065	407.911.042	398.088.050	376.556.624	331.895.477
	Totaal alg.financieel beleid: inc. baten + onttrekkingen	763.463.452	516.694.625	408.815.399	352.897.356	259.282.586
	Tot.generaal inc. lasten + stortingen in reserves	1.019.691.858	681.225.423	500.598.892	430.756.681	341.093.378
	Tot.generaal inc. baten + onttrekkingen aan reserves	874.026.802	611.220.432	420.440.650	375.802.356	260.282.586
	Totaal saldo	-145.665.056	-70.004.991	-80.158.242	-54.954.325	-80.810.792

Bijlage 4 Toedeling organisatiekosten

De commissie BBV - die tot taak heeft te waken voor een eenduidige interpretatie van het BBV - heeft in de BBV-notitie over overhead, het begrip overhead als volgt gedefinieerd:

Uitgangspunt is dat kosten zoveel mogelijk direct worden toegerekend aan de betreffende activiteiten in de programma's. Overheadkosten dienen buiten de programma's op één centrale plek in de begroting tot uitdrukking te komen.

Overhead betreft alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces.

Overhead bestaat volgens die notitie in elk geval uit:

1. Leidinggevenden primair proces (hiërarchisch). Projectleiding valt hier buiten. Het betreft alle hiërarchische leidinggevenden in het primair proces. Zij hebben een personele verantwoordelijkheid waaronder het voeren van functioneringsgesprekken. **Niet:** projectleiding en coördinatoren.
2. Financiën, toezicht en controle gericht op de eigen organisatie. Het betreft functies als controllers, financieel adviseurs en specialisten, planning & control, financiële verantwoording, administratieve organisatie, risicomanagement, (EDP) auditing, interne kwaliteitszorg, toezicht en controle gericht op de eigen organisatie;
3. P&O / HRM. Het betreft salarisadministratie, P&O / HRM advies, organisatie- en formatieadvies, OR-ondersteuning, mobiliteitscentrum, coaching, leren en ontwikkelen, bedrijfsmaatschappelijk werk, ARBO, recruitment, arbeidsvoorwaarden, HR control. Het is exclusief opleidingen door P&O gegeven en gericht op de directe uitvoeringspraktijk.
4. Inkoop (incl. aanbesteding en contractmanagement).
5. Interne en externe communicatie m.u.v. klantcommunicatie (KCC). Het gaat om zowel interne als externe communicatie. **Niet:** projectcommunicatie en medewerkers die bij een projectbureau werken.
6. Juridische zaken. Het betreft juridische medewerkers die op de bedrijfsvoering afdeling werken of belast zijn met een bedrijfsvoeringstaak op een afdeling. **Niet:** afhandeling van bezwaar- en beroepschriften. **Niet:** juristen die primaire taken verrichten (bijv. vergunningverlening).
7. Bestuurszaken en bestuursondersteuning. Het betreft bestuursadviseurs en bestuursondersteuner, zijnde de ambtelijke ondersteuning en beleidsadvisering van de burgemeester en het college van burgemeester en wethouders. **Niet:** raadsgriffie (behoort tot facilitering bestuursorganen, taakveld 0.1).
8. Informatievoorziening en automatisering (ICT). Het betreft medewerkers informatisering en automatisering, systeem- en netwerkbeheer, werkplekondersteuning, helpdesk, ontwikkeling ICT projectmanagement, technisch applicatiebeheer en functioneel applicatiebeheer dat door bedrijfsvoering medewerkers wordt gedaan (het is exclusief functioneel beheer ten behoeve van primaire proces systemen).
9. Facilitaire zaken en Huisvesting. Het is inclusief receptie, beveiliging en catering en gebouwenbeheerders.
10. DIV. Het betreft medewerkers die kaders stellen en richtlijnen ontwikkelen, zich bezighouden met expertiseontwikkeling, adviseren bij procesinrichting en -aansluitingen op e-depot, DMS inrichten en beheren, zich bezighouden met postregistratie en e-depot, archiefonderzoeken en coördineren (niet zijnde leidinggevende), fysieke en digitale documenten verwerken, vernietigen en overbrengen en fysiek en digitaal archief opbouwen en beheren.
11. Managementondersteuning primair proces. Het betreft secretariaten, office management en management assistentie in het primair proces.

Om provinciale staten op eenvoudige wijze meer inzicht te geven in de totale kosten van de overhead voor de gehele organisatie en ook meer zeggenschap over die kosten te geven, is voorgeschreven dat in de begroting op een centrale plek de totale kosten van overhead worden opgenomen. De overhead wordt niet meer aan de afzonderlijke programma's in de begroting toegerekend. De overhead is in de begroting opgenomen in het onderdeel Algemeen Financieel Beleid.

De totale organisatiekosten voor het jaar 2018 die aan de exploitatiebegroting worden toegerekend zijn weergegeven in onderstaande tabel

De specificatie van de aan de programma's toegerekende organisatiekosten is als volgt:

Toerekening organisatiekosten aan programma's	€
Programma Bestuur	5.995.573
Programma Ruimte	9.139.597
Programma Natuur water en milieu	14.399.305
Programma Economie	7.280.996
Programma Mobiliteit	15.351.723
Programma Cultuur en samenleving	4.542.124
Alg.financieel beleid - Overhead	61.066.508
	<u>117.775.826</u>

Verdeeld over de verplichte taakvelden komen de organisatiekosten als volgt uit:

Toerekening organisatiekosten aan taakvelden	€
0.6 Overhead	61.066.508
1.1 Provinciale Staten	840.144
1.3 Kabinetszaken	1.642.100
1.4 Bestuurlijke organisatie	1.798.671
1.5 Interbestuurlijk toezicht op de regio	1.180.020
1.9 Bestuur, overige baten en lasten	534.638
2.1 Landwegen	11.922.407
2.3 Openbaar vervoer	1.764.303
2.9 Verkeer en vervoer, overige baten en lasten	1.665.013
3.9 Water, overige baten en lasten	2.803.027
4.1 Bodembescherming	1.803.254
4.2 Luchtverontreiniging	623.998
4.4 Vergunningverlening en handhaving	1.262.508
4.6 Duurzaamheid	2.184.377
4.9 Milieu, overige baten en lasten	984.496
5.1 Natuurontwikkeling	3.310.167
5.2 Beheer natuurgebieden	1.544.338
5.9 Natuur, overige baten en lasten	1.601.619
6.1 Agrarische aangelegenheden	1.858.605
6.3 Kennis en innovatie	954.709
6.9 Regionale economie, overige baten en lasten	4.607.808
7.1 Cultuur	3.442.300
7.2 Maatschappij	1.099.824
8.1 Ruimtelijke ordening	7.280.992
	<u>117.775.826</u>

De totale overhead komt uit op € 61.066.508. Uitgedrukt in een percentage van de totale lasten-omvang in de begroting 2018 (excl. Stortingen in reserves) is dit 7,1%.

Specificatie bij de aanmerkelijke verschillen tussen lasten en baten van de jaarrekening 2016 en begroting 2018

In de begroting 2018 zijn de lasten en baten per programma meerjarig gepresenteerd.

Conform BBV worden de aanmerkelijke verschillen tussen de begroting 2018 en de realisatie bij de jaarrekening 2016 op hoofdlijnen gespecificeerd. Bij de toelichting op de verschillen is uitgegaan van verschillen groter dan € 1 miljoen. De voordelige verschillen t.o.v. 2016 zijn aangegeven met (v), de nadelige verschillen t.o.v. 2016 met (n).

Programma 01 Bestuur

De lasten van de begroting 2018 zijn ten opzichte van de jaarrekening 2016 € 5,4 miljoen lager.

De belangrijkste oorzaak voor dit verschil is de lagere toerekening van organisatiekosten ad € 6,7 mln in 2018 a.g.v. gewijzigde regelgeving BBV m.b.t. overhead. Daartegenover staan hogere kosten voor kennis en onderzoek, PS/griffie en voor krachtig bestuur in 2018 (€ 1,3 mln hoger).

Het verschil op het batenbudget tussen de jaarrekening 2016 en de begroting 2018 is € 1,2 miljoen nadelig. Dit verschil wordt voornamelijk veroorzaakt door de in 2016 hogere ontvangen bijdrage van partners in het kader van bestuurlijke samenwerking.

Programma 02 Ruimte

De lasten van de begroting 2018 zijn ten opzichte van de jaarrekening 2016 € 11,2 miljoen hoger.

Dit verschil wordt voornamelijk veroorzaakt door:

€ 17,1 miljoen (n): Hogere lasten ad € 3,4 mln in 2018 vanwege het uitvoeringsprogramma werklocaties, hogere lasten Oostelijke Langstraat ad € 8 mln, hogere lasten ad € 1,2 mln voor gebiedsimpuls N69, hogere lasten ontwikkelbedrijf ad € 14,2 mln voor ontwikkelbedrijf voor met name afwaardering van aankopen, daartegenover staan lagere lasten tot een bedrag van € 9,8 mln omdat verhoging van de voorziening lening deelnemingen niet aan de orde is in 2018.

€ 7,2 miljoen (n): Hogere kosten tot een bedrag van € 2,4 mln in 2018 voor landbouw. Daarnaast waren de lasten in 2016 lager door de vrijval van de voorziening TOM waarmee de lasten in 2018 t.o.v. 2016 € 4,8 mln hoger uitkomen.

€ 12,7 miljoen (v): Lagere toegerekende organisatiekosten in 2018 vanwege gewijzigde regelgeving BBV m.b.t. overhead.

Het verschil op het batenbudget tussen de jaarrekening 2016 en de begroting 2018 is € 12,9 mln voordelig. Dit verschil houdt hoofdzakelijk verband met inkomsten in 2018 voor Oostelijke Langstraat ad € 7,3 mln en hogere baten grondexploitatie ontwikkelbedrijf ad € 5,8 mln.

Programma 03 Natuur, water en milieu

De lasten van de begroting 2018 zijn ten opzichte van de jaarrekening 2016 € 0,5 miljoen hoger.

Dit verschil wordt voornamelijk veroorzaakt door:

€27,0 miljoen (n): Hogere lasten in 2018 t.o.v. 2016 worden hoofdzakelijk veroorzaakt door de afwikkeling van de 2^e bestuursovereenkomst met de waterschappen in 2016.

€4,1 miljoen(v) : Lagere lasten in 2018 door minder kosten voor samenwerken milieu o.a. door het aflopen van de impuls omgevingsveiligheid en door lagere kosten fysieke leefomgeving milieu o.a. kosten Chemiepack.

€12,0 miljoen(n): Lagere lasten in 2018 voor transitie DLG € 2,7 mln, uitwerking Brug € 0,8 mln en biodiversiteit € 2,4 mln. En hogere lasten voor robuust natuur netwerk € 14,7 mln en voor karakteristiek landschap € 3,2 mln.

€16,3 miljoen(v): Lagere lasten in 2018 voor groenontwikkelfonds Brabant. De grondposities (aankoop, verkoop en doorlevering) laten zich moeilijk ramen per jaarschijf. Snelle grondverwerving in de Natura 2000-gebieden is nodig om aan de eisen van het Rijk te kunnen voldoen. Bij bestuursrapportages worden begrotingswijzigingen voorgesteld worden o.b.v. de meest recente grondmutaties.

€18,4 miljoen (n): Lagere toegerekende organisatiekosten in 2018 vanwege gewijzigde regelgeving BBV m.b.t. overhead.

Het verschil op het batenbudget tussen de jaarrekening 2016 en de begroting 2018 is € 18,3 miljoen nadelig. Dit is deels het gevolg van lagere legesinkomsten voor WABO en natuurvergunningen tot een bedrag van € 2,4 mln en deels door de overgang van de specifieke uitkeringen van het rijk naar decentralisatieuitkeringen. Door die overgang vindt de dekking van de uitgaven niet langer plaats met een beroep op de specifieke uitkering maar worden de kosten gedekt vanuit de met de decentralisatie-uitkeringen gevormde reserves.

Programma 04 Economie

De lasten van de begroting 2018 zijn ten opzichte van de jaarrekening 2016 € 57,4 miljoen lager.

Dit verschil wordt voornamelijk veroorzaakt door:

€ 39,4 miljoen (v): Het voordelig verschil van de lasten in 2018 t.o.v. 2016 betreft hogere lasten interreg/OP-zuid in 2016 ad € 27,1 mln, hogere lasten algemeen economisch beleid in 2016 ad € 1,6 mln, hogere lasten in 2016 voor deelnemingen en partners in uitvoering € 2,9 mln, hogere lasten in 2016 voor voorzieningen € 3,7 mln en hogere kosten in 2016 van uitvoering Europese programma's ad € 4,7 mln.

€ 17,9 miljoen (v): Hogere lasten in 2018 ad € 4,1 mln voor MKB en ondernemerschap. Daartegenover staan lagere lasten in 2018 t.o.v. 2016 voor innovatie met topsectoren € 3,8 mln, arbeidsmarkt € 8,7 mln en ruimte voor bedrijvigheid € 9,5 mln agv uitgave in 2016 van € 10 mln voor grand initiative datascience.

€ 2,2 miljoen(n): Betreft met name hogere lasten in 2018 voor energietransitie t.l.v. de middelen investeringsagenda.

€ 2,3 miljoen (v): Lagere toegerekende organisatiekosten in 2018 t.o.v 2016 vanwege gewijzigde regelgeving BBV m.b.t. overhead.

Het verschil op de baten tussen de jaarrekening 2016 en de begroting 2018 is € 18,9 mln nadelig.

De verschillen betreffen de in 2016 opgenomen baten voor EFRO-bijdrage OP-Zuid ad € 16,3 mln, bijdrage derden in Europese projecten ad € 4 mln, vanguard initiative ad € 0,4 mln en inkomsten economisch programma € 0,5 mln. Daartegenover stond in 2016 een correctie op de afwaardering van de lening innovatiefonds ad € 2,6 mln.

Programma 05 Mobiliteit

De lasten van de begroting 2018 zijn ten opzichte van de jaarrekening 2016 € 137,5 miljoen hoger.

Dit verschil wordt voornamelijk veroorzaakt door:

€207,8 miljoen(n): Hogere lasten in 2018 voor goederenvervoer tot een bedrag van € 102 mln. Dit betreft hoofdzakelijk de uitgave voor de PHS in 2018 tlv het Spaar en investeringsfonds infra en tlv de DU-verkeer en vervoer. Daarnaast zijn in 2018 de lasten hoger voor regionale

- maatregelen tot een bedrag van € 82,3 mln. Dit betreft met name de challenge variant Eindhoven en bereikbaarheid zuid-oost Brabant. Verder zijn in 2018 de lasten hoger voor de snelfietsroutes € 13,5 mln en voor beter benutten € 8,1 mln.
- € 1,2 miljoen (n): Hogere kosten in 2018 t.o.v. 2016 voor landelijk verbeterprogramma overwegen € 2,3 mln, en ontwikkelingsfunctie openbaar vervoer € 0,8 mln. Daar tegenover staan hogere lasten in 2016 ivm pilot elektrische bussen.
- € 60,4 miljoen (v) Ten opzichte van 2016 lagere kosten in 2018 voor majeure projecten infrastructuur ad € 49,9 mln voor met name N279/N69 en projectkosten A59. Daarnaast in 2018 lagere kosten voor komoleidingen/wegenoverdrachten € 11,3 mln en beheer en onderhoud tot een bedrag van € 2,4 mln. Deze lagere uitgaven houden verband met de met ingang van 2017 op grond van gewijzigde regelgeving verplichte activering van o.a. N69, N279, komoleidingen en diverse wegvakken. Daar tegenover staan hogere kapitaallasten ad € 3,2 mln.
- € 11,3 miljoen (v) Lagere toegerekende organisatiekosten in 2018 t.o.v. 2016 vanwege gewijzigde regelgeving BBV m.b.t. overhead.

Het verschil op het batenbudget tussen de jaarrekening 2016 en de begroting 2018 is € 12,6 miljoen nadelig. Dit verschil betreft lagere baten tot een bedrag van € 16,8 mln op majeure wegenprojecten o.a. de lagere beschikbaarheidsvergoeding PPS-A59 afgestemd op de uitgaven. Daartegenover staat een hoger beroep op rijksmiddelen BDU tot een bedrag van € 4,2 mln voor openbaar vervoer.

Programma 06 Cultuur en samenleving

De lasten van de begroting 2018 zijn ten opzichte van de jaarrekening 2016 € 12,1 miljoen lager. Dit verschil wordt voornamelijk veroorzaakt door:

- € 12,7 miljoen(v): De lasten voor culturele basisinfrastructuur vallen in 2018 € 3,8 mln hoger uit t.o.v. 2016. Het betreft met name subsidies podiumkunsten, talentontwikkeling cultuur en ondersteuning amateurkunst/cultuureducatie. Voor ontwikkeling en innovatie wordt in 2018 € 16,6 mln minder uitgegeven dan in 2016, voornamelijk veroorzaakt door het wegvallen van de uitgaven voor brabant C omdat de subsidiebeschikking voor 2016 t/m 2018 ineens als last is genomen in 2016.
- € 7,4 miljoen(n): In 2018 vallen de lasten voor erfgoed in vier verhalen van Brabant t.o.v. 2016 € 7,7 mln hoger uit. De uitgaven voor erfgoed-basis op orde zijn t.o.v. 2016 € 0,5 mln hoger. Daartegenover staat dat de lasten voor erfgoedfabriek in 2018 t.o.v. 2016 € 0,8 mln lager uitkomen.
- € 1,2 miljoen (n): Hogere lasten ad € 1,7 mln voor leefbaarheid in 2018 t.o.v. 2016 betreft met name de geraamde procesgelden sociale veerkracht in 2018. Daartegenover staan lagere uitgaven in 2018 t.o.v. 2016 tot een bedrag van € 0,7 mln voor gezondheid.
- € 0,3 miljoen (v): Lagere kosten sport en minder procesgelden.
- € 7,7 miljoen (v): Lagere toegerekende organisatiekosten in 2018 t.o.v. 2016 vanwege gewijzigde regelgeving BBV m.b.t. overhead.

Het verschil op het batenbudget tussen de jaarrekening 2016 en de begroting 2018 is € 0,3 miljoen nadelig, vooral als gevolg weggevallen inkomsten cultuur.

Algemeen financieel beleid

Het verschil op het lastenbudget tussen de jaarrekening 2016 en de begroting 2018 is € 95,6 mln nadelig bestaande uit:

- De afschrijvingslasten voor de beleggingsportefeuilles € 5,2 mln voordelig

- Overhead*	€ 60,7 mln nadelig
- Stelpost onvoorzien**	€ 1,3 mln nadelig
- Stelpost begrotingsruimte***	€ 37,6 mln nadelig
- Stelpost irt reservering begr.ruimte	€ 1,7 mln nadelig

* tegenover de lager toegerekende organisatiekosten bij de programma's staat de overhead die hier centraal is toegerekend vanwege wijzigingen in de BBV-regelgeving.

** de stelpost onvoorzien kent geen realisatie in 2016 waarmee het verschil tussen 2016 en 2018 waar de raming van deze post voor 2018 als nadeel naar voren komt.

*** de stelpost begrotingsruimte kent in 2016 geen realisatie. Bij bestuursrapportage 2017 is besloten voor 2018 een raming van € 37,6 mln op te nemen.

De algemene inkomsten komen in 2018 komen t.o.v. 2016 € 89,9 miljoen lager uit, voornamelijk a.g.v.

- Lager opbrengst opcenten motorrijtuigen belasting (-/- € 7,9 miljoen)
- Hogere uitkering provinciefonds (€ 209,9 miljoen)*
- Lagere raming decentralisatieuitkeringen (-/- € 224,8 miljoen)*
- lagere dividenduitkeringen/winstopbrengst (-/- € 5,9 miljoen)
- lagere inkomsten financieringsfunctie (-/- € 35,6 miljoen)
- In 2016 werd een vrijval voorziening gerealiseerd van € 25,6 mln en betrof het laatste deel van de general Escrow afwikkeling verkoop Essent. In 2018 staat hier niets meer voor geraamd waarmee tov 2016 een nadeel resulteert.

* Er heeft een verschuiving plaatsgevonden door het rijk van decentralisatie-uitkeringen naar algemene uitkering. In de hogere uitkering provinciefonds in 2018 zijn voormalige decentralisatie-uitkeringen begrepen die in 2016 nog afzonderlijk geraamd waren.

II Financiële positie – Geprognosticeerde balans

Een gezonde financiële positie is essentieel voor het in stand houden van het niveau van de voorzieningen en het kunnen opvangen van onverwachte uitgaven. De continuïteit van de provincie is gebaat bij een goede financiële positie.

Met het oog op een betere raming en beheersing van het EMU-saldo zijn met ingang van de begroting 2017 de voorschriften van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) aangescherpt en dient een meerjarige geprognosticeerde balans met bijbehorende meerjarige berekening van het EMU-saldo te worden opgenomen.

Bijlage 6 Geprognosticeerde balans

Bijlage 6 bevat de geprognosticeerde balans van de provincie Noord-Brabant voor de jaren 2017 t/m 2021.

Een specificatie van de vaste activa is opgenomen in de bijlagen 7, 8 en 9.

Een specificatie van de lange passiva is opgenomen in de bijlagen 10, 11 en 12.

Het BBV kent geen voorschriften m.b.t. ramingen van vlottende activa en korte passiva. Op advies van de afdeling Financieel toezicht van het ministerie van BZK is daarom voor deze onderdelen van de geprognosticeerde balans uitgegaan van het rekenkundig gemiddelde van de jaren 2014 t/m 2016.

Bijlagen 7, 8 en 9 Vaste activa

De bijlagen 7, 8 en 9 bevatten een (meerjarige) specificatie van respectievelijk de immateriële vaste activa, de materiële vaste activa en de financiële vaste activa.

Bijlage 10 Reserves

Deze bijlage bevat het meerjarig gespecificeerde verloop van de reserves.

Bijlage 11 Voorzieningen

Deze bijlage bevat het meerjarig gespecificeerde verloop van de voorzieningen.

Bijlage 12 Vaste schulden

Deze bijlage bevat de specificatie van de opgenomen langlopende geldleningen.

Bijlage 13 Borg- en garantstellingen

In bijlage 13 zijn de door de provincie (gemeenschappelijk) gewaarborgde geldleningen en de afgegeven garanties gespecificeerd opgenomen.

Bijlage 14 Berekening EMU-saldo

Bijlage 14 laat het meerjarig geprognosticeerd EMU-saldo zien op basis van de begroting inclusief meerjarenraming.

Bijlage 6						
Geprognosticeerde Balans	Jaarrekening	Prognose begroting				Bedragen x € 1 mln
<i>A c t i v a</i>	per 31-12-16	per 31-12-17	per 31-12-18	per 31-12-19	per 31-12-20	per 31-12-21
<i>Vaste Activa</i>						
Immateriële vaste activa	80,4	67,1	55,3	44,5	33,9	24,2
Materiële vaste activa						
Inv. met economisch nut	78,4	76,0	75,9	70,4	64,7	58,9
Inv. met maatschappelijk nut	328,0	350,2	375,4	446,8	536,6	592,1
<i>Financiële vaste activa</i>						
Kapitaalverstrekking	58,5	58,7	57,6	57,6	57,6	57,6
Verstrekte geldleningen	1.071,0	1.306,9	1.185,8	1.186,7	1.182,4	1.083,7
Uitzettingen > 1 jr	2.001,9	1.995,4	1.988,6	1.981,6	1.974,3	1.974,3
Overige Fin.vaste activa	99,4	99,4	99,4	99,4	99,4	99,4
<i>Vlottende Activa</i>						
Voorraden	175,1	183,1	183,1	183,1	183,1	183,1
Uitzettingen < 1 jr	383,4	294,9	294,9	294,9	294,9	294,9
Liquide middelen	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Overlopende activa	160,3	169,7	169,7	169,7	116,2	169,7
Totaal Activa	4.436,6	4.601,4	4.485,7	4.534,7	4.543,2	4.538,0
<i>Geprognosticeerde Balans</i>						
<i>P a s s i v a</i>	Jaarrekening	Prognose begroting				Bedragen x € 1 mln
	per 31-12-16	per 31-12-17	per 31-12-18	per 31-12-19	per 31-12-20	per 31-12-21
<i>Lange Passiva</i>						
Algemene reserve	269,1	274,2	224,5	181,7	130,0	129,1
Bestemmingsreserve Essent	2.628,2	2.685,8	2.685,9	2.686,9	2.700,9	2.713,1
Overige bestemmingsreserves	529,3	632,3	537,8	532,9	547,4	588,6
Voorzieningen	55,5	55,8	52,3	49,0	34,0	36,9
Opgenomen vaste geldleningen	30,2	23,7	16,9	9,9	2,6	2,6
<i>Korte Passiva</i>						
Netto vlottende schuld	22,6	39,0	39,0	39,0	39,0	39,0
Overlopende passiva	901,5	890,6	929,4	1.035,5	1.089,4	1.028,8
Totaal Passiva	4.436,6	4.601,4	4.485,7	4.534,7	4.543,2	4.538,0

Immateriële vaste activa

verloop in 2017

Omschrijving	Oorspr.bedrag vd investering aan het begin v/h dienstjaar	Vermeerderingen/ verminderingen in het dienstjaar	Oorspr.bedrag vd investering aan het einde v/h dienstjaar	Totaal van de afschrijvingen begin v/h dienstjaar	Methode van de afschrijving	* Boekwaarde per 1 jan 17	Afschrijvingen	Boekwaarde per 31 dec 17	
Agio op obligaties	262.757.345		262.757.345	182.312.316	Looptijd obligaties	L	80.445.029	13.387.444	67.057.585

Immateriële vaste activa

verloop in 2018

Omschrijving	Oorspr.bedrag vd investering aan het begin v/h dienstjaar	Vermeerderingen/ verminderingen in het dienstjaar	Oorspr.bedrag vd investering aan het einde v/h dienstjaar	Totaal van de afschrijvingen begin v/h dienstjaar	Methode van de afschrijving	* Boekwaarde per 1 jan 18	Afschrijvingen	Boekwaarde per 31 dec 18	
Agio op obligaties	262.757.345	0	262.757.345	195.699.760	Looptijd obligaties	L	67.057.585	11.777.159	55.280.426

Immateriële vaste activa

verloop in 2019

Omschrijving	Oorspr.bedrag vd investering aan het begin v/h dienstjaar	Vermeerderingen/ verminderingen in het dienstjaar	Oorspr.bedrag vd investering aan het einde v/h dienstjaar	Totaal van de afschrijvingen begin v/h dienstjaar	Methode van de afschrijving	* Boekwaarde per 1 jan 19	Afschrijvingen	Boekwaarde per 31 dec 19	
Agio op obligaties	262.757.345	0	262.757.345	207.476.919	Looptijd obligaties	L	55.280.426	10.818.543	44.461.883

Immateriële vaste activa

verloop in 2020

Omschrijving	Oorspr.bedrag vd investering aan het begin v/h dienstjaar	Vermeerderingen/ verminderingen in het dienstjaar	Oorspr.bedrag vd investering aan het einde v/h dienstjaar	Totaal van de afschrijvingen begin v/h dienstjaar	Methode van de afschrijving	* Boekwaarde per 1 jan 20	Afschrijvingen	Boekwaarde per 31 dec 20	
Agio op obligaties	262.757.345	0	262.757.345	218.295.462	Looptijd obligaties	L	44.461.883	10.525.318	33.936.565

Immateriële vaste activa

verloop in 2021

Omschrijving	Oorspr.bedrag vd investering aan het begin v/h dienstjaar	Vermeerderingen/ verminderingen in het dienstjaar	Oorspr.bedrag vd investering aan het einde v/h dienstjaar	Totaal van de afschrijvingen begin v/h dienstjaar	Methode van de afschrijving	* Boekwaarde per 1 jan 21	Afschrijvingen	Boekwaarde per 31 dec 21	
Agio op obligaties	262.757.345	0	262.757.345	228.820.780	Looptijd obligaties	L	33.936.565	9.735.961	24.200.604

Materiële vaste activa

bijlage 8

Omschrijving	Oorspr.bedrag vd investering aan het begin v/h dienstjaar	Vermeerderingen/ verminderingen in het dienstjaar	Oorspr.bedrag vd investering aan het einde v/h dienstjaar	Totaal van de afschrijvingen begin v/h dienstjaar	Methode van de afschrijving	*
<u>Investerings met economisch nut</u>						
<u>Bedrijfsgebouwen</u>						
Provinciehuis	109.782.506	2.027.051	111.809.557	61.519.980	Diverse	**
Renovatie Noordbrabants Museum	28.389.381		28.389.381	4.544.653	25 jaar	L
Beveiliging	2.443.339		2.443.339	2.263.633	10 jaar	L
Steunpunten	5.727.302	49.933	5.777.235	5.648.003	20 jaar	L
Waterstraat 16-18	2.396.141		2.396.141	1.213.397	20 jaar	L
<u>Vervoermiddelen</u>						
<u>Machines apparaten en installaties</u>						
Brandweerauto	112.837		112.837	63.957	15 jaar	L
Kantoorinnovatie	908.065		908.065	621.901	10 jaar	L
Arbo	1.016.643		1.016.643	1.009.908	10 jaar	L
Materieel provinciale wegen	2.324.147	657.000	2.981.147	693.625	Diverse	L
Telefooncentrale	983.424		983.424	156.303	15 jaar	L
Laadinfrastructuur	1.054.340		1.054.340	205.165	7 jaar	L
ICT & Automatisering	0	1.300.000	1.300.000	0	3 jaar	L
<u>Overige materiële vaste activa</u>						
Meubilair	2.220.392		2.220.392	2.059.758	Diverse	L
<u>Gronden en terreinen</u>						
Gronden ontwikkelbedrijf	1.078.256		1.078.256	0	Geen	
Totaal investeringen met economisch nut	158.436.773	4.033.984	162.470.757	80.000.283		
<u>Investerings in de openbare ruimte met maatschappelijk nut</u>						
<u>Gronden en terreinen</u>						
<u>Grond-, weg- en waterbouwkundige werken</u>						
Uit te voeren projecten	9.662.140		9.662.140	9.599.991	15 jaar	L
Wegeninvesteringen	526.404.128	59.419.094	585.823.222	290.832.328	15 jaar	L
Benutten (DVM)	10.404.753		10.404.753	6.413.717	15 jaar	L
N-261	78.900.000		78.900.000	7.969.899	15 jaar	L
Infraprojecten in Voorbereiding (Appkstin)	11.735.192		11.735.192	3.319.081	15 jaar	L
Monitoring meetnet	543.972		543.972	360.045	15 jaar	L
Quartaire wegen	10.903.993		10.903.993	10.903.993	15 jaar	L
Overige wegen	11.772.619		11.772.619	11.772.619	15 jaar	L
Komomleidingen	9.278.174	2.433.375	11.711.549	461.900	15 jaar	L
Tot.inv.openb.ruimte met mij nut	669.604.971	61.852.469	731.457.440	341.633.574		
Totaal materiële vaste activa	828.041.744	65.886.453	893.928.197	421.633.857		

* afschrijvingsmethode

A=annuitair

L=lineair

G=geen afschrijving

Materiële vaste activa

Omschrijving	Boekwaarde per 1 jan 17	Afschrijvingen	Afwaardering wegens duur- zame waarde- vermindering	Bijdragen van derden direct gerelateerd	Boekwaarde per 31 dec 17
<u>Investerings met economisch nut</u>					
<u>Bedrijfsgebouwen</u>					
Provinciehuis	48.262.526	4.818.138			45.471.438
Renovatie Noordbrabants Museum	23.844.728	837.736			23.006.992
Beveiliging	179.706	121.370			58.336
Steunpunten	79.299	3.965			125.267
Waterstraat 16-18	1.182.744	131.416			1.051.328
<u>Vervoermiddelen</u>					
<u>Machines apparaten en installaties</u>					
Brandweerauto	48.880	3.259			45.621
Kantoorinnovatie	286.164	44.058			242.106
Arbo	6.735	6.736			-1
Materieel provinciale wegen	1.630.522	184.103			2.103.419
Telefooncentrale	827.121	65.562			761.560
Laadinfrastructuur	849.175	150.620			698.555
ICT & Automatisering	0	0			1.300.000
<u>Overige materiële vaste activa</u>					
Meubilair	160.634	105.139			55.495
<u>Gronden en terreinen</u>					
Gronden ontwikkelbedrijf	1.078.256	0			1.078.256
Totaal investeringen met economisch nut	78.436.490	6.472.102	0	0	75.998.372
<u>Investerings in de openbare ruimte met</u>					
<u>Gronden en terreinen</u>					
<u>Grond-, weg- en waterbouwkundige werken</u>					
Uit te voeren projecten	62.149	62.149			0
Wegeninvesteringen	235.571.800	32.188.153			262.802.741
Benutten (DVM)	3.991.036	684.537			3.306.499
N-261	70.930.101	5.260.000			65.670.101
Infraprojecten in Voorbereiding (Appksten)	8.416.110	782.346			7.633.764
Monitoring meetnet	183.927	41.606			142.321
Quartaire wegen	0	0			0
Overige wegen	0	0			0
Komomleidingen	8.816.274	618.545			10.631.104
Tot.inv.openb.ruimte met mij nut	327.971.397	39.637.335	0	0	350.186.530
Totaal materiële vaste activa	406.407.887	46.109.437	0	0	426.184.903

* afschrijvingsmethode

A=annuitair

L=lineair

G=geen afschrijving

Materiële vaste activa

bijlage 8

Omschrijving	Oorspr.bedrag vd investering aan het begin v/h dienstjaar	Vermeerderingen/ verminderingen in het dienstjaar	Oorspr.bedrag vd investering aan het einde v/h dienstjaar	Totaal van de afschrijvingen begin v/h dienstjaar	Methode van de afschrijving	*
<u>Investerings met economisch nut</u>						
<u>Bedrijfsgebouwen</u>						
Provinciehuis	111.809.557	340.000	112.149.557	66.338.119	Diverse	**
Renovatie Noordbrabants Museum	28.389.381		28.389.381	5.382.389	25 jaar	L
Beveiliging	2.443.339		2.443.339	2.385.003	10 jaar	L
Steunpunten	5.777.235	4.846.701	10.623.936	5.651.968	20 jaar	L
Waterstraat 16-18	2.396.141		2.396.141	1.344.813	20 jaar	L
<u>Vervoermiddelen</u>						
<u>Machines apparaten en installaties</u>						
Brandweerauto	112.837		112.837	67.216	15 jaar	L
Kantoorinnovatie	908.065		908.065	665.959	10 jaar	L
Arbo	1.016.643		1.016.643	1.016.644	10 jaar	L
Materieel provinciale wegen	2.981.147	580.475	3.561.622	877.728	Diverse	L
Telefooncentrale	983.424		983.424	221.864	15 jaar	L
Laadinfrastructuur	1.054.340		1.054.340	355.785	7 jaar	L
ICT & Automatisering	1.300.000	1.300.000	2.600.000	0	3 jaar	L
<u>Overige materiële vaste activa</u>						
Meubilair	2.220.392		2.220.392	2.164.897	Diverse	L
<u>Gronden en terreinen</u>						
Gronden ontwikkelbedrijf	1.078.256		1.078.256		Geen	
Totaal investeringen met economisch nut	162.470.757	7.067.176	169.537.933	86.472.385		
<u>Investerings in de openbare ruimte met</u>						
<u>Gronden en terreinen</u>						
<u>Grond-, weg- en waterbouwkundige werken</u>						
Uit te voeren projecten	9.662.140		9.662.140	9.662.140	15 jaar	L
Wegeninvesteringen	585.823.222	66.092.010	651.915.232	323.020.481	15 jaar	L
Benutten (DVM)	10.404.753		10.404.753	7.098.254	15 jaar	L
N-261	78.900.000		78.900.000	13.229.899	15 jaar	L
Infraprojecten in Voorbereiding (Appkstn)	11.735.192		11.735.192	4.101.427	15 jaar	L
Monitoring meetnet	543.972		543.972	401.651	15 jaar	L
Quartaire wegen	10.903.993		10.903.993	10.903.993	15 jaar	L
Overige wegen	11.772.619		11.772.619	11.772.619	15 jaar	L
Komomleidingen	11.711.549	1.497.195	13.208.744	1.080.445	15 jaar	L
Tot.inv.openb.ruimte met mij nut	731.457.440	67.589.205	799.046.645	381.270.909		
Totaal materiële vaste activa	893.928.197	74.656.381	968.584.578	467.743.295		

* afschrijvingsmethode

A=annuitair

L=lineair

G=geen afschrijving

Materiële vaste activa

Omschrijving	Boekwaarde per 1 jan 18	Afschrijvingen	Afwaardering wegens duur- zame waarde- vermindering	Bijdragen van derden direct gerelateerd	Boekwaarde per 31 dec 18
<u>Investerings met economisch nut</u>					
<u>Bedrijfsgebouwen</u>					
Provinciehuis	45.471.438	5.237.478			40.573.960
Renovatie Noordbrabants Museum	23.006.992	837.736			22.169.256
Beveiliging	58.336	26.407			31.929
Steunpunten	125.267	6.462			4.965.506
Waterstraat 16-18	1.051.328	131.416			919.912
<u>Vervoermiddelen</u>					
<u>Machines apparaten en installaties</u>					
Brandweerauto	45.621	3.259			42.362
Kantoorinnovatie	242.106	44.058			198.047
Arbo	-1	0			-1
Materieel provinciale wegen	2.103.419	234.641			2.449.253
Telefooncentrale	761.560	65.562			695.998
Laadinfrastructuur	698.555	150.620			547.935
ICT & Automatisering	1.300.000	433.333			2.166.667
<u>Overige materiële vaste activa</u>					
Meubilair	55.495	40.542			14.953
<u>Gronden en terreinen</u>					
Gronden ontwikkelbedrijf	1.078.256	0			1.078.256
Totaal investeringen met economisch nut	75.998.372	7.211.515	0	0	75.854.033
<u>Investerings in de openbare ruimte met</u>					
<u>Gronden en terreinen</u>					
<u>Grond-, weg- en waterbouwkundige werken</u>					
Uit te voeren projecten	0	0			0
Wegeninvesteringen	262.802.741	34.828.475			294.066.276
Benutten (DVM)	3.306.499	684.537			2.621.963
N-261	65.670.101	5.260.000			60.410.101
Infraprojecten in Voorbereiding (Appksten)	7.633.764	782.346			6.851.418
Monitoring meetnet	142.321	41.606			100.715
Quartaire wegen	0	0			0
Overige wegen	0	0			0
Komomleidingen	10.631.104	780.770			11.347.529
Tot.inv.openb.ruimte met mij nut	350.186.530	42.377.733	0	0	375.398.002
Totaal materiële vaste activa	426.184.903	49.589.248	0	0	451.252.035

* afschrijvingsmethode

A=annuitair

L=lineair

G=geen afschrijving

Materiële vaste activa

bijlage 8

Omschrijving	Oorspr.bedrag vd investering aan het begin v/h dienstjaar	Vermeerderingen/ verminderingen in het dienstjaar	Oorspr.bedrag vd investering aan het einde v/h dienstjaar	Totaal van de afschrijvingen begin v/h dienstjaar	Methode van de afschrijving	*
<u>Investerings met economisch nut</u>						
<u>Bedrijfsgebouwen</u>						
Provinciehuis	112.149.557	46.800	112.196.357	71.575.597	Diverse	**
Renovatie Noordbrabants Museum	28.389.381		28.389.381	6.220.125	25 jaar	L
Beveiliging	2.443.339		2.443.339	2.411.410	10 jaar	L
Steunpunten	10.623.936		10.623.936	5.658.430	20 jaar	L
Waterstraat 16-18	2.396.141		2.396.141	1.476.229	20 jaar	L
<u>Vervoermiddelen</u>						
<u>Machines apparaten en installaties</u>						
Brandweerauto	112.837		112.837	70.475	15 jaar	L
Kantoorinnovatie	908.065		908.065	710.018	10 jaar	L
Arbo	1.016.643		1.016.643	1.016.644	10 jaar	L
Materieel provinciale wegen	3.561.622	452.000	4.013.622	1.112.370	Diverse	L
Telefooncentrale	983.424		983.424	287.426	15 jaar	L
Laadinfrastructuur	1.054.340		1.054.340	506.405	7 jaar	L
ICT & Automatisering	2.600.000	1.300.000	3.900.000	433.333	3 jaar	L
<u>Overige materiële vaste activa</u>						
Meubilair	2.220.392		2.220.392	2.205.439	Diverse	L
<u>Gronden en terreinen</u>						
Gronden ontwikkelbedrijf	1.078.256		1.078.256		Geen	
Totaal investeringen met economisch nut	169.537.933	1.798.800	171.336.733	93.683.900		
<u>Investerings in de openbare ruimte met</u>						
<u>Gronden en terreinen</u>						
<u>Grond-, weg- en waterbouwkundige werken</u>						
Uit te voeren projecten	9.662.140		9.662.140	9.662.140	15 jaar	L
Wegeninvesteringen	651.915.232	115.786.626	767.701.858	357.848.956	15 jaar	L
Benutten (DVM)	10.404.753		10.404.753	7.782.791	15 jaar	L
N-261	78.900.000		78.900.000	18.489.899	15 jaar	L
Infraprojecten in Voorbereiding (Appkstn)	11.735.192		11.735.192	4.883.773	15 jaar	L
Monitoring meetnet	543.972		543.972	443.257	15 jaar	L
Quartaire wegen	10.903.993		10.903.993	10.903.993	15 jaar	L
Overige wegen	11.772.619		11.772.619	11.772.619	15 jaar	L
Komomleidingen	13.208.744	1.191.256	14.400.000	1.861.215	15 jaar	L
Tot.inv.openb.ruimte met mij nut	799.046.645	116.977.882	916.024.527	423.648.643		
Totaal materiële vaste activa	968.584.578	118.776.682	1.087.361.260	517.332.543		

* afschrijvingsmethode

A=annuitair

L=lineair

G=geen afschrijving

Materiële vaste activa

Omschrijving	Boekwaarde per 1 jan 19	Afschrijvingen	Afwaardering wegens duur- zame waarde- vermindering	Bijdragen van derden direct gerelateerd	Boekwaarde per 31 dec 19
<u>Investerings met economisch nut</u>					
<u>Bedrijfsgebouwen</u>					
Provinciehuis	40.573.960	4.586.443			36.034.316
Renovatie Noordbrabants Museum	22.169.256	837.736			21.331.519
Beveiliging	31.929	17.062			14.867
Steunpunten	4.965.506	248.797			4.716.710
Waterstraat 16-18	919.912	131.416			788.497
<u>Vervoermiddelen</u>					
<u>Machines apparaten en installaties</u>					
Brandweerauto	42.362	3.259			39.104
Kantoorinnovatie	198.047	44.058			153.989
Arbo	-1	0			-1
Materieel provinciale wegen	2.449.253	279.293			2.621.959
Telefooncentrale	695.998	65.562			630.436
Laadinfrastructuur	547.935	150.620			397.315
ICT & Automatisering	2.166.667	866.667			2.600.000
<u>Overige materiële vaste activa</u>					
Meubilair	14.953	14.953			0
<u>Gronden en terreinen</u>					
Gronden ontwikkelbedrijf	1.078.256	0			1.078.256
Totaal investeringen met economisch nut	75.854.033	7.245.866	0	0	70.406.967
<u>Investerings in de openbare ruimte met</u>					
<u>Gronden en terreinen</u>					
<u>Grond-, weg- en waterbouwkundige werken</u>					
Uit te voeren projecten	0	0			0
Wegeninvesteringen	294.066.276	37.956.484			371.896.418
Benutten (DVM)	2.621.963	684.537			1.937.426
N-261	60.410.101	5.260.000			55.150.101
Infraprojecten in Voorbereiding (Appksten)	6.851.418	782.346			6.069.072
Monitoring meetnet	100.715	41.606			59.109
Quartaire wegen	0	0			0
Overige wegen	0	0			0
Komomleidingen	11.347.529	880.583			11.658.202
Tot.inv.openb.ruimte met mij nut	375.398.002	45.605.555	0	0	446.770.329
Totaal materiële vaste activa	451.252.035	52.851.422	0	0	517.177.296

* afschrijvingsmethode

A=annuitair

L=lineair

G=geen afschrijving

Materiële vaste activa

bijlage 8

Omschrijving	Oorspr.bedrag vd investering aan het begin v/h dienstjaar	Vermeerderingen/ verminderingen in het dienstjaar	Oorspr.bedrag vd investering aan het einde v/h dienstjaar	Totaal van de afschrijvingen begin v/h dienstjaar	Methode van de afschrijving	*
<u>Investerings met economisch nut</u>						
<u>Bedrijfsgebouwen</u>						
Provinciehuis	112.196.357		112.196.357	76.162.041	Diverse	**
Renovatie Noordbrabants Museum	28.389.381		28.389.381	7.057.862	25 jaar	L
Beveiliging	2.443.339		2.443.339	2.428.472	10 jaar	L
Steunpunten	10.623.936		10.623.936	5.907.226	20 jaar	L
Waterstraat 16-18	2.396.141		2.396.141	1.607.644	20 jaar	L
<u>Vervoermiddelen</u>						
<u>Machines apparaten en installaties</u>						
Brandweerauto	112.837		112.837	73.733	15 jaar	L
Kantoorinnovatie	908.065		908.065	754.076	10 jaar	L
Arbo	1.016.643		1.016.643	1.016.644	10 jaar	L
Materieel provinciale wegen	4.013.622	235.200	4.248.822	1.391.663	Diverse	L
Telefooncentrale	983.424		983.424	352.988	15 jaar	L
Laadinfrastructuur	1.054.340		1.054.340	657.025	7 jaar	L
ICT & Automatisering	3.900.000	1.300.000	5.200.000	1.300.000	3 jaar	L
<u>Overige materiële vaste activa</u>						
Meubilair	2.220.392		2.220.392	2.220.392	Diverse	L
<u>Gronden en terreinen</u>						
Gronden ontwikkelbedrijf	1.078.256		1.078.256		Geen	
Totaal investeringen met economisch nut	171.336.733	1.535.200	172.871.933	100.929.766		
<u>Investerings in de openbare ruimte met</u>						
<u>Gronden en terreinen</u>						
<u>Grond-, weg- en waterbouwkundige werken</u>						
Uit te voeren projecten	9.662.140		9.662.140	9.662.139	15 jaar	L
Wegeninvesteringen	767.701.858	141.355.218	909.057.076	395.805.440	15 jaar	L
Benutten (DVM)	10.404.753		10.404.753	8.467.327	15 jaar	L
N-261	78.900.000		78.900.000	23.749.899	15 jaar	L
Infraprojecten in Voorbereiding (Appkstin)	11.735.192		11.735.192	5.666.120	15 jaar	L
Monitoring meetnet	543.972		543.972	484.863	15 jaar	L
Quartaire wegen	10.903.993		10.903.993	10.903.993	15 jaar	L
Overige wegen	11.772.619		11.772.619	11.772.620	15 jaar	L
Komomleidingen	14.400.000		14.400.000	2.741.798	15 jaar	L
Tot.inv.openb.ruimte met mij nut	916.024.527	141.355.218	1.057.379.745	469.254.198		
Totaal materiële vaste activa	1.087.361.260	142.890.418	1.230.251.678	570.183.964		

* afschrijvingsmethode

A=annuitair

L=lineair

G=geen afschrijving

Materiële vaste activa

Omschrijving	Boekwaarde per 1 jan 20	Afschrijvingen	Afwaardering wegens duur- zame waarde- vermindering	Bijdragen van derden direct gerelateerd	Boekwaarde per 31 dec 20
<u>Investerings met economisch nut</u>					
<u>Bedrijfsgebouwen</u>					
Provinciehuis	36.034.316	4.126.075			31.908.241
Renovatie Noordbrabants Museum	21.331.519	837.736			20.493.783
Beveiliging	14.867	14.867			0
Steunpunten	4.716.710	248.797			4.467.913
Waterstraat 16-18	788.497	131.416			657.081
<u>Vervoermiddelen</u>					
<u>Machines apparaten en installaties</u>					
Brandweerauto	39.104	3.259			35.845
Kantoorinnovatie	153.989	44.058			109.930
Arbo	-1	0			-1
Materieel provinciale wegen	2.621.959	307.103			2.550.057
Telefooncentrale	630.436	65.562			564.875
Laadinfrastructuur	397.315	150.620			246.695
ICT & Automatisering	2.600.000	1.300.000			2.600.000
<u>Overige materiële vaste activa</u>					
Meubilair		0			0
<u>Gronden en terreinen</u>					
Gronden ontwikkelbedrijf	1.078.256	0			1.078.256
Totaal investeringen met economisch nut	70.406.967	7.229.492	0	0	64.712.675
<u>Investerings in de openbare ruimte met</u>					
<u>Gronden en terreinen</u>					
<u>Grond-, weg- en waterbouwkundige werken</u>					
Uit te voeren projecten		0	0		0
Wegeninvesteringen	371.896.418	43.845.093			469.406.543
Benutten (DVM)	1.937.426	649.508			1.287.918
N-261	55.150.101	5.260.000			49.890.101
Infraprojecten in Voorbereiding (Appksten)	6.069.072	782.346			5.286.726
Monitoring meetnet	59.109	41.606			17.504
Quartaire wegen	0	0			0
Overige wegen	0	0			0
Komomleidingen	11.658.202	960.000			10.698.202
Tot.inv.openb.ruimte met mij nut	446.770.329	51.538.553	0	0	536.586.994
Totaal materiële vaste activa	517.177.296	58.768.045	0	0	601.299.669

* afschrijvingsmethode

A=annuitair

L=lineair

G=geen afschrijving

Materiële vaste activa

bijlage 8

Omschrijving	Oorspr.bedrag vd investering aan het begin v/h dienstjaar	Vermeerderingen/ verminderingen in het dienstjaar	Oorspr.bedrag vd investering aan het einde v/h dienstjaar	Totaal van de afschrijvingen begin v/h dienstjaar	Methode van de afschrijving	*
<u>Investerings met economisch nut</u>						
<u>Bedrijfsgebouwen</u>						
Provinciehuis	112.196.357		112.196.357	80.288.116	Diverse	**
Renovatie Noordbrabants Museum	28.389.381		28.389.381	7.895.598	25 jaar	L
Beveiliging	2.443.339		2.443.339	2.443.339	10 jaar	L
Steunpunten	10.623.936		10.623.936	6.156.023	20 jaar	L
Waterstraat 16-18	2.396.141		2.396.141	1.739.060	20 jaar	L
<u>Vervoermiddelen</u>						
<u>Machines apparaten en installaties</u>						
Brandweerauto	112.837		112.837	76.992	15 jaar	L
Kantoorinnovatie	908.065		908.065	798.135	10 jaar	L
Arbo	1.016.643		1.016.643	1.016.644	10 jaar	L
Materieel provinciale wegen	4.248.822	139.359	4.388.181	1.698.766	Diverse	L
Telefooncentrale	983.424		983.424	418.549	15 jaar	L
Laadinfrastructuur	1.054.340		1.054.340	807.645	7 jaar	L
ICT & Automatisering	5.200.000	1.300.000	6.500.000	2.600.000	3 jaar	L
<u>Overige materiële vaste activa</u>						
Meubilair	2.220.392		2.220.392	2.220.392	Diverse	L
<u>Gronden en terreinen</u>						
Gronden ontwikkelbedrijf	1.078.256		1.078.256		Geen	
Totaal investeringen met economisch nut	172.871.933	1.439.359	174.311.292	108.159.258		
<u>Investerings in de openbare ruimte met</u>						
<u>Gronden en terreinen</u>						
<u>Grond-, weg- en waterbouwkundige werken</u>						
Uit te voeren projecten	9.662.140		9.662.140	9.662.139	15 jaar	L
Wegeninvesteringen	909.057.076	112.833.195	1.021.890.271	439.650.533	15 jaar	L
Benutten (DVM)	10.404.753		10.404.753	9.116.835	15 jaar	L
N-261	78.900.000		78.900.000	29.009.899	15 jaar	L
Infraprojecten in Voorbereiding (Appkstn)	11.735.192		11.735.192	6.448.466	15 jaar	L
Monitoring meetnet	543.972		543.972	526.468	15 jaar	L
Quartaire wegen	10.903.993		10.903.993	10.903.993	15 jaar	L
Overige wegen	11.772.619		11.772.619	11.772.620	15 jaar	L
Komomleidingen	14.400.000		14.400.000	3.701.798	15 jaar	L
Tot.inv.openb.ruimte met mij nut	1.057.379.745	112.833.195	1.170.212.940	520.792.751		
Totaal materiële vaste activa	1.230.251.678	114.272.554	1.344.524.232	628.952.009		

* afschrijvingsmethode

A=annuitair

L=lineair

G=geen afschrijving

Materiële vaste activa

Omschrijving	Boekwaarde per 1 jan 21	Afschrijvingen	Afwaardering wegens duur- zame waarde- vermindering	Bijdragen van derden direct gerelateerd	Boekwaarde per 31 dec 21
<u>Investerings met economisch nut</u>					
<u>Bedrijfsgebouwen</u>					
Provinciehuis	31.908.241	4.124.673			27.783.568
Renovatie Noordbrabants Museum	20.493.783	837.736			19.656.047
Beveiliging	0	0			0
Steunpunten	4.467.913	248.797			4.219.117
Waterstraat 16-18	657.081	131.416			525.665
<u>Vervoermiddelen</u>					
<u>Machines apparaten en installaties</u>					
Brandweerauto	35.845	3.259			32.586
Kantoorinnovatie	109.930	44.058			65.872
Arbo	-1	0			-1
Materieel provinciale wegen	2.550.057	322.411			2.367.005
Telefooncentrale	564.875	65.562			499.313
Laadinfrastructuur	246.695	150.620			96.075
ICT & Automatisering	2.600.000	1.300.000			2.600.000
<u>Overige materiële vaste activa</u>					
Meubilair	0	0			0
<u>Gronden en terreinen</u>					
Gronden ontwikkelbedrijf	1.078.256	0			1.078.256
Totaal investeringen met economisch nut	64.712.675	7.228.532	0	0	58.923.503
<u>Investerings in de openbare ruimte met</u>					
<u>Gronden en terreinen</u>					
<u>Grond-, weg- en waterbouwkundige werken</u>					
Uit te voeren projecten	0	0			0
Wegeninvesteringen	469.406.543	49.730.799			532.508.939
Benutten (DVM)	1.287.918	530.068			757.851
N-261	49.890.101	5.260.000			44.630.101
Infraprojecten in Voorbereiding (Appksten)	5.286.726	782.346			4.504.380
Monitoring meetnet	17.504	17.504			0
Quartaire wegen	0	0			0
Overige wegen	0	0			0
Komomleidingen	10.698.202	960.000			9.738.202
Tot.inv.openb.ruimte met mij nut	536.586.994	57.280.717	0	0	592.139.472
Totaal materiële vaste activa	601.299.669	64.509.248	0	0	651.062.975

* afschrijvingsmethode

A=annuitair

L=lineair

G=geen afschrijving

Kapitaalverstrekking aan deelnemingen

Bijlage 9a

	Restant bedrag 01-01-2017	Deelnemingen in de loop van het jaar	Verminderings in de loop van het jaar	Restant bedrag 31-12-2017
Aandelenkapitaal GOB	1			1
Aandelenkapitaal Ruimte voor Ruimte	9.608.400			9.608.400
BV BOM Holding	41.773.503			41.773.503
Deelneming vordering Enexis	6.166			6.166
Deelneming CBL Vennootschap BV	6.166			6.166
Deelneming Verkoop op Vennootschap BV	6.166			6.166
Deelneming Claim Vennootschap BV	6.166			6.166
Deelneming Aviolanda	6.488.160			6.488.160
Deelneming LSP	4.500.000			4.500.000
Deelneming Green Chemistry	2.298.570			2.298.570
Totaal	64.693.298	0	0	64.693.298
<i>In mindering gebrachte voorziening</i>				6.039.347
<i>Balanswaarde</i>				58.653.951

	Restant bedrag 01-01-2018	Deelnemingen in de loop van het jaar	Verminderings in de loop van het jaar	Restant bedrag 31-12-2018
Aandelenkapitaal GOB	1			1
Aandelenkapitaal Ruimte voor Ruimte	9.608.400			9.608.400
BV BOM Holding	41.773.503			41.773.503
Deelneming vordering Enexis	6.166			6.166
Deelneming CBL Vennootschap BV	6.166			6.166
Deelneming Verkoop op Vennootschap BV	6.166			6.166
Deelneming Claim Vennootschap BV	6.166			6.166
Deelneming Aviolanda	6.488.160			6.488.160
Deelneming LSP	4.500.000			4.500.000
Deelneming Green Chemistry	2.298.570			2.298.570
Totaal	64.693.298	0	0	64.693.298
<i>In mindering gebrachte voorziening</i>				7.113.147
<i>Balanswaarde</i>				57.580.151

	Restant bedrag 01-01-2019	Deelnemingen in de loop van het jaar	Verminderings in de loop van het jaar	Restant bedrag 31-12-2019
Aandelenkapitaal GOB	1			1
Aandelenkapitaal Ruimte voor Ruimte	9.608.400			9.608.400
BV BOM Holding	41.773.503			41.773.503
Deelneming vordering Enexis	6.166			6.166
Deelneming CBL Vennootschap BV	6.166			6.166
Deelneming Verkoop op Vennootschap BV	6.166			6.166
Deelneming Claim Vennootschap BV	6.166			6.166
Deelneming Aviolanda	6.488.160			6.488.160
Deelneming LSP	4.500.000			4.500.000
Deelneming Green Chemistry	2.298.570			2.298.570
Totaal	64.693.298	0	0	64.693.298
<i>In mindering gebrachte voorziening</i>				7.113.147
<i>Balanswaarde</i>				57.580.151

	Restant bedrag 01-01-2020	Deelnemingen in de loop van het jaar	Verminderings in de loop van het jaar	Restant bedrag 31-12-2020
Aandelenkapitaal GOB	1			1
Aandelenkapitaal Ruimte voor Ruimte	9.608.400			9.608.400
BV BOM Holding	41.773.503			41.773.503
Deelneming vordering Enexis	6.166			6.166
Deelneming CBL Vennootschap BV	6.166			6.166
Deelneming Verkoop op Vennootschap BV	6.166			6.166
Deelneming Claim Vennootschap BV	6.166			6.166
Deelneming Aviolanda	6.488.160			6.488.160
Deelneming LSP	4.500.000			4.500.000
Deelneming Green Chemistry	2.298.570			2.298.570
Totaal	64.693.298	0	0	64.693.298
<i>In mindering gebrachte voorziening</i>				7.113.147
<i>Balanswaarde</i>				<u>57.580.151</u>

	Restant bedrag 01-01-2021	Deelnemingen in de loop van het jaar	Verminderings in de loop van het jaar	Restant bedrag 31-12-2021
Aandelenkapitaal GOB	1			1
Aandelenkapitaal Ruimte voor Ruimte	9.608.400			9.608.400
BV BOM Holding	41.773.503			41.773.503
Deelneming vordering Enexis	6.166			6.166
Deelneming CBL Vennootschap BV	6.166			6.166
Deelneming Verkoop op Vennootschap BV	6.166			6.166
Deelneming Claim Vennootschap BV	6.166			6.166
Deelneming Aviolanda	6.488.160			6.488.160
Deelneming LSP	4.500.000			4.500.000
Deelneming Green Chemistry	2.298.570			2.298.570
Totaal	64.693.298	0	0	64.693.298
<i>In mindering gebrachte voorziening</i>				7.113.147
<i>Balanswaarde</i>				<u>57.580.151</u>

Uitwerking paragraaf Verbonden Partijen.

1. Gemeenschappelijke Regeling

1.1 Gemeenschappelijke Regeling Havenschap Moerdijk en Vennootschap Havenbedrijf Moerdijk NV

Havenschap Moerdijk

De verbonden partij Havenschap Moerdijk kent een meervoudige structuur in een GR-NV constructie. De Gemeenschappelijke Regeling vervult het aandeelhouderschap en verzorgt de financiering van de NV. De bedrijfsactiviteiten vinden plaats in de NV. Hieronder worden de gegevens met betrekking tot de GR en NV gesplitst.

Gemeenschappelijke Regeling

Naam:	Havenschap Moerdijk
KvK:	5132027
Rechtspersoon:	Gemeenschappelijke Regeling
Vestigingsplaats (hoofdkantoor):	Moerdijk
Publiek belang:	De Gemeenschappelijke Regeling Havenschap Moerdijk maakt het bestaan van Havenbedrijf Moerdijk NV mogelijk door het vervullen van het aandeelhouderschap ervan en het aantrekken van de financiering.
Belang provincie:	50 % (begin en eind van het jaar)
Portefeuillehouder:	Van Merrienboer
Eigenaarschap:	Actief
Wet normering topinkomens:	Voldoet

Havenschap Moerdijk	Per 1 januari 2018	Per 31 december 2018
Eigen Vermogen	€ 97.265.000	€ 97.265.000
- Waarvan reserves	€ 97.265.000	€ 97.265.000
Vreemd Vermogen	€ 131.600.000	€ 133.700.000
- Waarvan voorzieningen	€ 0	0
Resultaat na belasting 2018	€ 0	€ 0

Doelstelling

De Gemeenschappelijke Regeling Havenschap Moerdijk maakt het bestaan van Havenbedrijf Moerdijk NV mogelijk door het vervullen van het aandeelhouderschap ervan en het aantrekken van de financiering.

Governance

Het governancebeleid voldoet aan de gestelde voorwaarden en is vastgelegd in de Gemeenschappelijke Regeling.

Financiële risico's

Het weerstandsvermogen in de activa van Havenbedrijf Moerdijk NV biedt voldoende zekerheid voor financiering die door het Havenschap wordt verstrekt.

Wat is de bijdrage van HM aan de doelstellingen van het programma Economie?

Het Havenschap Moerdijk maakt het bestaan van Havenbedrijf Moerdijk NV mogelijk door het vervullen van het aandeelhouderschap en zorgdragen van de financiering.

Stoplichtenmodel (uitleg zie bijlage stoplichtenmodel en overzichtsschema)

Beleid Governance Financiën

GR Havenschap Moerdijk

Havenbedrijf Moerdijk NV

Naam:	Havenbedrijf Moerdijk N.V.
KvK:	67415938
Rechtspersoon:	Naamloze Vennootschap
Vestigingsplaats (hoofdkantoor):	Moerdijk
Publiek belang:	Het Havenschap is van groot belang voor de versterking van de economische structuur van Brabant en voor de werkgelegenheid in de regio.
Belang provincie:	50 % (begin en eind van het jaar)
Portefeuillehouder:	Pauli
Eigenaarschap:	Actief
Wet normering topinkomens:	Voldoet

Geraamde provinciale bijdrage uit programma / Opgave	€ 235.000/mobiliteit, verbetering spoor	
Verstreekte Subsidie	€ 235.000	
Waarvan lening	€ 0	
Inbesteding diensten	€ nvt	

Havenschap Moerdijk	Per 1 januari 2018	Per 31 december 2018
Eigen Vermogen	€ 92.433.000	Pm
- Waarvan reserves	€ 92.433.000	Pm
Vreemd Vermogen	€ 133.620.000	Pm
- Waarvan voorzieningen	€ 0	Pm
Resultaat na belasting 2018	€ 4.536.000	Pm

Doelstelling

Op het Haven- en Industrierrein Moerdijk werken ongeveer 8,5 duizend mensen en indirect biedt het nog eens bijna 8 duizend banen, waarmee het stevig bijdraagt aan het Actieplan Economische Structuurversterking West-Brabant en de werkgelegenheid in de regio. Verder is de Haven van Moerdijk een nationaal en Europees knooppunt van multimodale vervoersstromen, dat een belangrijke positie inneemt in de Vlaams Nederlandse Delta. De aanwezige chemie op het terrein draagt bij aan innovaties op de cross sectorale ontwikkelingen van de biobased economy. Op het gebied van energie worden ook de mogelijkheden verkend om duurzame verbindingen tot stand te brengen door het hergebruik van warmte reststromen.

Conform de in juli 2014 vastgestelde Havenstrategie is het uitgangspunt hierbij een goede balans tussen waardecreatie, duurzaamheid en een veilige en leefbare regio (3P's). De ambitie is dat Moerdijk in 2030 hét belangrijkste knooppunt is van duurzame logistiek en duurzame chemie en procesindustrie in de Vlaams- Nederlandse Delta. Randvoorwaarde hierbij is dat groei niet ten koste mag gaan van de veiligheid en leefbaarheid in de regio. Tot de economische speerpunten behoren:

- Uitbouwen van de extended gate functie ten opzichte van Rotterdam en Antwerpen. Hiermee wordt de poort van de zeeterminal “verlegd” naar het achterland. Naar verwachting levert dit de voor Moerdijk substantiële extra goederenstromen op.
- Short sea shipping: Moerdijk heeft een directe verbinding met zee en kan een rol spelen in het intra-continentale zeeverkeer. Betrouwbaarheid van vaartijden en afhandeling en flexibiliteit zijn hierbij cruciaal. Randvoorwaarde voor deze functie is dat kwaliteit van ontsluiting minimaal gehandhaafd blijft en er voldoende terminalruimte beschikbaar is.
- Benutten van het chemisch industrieel complex; het gaat hierbij om het innovatief uitbouwen van het huidige complex, zowel op fijnchemie als biobased gefundeerde chemie. M.b.t. biobased chemie gaat het zowel om overslag van grondstoffen als om het creëren van startups en benutten van reststromen. Maintenance levert een belangrijke bijdrage aan hoogwaardige dienstverlening en innovatiekracht in dit cluster.

Governance

De NV Havenbedrijf Moerdijk in combinatie met een gemeenschappelijke regeling Havenschap Moerdijk is per 1-1-2017 ingegaan. Het governancebeleid voldoet aan de gestelde voorwaarden en is vastgelegd in actuele statuten.

Financiële risico's

Havenbedrijf Moerdijk is financieel gezond. Er is sprake van ruim voldoende weerstandsvermogen. Om zicht te houden op de mogelijke risico's die wij als provincie lopen, kijken wij jaarlijks naar de garantieverplichting die de provincie heeft als deelnemer in het Havenschap. Bij de begroting 2017 is de reserve ten behoeve van Havenschap Moerdijk komen te vervallen, gezien de omvang van het weerstandsvermogen van het Havenschap in relatie tot de risico's. Er is geen aanleiding om hier nu verandering in te brengen.

Wat is de bijdrage van HM aan de doelstellingen van het programma Economie?

Op het Haven- en Industrierrein Moerdijk werken ongeveer 8500 mensen en indirect biedt het nog eens bijna 8000banen, waarmee het stevig bijdraagt aan het Actieplan Economische Structuurversterking West-Brabant en de werkgelegenheid in de regio. Verder is de Haven van Moerdijk een nationaal en Europees knooppunt van multimodale vervoersstromen, dat een belangrijke positie inneemt in de Vlaams-Nederlandse Delta.

De aanwezige chemie op het terrein draagt bij aan innovaties op de cross sectorale ontwikkelingen van de biobased economy. Op het gebied van energie worden ook de mogelijkheden verkend om duurzame verbindingen tot stand te brengen door het hergebruik van warmte reststromen.

Stoplichtenmodel (uitleg zie bijlage stoplichtenmodel en overzichtsschema)

	Beleid	Governance	Financiën
Havenbedrijf Moerdijk			

Governance

In oktober 2016 is met Havenbedrijf Rotterdam (HbR) een traject gestart om via een Joint Fact Finding de mogelijkheden voor samenwerking tussen Havenbedrijf Moerdijk (HbM) en Havenbedrijf Rotterdam (HbR) nader te verkennen. De afspraken zijn vastgelegd in Memoranda of Understanding (MoU). De verkenning (Joint Fact Finding) heeft als doel om de gedeelde belangen ingeval van samenwerking te identificeren en om een gedeeld beeld op te stellen over de inhoud en organisatievorm van de toekomstige samenwerking. Op basis van de uitkomsten van de verkenning nemen partijen, de directie, bestuurders en aandeelhouders van de havenbedrijven nadere besluiten over het vervolg van het proces.

1.2 Parkschap Nationaal Park de Biesbosch

Naam: Parkschap Nationaal Park de Biesbosch

Deelname aan parkschap Nationaal Park de Biesbosch eindigt per 1-1-2018.

1.3 Zuidelijke Rekenkamer

Naam: Zuidelijke Rekenkamer (ZRK)
 Kvk: 58959785
 Rechtspersoon: Gemeenschappelijke Regeling
 Vestigingsplaats (hoofdkantoor): Eindhoven
 Publiek belang: Door onderzoek wil de rekenkamer voor Provinciale Staten en de burgers van de provincies Noord-Brabant en Limburg zichtbaar maken hoe publiek geld wordt besteed en wat er van de beleidsvoornemens terecht komt.
 Belang provincie: 50% (begin en eind van het jaar
 Portefeuillehouder: Provinciale Staten (in casu Programmaraad ZRK)
 Eigenaarschap: Monitorend
 Wet normering topinkomens: Voldoet

Geraamde provinciale bijdrage uit programma / Opgave	€ 345.000,00	
Verstreekte Subsidie Waarvan lening	€ 345.000,00 N.v.t.	

ZRK	Per 1 januari 2016	Per 31 december 2016
Eigen Vermogen	€ 30.000	€ 30.000
- Waarvan reserves		
Vreemd Vermogen	€ 201.395	€ 251.854
- Waarvan voorzieningen		
Resultaat na belasting 2016	N.v.t.	€ 59.963

Doelstelling

De Zuidelijke Rekenkamer onderzoekt de doeltreffendheid, de doelmatigheid en de rechtmatigheid van het gevoerde bestuur van de provincies Noord-Brabant en Limburg. Doeltreffendheid: levert het beleid van het provinciebestuur de gewenste resultaten op?

Doelmatigheid: zet de provincie de juiste budgetten zo goed mogelijk in voor de gewenste resultaten?

Rechtmatigheid: werken de provincies volgens de in de wet gestelde regels?

De provincie heeft twee rollen in relatie tot de Zuidelijke Rekenkamer:

- 1) De provincie als financiële deelnemer: 50 %
- 2) Onderzoeksplan, financiële begroting & verantwoording worden afgestemd met de Programmaraad (per deelnemende provincie Brabant en Limburg ieder drie Statenleden).

Governance

Het governancebeleid voldoet aan de gestelde voorwaarden en is vastgelegd in de Gemeenschappelijke Regeling.

Financiële risico's

Zuidelijke Rekenkamer is financieel gezond en er zijn afspraken met de provincies Limburg en Noord-Brabant gemaakt over de financiële bijdrage 2017-2022.

Wat is de bijdrage van de ZRK aan de doelstellingen van het programma Bestuur?

De Zuidelijke Rekenkamer onderzoekt de doeltreffendheid, de doelmatigheid en de rechtmatigheid van het gevoerde bestuur van de provincies Noord-Brabant en Limburg. Zij tracht met haar onderzoek inzicht te verschaffen in de bestedingen van publiek geld en de realisatie van bijbehorende beleidsvoornemens.

Stoplichtenmodel

Zuidelijke Rekenkamer

Beleid Governance Financiën

1.4 Kleinschalig Collectief Vervoer Noordoost-Brabant

Naam:	Kleinschalig Collectief Vervoer Noordoost-Brabant (KCV)
Kvk:	51335093
Rechtspersoon:	Gemeenschappelijke Regeling
Vestigingsplaats:	Oss
Publiek belang:	Regiotaxi vervoer als vangnet voor de OV reiziger.
Belang provincie:	6,25% (begin en eind van het jaar: samenwerking van de provincie en 15 gemeenten)
Portefeuillehouder:	Aandeelhoudersrol en inhoudelijk - Van der Maat
Eigenaarschap:	Monitorend
Wet normering topinkomens:	Voldoet

Geraamde provinciale bijdrage uit programma / Opgave		
Verstrekke Subsidie	€ 446.462	
Waarvan lening	€ 0,0	

KCV	Per 1 januari 2018	Per 31 december 2018
Eigen Vermogen	€ 750.000*	
- Waarvan reserves		
Vreemd Vermogen	€ 500.000*	
- Waarvan voorzieningen		
Resultaat na belasting 2018	€	

Doelstelling

Een kwalitatief hoogwaardig stelsel van kleinschalig collectief vervoer nastreven ter voorziening in de behoefte aan openbaar vervoer, de instandhouding en verbetering van de bereikbaarheid van kleine kernen en het aanbod van adequate vervoersvoorzieningen in daarvoor in aanmerking komende gevallen.

De samenwerking is gericht op aanbesteding, beheer en ontwikkeling van de Regiotaxi en de transitie van gehandicapte reizigers uit de Regiotaxi naar het toegankelijke OV.

Governance

De governance voldoet aan de voorwaarden. Er is een samenwerkingsovereenkomst voor de periode 2016-2020.

Financiële risico's

De samenwerking regelt onder andere de jaarlijkse besteding van de provinciale bijdrage uit te geven aan exploitatiekosten regiotaxi, contractbeheer, (toegankelijk) OV en onderzoek. In de nieuwe samenwerkingsovereenkomst zijn afspraken gemaakt over een effectievere besteding van de middelen. Daartoe behoort ook een afname van een provinciale bijdrage die nu wordt ingezet voor de bekostiging van vervoer op basis van de Wet maatschappelijke ondersteuning.

Wat is de bijdrage van KCV aan de doelstellingen van het programma Mobiliteit?

Met de gemeenschappelijke regeling 'Kleinschalig Collectief Vervoer Noord-Oost Brabant' wordt een kwalitatief hoogwaardig stelsel van collectief vervoer nagestreefd ter voorziening in de behoefte aan openbaar vervoer, de instandhouding en verbetering van de bereikbaarheid van kleine kernen en het aanbod van adequate vervoersvoorzieningen.

"We continueren het beleid op het gebied van (hoogwaardig) openbaar vervoer, met aandacht voor de bereikbaarheid van het landelijk gebied" (bestuursakkoord) KCV is een aanvulling op het OV in met name het landelijk gebied waar geen regulier OV rijdt.

Stoplichtenmodel

Kleinschalig Collectief Vervoer Noordoost-Brabant

Beleid Governance Financiën

1.5 Omgevingsdienst Midden- en West Brabant

Naam:	Omgevingsdienst Midden- en West- Brabant (OMWB)
Kvk:	56679750
Rechtspersoon:	Openbaar Lichaam (artikel 8.1 Wet gemeenschappelijke regelingen)
Vestigingsplaats (hoofdkantoor):	Tilburg
Publiek belang:	Verbetering van de uitvoering van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH). De maatschappelijke outcome is een betere leefomgeving.
Belang provincie:	43% (begin en eind van het jaar)
Portefeuillehouder:	Aandeelhoudersrol en inhoudelijk - Van den Hout
Eigenaarschap:	Actief
Wet normering topinkomens	Voldoet

Geraamde provinciale bijdrage uit programma / Opgave	€ 10.843.032	
--	--------------	--

OMWB	Per 1 januari 2018	Per 31 december 2018
Eigen Vermogen	€ 1.708.000	€ 1.685.000
- Waarvan reserves	€ 1.708.000	€ 1.685.000
Vreemd Vermogen	€ 6.650.000	€ 6.450.000
- Waarvan voorzieningen	€ 0	€ 0
Resultaat na belasting 2018	€ 23.000	

Doelstelling

De OMWB streeft er naar, als verlengstuk van het lokaal- en provinciaal bestuur, een bijdrage te leveren aan een leefbare en veilige werk- en leefomgeving voor de regio Midden- en West Brabant.

De OMWB stelt zich ten doel: "de zorg voor het milieu in de ruimste zin, waarbij in samenspel met andere beleidsterreinen van de deelnemers aan duurzame ontwikkeling vorm wordt gegeven. Ter behartiging van dit belang verricht de OMWB alle milieutaken van de deelnemers, in die zin dat zij wettelijke milieutaken voorbereidt en uitvoert en over de milieubeleidstaken adviseert aan de deelnemers en na besluitvorming door de deelnemers de uitvoering ter hand neemt".

De deelnemers hebben basistaken en aanvullende verzoektaken ondergebracht bij de OMWB. In sommige gevallen is zelfs een vergaand mandaat neergelegd bij de OMWB.

De provincie heeft drie rollen in relatie tot de OMWB:

- 1) De provincie is de grootste mede-eigenaar
- 2) De provincie is de grootste opdrachtgever
- 3) Provincie is bevoegd gezag vergunningverlening, toezicht en handhaving;

Governance

Aan deze Gemeenschappelijke Regeling nemen 27 gemeenten en de provincie Noord-Brabant deel. De provincie heeft zitting in zowel het Dagelijks Bestuur als het Algemeen Bestuur. De leden van het DB zijn tevens lid van het AB. De zeggenschap die de provincie heeft in Algemeen Bestuur blijft achter bij de omvang en het belang dat we als provincie bij de opdrachten hebben. De onevenwichtigheid vloeit voort uit de afspraken die bij de oprichting zijn gemaakt. Binnen het huidige wettelijke kader zijn er geen mogelijkheden om dit te veranderen. Uitzondering op 1 man 1 vote: Voor besluiten betreffende vaststelling van de begroting, begrotingswijzigingen en jaarrekening moet de meerderheid van stemmen ten minste de helft van de omzet vertegenwoordigen.

Financiële risico's

Medio 2017 zijn de jaarstukken 2016 van de OMWB vastgesteld. Het resultaat over 2016 was aanzienlijk beter dan in de loop van het uitvoeringsjaar verwacht werd en sloot op € 4,2 miljoen positief.

Dit heeft er toe geleid dat de dienst veel eerder dan verwacht het weerstandsvermogen op orde heeft kunnen brengen. De ratio voor het weerstandsvermogen ligt nu op een "gezonde" waarde van 1,1. Daarnaast was er nog ruimte om ruim € 0,6 miljoen aan de deelnemers uit te keren. De provincie ontving in dit kader bijna € 0,3 miljoen.

Wat is de bijdrage van OMWB aan de doelstellingen van het programma Natuur Water en Milieu?

De OMWB draagt, net als de andere omgevingsdiensten, bij aan de provinciale doelstellingen die betrekking hebben op de verbetering van het naleefgedrag, het voldoen aan de [kwaliteitscriteria 2.1](#) en de herijking van de nota Handhavingskoers.

Stoplichtenmodel

Governance

De zeggenschap in het DB en AB blijft achter bij de omvang en het belang dat de provincie heeft. Deze onevenwichtigheid vloeit voort uit afspraken die bij de oprichting zijn gemaakt. Binnen het huidige wettelijke kader zijn er geen mogelijkheden om dit te veranderen.

Financiën

De financiële positie van de OMWB is aanmerkelijk verbeterd en de dienst lijkt beduidend meer grip te hebben op haar performance dan de afgelopen jaren het geval was.

Omgevingsdienst Midden- en West Brabant, OMWB

1.6 Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant

Naam:	Omgevingsdienst Zuidoost - Brabant (ODZOB)
Kvk:	57159815
Rechtspersoon:	Openbaar Lichaam (artikel 8.1 Wet gemeenschappelijke regelingen)
Vestigingsplaats VP (hoofdkantoor):	Eindhoven
Publiek belang:	Verbetering van de uitvoering van vergunningverlening, toezicht en handhaving. De maatschappelijke outcome is een betere leefomgeving.
Belang provincie:	44% (begin en eind van het jaar)
Portefeuillehouder:	Aandeelhoudersrol en inhoudelijk - Van den Hout.
Eigenaarschap:	Actief
Wet normering topinkomens:	Voldoet

Geraamde provinciale bijdrage uit programma / Opgave	€ 5.848.931	
--	-------------	--

ODZOB	Per 1 januari 2018	Per 31 december 2018
Eigen Vermogen	€ 1.576.541	€ 1.576.541
- Waarvan reserves	€ 1.576.541	€ 1.576.541
Vreemd Vermogen	€ 6.966.021	€ 6.866.021
- Waarvan voorzieningen	€ 0	€ 0
Resultaat na belasting 2018	€ 0	

Doelstelling

De ODZOB is een organisatie die zowel verplichte basistaken, als verzoektaken van gemeenten en provincie in de regio Zuidoost-Brabant uitvoert op het terrein van de fysieke leefomgeving. De ODZOB voert een pakket van wettelijke taken uit op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving. Ook activiteiten in de openbare ruimte die verwant zijn aan deze VTH-taken voert de ODZOB uit indien provincie of gemeente(n) daarom verzoeken. De uitoefening van de opgedragen publieke taken wordt gekenmerkt door de kernwaarden: deskundigheid, duidelijkheid en betrouwbaarheid.

De ODZOB is verbindend, vernieuwend en onderscheidt zich door kwaliteit. Daarmee is de ambitie vastgelegd. De ODZOB levert output van hoogstaande kwaliteit en borgt een kosteneffectieve uitvoering die voldoet aan de landelijke kwaliteitscriteria

Missie: De Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant zorgt voor het aanbrengen en handhaven van de door de overheden in de regio Zuidoost-Brabant aangegeven kwaliteit van de fysieke leefomgeving.

Visie: De ODZOB zorgt voor kwaliteit en continuïteit in de uitvoering van de door de lokale overheden opgedragen taken op het gebied van de kwaliteit van de fysieke leefomgeving.

De provincie heeft drie rollen in relatie tot de ODZOB:

- 1) De provincie is de grootste mede-eigenaar
- 2) De provincie is de grootste opdrachtgever

3) Provincie is bevoegd gezag vergunningverlening, toezicht en handhaving;

Governance

Aan deze Gemeenschappelijke Regeling nemen 21 gemeenten en de provincie Noord-Brabant deel. De provincie heeft zitting in zowel het Dagelijks Bestuur als het Algemeen Bestuur. De leden van het DB zijn tevens lid van het AB. De zeggenschap die de provincie heeft in Algemeen Bestuur blijft achter bij de omvang en het belang dat we als provincie bij de opdrachten hebben. De onevenwichtigheid vloeit voort uit de afspraken die bij de oprichting zijn gemaakt. Binnen het huidige wettelijke kader zijn er geen mogelijkheden om dit te veranderen. (Uitzondering op 1 man 1 vote: Voor besluiten betreffende vaststelling van de begroting, begrotingswijzigingen en jaarrekening moet de meerderheid van stemmen ten minste de helft van de omzet vertegenwoordigen.)

Financiële risico's

Op dit moment zijn geen bijzonderheden bekend die effect kunnen hebben op de financiële positie van de ODZOB. Het jaar 2016 werd afgesloten met een positief resultaat van bijna € 0,6 miljoen. Dit vloeide, naar rato, terug naar de deelnemers; provincie ontving ruim € 0,2 miljoen.

Wat is de bijdrage van ODZOB aan de doelstellingen van het programma Ecologie?

De ODZOB draagt, net als de andere omgevingsdiensten, bij aan de provinciale doelstellingen die betrekking hebben op de verbetering van het naleefgedrag, het voldoen aan de [kwaliteitscriteria 2.1](#) en de herijking van de nota Handhavingsskoers.

Stoplichtenmodel

Governance

De zeggenschap in het DB en AB blijft achter bij de omvang en het belang dat de provincie heeft. Deze onevenwichtigheid vloeit voort uit afspraken die bij de oprichting zijn gemaakt. Binnen het huidige wettelijke kader zijn er geen mogelijkheden om dit te veranderen.

Beleid Governance Financiën

Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant, ODZOB

--	--	--

1.7 Omgevingsdienst Brabant Noord

Naam:	Omgevingsdienst Brabant Noord (ODBN)
Kvk:	54079403
Rechtspersoon:	Openbaar Lichaam (artikel 8.1 Wet gemeenschappelijke regelingen)
Vestigingsplaats VP (hoofdkantoor):	's-Hertogenbosch
Publiek belang:	Verbetering van de uitvoering van vergunningverlening, toezicht en handhaving. De maatschappelijke outcome is een betere leefomgeving.
Belang provincie:	34% (begin en eind van het jaar)
Portefeuillehouder:	Aandeelhoudersrol en inhoudelijk - Van den Hout.
Eigenaarschap:	Actief
Wet normering topinkomens:	Voldoet

Geraamde provinciale bijdrage uit programma / Opgave	€ 7.040.200	
Verstrekke Subsidie	€ 0	
Waarvan lening	€ 0	

ODBN	Per 1 januari 2018	Per 31 december 2018
Eigen Vermogen	€ 6.052.000	€ 5.425.000
- Waarvan reserves	€ 6.052.000	€ 5.425.000
Vreemd Vermogen	€ 17.950.000	€ 17.781.000
- Waarvan voorzieningen	€ 12.602.000	€ 12.433.000
Resultaat na belasting 2018	€ 27.000	

Doelstelling

De ODBN is ingesteld om ten behoeve van de deelnemers taken uit te voeren op het gebied van de fysieke leefomgeving en om als verlengstuk van het lokaal bestuur een bijdrage te leveren aan een leefbare en veilige werk- en leefomgeving in de regio Brabant Noord.

De Missie van de ODBN luidt: "de Omgevingsdienst Brabant Noord zorgt voor een schone en veilige leefomgeving, nu en in de toekomst"

De provincie heeft drie rollen in relatie tot de ODBN:

- 1) De provincie is de grootste mede-eigenaar
- 2) De provincie is de grootste opdrachtgever
- 3) Provincie is bevoegd gezag vergunningverlening, toezicht en handhaving

Governance

Aan deze Gemeenschappelijke Regeling nemen 16 gemeenten en de provincie Noord-Brabant deel. De provincie heeft zitting in zowel het Dagelijks Bestuur als het Algemeen Bestuur. De leden van het DB zijn tevens lid van het AB. De zeggenschap die de provincie heeft in Algemeen Bestuur blijft achter bij de omvang en het belang dat we als provincie bij de opdrachten hebben. De onevenwichtigheid vloeit voort uit de afspraken die bij de oprichting zijn gemaakt. Binnen het huidige wettelijke kader zijn er geen mogelijkheden om dit te veranderen. (Uitzondering op 1 man 1 vote: Voor besluiten betreffende vaststelling van de begroting, begrotingswijzigingen en jaarrekening moet de meerderheid van stemmen ten minste de helft van de omzet vertegenwoordigen.)

Financiële risico's

De ODBN slaagde er niet in om tijdig (voor 15 juli 2017) de jaarstukken over 2016 vast te stellen. Reden hiervoor was vertraging bij de totstandkoming van de noodzakelijke accountantsverklaring. In juli 2017 is de (goedkeurende) accountantsverklaring alsnog verstrekt en op 29 augustus zijn de jaarstukken 2016 vastgesteld door het Algemeen Bestuur. Deze vertraging leidt waarschijnlijk niet tot preventief toezicht door het ministerie van BZK. De ODBN sloot 2016 af met een tekort van € 0,9 miljoen. Dit wordt afgedekt door een onttrekking uit de reserves, waaronder de algemene reserve. Gevolg is een daling van het weerstandsvermogen tot 0,3. De dienst erkent dit als een punt van zorg en aandacht. De ratio ligt idealiter minimaal op 1,0. Aanpak om te komen tot beter weerstandsvermogen is gestart.

Wat is de bijdrage van ODBN aan de doelstellingen van het programma Ecologie?

De ODBN draagt, net als de andere omgevingsdiensten, bij aan de provinciale doelstellingen die betrekking hebben op de verbetering van het naleefgedrag, het voldoen aan de [kwaliteitscriteria 2.1](#) en de herijking van de nota Handhavingskoers.

Stoplichtenmodel

Governance

De zeggenschap in het DB en AB blijft achter bij de omvang en het belang dat de provincie heeft. Deze onevenwichtigheid vloeit voort uit afspraken die bij de oprichting zijn gemaakt. Binnen het huidige wettelijke kader zijn er geen mogelijkheden om dit te veranderen.

Financiën

De ODBN beschikt over nog steeds een gezonde financiële positie. De dienst kent naast een groot aantal bestemmingsreserves een algemene reserve die (zeer) beperkt is qua omvang. Dit zet het weerstandsvermogen onder druk (de bestemmingsreserves zijn immers niet vrij aanwendbaar en tellen daardoor niet mee in het weerstandsvermogen). Aanpak om te komen tot beter weerstandsvermogen is gestart.

Beleid Governance Financiën

Omgevingsdienst Brabant Noord, ODBN

2. Vennootschappen en coöperaties

2.1 Enexis NV

Naam:	Enexis NV
Kvk:	17238877
Rechtspersoon:	Naamloze Vennootschap
Vestigingsplaats (hoofdkantoor):	's-Hertogenbosch
Publiek belang:	Altijd en overal in het voorzieningsgebied van Enexis kunnen beschikken over energie, tegen aanvaardbare aansluit- en transporttarieven.
Belang provincie:	30,8% (begin en eind van het jaar)
Portefeuillehouder:	Aandeelhoudersrol en inhoudelijk - Spierings
Bestuurlijk belang:	Stemrecht, voordrachtsrecht, lidmaatschap RvC, lid AHC
Eigenaarschap:	Actief
Wet normering topinkomens:	Overgangsregime

	Per 1 januari 2018	Per 31 december 2018
<i>Nominale waarde</i>	46.144.000	46.144.000
<i>Agio</i>	-	-
<i>Gestort</i>	-	-
<i>Balanswaarde</i>	0	0
Geraamde provinciale bijdrage uit programma Economie / Opgave Energie	€ 1.467.000 ¹	€ 1.467.000
Verstrekke Subsidie	€ 1.467.000€	€ 1.467.000
Waarvan lening		

Enexis NV	Per 1 januari 2018	Per 31 december 2018
Eigen Vermogen	€ 3.704.000.000	€ 3.804.000.000
- Waarvan reserves	€ 3.347.000.000	€ 3.447.000.000
Vreemd Vermogen	€ 3.814.000.000	Hiervan is geen reële inschatting te maken.
- Waarvan voorzieningen	€ 92.000.000	€ 92.000.000

¹ De subsidie wordt voor het project "Sociale Innovatie in energietransitie" toegekend en wordt obv activiteitenplan opgevraagd en de activiteiten worden gerealiseerd van 1 mei 2017 tot en met 30 april 2021

Resultaat na belasting 2018		€ 200.000.000
Dividend (provincie)		€ 30.800.000

Doelstelling

Enexis beheert het energienetwerk in Noord-, Oost- en Zuid-Nederland voor de aansluiting van ongeveer 2,7 miljoen huishoudens, bedrijven en overheden. De netbeheerderstaak is een publiek belang, wettelijk geregeld met o.a. toezicht vanuit de Autoriteit Consument en Markt.

De vennootschap heeft ten doel het realiseren van een duurzame energievoorziening door state of the art dienstverlening en netwerken en door regie te nemen in innovatieve oplossingen. Dit om de energietransitie te versnellen én excellent netbeheer uit te voeren.

Deze doelen worden gerealiseerd op basis van de volgende strategieën:

- Netwerk en dienstverlening tijdig gereed voor veranderingen in de energiewereld;
- Betrouwbare energievoorziening;
- Excellente dienstverlening: hoge klanttevredenheid en verlaging kosten;
- Samen met lokale partners Nederlandse klimaatdoelen realiseren;
- Innovatieve, schaalbare oplossingen om de energietransitie te versnellen.

De provincie tracht met haar aandeelhouderschap in Enexis de publieke belangen te behartigen. De infrastructuur voor energie is een vitaal onderdeel voor onze economie en voor onze samenleving.

Governance

De governance is op orde en voldoet aan de code Tabaksblat en aan de voorwaarden van de WNT (Wet Normering Topinkomens). Met ingang van 1 januari 2019 verloopt het overgangsrecht in het kader van de WNT, wat betekent dat de bezoldiging vervolgens in twee jaar verder dient te worden teruggebracht tot de norm die op dat moment geldt.

In 2018 is de heer Moerland aftredend uit de Raad van Commissarissen. Hij is herbenoembaar voor een tweede termijn.

Er is een goed functionerende Aandeelhouderscommissie onder voorzitterschap van de provincie Noord-Brabant. Hierin wordt voor de provincie Overijssel een nieuw lid verwacht in 2018. In 2018 is de implementatie van de Herziened Corporate Governance Code voorzien. Mogelijk heeft dit gevolgen voor de governance.

Financiële risico's

Enexis is financieel gezond. Enexis heeft de Standard & Poor's (S&P) rating A+ (Stable outlook) en bij Moody's Aa3 (stable outlook).

De aandeelhouders lopen het risico (een deel van) de boekwaarde ad € 6,2 miljoen te moeten afwaarderen. Het risico voor de aandeelhouders is gering omdat Enexis opereert in een gereguleerde (energie)markt, onder toezicht van de Energiekamer. Daarnaast is het risico gering in relatie tot de (intrinsieke) waarde van Enexis Holding N.V.

Wettelijk is minimaal 40% eigen vermogen vereist, Enexis heeft op dit moment meer dan 50% eigen vermogen. Gecombineerd met de achtergestelde status van de 'Vordering op Enexis vennootschap' die loopt tot september 2019, levert dit een laag risico op voor de aandeelhouders van Enexis Holding N.V.

Een aanvullend risico is het achterblijven van de geraamde dividendinkomsten. Het risico is echter gemitigeerd middels een overeengekomen streefwaarde van € 100 miljoen voor het jaarlijkse dividend.

Wat is de bijdrage van Enexis aan doelstellingen van het programma Economie / Energie?

Enexis is, als één van de ondertekenaars, een belangrijke partner in de Brabantse Energie Alliantie. Ook in het Provinciale energieprogramma zijn verschillende thema's zoals warmte, energieke landschappen, Nul op de meter, sustainable energy farming en groene mobiliteit waar de rol van Enexis van grote meerwaarde kan zijn.

Enexis, Provincie en deelnemende gemeenten hebben op dit moment al een meerjarige samenwerking voor de ontwikkeling en uitrol van laadinfrastructuur voor elektrisch vervoer in Brabant. Ook zijn er aanvullende afspraken over samenwerken in Buurkracht en nul op de Meter. In 2018 wordt deze samenwerking, mede op basis van de doelstelling "versnellen van de energietransitie" verdiept en verbreed. De alliantie tussen Enexis en provincie biedt door zowel concrete en strategische samenwerking een belangrijk fundament voor het kunnen behalen van de energiedoelstellingen ten aanzien van CO2 reductie en groene groei in Noord- Brabant.

Stoplichtenmodel

Gouvernance:

In 2018 herbenoeming van een lid van Raad van Commissarissen aan de orde en herziening van de Corporate Governance Code.

Beleid Governance Financiën

Enexis

2.2 CBL Vennootschap BV

Naam:	CBL Vennootschap BV
Kvk:	09203637
Rechtspersoon:	Besloten Vennootschap
Vestigingsplaats:	Brabantlaan 1, 5216 TV 's-Hertogenbosch
Publiek belang:	Afhandeling van alle rechten en plichten die zijn voortgekomen uit de verkoop van Essent. (namens de verkopende aandeelhouders van Essent)
Belang van de provincie:	30,8% (begin en eind van het jaar)
Portefeuillehouder:	Aandeelhoudersrol en inhoudelijk - Pauli
Bestuurlijk belang:	Stemrecht, lid AHC
Eigenaarschap:	Actief
Wet normering topinkomens:	Niet van toepassing

	Per 1 januari 2018	Per 31 december 2018
<i>Nominale waarde</i>	6.000	6.000
<i>Agio</i>	-	-
<i>Gestort</i>	-	-
<i>Balanswaarde</i>	6.000	6.000

CBL Vennootschap BV	Per 1 januari 2018	Per 31 december 2018
Eigen Vermogen	\$ 120.000	\$ 70.000
- Waarvan reserves	\$ 100.000	\$ 50.000
Vreemd Vermogen	\$ 0	\$ 0
- Waarvan voorzieningen	\$ 0	\$ 0
Resultaat na belasting 2018	-/- \$ 50.000	

Dividend

\$ 0

*Getallen zijn afgerond op eenheden van \$ 5.000***Doelstelling:**

De functie van deze vennootschap was de verkopende aandeelhouders van energiebedrijf Essent te vertegenwoordigen als medebeheerder (naast RWE, Essent en Enexis) van het CBL Escrow Fonds en te fungeren als "doorgeefluik" voor betalingen in en uit het CBL Escrow Fonds.

Voor zover na beëindiging van alle CBL's (CBL: Cross Border Leases) en de betaling uit het CBL Escrow Fonds van de daarmee corresponderende voortijdige beëindigingvergoedingen nog geld was overgebleven in het CBL Escrow Fonds, is het resterende bedrag in de verhouding 50%-50% verdeeld tussen RWE en verkopende aandeelhouders.

Beleidsvoornemens:

Het initieel vermogen in het CBL Escrow Fonds was bij de oprichting van het fonds in 2009, \$ 275 mln.

Eind juni 2016 is het CBL Escrow Fonds geliquideerd. Het restantbedrag is volledig uitgekeerd aan de aandeelhouders naar rato van het aandelenbelang in de vennootschap.

Ondanks dat het CBL Escrow fonds in juni 2016 is geliquideerd, dient de vennootschap als gevolg van contractuele verplichtingen nog in stand gehouden te worden. Het bestuur van de vennootschap is in overleg met de andere contractuele partijen om na te gaan wanneer de contractuele verplichtingen voortijdig kunnen worden beëindigd en de vennootschap vervolgens kan worden geliquideerd.

Financiële risico's:

Met de liquidatie van het CBL Escrow Fonds is alleen nog sprake van een risico en daarmee aansprakelijkheid voor de verkopende aandeelhouders ter hoogte van het bedrag dat als werkkapitaal wordt aangehouden in de vennootschap.

Daarnaast is het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de verkopende aandeelhouders relatief gering en beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (totaalbedrag € 20.000), art 2.81 BW.

Wat is de bijdrage van de SPV aan de doelstellingen van het programma Economie?

De Special Purpose Vehicles, waaronder CBL Vennootschap B.V., zijn opgericht om de verkoop van Essent financieel af te wikkelen.

Stoplichtenmodel

Beleid Governance Financiën

CBL Vennootschap B.V.

2.3 Vordering op Enexis BV

Naam:	Vordering op Enexis BV
Kvk:	09203640
Rechtspersoon:	Besloten Vennootschap
Vestigingsplaats:	Brabantlaan 1, 5216 TV 's-Hertogenbosch
Publiek belang:	Afhandeling van alle rechten en plichten die zijn voortgekomen uit de verkoop van Essent. (namens de verkopende aandeelhouders van Essent)

Belang van de provincie:	30,8% (begin en eind van het jaar)
Portefeuillehouder:	Aandeelhoudersrol en inhoudelijk - Pauli
Bestuurlijk belang:	Stemrecht , lid AHC
Eigenaarschap:	Actief
Wet normering topinkomens:	Niet van toepassing

	Per 1 januari 2018	Per 31 december 2018
<i>Nominale waarde</i>	6.000	6.000
<i>Agio</i>	-	-
<i>Gestort</i>	-	-
<i>Balanswaarde</i>	6.000	6.000

Vordering op Enexis BV	Per 1 januari 2018	Per 31 december 2018
Eigen Vermogen	€ 35.000	€ 27.500
- Waarvan reserves	€ 15.000	€ 7.500
Vreemd Vermogen	€ 356.260.000	€ 356.260.000
- Waarvan voorzieningen	€ 0	€ 0
Resultaat na belasting 2018	- € 7.500	-
Dividend	€ 0	

Getallen zijn afgerond op eenheden van € 5.000

Doelstelling:

Als gevolg van de invoering van de Wet Onafhankelijk Netbeheer (WON) in Nederland werd Essent per 30 juni 2009 gesplitst in een netwerkbedrijf (later Enexis) enerzijds en een productie- en leveringsbedrijf (het deel dat verkocht is aan RWE) anderzijds.

Essent heeft eind 2007 een herstructurering doorgevoerd waarbij de economische eigendom van de gas- en elektriciteitsnetten binnen de Essent-groep zijn verkocht en overgedragen aan Enexis tegen de geschatte fair market value. Omdat Enexis destijds over onvoldoende contante middelen beschikte om de koopprijs hiervoor te betalen is deze omgezet in een lening van Essent. In de Wet Onafhankelijk Netbeheer was opgenomen dat er na splitsing geen financiële kruisverbanden mochten bestaan tussen het productie- en leveringsbedrijf (Essent) en het netwerkbedrijf (Enexis). Omdat het op dat moment niet mogelijk was om de lening extern te financieren, is besloten de lening over te dragen aan de verkopende aandeelhouders van Essent. Op het moment van overdracht in 2009 bedroeg de lening € 1,8 miljard. Deze lening is vastgelegd in een lening-overeenkomst bestaande uit vier tranches:

1e Tranche:

- Totaalbedrag lening € 450 mln.
- Looptijd 3 jaar (tot 30 september 2012)
- Rente 3,27%

Deze tranche is vervroegd afgelost in januari 2012

2e Tranche:

- Totaalbedrag lening € 500 mln.
- Looptijd 5 jaar (tot 30 september 2014)
- Rente 4,1%

Deze tranche is vervroegd afgelost in oktober 2013

3e Tranche:

- Totaalbedrag lening € 500 mln.

- Looptijd 7 jaar (tot 30 september 2016)
 - Rente 4,65%
- Deze tranche is vervroegd afgelost in april 2016

4e Tranche:

- Totaalbedrag lening € 350 mln.
 - Looptijd 10 jaar (tot 30 september 2019)
 - Rente 7,2%
 - Op basis van de aanwijzing van de Minister van Economische Zaken is deze tranche van € 350 miljoen, geormerkt als mogelijke toekomstige conversie naar eigen vermogen.
- Op 30 september 2018 zal de jaarlijkse rente over deze tranche worden uitgekeerd aan de aandeelhouders.

Beleidsvoornemens:

Op dit moment resteert alleen nog de lening van de 4^e tranche. De 4^e tranche mag niet vervroegd worden afgelost. Afhankelijk van het resultaat van een aantal financiële ratio's zou de 4^e tranche eventueel geconverteerd kunnen worden in eigen vermogen.

Naar verwachting zal de vennootschap eind 2019/begin 2020 geliquideerd kunnen worden.

Financiële risico's:

De aandeelhouders lopen zeer beheerst geachte risico's op Enexis voor de niet -tijdige betaling van rente en/of aflossing en, in het ergste geval, faillissement van Enexis en voor het bedrag dat als werkkapitaal wordt aangehouden in de vennootschap.

Daarnaast is het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders relatief gering en beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (totaalbedrag € 20.000), art 2.:81 BW.

Wat is de bijdrage van de SPV aan de doelstellingen van het programma Economie?

De Special Purpose Vehicles, waaronder Vordering op Enexis B.V. zijn opgericht om de verkoop van Essent financieel af te wikkelen.

Stoplichtenmodel

	Beleid	Governance	Financiën
Vordering op Enexis B.V.			

2.4 Verkoop Vennootschap BV

Naam:	Verkoop Vennootschap BV
Kvk:	09203642
Rechtspersoon:	Besloten Vennootschap
Vestigingsplaats:	Brabantlaan 1, 5216 TV 's-Hertogenbosch
Publiek belang:	Afhandeling van alle rechten en plichten die zijn voortgekomen uit de verkoop van Essent. (namens de verkopende aandeelhouders Essent)
Belang van de provincie:	30,8% (begin en eind van het jaar)
Portefeuillehouder:	Aandeelhoudersrol en inhoudelijk - Pauli
Bestuurlijk belang:	Stemrecht , lid AHC
Eigenaarschap:	Actief

Wet normering topinkomens: Niet van toepassing.

	Per 1 januari 2018	Per 31 december 2018
<i>Nominale waarde</i>	6.000	6.000
<i>Agio</i>	-	-
<i>Gestort</i>	-	-
<i>Balanswaarde</i>	6.000	6.000

Verkoop Vennootschap BV	Per 1 januari 2018	Per 31 december 2018
Eigen Vermogen	€ 100.000	€ 60.000
- Waarvan reserves	€ 80.000	€ 40.000
Vreemd Vermogen	€ 0	€ 0
- Waarvan voorzieningen	€ 0	€ 0
Resultaat na belasting 2018	-/- € 40.000	
Dividend		

Getallen zijn afgerond op eenheden van € 5.000

Doelstelling:

In het kader van de verkoop in 2009 van Essent aan RWE hebben de verkopende aandeelhouders een aantal garanties en vrijwaringen gegeven aan RWE. Het merendeel van deze garanties en vrijwaringen is door de verkopende aandeelhouders overgedragen aan Verkoop Vennootschap.

Ter verzekering van de betaling van eventuele schadeclaims heeft RWE bedongen dat een deel van de verkoopopbrengst door de verkopende aandeelhouders gedurende een bepaalde tijd in het General Escrow Fonds werd aangehouden.

Daarmee was de functie van Verkoop Vennootschap B.V. dus tweërlei:

- namens de verkopende aandeelhouders eventuele garantieclaim procedures voeren tegen RWE;
- het geven van instructies aan de escrow agent (JP Morgan) wat betreft het beheer van het bedrag dat in het General Escrow Fonds is gestort. Het General Escrow Fonds wordt belegd conform de FIDO/RUDDO-regels, die gelden voor decentrale overheden.

Het vermogen in het General Escrow Fonds was bij de oprichting van het fonds in 2009, € 800 mln.

Voor zover na beëindiging van alle claims van RWE en de betaling uit het General Escrow Fonds nog geld was overgebleven in het General Escrow Fonds, is het resterende bedrag uitgekeerd aan de verkopende aandeelhouders.

Beleidsvoornemens:

Het initieel vermogen in het General Escrow Fonds was bij de oprichting van het fonds in 2009, € 800 mln.

Eind juni 2016 is het General Escrow Fonds geliquideerd. Het restantbedrag is volledig uitgekeerd aan de aandeelhouders naar rato van het aandelenbelang in de vennootschap.

Ondanks dat het General Escrow fonds in juni 2016 is geliquideerd, dient de vennootschap als gevolg van contractuele verplichtingen nog in stand gehouden te worden. Het bestuur van de vennootschap is in overleg met de andere contractuele partijen om na te gaan wanneer de

contractuele verplichtingen voortijdig kunnen worden beëindigd en de vennootschap vervolgens kan worden geliquideerd.

Financiële risico's:

Met de liquidatie van het General Escrow Fonds is alleen nog sprake van een risico en daarmee aansprakelijkheid voor de verkopende aandeelhouders ter hoogte van het bedrag dat als werkkapitaal wordt aangehouden in de vennootschap.

Het financiële risico is na de liquidatie van het General Escrow Fonds relatief gering en beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (totaalbedrag € 20.000), art 2.:81 BW.

Wat is de bijdrage van de SPV aan de doelstellingen van het programma Economie?

De Special Purpose Vehicles, waaronder Verkoop Vennootschap B.V. zijn opgericht om de verkoop van Essent financieel af te wikkelen.

Stoplichtenmodel

Beleid Governance Financiën

Verkoop Vennootschap B.V.

2.5 CSV Amsterdam BV

Naam:	CSV Amsterdam BV
Kvk:	09203741
Rechtspersoon:	Besloten Vennootschap
Vestigingsplaats:	Brabantlaan 1, 5216 TV 's-Hertogenbosch
Publiek belang:	Afhandeling van alle rechten en plichten die zijn voortgekomen uit de verkoop van Essent en Attero. (namens de verkopende aandeelhouders van Essent en Attero)
Belang van de provincie:	30,8% (begin en eind van het jaar)
Portefeuillehouder:	Aandeelhoudersrol en inhoudelijk - Pauli
Bestuurlijk belang:	Stemrecht, lid AHC
Eigenaarschap:	Actief
Wet normering topinkomens:	Niet van toepassing

	Per 1 januari 2018	Per 31 december 2018
<i>Nominale waarde</i>	6.000	6.000
<i>Agio</i>	-	-
<i>Gestort</i>	-	-
<i>Balanswaarde</i>	6.000	6.000

CSV Amsterdam BV	Per 1 januari 2018	Per 31 december 2018
Eigen Vermogen	€ 800.000	€ 600.000
- Waarvan reserves	€ 780.000	€ 580.000
Vreemd Vermogen	€ 0	€ 0
- Waarvan voorzieningen	€ 0	€ 0
Resultaat na belasting 2018	- € 200.000	
Dividend		

Getallen zijn afgerond op eenheden van € 5.000

Doelstelling:

Op 9 mei 2014 is de naam van Claim Staat Vennootschap B.V. gewijzigd in CSV Amsterdam B.V. De statuten zijn gewijzigd zodat de nieuwe organisatie nu drie doelstellingen vervult:

- a. namens de verkopende aandeelhouders van Essent een eventuele schadeclaimprocedure voeren tegen de Staat als gevolg van de WON;
- b. namens de verkopende aandeelhouders van Attero eventuele garantieclaim procedures voeren tegen RECYCLECO BV (hierna Waterland);
- c. het geven van instructies aan de escrow-agent wat betreft het beheer van het bedrag dat op de escrow-rekening n.a.v. de verkoop van Attero is gestort.

(ad. a)

In februari 2008 is Essent, met toestemming van de publieke aandeelhouders, een procedure begonnen tegen de Staat der Nederlanden waarin zij een verklaring voor recht vragen dat bepaalde bepalingen van de Wet Onafhankelijk Netbeheer (WON) onverbindend zijn. Als gevolg van de WON (en de als gevolg daarvan doorgevoerde splitsing tussen het productie- en leveringsbedrijf enerzijds en netwerkbedrijf anderzijds) hebben haar aandeelhouders schade geleden. Vanwege praktische moeilijkheden om de juridische procedure aan de verkopende aandeelhouders van Essent over te dragen, hebben de verkopende aandeelhouders en RWE afgesproken dat de onderliggende (declaratoire) procedure over de vraag of (delen van) de WON onverbindend zijn, ook na afronding van de transactie met RWE, door Essent zal worden gevoerd. De verkopende aandeelhouders en RWE zijn verder overeengekomen dat de eventuele schadevergoedingsvordering van Essent op de Staat der Nederlanden die zou kunnen ontstaan als de rechter inderdaad van oordeel is dat (delen van) de WON onverbindend is, wordt gecedeerd aan de verkopende aandeelhouders (en dus niet achterblijft bij Essent), die deze vordering gebundeld zullen gaan houden via de deelneming (de Claim Staat Vennootschap B.V.).

De WON leidde er toe dat het productie- en leveringsbedrijf enerzijds en het netwerkbedrijf anderzijds gesplitst moesten worden. De Rechtbank te 's-Gravenhage heeft de vordering van Essent in eerste instantie afgewezen. Essent is tegen deze uitspraak in hoger beroep gegaan. In juni 2010 heeft het Gerechtshof in Den Haag de WON onverbindend verklaard. De Staat is tegen de uitspraak in cassatie gegaan bij de Hoge Raad. De Hoge Raad heeft pre justitiële vragen gesteld aan het Europese Hof van Justitie. Het Europese Hof van Justitie heeft een reactie gegeven aan de Hoge Raad een uitspraak doen. De Hoge Raad heeft na reactie van het Europese Hof op 26 juni 2015 jl. uitspraak gedaan.

De Hoge Raad heeft besloten dat de Splitsingswet niet in strijd is met het recht van de Europese Unie. Met deze uitspraak van de Hoge Raad zijn de vorderingen van Essent op de Staat definitief afgewezen. Voor de vennootschap is de procedure daarmee geëindigd.

(ad. b)

In het kader van de verkoop van Attero aan Waterland hebben de verkopende aandeelhouders van Attero een aantal garanties en vrijwaringen gegeven aan Waterland. Het merendeel van deze garanties en vrijwaringen is door de verkopende aandeelhouders overgedragen aan CSV Amsterdam B.V. Ter verzekering van de betaling van eventuele schadeclaims heeft Waterland bedongen dat een deel van de verkoopopbrengst, zijnde € 13,5 miljoen, door de verkopende aandeelhouders gedurende een bepaalde tijd op een escrow-rekening wordt aangehouden. Buiten het bedrag dat op deze rekening zal worden gehouden, zijn de verkopende aandeelhouders niet aansprakelijk voor inbreuken op garanties en vrijwaringen.

Waterland heeft op 22 mei 2015 een claim van ten minste € 9,5 miljoen ingediend bij de CSV Amsterdam B.V. Vanwege die claim, diende - conform de afspraken vastgelegd in de koopovereenkomst - het gehele in escrow geplaatste bedrag ter beschikking te blijven ter afwikkeling van deze claim. De contractuele beoogde verlaging per 27 mei 2015 van het escrow bedrag (lees: betaling door de notaris van € 9,5 miljoen aan de CSV Amsterdam B.V. en daarmee aan de verkopende aandeelhouders) heeft daarom niet plaatsgevonden.

In juni 2016 is een compromis bereikt tussen Waterland en de vennootschap voor een bedrag van € 5.464.217 over de belastingclaims tot en met de periode waarin Attero integraal onderdeel, als Essent Milieu, uitmaakte van de Essent-organisatie. Het bedrag is betaald uit het escrow fonds van € 13,5 miljoen. Daarnaast is door Attero een bedrag betaald aan de vennootschap van € 3.406.063 voor de (eventuele) belastingteruggaven over deze periode. Het bedrag is toegevoegd aan de overige reserves van de vennootschap en in 2016 voor een groot deel uitgekeerd aan de aandeelhouders naar rato van het aandelenbelang.

(ad. c)

Het resterend vermogen op de escrow-rekening is € 8.035.783,- . De escrow-rekening wordt aangehouden bij de notaris. De verkopende aandeelhouders en Waterland zijn niet zonder meer gerechtigd tot het voornoemde bij een notaris in escrow gestorte bedrag. De verkopende aandeelhouders en Waterland hebben enkel een voorwaardelijke aanspraak op dat bedrag. Zodra aan de in de escrow overeenkomst opgenomen voorwaarden is voldaan, zal de notaris het desbetreffende bedrag betalen aan hetzij de CSV Amsterdam B.V. (ten gunste van de verkopende aandeelhouders van Attero), hetzij aan Waterland. Het in escrow gestorte bedrag maakt geen onderdeel van de balans van CSV Amsterdam B.V.

Beleidsvoornemens:

De looptijd van deze vennootschap is afhankelijk van de periode dat claims worden afgewikkeld. Eventuele claims kunnen door Waterland tot 5 jaar na completion (mei 2019) worden ingediend. Na afwikkeling van deze eventuele claims van Waterland zal de escrow-rekening kunnen worden opgeheven en het restant op deze rekening kunnen worden uitgekeerd aan de aandeelhouders naar rato van het aandelenbelang.

Naar verwachting zal de vennootschap eind 2019/begin 2020 kunnen worden geliquideerd.

Financiële risico's:

Het financiële risico is beperkt tot eventuele claims van Waterland als gevolg van garanties en vrijwaringen die door de verkopende aandeelhouders zijn afgegeven en tot het maximale bedrag van € 13,5 mln. op de escrow-rekening. Momenteel is er een bedrag van € 5.464.217,- uitbetaald aan Waterland ten laste van de escrow-rekening, en is er een bedrag van € 3.406.063 terugbetaald door Waterland in verband met belastingteruggave. De terugbetaling is niet verrekend met de escrow, waardoor het risico nu is afgenomen tot een maximum van € 8.035.783,- en voor het bedrag dat als werkkapitaal wordt aangehouden in de vennootschap.

Daarnaast is het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders relatief gering en beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (totaalbedrag € 20.000), art 2.:81 BW.

Wat is de bijdrage van de SPV aan de doelstellingen van het programma Economie?

De Special Purpose Vehicles, waaronder CSV Vennootschap B.V. zijn opgericht om de verkoop van Essent en Attero financieel af te wikkelen.

Stoplichtenmodel

Beleid Governance Financiën

CSV Amsterdam B.V.

2.6 Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV

Naam:	Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV
Kvk:	17262476
Rechtspersoon:	Besloten Vennootschap
Vestigingsplaats:	Brabantlaan 1, 5216 TV 's-Hertogenbosch
Publiek belang:	Afhandeling van alle rechten en plichten die zijn voortgekomen uit de verkoop van Essent. (namens de verkopende aandeelhouders Essent)
Belang van de provincie	30,8% (begin en eind van het jaar)
Portefeuillehouder:	Aandeelhoudersrol en inhoudelijk - Pauli
Bestuurlijk belang:	Stemrecht, lid AHC
Eigenaarschap:	Actief
Wet normering topinkomens:	Niet van toepassing

	Per 1 januari 2018	Per 31 december 2018
<i>Nominale waarde</i>	pm	pm
<i>Agio</i>	-	-
<i>Gestort</i>	-	-
<i>Balanswaarde</i>	0	0

Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV	Per 1 januari 2018	Per 31 december 2018
Eigen Vermogen	€ 1.620.000	€ 1.600.000
- Waarvan reserves	€ 120.000	€ 100.000
Vreemd Vermogen	€ 0	€ 0
- Waarvan voorzieningen	€ 0	€ 0
Resultaat na belasting 2018	-€ 20.000	
Dividend	€ 0	

Getallen zijn afgerond op eenheden van € 5.000

Doelstelling:

Onderdeel van Essent in 2009 bij de verkoop aan RWE, was het 50% aandeel in N.V. Elektriciteits Productiemaatschappij Zuid-Nederland (EPZ), o.a. eigenaar van de kerncentrale in Borssele.

Het bedrijf Delta N.V. (destijds 50% aandeelhouder, nu 70% aandeelhouder) heeft de verkoop van dit bedrijfsonderdeel van Essent aan RWE in 2009 bij de rechter aangevochten. Als consequentie op deze gerechtelijke procedure is in 2009 het 50% belang van Essent in EPZ tijdelijk ondergebracht bij Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V. (PBE).

In 2010 is op gezamenlijk initiatief van de aandeelhouders van PBE en de provincie Zeeland als belangrijkste aandeelhouder van Delta N.V. een bemiddelingstraject gestart om het geschil tussen partijen op te lossen.

In 2011 is dit bemiddelingstraject succesvol afgerond. Op 30 september 2011 is, 2 jaar na de verkoop van de aandelen Essent, het 50% belang in EPZ alsnog geleverd aan RWE.

PBE blijft bestaan met een beperkt takenpakket. PBE zal de zaken afwikkelen die uit de verkoop voortkomen. Daarnaast is PBE verplichtingen aangegaan in het kader van het Convenant Borging Publiek Belang Kerncentrale Borssele uit 2009. Hiermee is een termijn van 8 jaar na verkoop gemoeid.

Na een statutenwijziging in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders op 14 december 2011 is de inrichting van PBE aangepast naar de status van een SPV, vergelijkbaar met o.a. Verkoop Vennootschap B.V.

Conform de koopovereenkomst kon RWE tot uiterlijk 30 september 2015 potentiële claims indienen ten laste van het General Escrow Fonds (zie Verkoop Vennootschap B.V.). RWE had op 30 september 2015 geen potentiële claims ingediend m.b.t. verkoop van het 50% belang in EPZ. Het General Escrow Fonds is in juli 2016 geliquideerd en uitgekeerd aan de aandeelhouders.

Beleidsvoornemens:

Ondanks dat het General Escrow fonds in juni 2016 is geliquideerd, dient de vennootschap als gevolg van contractuele verplichtingen nog in stand gehouden te worden. Het bestuur van de vennootschap is in overleg met de andere contractuele partijen om na te gaan wanneer de contractuele verplichtingen voortijdig kunnen worden beëindigd en de vennootschap vervolgens kan worden geliquideerd.

Financiële risico's:

Met de liquidatie van het General Escrow Fonds is alleen nog sprake van een risico en daarmee aansprakelijkheid voor de verkopende aandeelhouders ter hoogte van het bedrag dat als werkkapitaal wordt aangehouden in de vennootschap.

Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (totaalbedrag € 1.496.822) (art 2.:81 BW).

Wat is de bijdrage van de SPV aan de doelstellingen van het programma Economie?

De Special Purpose Vehicles, waaronder Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V. (PBE) zijn opgericht om de verkoop van Essent financieel af te wikkelen.

Stoplichtenmodel

	Beleid	Governance	Financiën
Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V.			

2.7 Brabant Water N.V.

Naam:	Brabant Water N.V.
Kvk:	16005077
Rechtspersoon:	Naamloze Vennootschap
Vestigingsplaats (hoofdkantoor):	's-Hertogenbosch
Publiek belang:	Veilig, betrouwbaar en betaalbaar drinkwater voor iedereen in het verzorgingsgebied. Publiek aandeelhouderschap wettelijk bepaald in Drinkwaterwet.
Belang provincie:	31,6% (begin en eind van het jaar)
Portefuillehouder:	Aandeelhoudersrol - Pauli, inhoudelijke rol - Van den Hout
Bestuurlijk belang:	Stemrecht, voordrachtsrecht, lidmaatschap RvC, lid AHC

Eigenaarschap: Actief
 Wet normering topinkomens: Overgangsregime

	Per 1 januari 2018	Per 31 december 2018
<i>Nominale waarde</i>	88.000	88.000
<i>Agio</i>	-	-
<i>Gestort</i>	-	-
<i>Balanswaarde</i>	0	0

Brabant Water NV	Per 1 januari 2018	Per 31 december 2018
Eigen Vermogen	€ 560.451.000	
- Waarvan reserves	€ 560.173.000	
Vreemd Vermogen	€ 399.576.000	
- Waarvan voorzieningen	€ 136.300.000	
Resultaat na belasting 2018	pm	
Dividend	€ 0	

Doelstelling

Brabant Water N.V. verzorgt de drink- en industriewatervoorziening aan ruim 2,5 miljoen klanten in Noord-Brabant. Brabant Water N.V. zorgt voor de winning, zuivering en distributie van water van en met een hoge leveringsbetrouwbaarheid te doen.

Op grond van de Drinkwaterwet dienen drinkwaterbedrijven in publieke handen te zijn, de provincie is de grootste aandeelhouder.

In 2011 heeft de aandeelhoudersvergadering ingestemd met het Strategische Plan 2012 -2016 van Brabant Water N.V.. Hierin is opgenomen dat Brabant Water N.V. tot de top drie van drinkwaterbedrijven wil horen wat betreft kwaliteit van het geleverde product, leveringszekerheid, klantgerichtheid, efficiëntie, optimale waterdruk en tarieven. Eind 2016 is gemonitord hoe Brabant Water N.V. scoort op deze vlakken ten opzichte van andere drinkwaterbedrijven. Met het opvolgende Strategische Plan wordt gewacht tot er duidelijkheid is over de overnamesom voor de Tilburgse Waterleiding Maatschappij, want de overnamesom is mede bepalend voor de financiële middelen die resteren om doelstellingen te kunnen bereiken.

Met als doel om in 2018 overal zacht water te leveren, worden op diverse waterproductielocaties installaties gebouwd om het opgepompte water centraal te ontharden. Zachter (minder kalkrijk) water heeft energie-, milieu- en kostenvoordelen. In verband met hoge zuiveringskosten heeft Brabant Water N.V. besloten een aantal productielocaties in Oost-Brabant te sluiten (Vierlingsbeek en Boxmeer enige tijd geleden en Macharen vrij recent).

Naast de kernactiviteit van drinkwatervoorziening heeft het bedrijf een aantal dochterondernemingen die activiteiten met een meer commercieel karakter uitvoeren: Hydrobusiness (industriewatervoorziening), Hydroscope (waterkwaliteit, veiligheid en legionellapreventie) en Hydreco (toepassing van bodemenergie). Deze dochterondernemingen zijn ondergebracht in de Holding Hydrocare.

De provincie heeft drie rollen in relatie tot Brabant Water N.V.:

- 1) grootste aandeelhouder van Brabant Water N.V.;
- 2) bevoegd gezag en vergunningverlener voor grondwateronttrekkingen, als provincie innen we de grondwaterheffing;
- 3) zorgplicht op basis van de Waterwet en Wet milieubeheer: we beschermen en borgen de kwaliteit van grond- en oppervlaktewater als bron voor drinkwaterbereiding

Governance

Het governancebeleid voldoet aan de gestelde voorwaarden. Het beloningsbeleid voor toekomstige aanstellingen voldoet aan de randvoorwaarden. De beloning van de huidige directeur is boven de norm, maar deze wordt volgens de voorwaarden van de WNT de komende jaren verder afgebouwd naar de norm. Het aantal commissarissen bij Brabant Water N.V. is teruggebracht naar 5. In 2015 is een nieuwe commissaris op voordracht van de provincie geworven en haar eerste benoemingstermijn eindigt in 2019.

Financiële risico's

Brabant Water N.V. is financieel gezond. Een substantieel risico vormt de schadeloosstelling die voor de verplichte overname van de Tilburgse Waterleiding Maatschappij (TWM) betaald dient te worden. De financiële scenario's lopen sterk uiteen. De rechter heeft toegezegd eind 2016 een eerste uitspraak te zullen doen, dit is echter al een aantal keren uitgesteld. Na uitspraak van de rechter zal Brabant Water N.V. in overleg met de Aandeelhouderscommissie de consequenties van de uitspraak bespreken en eventuele vervolgstappen bepalen.

Wat is de bijdrage van Brabant Water N.V. aan de doelstellingen van het programma Natuur, Water, Milieu?

Brabant Water N.V. verzorgt de drink- en industriewatervoorziening aan 2,5 miljoen inwoners en het bedrijfsleven in Noord-Brabant. Op grond van de Drinkwaterwet dienen drinkwaterbedrijven in publieke handen te zijn.

Stoplichtenmodel

Beleid

Meerjarenbeleid is nog niet vastgesteld en zal in 2017 onderwerp van gesprek zijn.

Financiën

Geschil met de gemeente Tilburg en Goirle m.b.t. de overnamesom voor TWM ligt al enige tijd voor bij de rechter en uitkomst kan financieel substantiële gevolgen hebben voor Brabant Water N.V.

Beleid Governance Financiën

Brabant Water N.V.

2.8 Eindhoven Airport N.V.

Naam:	Eindhoven Airport N.V.
Kvk:	17051407
Rechtspersoon:	Naamloze Vennootschap
Vestigingsplaats (hoofdkantoor):	Eindhoven
Publiek belang:	Een goede bereikbaarheid van Brabant via de lucht, wat eraan bijdraagt dat Brabant aantrekkelijk is als vestigingsklimaat voor bedrijven en burgers.
Belang provincie:	24,5% (begin en eind van het jaar)
Portefeuillehouder:	Aandeelhoudersrol en inhoudelijke - Van der Maat
Bestuurlijk belang:	Stemrecht, voordrachtsrecht, lidmaatschap RvC
Eigenaarschap:	Actief
Wet normering topinkomens:	Niet van toepassing

	Per 1 januari 2018	Per 31 december 2018
<i>Nominale waarde</i>	1.112.000	1.112.000

<i>Agio</i>	-	-
<i>Gestort</i>	556.000	556.000
<i>Balanswaarde</i>	0	0

Eindhoven Airport N.V.	Per 1 januari 2018	Per 31 december 2018
Eigen Vermogen	€ 73.345.000	
- Waarvan reserves	€ 72.155.000	
Vreemd Vermogen	€ 31.000.000	
- Waarvan voorzieningen	€ 680.000	
Resultaat na belasting 2018		
Dividend	€ 113.444	

Doelstelling

Eindhoven Airport N.V. wil als Nederlands grootste regionale luchthaven een bijdrage leveren aan een goede bereikbaarheid. Dit doet zij door het winstgevend en duurzaam exploiteren van een luchthaven die reizigers direct of indirect toegang geeft tot bestemmingen over de hele wereld. Vanuit de provincie bezien is de luchthaven van groot belang voor de positionering van de Brainport regio, de directe- en indirecte werkgelegenheid, de bereikbaarheid, topregio in kennis en de aantrekkelijkheid van het vestigingsklimaat voor bedrijven.

In haar bedrijfsvoering streeft de luchthaven ernaar de belangen van alle betrokkenen zo optimaal mogelijk te behartigen en respecteert zij de ruimtelijke en milieutechnische kwaliteit van de omgeving.

Actuele ontwikkelingen

Eindhoven Airport N.V. mag t/m 2020 stapsgewijs uiteindelijk doorgroeien naar 43.000 vliegbewegingen. Om Eindhoven Airport N.V. klaar te maken voor de groei van het vliegverkeer tot 2020 zijn inmiddels een hotel, nieuwe retail- en horecamogelijkheden en de aanleg van parkeergarage P4 gerealiseerd. Daarnaast is de aankomst- en vertrekhal vergroot. Ook zal de landzijdige bereikbaarheid van de luchthaven worden verbeterd, waaronder verschillende vormen van bereikbaarheid (weginfrastructuur, hoogfrequent openbaar vervoer, ed.).

Governance

In 2017 is een tweede statutaire directeur aangesteld. De Brainportregio is inmiddels aangewezen als één van drie mainportregio's in Nederland. Om de groeiambities van de Brainportregio te ondersteunen middels voldoende internationale connectiviteit heeft Eindhoven Airport N.V. een ambitie geformuleerd. Uiteraard dient in overleg met de bij de luchthaven betrokken nationale en regionale stakeholders invulling te worden gegeven aan deze ambitie in balans met de omgeving. Dit stakeholder-landschap is ingewikkeld en het verkrijgen van draagvlak voor verdere groei vanaf 2020 is een grote uitdaging die goed gemanaged moet kunnen worden. Een ambitieus programma op het gebied van leefbaarheid en duurzaamheid is hiervoor een voorwaarde ("licence to operate and grow").

Er is een governancebeleid dat gebaseerd is op de Code Tabaksblad. Eindhoven Airport N.V. wordt bestempeld als een markt-publieke onderneming waarbij de maximale beloning van de WNT niet van toepassing is. Wel is bepaald dat beloning marktconform dient te zijn en dat deze gekoppeld is aan het beloningsbeleid van Schiphol NV.

Financiële risico's

Eindhoven Airport N.V. is financieel gezond en de luchthaven laat jaarlijks een groei zien (omzetstijging 7 %)

Wat is de bijdrage van Eindhoven Airport N.V. aan de doelstellingen van het programma Mobiliteit?

We gaan voor een optimale verbondenheid van Brabant, intern en internationaal. Om onze concurrentiekracht te behouden moet de kwaliteit van de Brabantse infrastructuur in alle modaliteiten (inclusief ICT) minimaal op hetzelfde niveau zijn als dat van concurrerende regio's. In dat kader past onze ondersteuning voor de regio Eindhoven als Brainport, die inmiddels op landelijk niveau als mainport is aangemerkt. Een airport is daar een onlosmakelijk onderdeel in, om de (internationale) verbinding in brede zin te faciliteren.

Stoplichtenmodel

Eindhoven Airport N.V.

Beleid Governance Financiën

2.9 Brabantse ontwikkelingsmaatschappij

Naam:	Brabantse Ontwikkelingsmaatschappij (BOM Holding B.V)
Kvk:	18033506
Rechtspersoon:	Besloten Vennootschap
Vestigingsplaats:	Tilburg
Publiek belang:	Een innovatief midden- en kleinbedrijf in Noord-Brabant dat bijdraagt aan de economische ontwikkeling van de provincie Noord-Brabant en daarmee een bijdrage levert aan de maatschappelijke opgaven en bijdraagt aan de werkgelegenheid in Noord-Brabant.
Belang provincie:	100% (begin en eind van het jaar) De onderliggende dochter BV's zijn: BOM Business Development & Foreign Investments, BOM Capital I, BOM Capital II, BOM Bedrijfslocaties, BOM Vastgoed, Innovatiefonds BV, Energiefonds BV en Breedbandfonds BV. Om fiscale redenen is een fiscale eenheid gerealiseerd van BOM Holding met BOM Business Development & Foreign Investments en BOM Capital I. Als gevolg hiervan is de provincie meerderheidsaandeelhouder geworden van BOM Business Development & Foreign Investments en BOM Capital I. De aandelenverhouding is vanaf januari 2013 als volgt: provincie 50,1%, Rijksoverheid 49,9%.
Portefeuillehouder:	Aandeelhoudersrol - Van Merrienboer, inhoudelijk - Pauli.
Bestuurlijk belang:	Stemrecht, voordrachtsrecht, lidmaatschap RvC
Eigenaarschap:	Actief
Wet normering topinkomens:	Overgangsregime

	Per 1 januari 2018	Per 31 december 2018
<i>Nominale waarde</i>	€ 733	€ 733
<i>Agio</i>	€ 41.772.769	€ 41.772.769
<i>Gestort</i>	€ 41.773.502	€ 41.773.502
<i>Balanswaarde</i>	€ 41.773.502	€ 40.669.704

BOM Holding NV	Per 1 januari 2018	Per 31 december 2018
Eigen Vermogen	€ 59.287.800	€ 57.537.800
- Waarvan reserves	€ 59.287.067	€ 57.537.067

Vreemd Vermogen	€ 97.167.289	€ 112.592.289
- Waarvan voorzieningen	€ 2.347.916	€ 2.347.916
Resultaat na belasting 2017 / 2018	€ 194.080	-/- € 1.750.000
Dividend		

Doelstelling:

De BOM stelt zich ten doel de realisatie van een veerkrachtige economie met een duurzaam concurrentievermogen in Noord-Brabant, opdat de provincie structureel kan behoren tot de top 5 van Europese kennis- en innovatieregio's. Dit valt uiteen in vier kerntaken:

1. Ontwikkeling & Innovatie (ondersteuning samenwerking MKB-bedrijven in de topclusters/topsectoren, opdat bedrijven technologische en organisatorische innovaties omzetten in hoogwaardige, nieuwe producten en diensten),
2. Investeringsbevordering (actief werven en verankeren van nieuwe, buitenlandse, bedrijven en daarmee het aantrekken van kennisintensieve werkgelegenheid)
3. Bedrijventerreinen (herstructurering/gebiedsontwikkeling van bestaande en nieuwe bedrijventerreinen tot hoogwaardige, duurzame en innovatie-bevorderende werklocaties).
4. Participaties (met risicodragend kapitaal investeren in startende en groeiende innovatieve ondernemingen).

Verder wil BOM Holding door intensieve samenwerking tussen deze vier kerntaken op integrale wijze transitieprocessen tot stand brengen, zoals op het vlak van een duurzame agrofoodketen en zorg economie en verder de ontwikkeling van fysieke brandpunten (campussen, science parken), alsmede de realisatie van integrale internationaliseringsprojecten.

In 2016 heeft de BOM een nieuw meerjarenplan (MJP) voor de periode 2017 - 2020 opgesteld., op basis van de [Houtkoolschets van 19 juli 2016](#) die is besproken tijdens het rondetafelgesprek BOM op 9 september 2016.

In het nieuwe MJP is er meer dan in de voorgaande periode aandacht voor een systematische ecosysteemontwikkeling aan de hand van 12 ontwikkelthema's. De ondersteuning van innovatieve MKB-bedrijven vindt plaats aan de hand van een integrale BOM-portefeuille en dienstverlening. Verder wordt er sterker ingezet op internationalisering.

Het beleid van de provincie Noord-Brabant is er op gericht om te komen tot een veerkrachtige, concurrerende economie die de basis biedt voor voldoende werkgelegenheid en die werkt aan de maatschappelijke opgaven. Doel is om te behoren tot de top van kennis- en innovatieregio's in Europa. De transitie naar een dergelijke innovatieve, circulaire en robuuste Brabantse economie draagt bij aan een aantal maatschappelijke opgaven. De uitvoering van het Economisch Programma en de inzet van de BOM gaan immers niet alleen over maximalisatie van groei, maar leveren ook een bijdrage aan de maatschappelijke uitdagingen van onze tijd.

De provincie Noord-Brabant stuurt daarbij op een fors aantal vlakken, in lijn met het bovenstaande beleidskader. En de provincie Noord-Brabant werkt daartoe samen met een fors aantal organisaties. Naast de BOM betreft dit organisaties als de triple-helixorganisaties, de universiteiten en hogescholen, gemeenten, de valorisatieprogramma's, etc.

De totaalopgave voor het bevorderen van een concurrerende economie in relatie tot de maatschappelijke opgaven is daarbij het uitgangspunt. De opdracht van de BOM is een afgeleide van de totaalopgave zoals we die zien.

Governance:

De governance van de BOM Holding BV. is op orde.

Er is in 2013 een nieuwe Raad van Commissarissen benoemd en er is een nieuwe bestuursstructuur vastgesteld. Per medio 2017 kent de Raad van Commissarissen een nieuwe voorzitter en is verder gecompleteerd. Naast een algemeen directeur is in 2014 ook een CFO aangesteld die tevens COO (Chief Operational Officer) is.

De provincie stuurt via de aandeelhouderslijn en via de subsidielijn. Er is een geregeld formeel en informeel overleg.

Financiële risico's:

De BOM opereert in een omgeving waarbij sprake is van aanzienlijke financiële risico's. Het onderkennen en beperken van deze risico's is een belangrijk element van de afspraken tussen de provincie en de BOM. Belangrijke rollen zijn tevens weggelegd voor de Raad van Commissarissen en de Investeringscommissie. Over de monitoring van de voortgang en de verantwoording en rapportage zijn strikte afspraken gemaakt, in het bijzonder ook in relatie tot de nieuwe fondsen die bij de BOM zijn ondergebracht.

Wat is de bijdrage van de BOM aan de doelstellingen van het programma Economie?

Het beleid van de provincie Noord-Brabant is er op gericht om te komen tot een veerkrachtige, concurrerende economie die de basis biedt voor voldoende werkgelegenheid en die werkt aan de maatschappelijke opgaven. Doel is om te behoren tot de top van kennis- en innovatieregio's in Europa. De transitie naar een dergelijke innovatieve, circulaire en robuuste Brabantse economie draagt bij aan een aantal maatschappelijke opgaven. De uitvoering van het Economisch Programma en de inzet van de BOM gaan immers niet alleen over maximalisatie van groei, maar leveren ook een bijdrage aan de maatschappelijke uitdagingen van onze tijd. De provincie Noord-Brabant stuurt daarbij op een fors aantal vlakken, in lijn met het bovenstaande beleidskader. En de provincie Noord-Brabant werkt daartoe samen met een fors aantal organisaties. Naast de BOM betreft dit organisaties als de triple-helixorganisaties, de universiteiten en hogescholen, gemeenten, de valorisatieprogramma's, etc. De totaalopgave voor het bevorderen van een concurrerende economie in relatie tot de maatschappelijke opgaven is daarbij het uitgangspunt. De opdracht van de BOM is een afgeleide van de totaalopgave zoals we die zien.

De BOM heeft als doel het stimuleren en begeleiden van samenwerkingsverbanden om innovaties om te zetten in producten of diensten. Daarnaast begeleidt BOM buitenlandse bedrijven naar en in Brabant, investeert zij in kansrijke, innovatieve ondernemingen en ontwikkelt zij bestaande en nieuwe duurzame werklocaties. Ook is een aantal fondsen bij de BOM ondergebracht, namelijk: het Innovatiefonds Brabant, het Energiefonds Brabant, het Breedbandfonds Brabant, het Biobased Brabant Fonds en het Cleantech fonds. De BOM draagt bij aan het innovatieve deel van de Brabantse economie. Zij doet dat door innovatieve MKB-bedrijven te ondersteunen met kennis, toegang tot markten en risicodragend kapitaal.

Stoplichtenmodel

Brabantse Ontwikkelingsmaatschappij (BOM Holding B.V)

Beleid Governance Financiën

2.10 Ontwikkelingsmaatschappij Ruimte voor Ruimte

Naam: Ontwikkelingsmaatschappij Ruimte voor Ruimte (ORR)
 Kvk: 17144377, 17229779, 17136028
 Rechtspersoon: Besloten Vennootschap en Commanditaire Vennootschap
 Vestigingsplaats (hoofdkantoor): 's-Hertogenbosch

Publiek belang:	De eerder uitgave aan de sanering van de intensieve veehouderij, de glastuinbouw, de voormalige militaire terreinen en de sloop van overbodige bebouwing terug verdienen met de verkoop van ruimte voor ruimte-kavels. In combinatie met de ontwikkeling van ruimte voor ruimte-locaties maatschappelijke meerwaarde creëren, zoals het oplossen van knelpuntsituaties in het buitengebied en natuurontwikkeling.
Belang provincie:	100% (begin en eind van het jaar)
Portefeuillehouder:	Aandeelhoudersrol - Pauli, inhoudelijk - Van Merrienboer
Bestuurlijk belang:	Stemrecht, voordrachtsrecht, lidmaatschap RvC, Stemrecht Commanditair vennoot
Eigenaarschap	Actief
Wet normering topinkomens:	Niet van toepassing

	Per 1 januari 2018	Per 31 december 2018
<i>Nominale waarde</i>	742.500	742.500
<i>Agio</i>	8.957.520	8.957.520
<i>Gestort</i>	9.700.020	9.700.020
<i>Balanswaarde</i>	9.497.520	9.497.520

ORR I CV	Per 1 januari 2018	Per 31 december 2018
Eigen Vermogen	€ 7.950.000	€ 8.270.000
- Waarvan reserves	€ 7.200.000	€ 7.520.000
Vreemd Vermogen	€ 3.000.000	0
- Waarvan voorzieningen	0	0
Resultaat na belasting 2017/2018	€ 100.000	€ 320.000

	Per 1 januari 2018	Per 31 december 2018
<i>Nominale waarde</i>	742.500	742.500
<i>Agio</i>		
<i>Gestort</i>		
<i>Balanswaarde</i>	0	0

ORR II CV	Per 1 januari 2016	Per 31 december 2016
Eigen Vermogen	-/- € 14.244.000	-/- € 14.164.000
- Waarvan reserves	-/- € 14.994.000	-/- € 14.914.000
Vreemd Vermogen	€ 33.800.000	€ 31.000.000
- Waarvan voorzieningen	0	0
Resultaat na belasting 2017/2018	-/- € 40.000	€ 80.000

Agio storting 2017 € 4.000.000

AGL (niet in vreemd vermogen/niet in eigen vermogen) € 15.500.000

	Per 1 januari 2018	Per 31 december 2018
<i>Nominale waarde</i>	30.000	30.000
<i>Agio</i>	89.280	89.280
<i>Gestort</i>	119.280	119.280

Balanswaarde	110.880	110.880
--------------	---------	---------

ORR BV	Per 1 januari 2016	Per 31 december 2016
Eigen Vermogen	€ 130.000	€ 140.000
- Waarvan reserves	€ 100.000	€ 110.000
Vreemd Vermogen	€ 160.000	€ 150.000
- Waarvan voorzieningen	€ 138.000	€ 135.000
Resultaat na belasting 2017/20188	€ 10.000	€ 10.000
Dividend	-	-

Doelstelling:

De provincie heeft aan de sanering van de intensieve veehouderij, de glastuinbouw, de voormalige militaire terreinen en de sloop van overbodige bebouwing een bedrag van ca. € 215,4 miljoen uitgegeven. Deze kosten moeten worden terugverdiend door de uitgifte van in het algemeen ruime woningbouwkavels. Dit is de aanpak ruimte voor ruimte. De provincie geeft de woningbouwkavels niet zelf uit. Samen met private partijen heeft zij hiervoor de Ontwikkelingsmaatschappij Ruimte voor Ruimte opgericht. Per 31 december 2016 is een bedrag van € 116,5 miljoen ontvangen. Per saldo is per 31 december 2016 nog € 98,9 miljoen terug te verdienen. Dit bedrag kan echter nog oplopen i.v.m. uitgaven die momenteel nog lopen voor het saneren/ herstructureren van MOB - complexen..

Beleidsvoornemens:

De problemen op de woningbouwmarkt hebben duidelijk invloed gehad op het tempo waarin het nog resterend bedrag wordt terugverdiend. Eind 2012 zijn hierdoor forse financiële problemen gesignaleerd in met name de liquiditeitspositie. Inmiddels is duidelijk dat het business-model geschikt is voor het terugverdienen van de voorgefinancierde uitgaven, maar hiervoor is een langere tijd nodig dan was verwacht. De businesscase kent een doorlooptijd tot en met 2033.

De provincie nam eerder met 3 private partijen deel in de ORR. In 2014 hebben 2 participanten reeds hun deelname beëindigd.

Onderhandelingen met de laatste participant over een gezamenlijke voortzetting van de onderneming hebben niet tot overeenstemming geleid. Hiernaast waren ook doorzettingsmacht van de provincie bij de verdeling van risico en rendement doorslaggevende componenten in relatie tot het belang van de provincie bij het terugverdienen van de eerder uitgekeerde saneringskosten. Daarom is eind 2015 ook de deelname van deze participant in de onderneming beëindigd. Sinds eind 2015 is de provincie enig aandeelhouder in de Ontwikkelingsmaatschappij Ruimte voor Ruimte.

Governance

De ontwikkelingsmaatschappij kent een BV/CV structuur. Naast de Ruimte voor Ruimte Beheer BV vindt de ontwikkeling en verkoop van de woningbouwkavels plaats in de Ruimte voor Ruimte I CV en II CV.

Nu de provincie sinds eind 2015 enig aandeelhouder is, is ook de organisatie van de Ontwikkelingsmaatschappij Ruimte voor Ruimte opnieuw ingericht. Dit is vastgelegd in een "Overeenkomst tot wijziging samenwerking Ruimte voor Ruimte" die eind 2016 is gesloten tussen de provincie en de ORR. Daarnaast zijn in een Aandeelhoudersinstructie en Nadere instructie de afspraken met de ORR verder uitgewerkt en concrete opdrachten meegegeven. Hiermee ligt er een nieuw afsprakenkader met te realiseren doelen, waar de ORR op aangesproken zal worden bij het uitvoeren van haar werkzaamheden.

Financiële risico's

Voor de nieuwe structuur van de Ontwikkelingsmaatschappij Ruimte voor Ruimte is een business case opgesteld. Door de overdracht van de provinciale projecten/locaties aan RvR II CV in 2016 sloot de businesscase op nul. Daarmee is de buffer om toekomstige tegenvallers op te vangen verdwenen. Daarnaast is per 2017 de fiscale wetgeving aangepast, zodat er geen grond meer geleverd kan worden via overdrachtsbelasting. Dit heeft per saldo een negatief effect van € 7 miljoen op de BC. Dit en tegenvallers op projectniveau zorgen voor een negatieve positie per ultimo 2016. In de loop van 2017 zullen in overleg met het bestuur van RvR maatregelen genomen worden om deze effecten te mitigeren.

Wat is de bijdrage van ORR aan de doelstellingen van het programma Ruimte?

De ORR komt voort uit de Ruimte voor Ruimte aanpak (Pact Brakkenstein, 2000). Het doel van deze aanpak is om aanzienlijke milieu- en ruimtelijke kwaliteitswinst te behalen door in ruil voor sanering van (oorspronkelijk) intensieve veehouderij, en later ook glastuinbouw en voormalig militair terreinen, de bouw van woningen op een passende locatie toe te staan. Met de uitgifte van deze kavels, waartoe de ORR is opgericht, worden de kosten verbonden aan deze regeling (totaal € 215,4 mln.) terugverdiend. Daarnaast wordt beoogd om, in combinatie met de ontwikkeling van ruimte voor ruimte-locaties maatschappelijke meerwaarde te creëren, zoals het oplossen van knelpuntsituaties in het buitengebied en natuurontwikkeling. Per heden 2017 is circa 55% terugverdiend. De terugverdienperiode loopt zoals nu voorzien tot 2033.

Met de opbrengst uit de verkoop van woningbouwkavels voorziet de ORR in een verbetering van de kwaliteit en leefbaarheid van het buitengebied. Het gaat daarbij niet alleen om het terugverdienen van investeringen die in het verleden zijn gedaan (sanering van de intensieve veehouderij, de glastuinbouw, voormalige militaire terreinen en overtollige bebouwing in het buitengebied). Ook actuele knelpunten in het buitengebied worden aangepakt in combinatie met de verkoop van woningbouwkavels (ruimte voor ruimte). De knelpunten kunnen divers zijn, zoals het opruimen van verrommelde situaties, en de verplaatsing of beëindiging van bedrijven op ongewenste situaties, maar ook natuurlijkontwikkeling.

Stoplichtenmodel

Financiën: De actuele grondexploitatie van de Ontwikkelingsmaatschappij Ruimte voor Ruimte laat een negatief saldo zien. Dit ten gevolge van aanpassing van fiscale wetgeving en ongunstigere resultaten ten opzichte van eerdere prognoses. Ter verbetering van de financiële situatie zijn een aantal scenario's onderzocht en is een voorstel uitgewerkt met beheersmaatregelen, die nog in 2017 worden doorgevoerd. Deze maatregelen zullen ervoor zorgen dat de ontwikkelingsmaatschappij voldoende buffers heeft om vanaf 2018 tot en met 2032 de businesscase tot een succes te maken. Met het doorvoeren van de beheersmaatregelen is het niet nodig om de risicoreservering aan te passen.

Beleid Governance Financiën

Ontwikkelingsmaatschappij Ruimte voor Ruimte

2.11 Tuinbouwontwikkelingsmaatschappij

Naam:	Tuinbouw Ontwikkelingsmaatschappij
Kvk:	17147274 en 17147406
Rechtspersoon:	Commanditaire Vennootschap/Besloten Vennootschap
Vestigingsplaats (hoofdkantoor):	's-Hertogenbosch
Publiek belang:	In het economisch belang gebieden gereed maken voor de vestiging van (grote) glastuinbouwbedrijven en in het belang van landschap en milieu bijdragen aan de ruimtelijke

Belang provincie:	concentratie van glastuinbouwbedrijven.
Portefeuillehouder:	CV: 49,8% / BV: 50% (begin en eind van het jaar)
Bestuurlijk belang:	Van Merrienboer
Eigenaarschap:	Stemrecht, voordrachtsrecht, lidmaatschap RvC
Wet normering topinkomens:	Actief
	Voldoet

	Per 1 januari 2018	Per 31 december 2018
<i>Nominale waarde</i>	457.000	457.000
<i>Agio</i>		
<i>Gestort</i>		
<i>Balanswaarde</i>	0	0
Geraamde provinciale bijdrage uit programma Economie / Opgave	0	0
Verstreekte Subsidie	Max € 58.000.000	Max € 58.000.000
Waarvan lening	Max € 58.000.000	Max € 58.000.000

TOM BV* (geconsolideerde balans)	Per 1 januari 2018	Per 31 december 2018
Eigen Vermogen	-/-€ 11.138.251	-/-€ 11.138.251
- Waarvan reserves		
Vreemd Vermogen	€ 48.503.915	PM
- Waarvan voorzieningen	€ 247.835	€ 247.835
Resultaat na belasting 2018	-/-€ 758.063	PM
Dividend	€ 0	€ 0

Doelstelling

De TOM ontwikkelt projectvestigingsgebieden voor glastuinbouwbedrijven. Sinds 2014 richt zij haar aandacht nagenoeg geheel op het glastuinbouwgebied in het Agro- en Foodcluster Nieuw Prinsenland (AFC NP) in de gemeente Steenbergen.

De provincie heeft drie rollen in relatie tot de TOM:

1. De provincie als vennoot/aandeelhouder van de TOM (49,75% / 50%)
2. Provincie als bevoegd gezag voor het provinciaal inpassingsplan AFCWB;
3. Provincie als wegbeheerder van de N268 (Noordlangeweg).

Governance

Het governance- en beloningsbeleid voldoen aan de gestelde voorwaarden.

Financiële risico's

In 2015 is de TOM voorzien van herfinanciering. Hierbij is door de Provincie een lening verstrekt van maximaal € 58 mln. Mede aandeelhouder NCB Ontwikkeling heeft eveneens een lening verstrekt van € 14 mln. Bij besluitvorming is ervan uitgegaan dat bij voltooiing van het project NP (en daarmee beëindiging van de TOM) er een verlies resteert van circa € 20 mln, waarvan 50% voor de Provincie. Op basis van de laatst ontvangen liquiditeitsprognose komt het verlies van de TOM lager uit op circa € 15 mln, zijnde € 7,5 mln voor de Provincie. Door de kortere looptijd wordt het verlies van de TOM kleiner, omdat de rentelasten lager worden. Het rendement voor de provincie op de lening gedurende de looptijd blijft gelijk, echter door de kortere looptijd en het lager opgenomen bedrag dan voorzien zullen naar verwachting de totale rente-inkomsten lager uitvallen.

Wat is de bijdrage van de TOM aan de doelstellingen van het programma Ruimte?

De TOM ontwikkelt glastuinbouwgebieden en draagt hierdoor bij aan verbetering van de ruimtelijke kwaliteit als gevolg van de concentratie van glastuinbouwbedrijven, waarbij tevens door toepassing van innovaties verduurzaming wordt bereikt. Sinds 2014 richt zij haar aandacht nagenoeg geheel op het glastuinbouwgebied in het Agro- en Foodcluster Nieuw Prinsenland (AFC NP) in de gemeente Steenberg. Met de vestiging van (grote) glastuinbouwbedrijven wordt ook de economische ontwikkeling van de regio gestimuleerd.

Stoplichtenmodel

Financiën

Ondank de positieve ontwikkelingen in de markt zal er aan het einde van de looptijd een verlies overblijven voor de aandeelhouders. Het provinciale aandeel in dit verlies is afgedekt.

Beleid Governance Financiën

Tuinbouw Ontwikkelingsmaatschappij

2.12 Business Park Aviolanda BV

Naam:	Business Park Aviolanda (BPA)
Kvk:	20170629
Rechtspersoon:	Besloten Vennootschap
Vestigingsplaats (hoofdkantoor):	Woensdrecht
Publiek belang:	Vanuit het economisch belang het bevorderen van bedrijvigheid in de sector Aerospace & Maintenance, vanuit het belang van een goede ruimtelijke ordening het scheppen van vestigingsmogelijkheden voor bedrijven op een reeds lang bestaand bedrijventerrein, waardoor verdere aantasting van de ecologische hoofdstructuur bij de vliegbasis Woensdrecht wordt voorkomen.
Belang provincie:	60% (begin en eind van het jaar)
Portefeuillehouder:	Aandeelhoudersrol en inhoudelijke - Pauli
Eigenaarschap:	Actief
Wet normering topinkomens:	Niet van toepassing

	Per 1 januari 2018	Per 31 december 2018
<i>Nominale waarde</i>	€ 11.000	€ 11.000
<i>Agio</i>	€ 6.477.000	€ 6.477.000
<i>Gestort</i>	€ 6.488.000	€ 6.488.000
<i>Balanswaarde</i>	€ 6.488.000	€ 6.488.000

BPA	Per 1 januari 2016	Per 31 december 2018
Eigen Vermogen	€ 11.647.130	
- Waarvan reserves		
Vreemd Vermogen	€ 14.841.264	
- Waarvan voorzieningen		
Resultaat na belasting 2018	216.130	
Dividend		

Doelstelling

Het Business Park Aviolanda vervult een functie bij het tot bloei brengen van het cluster van aerospace maintenancebedrijven in Woensdrecht. Dit is in de eerste plaats van belang voor de werkgelegenheid

in West-Brabant en elders in Brabant. Een bloeiende bedrijvigheid op het businesspark kan ook leiden tot (financiële) bijdragen aan de people en planetprojecten van de gebiedsontwikkeling Aviolanda.

Van het besluit van Nederland en enkele andere West-Europese landen om het motorenonderhoud van de F-35 te laten plaatsvinden op de vliegbasis Woensdrecht wordt een stimulans verwacht voor de ontwikkeling van het bedrijvencluster Aerospace & Maintenance in Woensdrecht en in bredere zin voor de ontwikkeling van het Noord-Brabantse cluster Aerospace & Maintenance.

In 2017 heeft BPA de door de aandeelhouders gewenste koersverandering doorgezet. Deze koerswijziging houdt in dat business development en de ontwikkeling van het bedrijvencluster aerospace & maintenance centraal staan, in plaats van grondexploitatie en vastgoedontwikkeling. Naar verwachting beschikt BPA eind 2017 over een nieuw ondernemingsplan waarin de nieuwe koers wordt geconcretiseerd.

De provincie heeft vijf rollen in relatie tot BPA:

De provincie als (meerderheids)aandeelhouder van BPA (60%)

De provincie als belangenbehartiger van het Woensdrechtse bedrijvencluster in de sector Aerospace & Maintenance (militair en civiel) op (inter)nationaal en regionaal niveau;

De provincie als initiatiefnemer van het Maintenance & Services Programma Brabant (MSP Brabant), waarin voor BPA een belangrijke rol is weggelegd;

De provincie als medefinancier van een onderhoudsfaciliteit (gebouw en technische uitrusting) voor het onderhoud van F-35 motoren bij het Logistiek Centrum Woensdrecht (LCW);

De Provincie als bevoegd gezag in het kader van natuur- en milieuwetgeving (onder meer de geluidszonering van het bedrijventerrein en de vliegbasis).

Governance

Het governancebeleid voldoet aan de gestelde voorwaarden. In 2016 zijn het beheer en de ontwikkeling van het businesspark in één hand gekomen, die van BPA BV en haar dochtervennootschappen. De statuten van BPA zullen nog moeten worden aangepast en er zal worden bezien of een nieuwe samenwerkingsovereenkomst tussen BPA en haar aandeelhouders nodig is.

Financiële risico's

De financiële positie van BPA is op zichzelf genomen gezond te achten, dit vooral vanwege de constante inkomsten uit de verpachting van grond en gebouwen aan de Fokkerbedrijven. De financiële gevolgen van de koerswijziging zullen duidelijk moeten worden bij de vaststelling van het nieuwe ondernemingsplan. Daarbij zal vermoedelijk een financieringsbehoefte naar voren komen die niet volledig kan worden afgedekt met vreemd vermogen.

Wat is de bijdrage van BPA aan de doelstellingen van het programma Economie?

Het BPA draagt bij aan het verzilveren van kansen voor het topcluster Aerospace & Maintenance die ontstaan door de komst van onderhoudswerk aan de F-35 naar Woensdrecht.

We stimuleren de verdere uitbouw van de Brabantse topsectoren en -clusters (met nadruk op F35, smart maakindustrie), waarbij we mkb'ers meer direct willen betrekken. Dit gebeurt onder andere via het Maintenance & Services Programma Brabant. De ontwikkeling van het BPA levert een bijdrage aan het Actieplan Economische Structuurversterking West-Brabant.

Stoplichtenmodel

Financiën

De doorontwikkeling van het businesspark vraagt om uitbreiding van de clusterontwikkelingsactiviteiten en ontwikkeling van nieuw vastgoed. Hiervoor is inbreng van extra vermogen nodig, vermoedelijk zowel vreemd als eigen vermogen.

Beleid Governance Financiën

Business Park Aviolanda

2.13 Nederlandse Waterschapsbank NV

Naam:	Nederlandse Waterschapsbank NV
Kvk:	27049562
Rechtspersoon:	Naamloze Vennootschap
Vestigingsplaats (hoofdkantoor):	Den Haag
Publiek belang:	Efficiënte financiering publieke sector.
Belang provincie:	0,12% aandelen, 0,23% waarde (begin en eind van het jaar)
Portefeuillehouder:	Aandeelhoudersrol en inhoudelijke - Van Merrienboer
Bestuurlijk belang:	Stemrecht
Eigenaarschap:	Monitorend
Wet normering topinkomens:	Niet van toepassing.

	Per 1 januari 2018	Per 31 december 2018
<i>Nominale waarde</i>	22.000	22.000
<i>Agio</i>		
<i>Gestort</i>	8.000	8.000
<i>Balanswaarde</i>	0	0
Geraamde provinciale bijdrage uit programma Economie / Opgave		
Verstreekte Subsidie	€ 50.000.000	€ 50.000.000
Waarvan lening	€ 50.000.000	€ 50.000.000

NWB Bank NV	Per 1 januari 2017	Per 31 december 2018
Eigen Vermogen	€ 1.507.000.000	
- Waarvan reserves	€ 1.393.000.000	
Vreemd Vermogen	€ 92.907.000.000	
- Waarvan voorzieningen	€ 30.000.000	
Resultaat na belasting 2016	€ 107.000.000	
Dividend	€ 0	0

Doelstelling

Hoofddoelstelling van de NWB is het zo goed en goedkoop mogelijk financieren van de Nederlandse publieke sector. Hieronder worden verstaan de waterschappen, gemeenten, provincies, sociale woningbouw, zorg- en onderwijsinstellingen. De Nederlandse Waterschapsbank streeft uitdrukkelijk niet naar winstmaximalisatie.

De deelname van de provincie in de Nederlandse Waterschapsbank is primair ingegeven om de financiële betrokkenheid bij enkele grote financiële instellingen die zich richten op de publieke sector tot uitdrukking te brengen. De deelname van de provincie is gering, ongeveer 0,12% van de aandelen. De Nederlandse waterschappen gezamenlijk bezitten veruit het grootste deel van de aandelen.

Governance

In de buitengewone vergadering van aandeelhouders van de NWB Bank is 14 september 2015 het beloningsbeleid voor de directie behandeld dat gaat gelden voor nieuw te benoemen directieleden. De beloning van de NWB is niet onderhevig aan de Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen (WNT) voor de publieke sector.

De voorgestelde beloning voor nieuwe directieleden is vergeleken met een aantal jaren geleden substantieel afgenomen (van € 400.000 naar € 272.000 voor de directievoorzitter) maar nog altijd aan de hoge kant, zeker vergeleken met het maximum voor beloningen in de publieke sector (WNT). Het voorstel past wel binnen het deelnemingenbeleid dat het Rijk heeft geformuleerd voor staatsdeelnemingen. De provincie Noord-Brabant heeft erop aangedrongen de beloning van de directie van de NWB Bank verder te versoberen in de richting van het maximum dat geldt voor beloningen in de publieke en semipublieke sector (WNT).

Financiële risico's

De eisen waaraan Europese banken moeten voldoen zijn de afgelopen jaren verscherpt. Dat geldt onder meer voor de eigen vermogenspositie. Die moet per 2018 aan de vastgestelde norm voldoen. Om dat te bereiken is de NWB de afgelopen jaren opgehouden dividend uit te keren. De volledige winst wordt ingehouden ter verbetering van het eigen vermogen.

Daarnaast is de NWB Bank in 2015 een hybride lening aangegaan met vier provincies om ook daarmee de eigen vermogenspositie te versterken. De provincie Noord-Brabant participeert voor € 50 miljoen in deze lening.

De Europese Commissie heeft in 2016 aanpassingen op de Bazel III regelgeving gepubliceerd. Hieruit volgt dat de NWB Bank voor de bepaling van de eigen vermogenspositie geen rekening hoeft te houden met de leningen die vanuit de publieke sector worden gegarandeerd. Aangezien het overgrote deel van de leningen die de NWB Bank verstrekt hiertoe behoren, verbetert de eigen vermogenspositie van de bank fors en voldoet daarmee aan de aangepaste regelgeving.

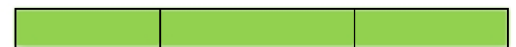
Wat is de bijdrage van de NWB aan de doelstellingen van Financiën?

De NWB Bank levert een zeer belangrijke bijdrage aan de financiering van de publieke sector in Nederland: gemeenten, provincies, waterschappen, onderwijs- en zorginstellingen, woningbouwcorporaties.

Stoplichtenmodel

Nederlandse Waterschapsbank NV

Beleid Governance Financiën

2.14 NV BNG Bank

Naam:	NV Bank Nederlandse Gemeenten
Kvk:	27008387
Rechtspersoon:	Naamloze Vennootschap
Vestigingsplaats (hoofdkantoor):	Den Haag
Publiek belang:	Efficiënte financiering publieke sector.
Belang provincie:	0,07% (begin en eind van het jaar)
Portefeuillehouder:	Aandeelhoudersrol en inhoudelijke - Van Merrienboer
Bestuurlijk belang:	Stemrecht
Eigenaarschap:	Monitorend
Wet normering topinkomens:	Niet van toepassing.

	Per 1 januari 2018	Per 31 december 2018
--	--------------------	----------------------

<i>Nominale waarde</i>	100.000	100.000
<i>Agio</i>	-	-
<i>Gestort</i>	100.000	100.000
<i>Balanswaarde</i>	0	0
Geraamde provinciale bijdrage uit programma Economie / Opgave		
Verstreekte Subsidie	€ 150.000.000	€ 150.000.000
Waarvan lening	€ 150.000.000	€ 150.000.000

NV BNG Bank	Per 1 januari 2017	Per 31 december 2018
Eigen Vermogen	€ 4.486.000.000	
- Waarvan reserves	€ 3.245.000.000	
Vreemd Vermogen	€ 149.514.000.000	
- Waarvan voorzieningen	€ 3.000.000	
Resultaat na belasting 2016	€ 369.000.000	
Dividend 2016	€ 65.600	

Doelstelling

Hoofddoelstelling van de BNG is het zo goed en goedkoop mogelijk financieren van de Nederlandse publieke sector. Hieronder worden verstaan de waterschappen, gemeenten, provincies, sociale woningbouw, zorg- en onderwijsinstellingen. Voor de publieke sector is de BNG een belangrijke financieringspartner. Bij de BNG kunnen deze partijen altijd terecht voor hun financiering.

De deelname van de provincie in de BNG is primair ingegeven om de financiële betrokkenheid bij enkele grote financiële instellingen die zich richten op de publieke sector tot uitdrukking te brengen. De deelname van de provincie is gering, ongeveer 0,07% van de aandelen. De Nederlandse rijksoverheid is de grootste aandeelhouder en bezit 50% van de aandelen.

Governance

De BNG Bank volgt voor het deugdelijk bestuur de beginselen van de Nederlandse corporate governance code. Op één punt wijkt de bank af van de Nederlandse corporate governance code. De aanbeveling die in de code wordt gedaan met betrekking tot het 'stemmen op afstand' wordt door BNG Bank niet gevolgd. Gelet op het karakter van de bank en de herkomst van haar aandeelhouders acht de bank dit niet noodzakelijk.

Op 5 oktober 2016 is een Buitengewone Vergadering van Aandeelhouder geweest waarin het beloningsbeleid aan de orde is gesteld.

De beloning van de BNG Bank is niet onderhevig aan de WNT voor de publieke sector. In 2009 was de beloning voor nieuwe bestuurders al aanzienlijk gematigd van ongeveer € 650.000,- per jaar voor de voorzitter van de RvB naar maximaal € 310.000,- Vanaf 2016 komt een maximale beloning van € 301.000,- per jaar voor de voorzitter van de RvB. Ondanks de aanzienlijke matiging is de beloning nog altijd aan de hoge kant, zeker vergeleken met het maximum voor beloningen in de publieke sector (WNT). Het voorstel past wel binnen het deelnemingenbeleid dat het Rijk heeft geformuleerd voor staatsdeelnemingen en voldoet aan nationale en Europese regelgeving.

De provincie Noord-Brabant heeft erop aangedrongen de beloning van de directie van de BNG Bank verder te versoberen in de richting van het maximum dat geldt voor beloningen in de publieke en semipublieke sector (WNT).

Financiële risico's

De eisen waaraan Europese banken moeten voldoen zijn de afgelopen jaren verscherpt. Dat geldt onder meer voor de eigen vermogenspositie. Die moet per 2018 aan de vastgestelde norm voldoen.

Om dat te bereiken heeft de BNG de afgelopen jaren dividend uitkering verlaagd van 50% van de winst naar 25% van de winst.

Daarnaast heeft de BNG Bank in 2015 en 2016 hybride leningen aangetrokken van een aantal provincies en gemeenten om ook daarmee de eigen vermogenspositie te versterken. De provincie Noord-Brabant participeert voor € 150 miljoen in deze leningen.

De Europese Commissie heeft in 2016 aanpassingen op de Bazel III regelgeving gepubliceerd. Hieruit volgt dat de BNG Bank voor de bepaling van de eigen vermogenspositie geen rekening hoeft te houden met de leningen die vanuit de publieke sector worden gegarandeerd. Aangezien een groot deel van de leningen die de BNG Bank verstrekt hiertoe behoren, verbetert de eigen vermogenspositie van de bank fors en voldoet daarmee aan de aangepaste regelgeving.

Wat is de bijdrage van de BNG aan de doelstellingen van financiën?

De BNG Bank levert een zeer belangrijke bijdrage aan de financiering van de publieke sector in Nederland: gemeenten, provincies, waterschappen, onderwijs- en zorginstellingen, woningbouwcorporaties.

Stoplichtenmodel

NV Bank Nederlandse Gemeenten

Beleid Governance Financiën

2.15 PZEM N.V.

Naam:	PZEM N.V. (voorheen Delta N.V.)
Kvk:	22031457
Rechtspersoon:	Naamloze Vennootschap
Vestigingsplaats (hoofdkantoor):	Middelburg
Publiek belang:	Activiteiten vooral gericht op Zeeland. Energienetwerkbedrijf Enduris, drinkwaterbedrijf Evides, Energie centrales en trade. Het belang voor Brabant is zeer gering.
Belang provincie:	0,05% (begin en eind van het jaar)
Portefeuillehouder:	Aandeelhoudersrol en inhoudelijke - Van Merrienboer
Bestuurlijk belang:	Stemrecht
Eigenaarschap:	Monitorent
Wet normering topinkomens:	Voldoet

	Per 1 januari 2018	Per 31 december 2018
<i>Nominale waarde</i>	4.000	4.000
<i>Agio</i>	-	-
<i>Gestort</i>	4.000	4.000
<i>Balanswaarde</i>	0	0

PZEM N.V.	Per 1 januari 2018	Per 31 december 2018
Eigen Vermogen		
- Waarvan reserves		
Vreemd Vermogen		
- Waarvan voorzieningen		
Resultaat na belasting 2018		
Dividend	0	

Over het jaar 2018 zijn nog geen gegevens beschikbaar

Doelstelling:

Delta N.V. is in 1991 ontstaan uit een fusie tussen Watermaatschappij Zuidwest-Nederland (WMZ) en de Provinciale Zeeuwse Energie Maatschappij (PZEM). Aangezien deze fusie werd betaald in aandelen en de provincie aandelen bezat in WMZ, werd Noord-Brabant aandeelhouder in Delta N.V. met een aandelenpercentage van 0,05% (8 aandelen van de 15.280). Delta N.V. is een multi-utility bedrijf en is hoofdzakelijk Zeeuws georiënteerd. In 2017 is uitvoering gegeven aan de splitsingswet en daaruit is PZEM NV ontstaan. Delta retail en DNWG zijn per 1 juli 2017 verkocht. Er is geen inhoudelijke provinciale doelstelling verbonden aan het aandeelhouderschap van PZEM NV.

Beleidsvoornemens:

Op 13 december 2011 hebben GS besloten om haar aandelen Delta N.V. te willen verkopen, door de tot nu toe tegenvallende resultaten in de energiesector heeft geen van de overige aandeelhouders de aandelen willen overnemen. Gezien de huidige ontwikkelingen is het nu nog niet de tijd om vervreemding wederom aan de orde te brengen bij de overige aandeelhouders.

Governance:

Met betrekking tot de Splitsingswet heeft PZEM NV op 1 juli 2017 hieraan voldaan. De splitsing heeft geresulteerd in een nieuwe verbonden partij voor de provincie Noord-Brabant, PZEM NV. Er zijn in 2017 nieuwe statuten opgesteld. In najaar 2017 is herijking en aanpassing van de aandeelhoudersstrategie nodig om de aandeelhoudersbelangen goed te kunnen blijven behartigen en ook om de uitgebreide bevoegdheden van de publieke aandeelhouders zorgvuldig te kunnen uitoefenen.

Er is een governancebeleid dat gebaseerd is op de governance Code Tabaksblat.

Financiële risico's

Met de afsplitsing per 1 juli 2017 beschikt PZEM N.V. over omvangrijke liquide middelen. PZEM N.V. wil zoveel mogelijk werkgelegenheid behouden en wil bij voorkeur dat onderdelen zelfstandig levensvatbaar zijn. Omdat ons aandelenbelang zeer gering is, zijn ook de risico's ten aanzien van PZEM N.V. gering voor ons. Zoals het er nu uitziet bij PZEM NV zal er de komende jaren geen dividend kunnen worden uitgekeerd aan aandeelhouders.

Wat is de bijdrage van PZEM N.V. aan de doelstellingen van het programma Economie en energie?

PZEM NV is hoofdzakelijk georiënteerd op Zeeland met haar activiteiten. Het belang voor Brabant is dan ook gering en daarmee ook de bijdrage van PZEM aan het programma Economie en energie.

PZEM kiest steeds vaker voor duurzame vormen van energieopwekking.

Aangezien het werkingsgebied van PZEM zich in Zeeland bevindt en er geen gezamenlijke projecten zijn is er geen bijdrage van PZEM NV aan de Brabantse beleidsprogramma's.

Stoplichtenmodel

Financiën

Het voornemen tot verkoop van de provinciale aandelen PZEM NV heeft tot dusverre geen resultaat opgeleverd. PZEM NV is zelf bezig met een strategische heroriëntering en PZEM NV heeft haar netwerkactiviteiten in 2017 afgesplitst. Hierdoor zal zij meer en meer afhankelijk worden van haar commerciële activiteiten, waarbij de energiepoot nog verlieslijdend is.

PZEM NV

Beleid Governance Financiën

--	--	--

2.16 Pivot Park

Naam:	Oss Life Sciences Park Holding BV (OLSP Holding)
KvK:	54317029
Rechtspersoon:	Besloten Vennootschap
Vestigingsplaats (hoofdkantoor):	Oss
Publiek belang:	Bijdragen aan de campusorganisatie die op een rendabele wijze de campus exploiteert, zodat het park zal uitgroeien tot een volwaardige open innovatie campus voor Life Sciences & Health met een focus op vroege medicijnontwikkeling in Brabant.
Belang provincie:	100% (eind van het jaar; aandelen zijn op 29 juni 2017 van BOM Holding overgenomen)
Portefeuillehouder:	Aandeelhoudersrol en inhoudelijke - Pauli
Bestuurlijk belang:	Stemrecht
Eigenaarschap:	Actief
Wet normering topinkomens:	Voldoet

	Per 1 januari 2018	Per 31 december 2018
<i>Nominale waarde</i>	18.000	18.000
<i>Agio</i>	0	0
<i>Gestort</i>	18.000	18.000
<i>Balanswaarde</i>	0	0
Geraamde provinciale bijdrage uit programma / Opgave		
Verstrekke Subsidie	€	
Waarvan lening	€	

OLSP Holding	Per 1 januari 2018	Per 31 december 2018
Eigen Vermogen	-/- € 2.451.364	-/- € 4.397.089
- Waarvan reserves	-/- € 2.469.364	-/- € 4.415.089
Vreemd Vermogen	€ 13.358.718	€ 15.251.841
- Waarvan voorzieningen	-	-
Resultaat na belasting 2017/ 2018	-/- € 615.000	-/- € 1.945.725-
Dividend	-	-

Doelstelling

Het ontstaan van het Pivot Park vindt zijn oorsprong in de sluiting van researchafdelingen van MSD Oss. In 2012 heeft dit geleid tot de oprichting van OLSP Vastgoed BV en OLSP Holding BV (later omgedoopt tot Pivot Park), die samen de taak hebben om de campus te ontwikkelen. In 2014 is ook de development afdeling van de MSD Oss gesloten.

Pivot Park heeft als doelstelling het op een rendabele wijze exploiteren en ontwikkelen van de bestaande gebouwen, infrastructuur, apparatuur en services, en tevens invulling geven aan de community van Pivot Park gevestigde bedrijven, zodat het park uitgroeit tot een volwaardige open innovatie campus voor Life Sciences & Health, met een focus vroege medicijnontwikkeling. In 2017 zijn inmiddels 43 bedrijven gevestigd met 550 werknemers.

Governance

De governance van Pivot Park voldoet aan de gestelde voorwaarden. Afgelopen jaren is merkbaarder geworden dat het gesplitste eigenaarschap van enerzijds het vastgoed en anderzijds de parkorganisatie coördinatieproblemen oplevert. Gedeputeerde Staten hebben in december 2016 besloten om de aandelen van Pivot Park over te nemen van de BOM. Met dit besluit hebben Provinciale Staten op 20 januari 2017 ingestemd (dossier 92/16).

Als uitwerking van het statenvoorstel is in juli 2017 een tijdelijke samenwerkingsovereenkomst ondertekend door Pivot Park, OLSP Vastgoed BV, gemeente Oss en provincie met de ambitie om Pivot Park te laten uitgroeien tot een open innovatieve campus. Voorjaar 2018 zal een definitieve samenwerkingsovereenkomst 2018-2026 worden vastgesteld, waarin een herijking van de governance is opgenomen.

Financiële risico's

Hoewel Pivot Park zich afgelopen jaren succesvol heeft ontwikkeld is het belangrijkste financiële risico dat de ontwikkeling van de campus stopt en dat als gevolg daarvan (verwachte) huurinkomsten wegvallen. Dit risico is reëel, omdat Pivot Park moeite heeft om haar exploitatie op orde te houden. De bezettingsgraad van de gebouwen is lager dan gedacht, de verhuurbaarheid van de gebouwen is tegengevallen, de beoogde energiebesparing is nog niet waargemaakt en de servicekosten en de campusfee zijn hoger dan begroot.

Om de financiële toekomst van het Pivot Park veilig te stellen hebben Provinciale Staten in het zojuist genoemde dossier ook besloten om een aanvullend krediet ter beschikking te stellen van maximaal 13,9 miljoen (voor zowel Pivot Park als OLSP Vastgoed). Hiervan neemt de gemeente Oss € 1,2 miljoen voor haar rekening. Het financiële risico van Pivot Park is door deze besluitvorming voor de korte en middellange termijn weggenomen. In de financiële doorkijk van Pivot Park wordt voorzien dat zij vanaf 2021 een positieve ebitda (netto operationele kasstroom) zullen realiseren, maar daarmee zullen op de lange termijn niet alle gedane investeringen worden gecompenseerd.

Het risico van de bestaande provinciale lening aan Pivot Park, groot € 6,3 miljoen, is volledig afgedekt via de Algemene risicoreserve. Het risico van het aanvullende krediet wordt gedeeltelijk afgedekt in de algemene risicoreserve.

Wat is de bijdrage van Pivot Park aan de doelstellingen van het programma Economie of ruimte?

Pivot Park als open innovatie campus draagt als zodanig bij aan de ontwikkeling van de topsector Lifesciences & Health. Pivot Park wordt doorontwikkeld naar een innovatief pharma ecosysteem.

Stoplichtenmodel

Financiën

Door het besluit van Provinciale Staten van 20 januari 2017 (dossier 92/16) om € 13,9 miljoen ter beschikking te stellen van de Pivot Park organisatie, waartoe Pivot Park behoort, maakt dat de financiële zorgen van Pivot Park voor de korte en middellange termijn zijn weggenomen. Neemt niet weg dat het risico van niet volledig terugverdienen van investeringen blijft.

	Beleid	Governance	Financiën
Pivot Park			

Oss Life Sciences Park Vastgoed

Naam:	Oss Life Sciences Past Vastgoed (OLSP Vastgoed)
KvK:	54563151
Rechtspersoon:	Besloten Vennootschap
Vestigingsplaats (hoofdkantoor):	Oss
Publiek belang:	Bijdragen aan het ontwikkelen van Pivot Park, een campus voor de Life Sciences op het bedrijventerrein Molenheide te Oss gebaseerd op de faciliteiten en expertise die beschikbaar zijn gekomen door het sluiten van de research- en development afdeling van MSD, welke campus onderdeel moet worden van een robuust en duurzaam ecosysteem voor open innovatie voor de Life Sciences, met name voor medicijnontwikkeling.
Belang provincie:	71% (begin en eind van het jaar)
Portefeuillehouder:	Aandeelhoudersrol en inhoudelijke - Van Merrienboer
Eigenaarschap:	Actief
Wet normering topinkomens:	Voldoet

	Per 1 januari 2018	Per 31 december 2018
<i>Nominale waarde</i>	20.000	20.000
<i>Agio</i>	4.480.000	4.480.000
<i>Gestort</i>	4.500.000	4.500.000
<i>Balanswaarde</i>	4.500.000	4.500.000

OLSP Vastgoed	Per 1 januari 2018	Per 31 december 2018
Eigen Vermogen	-/- € 2.361.031	-/- € 5.646.413
- Waarvan reserves	-/- € 2.389.031	-/- € 5.674.413
Vreemd Vermogen	€ 10.9000.000	€ 13.990.087
- Waarvan voorzieningen	-	-
Resultaat na belasting 2017 / 2018	-/- € 2.817.799	-/- € 3.285.382
Dividend		

Doelstelling

De vestiging van MSD te Oss heeft de afgelopen jaren haar research- en developmentactiviteiten beëindigd. Het vastgoed dat hierbij is vrijgekomen is in eigendom van de gemeente Oss gekomen en door OLSP Vastgoed in erfpacht genomen. Eind 2016 ging het om acht gebouwen. OLSP Vastgoed verhuurt het vastgoed aan OLSP Exploitatie BV. Laatstgenoemde vennootschap verhuurt ruimten aan bedrijven die zich op het park hebben gevestigd. Begin 2017 waren dat er 40, met werkgelegenheid voor 500 mensen. Op deze wijze draagt OLSP Vastgoed bij aan de ontwikkeling van het Pivot Park (voorheen Oss Life Sciences Park, OLSP) tot een campus voor de Life Sciences, met name voor medicijnontwikkeling. Deze campus moet onderdeel moet worden van een robuust en duurzaam ecosysteem voor open innovatie voor de Life Sciences.

De provincie heeft drie rollen in relatie tot OLSP Vastgoed:

1. de provincie als (meerderheids)aandeelhouder van OLSP Vastgoed (71%)
2. de provincie als belangrijkste financier van OLSP Vastgoed
3. de provincie die als een van de founding fathers van Pivot Park optreedt als stimulator, en belangenbehartiger van het park.

Governance

Het governancebeleid van OLSP Vastgoed BV voldoet op zichzelf genomen aan de gestelde voorwaarden. In de loop van de tijd is echter steeds merkbaarder geworden dat het gesplitste eigenaarschap van enerzijds het vastgoed en anderzijds de parkorganisatie coördinatieproblemen oplevert. Gedeputeerde Staten hebben in december 2016 besloten om de aandelen van OLSP Holding BV over te nemen van de BOM. Met dit besluit hebben Provinciale Staten op 20 januari 2017 ingestemd (dossier 92/16). Dit besluit is onderdeel van een wijziging van de governance die tot doel heeft de ontstane coördinatieproblemen op te lossen. De wijziging van de governance zal in 2018 worden gerealiseerd.

Financiële risico's

Het belangrijkste financiële risico van OLSP Vastgoed is dat de ontwikkeling van Pivot Park stopt en dat als gevolg daarvan (verwachte) huurinkomsten wegvallen. Dit risico is reëel, omdat Pivot Park moeite heeft om haar exploitatie op orde te houden. De bezettingsgraad van de gebouwen is lager dan gedacht, de verhuurbaarheid van de gebouwen is tegengevallen, de beoogde energiebesparing is nog niet waargemaakt en de servicekosten en de campusfee zijn hoger dan begroot.

Om de financiële toekomst van het Pivot Park veilig te stellen hebben Provinciale Staten in het zojuist genoemde dossier ook besloten om een aanvullend krediet ter beschikking te stellen van maximaal 13,9 miljoen (voor zowel Pivot Park als OLSP Vastgoed). Hiervan neemt de gemeente Oss € 1,2 miljoen voor haar rekening. Het financiële risico van OLSP Vastgoed is door deze besluitvorming voor de korte en middellange termijn weggenomen. In de financiële doorkijk van Pivot Park wordt voorzien dat OLSP Vastgoed vanaf 2021 een positieve ebitda (netto operationele kasstroom) zal realiseren, maar daarmee zullen op de lange termijn niet alle gedane investeringen worden gecompenseerd." Het risico van het provinciale aandeel in OLSP Vastgoed is volledig afgedekt in de risicoreserve van het ontwikkelbedrijf. Het risico van de provinciale geldlening aan OLSP Vastgoed, groot € 10 miljoen, waarvan op dit moment € 6,9 miljoen is opgenomen, is afgedekt in de algemene risicoreserve. Het risico van het aanvullende krediet wordt gedeeltelijk afgedekt in de algemene risicoreserve.

Wat is de bijdrage van OLSP Vastgoed aan de doelstellingen van het programma Economie of ruimte?

OLSP Vastgoed is een belangrijk onderdeel van het Pivot Park en draag als zodanig bij aan de ontwikkeling van de topsector Lifesciences & Health. Pivot Park wordt doorontwikkeld naar een innovatief pharma ecosysteem.

OLSP Vastgoed ondersteunt de ontwikkeling van het Pivot Park tot een campus voor de Life Sciences, met name voor medicijnontwikkeling. Hiermee levert OLSP Vastgoed een bijdrage aan de uitbouw van de Brabantse topsector Life Sciences & Health.

Stoplichtenmodel

Financiën

De financiële positie van OLSP Vastgoed is verslechterd als gevolg van een afwaardering van het vastgoed. Het besluit van Provinciale Staten van 20 januari 2017 (dossier 92/16) om € 13,9 miljoen ter beschikking te stellen van de Pivot Park organisatie, waartoe OLSP Vastgoed behoort, maakt echter dat de financiële zorgen van OLSP Vastgoed voor de korte en middellange termijn zijn weggenomen. Neemt niet weg dat het risico van niet volledig terugverdienen van investeringen blijft.

Beleid Governance Financiën

OLSP Vastgoed

2.17 Green Chemistry Campus BV

Naam:	Green Chemistry Campus (GCC)
Kvk:	54054672
Rechtspersoon:	Besloten Vennootschap
Vestigingsplaats:	Bergen op Zoom
Publiek belang:	Versterken economische structuur van West-Brabant en bevordering van werkgelegenheid in de biobased economy.
Belang provincie:	60% (begin en eind van het jaar)
Portefeuillehouder:	Aandeelhoudersrol en inhoudelijke - Pauli
Bestuurlijk belang:	Stemrecht, voordrachtsrecht, lidmaatschap RvC
Eigenaarschap:	Actief
Wet normering topinkomens:	Voldoet

	Per 1 januari 2018	Per 31 december 2018
<i>Nominale waarde</i>	11.000	11.000
<i>Agio</i>	2.209.000	2.208.000
<i>Gestort</i>	2.309.000	2.309.000
<i>Balanswaarde</i>	2.299.000	2.299.000

Green Chemistry Campus	Per 1 januari 2018	Per 31 december 2018
Eigen Vermogen	€ 1.135.371	€ 1.265.372
- Waarvan reserves	€ 1.135.371	€ 1.265.372
Vreemd Vermogen	€ 168.588	€ 167.463
- Waarvan voorzieningen	€ 0	€ 0
Resultaat na belasting 2018	€	€ 188.747
Dividend	€ 0	€ 0

Doelstelling

Doel van de Green Chemistry Campus is het tot stand brengen van topfaciliteiten binnen de biobased economy met een focus op het verbinden van jonge innovatieve bedrijven en grote bedrijven op het snijvlak van 'Agro meets Chemistry'. De campus is business-driven en biedt kantoor-, laboratorium- en demofaciliteiten op de toplocaties. Maar ook hulp bij onder andere business development, financiering en Public Relations. De focus ligt op biobased chemicaliën (inclusief bio-aromaten), materialen, coatings en kleurstoffen voor de (ver)bouw- en verpakkingsector.

Governance

De provincie is groot aandeelhouder met 60% van de aandelen. Overige aandeelhouders zijn NV REWIN West-Brabant (20%) en de gemeente Bergen op Zoom (20%).

Beleidsvoornemens:

Door de aandeelhouders van de Green Chemistry Campus is een businessplan voor de periode 2016-2020 vastgesteld. De focus van de campus blijft het creëren en behouden van werkgelegenheid in de regio West-Brabant op het gebied van biobased economy. Door een schaalvergroting en een nieuwe waardepropositie wordt beoogd meer bedrijven en kennisinstellingen te laten landen op de campus (toplocaties Bergen op Zoom, Nieuw Prinsenland en Haven- en industrieterrein Moerdijk) en meer ruimte te bieden voor onderzoeks- en arbeidsplaatsen. Middels het opzetten van een aantrekkelijk ecosysteem zal het voor grote chemische bedrijven aantrekkelijk blijven hun vestiging in West-Brabant te behouden en zal dit ecosysteem hopelijk nieuwe vestigers aantrekken.

De campus huisvest sinds 2014 het Shared Research Centre bio-aromaten van TNO, ECN en Vito. Vanaf 2018 wordt het onderzoek ingericht als een revolverend kennisprogramma, waardoor het een aanzuigende werking zal hebben op lange termijn deelname van bedrijven en daarmee vestiging van medewerkers en apparatuur op de campus. In 2018 dient de bouw van de demohal te worden afgerond.

Financiële risico's:

Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders is de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (60% van € 18.000). De provincie heeft de renteloze achtergestelde lening ter hoogte van € 1,6 miljoen omgezet in agio. Daarnaast hebben de aandeelhouders agio beschikbaar gesteld. Verder ontvangt de Green Chemistry Campus van de provincie een achtergestelde lening vanuit de Green Deal Biobased Campusfaciliteiten die door het Ministerie van Economische Zaken beschikbaar is gesteld.

Doordat het Businessplan zich niet langer richt op vastgoed, is het financiële risico veel kleiner dan voorzien. Werkplekken en laboratoria worden op vraag geplaatst. Afhankelijk van de activiteit wordt vestiging voorzien in Bergen op Zoom, op de andere toplocaties of elders in West-Brabant.

Wat is de bijdrage van de GCC aan de doelstellingen van het programma Economie?

De Green Chemistry Campus draagt bij aan het creëren van werkgelegenheid, met name in West-Brabant, zoals ook het doel is van het Actieplan Economische Structuurversterking West-Brabant. De ontwikkeling op de campus betreft de biobased economy, die deel uitmaakt van het bereiken van een circulaire economie. De biobased economy stimuleert de cross-sectorale samenwerking tussen chemie en agrofood waarmee nieuwe verdienmodellen worden opgezet.

Stoplichtenmodel

Beleid

Voor de Campus is er een nieuw Businessplan vastgesteld in 2016. Hierin zijn nieuwe richtlijnen opgesteld voor de Campus om zich verder te ontwikkelen. De activiteiten dragen bij aan het provinciale beleid.

Governance

De governance is op orde. In 2017 werd een derde lid van de Raad van Commissarissen aangetrokken en een nieuwe directeur aangesteld. De verantwoording is verder geprofessionaliseerd.

Financiën

Vertragingen bij de governance hebben effect gehad op de bouw en ontsluiting van de campus. Hierdoor kan huurders nog niet alle gewenste faciliteiten worden geboden. Dit heeft effect op de inkomsten die de campus genereert, waardoor de financiële groei vertraging oploopt. Dit neemt niet weg dat het streven met het huidige verdienmodel is dat de GCC na Fase Twee onafhankelijk kan zijn van publieke middelen.

Beleid Governance Financiën

Green Chemistry Campus

2.18 Groen Ontwikkelfonds Brabant BV

Naam: Groen Ontwikkelfonds Brabant BV (GOB)
Kvk: 60590785

Rechtspersoon:	Besloten Vennootschap
Vestigingsplaats (hoofdkantoor):	's-Hertogenbosch
Publiek belang:	Het in de provincie Noord Brabant versterken van de ontwikkeling en de realisatie van de ecologische hoofdstructuur en ecologische verbindingzones.
Belang provincie:	100 % (begin en eind van het jaar)
Portefeuillehouder:	Aandeelhoudersrol - Pauli, inhoudelijk - Van den Hout
Bestuurlijk belang:	Stemrecht
Eigenaarschap:	Actief
Wet normering topinkomens:	Voldoet

	Per 1 januari 2018	Per 31 december 2018
<i>Nominale waarde</i>	1	1
<i>Agio</i>		
<i>Gestort</i>	1	1
<i>Balanswaarde</i>	1	1

Groen Ontwikkelfonds Brabant	Per 1 januari 2018	Per 31 december 2018
Eigen Vermogen	€ 1,-	€ 1
- Waarvan reserves	-	-
Vreemd Vermogen	€ 2.500.000	€ 2.500.000
- Waarvan voorzieningen	-	-
Resultaat na belasting 2018	-	-
Dividend	-	-

Doelstelling:

Het Groen Ontwikkelfonds Brabant BV (GOB) heeft als doelstelling het realiseren van het volledige Natuur Netwerk Brabant. Het GOB is opgericht op 1 mei 2014 en het fonds loopt tot en met 2027. Het GOB gaat het provinciale- en rijksdeel van het Natuurnetwerk Brabant realiseren. Het provinciale deel wordt gefinancierd met provinciale middelen en het rijksdeel met rijkmiddelen in de vorm van geld of grond. Via de aandeelhouderinstructie is er aan het GOB een opdracht verstrekt voor:

- Het verwerven van 2274 ha en het inrichten van 5648 ha in het rijksdeel van het Natuurnetwerk Brabant.
- Het verwerven en inrichten van 3100 ha in het provinciale deel van het Natuurnetwerk Brabant.
- Het realiseren van 710 KM EVZ.

Eind 2017 zal de actualisatie van de businesscase GOB worden voorgelegd. Eventuele wijzigingen op de doelstelling en KPI zullen in dit dossier worden verwerkt.

Governance:

Het Groen Ontwikkelfonds bestaat uit een eenhoofdig bestuur en een investeringscommissie. De governance voldoet aan voorwaarden. In de looptijd van het GOB is het investeringsreglement al enkele malen gewijzigd en begin 2017 is er geheel nieuw reglement vastgesteld. Deze wijzigingen geven aan dat er snel gereageerd wordt op ervaringen van het GOB en de aanvragers. Daarnaast is ook de aandeelhouderinstructie aangepast aan de veranderde opgave met betrekking tot de PAS en EVZ.

Financiële risico's

Het GOB heeft geen eigen vermogen en eventuele tegenvallers zullen verrekend worden met de jaarlijkse exploitatiesubsidie van de provincie. Voor de uitvoering van het investeringsreglement is een

separate activiteitsubsidie verleend, deze subsidie heeft een looptijd t/m 2027. De verkoopopbrengsten/-verliezen worden periodiek met de subsidie verrekend.

Wat is de bijdrage van GOB aan de doelstellingen van het programma Natuur, Water en Milieu?

Het GOB is verantwoordelijk voor het Natuur Netwerk Brabant dat de basis vormt voor de doelstelling Brabant vergroent uit het bestuursakkoord 2015-2019.

Stoplichtenmodel

Groen Ontwikkelfonds Brabant BV

Beleid Governance Financiën

3. Stichtingen en verenigingen

3.1 Inter Provinciaal Overleg

Naam:	Inter Provinciaal Overleg (IPO)
Kvk:	27261712
Rechtspersoon:	Vereniging
Vestigingsplaats (hoofdkantoor):	Den Haag
Publiek belang:	Overheid
Belang provincie:	provincie betaalt mee naar rato van de kosten
Portefeuillehouder:	Pauli
Eigenaarschap:	Monitorend
Wet normering topinkomens:	Voldoet

IPO	Per 1 januari 2018	Per 31 december 2018
Eigen Vermogen	€ 607.521	Nog niet bekend
- Waarvan reserves		
Vreemd Vermogen	€ 7.427.200	
- Waarvan voorzieningen		
Resultaat na belasting 2018	€ 607.521	

Doelstelling

De vereniging IPO heeft tot doel de belangen te behartigen van de provincies bij het Rijk en een effectief platform te vormen voor de uitwisseling van kennis en ervaring tussen de provincies.

Governance

De governance- voldoet aan de voorwaarden.

Financiële risico's

Er zijn geen noemenswaardige financiële risico's

Wat is de bijdrage van het IPO aan de doelstellingen van het programma Bestuur?

Het Interprovinciaal Overleg zet zich in voor een slagvaardig en resultaatgericht provinciaal bestuur. Het IPO is in 1986 opgericht en is de belangenbehartiger van en voor de provincies in 'Den Haag' en 'Brussel'. Ook is het IPO het platform van de provincies voor innovatie en kennisuitwisseling.

Stoplichtenmodel

Inter Provinciaal Overleg

3.2 Huis van de Nederlandse Provincies

Naam VP:	Huis van de Nederlandse Provincies
Rechtspersoon:	Vereniging onder Belgisch recht
Vestigingsplaats VP:	Brussel
Publiek belang:	Belangenbehartiging voor NL provincies bij EU instellingen in Brussel
Belang provincie:	1/12 (begin en eind van het jaar)
Portefeuillehouder:	CdK is voorzitter bestuur namens IPO en Pauli is lid van het bestuur namens de provincie Noord-Brabant
Eigenaarschap:	Monitorend
Wet normering topinkomens:	Voldoet

	Per 1 januari 2018	Per 31 december 2018
Geraamde provinciale bijdrage in 2018	€ 50.000	
Verstrekke Subsidie	NVT	NVT

	Per 1 januari 2018	Per 31 december 2018
Eigen Vermogen	€ 152.556	
- Waarvan reserves	€ 152.556	
Vreemd Vermogen	€ 43.556	
- Waarvan voorzieningen	€ 41.567	
Resultaat na belasting 2018	-/- € 18.841	

Doelstelling

De twaalf Nederlandse provincies en het Interprovinciaal Overleg (IPO) stichtten in 2000 het Huis van de Nederlandse Provincies (HNP) in Brussel. Voor een stevige en effectieve positionering en vertegenwoordiging in Brussel is het van cruciaal belang om samen te werken en om zo proactief mogelijk te handelen. Het HNP vervult als vooruitgeschoven post een signalerende functie en is een platform voor de gezamenlijke belangenbehartiging van de provincies en het IPO in Brussel. De provincie Noord-Brabant is lid van de Vereniging Huis van de Nederlandse Provincies (HNP) en betaalt daarvoor een bijdrage voor huisvestings- en apparaatskosten. Vertegenwoordigers van de twaalf provincies en het IPO werken in opdracht van het HNP bestuur vanuit het HNP als belangenbehartigers bij de EU instellingen.

Governance

Het governance beleid kent geen bijzonderheden.

Financiële risico's

Er zijn geen financiële risico's.

Wat is de bijdrage van het HNP aan de doelstellingen van het programma Bestuur?

Het HNP vervult als vooruitgeschoven post een signalerende functie en is een platform voor de gezamenlijke belangenbehartiging van de provincies en het IPO in Brussel. Provincies moeten voldoen aan de wet- en regelgeving die zijn oorsprong vindt in Brussel en zijn verantwoordelijk voor de

uitvoering en handhaving van veel Europese regels en beleid. Het is belangrijk om bij de ontwikkeling van provinciaal beleid rekening te houden met Europese wet- en regelgeving en beleidskaders.

Stoplichtenmodel

Huis van de Nederlandse Provincies

Beleid Governance Financiën

3.3 Stichting Brabant C Fonds

Naam:	Stichting Brabant C Fonds
Kvk:	62483951
Rechtspersoon:	Stichting
Vestigingsplaats (hoofdkantoor):	Tilburg
Publiek belang:	Versterken en vergroten en kunst- en cultuuraanbod in Brabant van nationaal en internationaal niveau om daarmee de nationale en internationale aantrekkingskracht van Brabant te vergroten
Belang provincie:	100% (begin en eind van het jaar)
Portefeuillehouder:	Swinkels
Eigenaarschap:	Actief
Wet normering topinkomens:	Voldoet

	Per 1 januari 2018	Per 31 december 2018
Geraamde provinciale bijdrage uit programma / Opgave		
Verstrekke Subsidie Waarvan lening	(2016) € 8.457.720,29	

Stichting Brabant C Fonds	Per 1 januari 2018	Per 31 december 2018
Eigen Vermogen	€ 163.005	
- Waarvan reserves	€ 135.917	
Vreemd Vermogen	€ 2.809.040	
- Waarvan voorzieningen	€ 0	
Resultaat na belasting 2018	€ 27.088	

Doelstelling

Doel van Brabant C is om kunst en cultuur in Brabant kwalitatief op een hoger niveau te brengen, het cultuursysteem te versterken, de financiering van kunst en cultuur te vernieuwen (minder overheidsafhankelijk te maken) en een netwerk te bouwen van cultuurinstellingen, ondernemers en overheden.

Governance

Het governancebeleid voor Brabant C voldoet aan de gestelde voorwaarden. Het beloningsbeleid voldoet aan de randvoorwaarden; de beloning van de huidige directeur ligt onder de WNT norm. De Raad van Toezicht bestaat momenteel uit 3 personen, terwijl in de statuten is vastgelegd dat deze uit maximaal 5 personen kan bestaan.

Financiële risico's

Brabant C heeft een vierjarige subsidiebeschikking, waarbij de kosten voor organisatie en uitvoering in termijnen wordt bevoorschot (maximaal €750.000 per jaar) en voor het fondsdeel aan de stichting een zgn. trekkingsrecht wordt verstrekt. De fondsgelden worden derhalve pas uitgekeerd aan Stichting Brabant C wanneer sprake is van een goedgekeurde projectaanvraag. Door deze werkwijze blijven de voor Brabant C bestemde gelden in beheer van de provincie tot het moment waarop ze beschikt zijn.

Wat is de bijdrage van Brabant C Fonds aan de doelstellingen van het programma Cultuur en samenleving?

De missie van Brabant C is kunst en cultuur van (inter)nationaal niveau in Brabant mogelijk te maken en tevens het cultuursysteem van Brabant te versterken. En om dit te bereiken, hanteert Brabant C een vernieuwende werkwijze: Brabant C bouwt aan netwerken, gaat actief op zoek naar projecten (scouten en aanjagen) en kiest voor de gevraagde (co)financiering een bij dat project passende vorm. Dat kan een participatie, een garantstelling, een lening of een subsidie zijn.

Brabant C draagt concreet bij aan het programma Brabant Bruist door op een vernieuwende manier te investeren in kunst en cultuur van (inter)nationaal niveau. De kwaliteit van de kunst zelf, maar ook ondernemerschap, vrijetijdseconomie en talentontwikkeling zijn expliciet elementen in financieringsafwegingen die Brabant C maakt. Dit alles met als achterliggend doel het cultuursysteem van Brabant te versterken.

Stoplichtenmodel

Beleid:

Uit de evaluatie die eerder dit jaar is uitgevoerd komt naar voren dat Brabant C een waardevol instrument is binnen het provinciale cultuurbeleid dat op een vernieuwende wijze met oog voor duurzame verbetering van het cultuursysteem ondernemerschap stimuleert. Het fonds is goed uit de startblokken gekomen en het College wil met het fonds door. Wij zullen daarom via de Perspectiefnota 2018 een tweede tranche Brabant C voorstellen, want de huidige afspraken met Brabant C lopen t/m 2018. In Statenmededeling "Brabant C: businessplan 2018 - 2021 en de reactie van GS hierop" bent u hierover reeds geïnformeerd.

Beleid Governance Financiën

Brabant C

3.4 Brabantse Investeringsfondsen Nieuwbouwwoningen

Naam:	Brabantse Investeringsfondsen Nieuwbouwwoningen (BIFN)
Kvk:	51567881, 53027744, 56575920
Rechtspersoon:	Stichtingen
Vestigingsplaats (hoofdkantoor):	's-Hertogenbosch
Publiek belang:	Een afzetgarantie te kunnen geven aan projectontwikkelaars voor onverkochte woningen, doorstroming op de woningmarkt bevorderen
Belang provincie:	50% (begin en eind van het jaar)
Portefeuillehouder:	Van Merrienboer
Eigenaarschap:	Actief
Wet normering topinkomens:	Niet van toepassing.

	Per 1 januari 2016	Per 31 december 2016
Geraamde provinciale bijdrage uit programma / Opgave	€ 0	€ 0
Verstreekte Subsidie	€ 2.258.999	€ 1.634.000
Waarvan lening	€ 2.258.999	€ 1.634.000

BIFN Havenmeester	Per 1 januari 2016	Per 31 december 2016
Eigen Vermogen	€ 4.411.788	€ 3.267.999
- Waarvan reserves		
Vreemd Vermogen	5.190	€ 5.731
- Waarvan voorzieningen		
Resultaat na belasting 2016	207.477	€ 37.933

	Per 1 januari 2016	Per 31 december 2016
Geraamde provinciale bijdrage uit programma / Opgave		
Verstreekte Subsidie	€ 1.085.000	€ 985.000
Waarvan lening	€ 1.085.000	€ 985.000

BIFN Hoven Noord	Per 1 januari 2016	Per 31 december 2016
Eigen Vermogen	€ 1.175.340	€ 992.498
- Waarvan reserves		
Vreemd Vermogen	€ 5.312	€ 4.302
- Waarvan voorzieningen		
Resultaat na belasting 2016	€ - 55.434	€ 17.158

Doelstelling

De Brabantse investeringsfondsen zijn opgericht om een afzetgarantie te kunnen geven aan projectontwikkelaars voor onverkochte woningen. Daarmee 'koopt' de ontwikkelaar de garantie dat hij alle bij oplevering onverkochte woningen met een korting kan verkopen aan de betrokken woningcorporatie. De woningcorporatie krijgt van het investeringsfonds een winstdelende lening om het onrendabele deel van de koop te bekostigen. De rente en aflossing van de winstdelende leningen bestaan uit de volledige waardeontwikkeling van de woningen: positief en negatief. De woningcorporatie verhuurt de woningen vervolgens maximaal 5 jaar en probeert in deze periode zoveel mogelijk woningen te verkopen. De woningen die nog verhuurd zijn na het beëindigen van het fonds worden definitief in eigendom genomen door de corporatie. De woningcorporatie kan met de winstdelende lening naar verwachting een kostendeekkende exploitatie voeren. Het exploitatierisico ligt echter geheel bij de woningcorporatie. Het investeringsfonds loopt het waarde risico van de woningen. In het investeringsfonds participeren in principe de provincie (50%), de betreffende gemeente (25%) en de woningcorporatie (25%).

Governance

De governance voldoet aan de gestelde eisen.

Financiële risico's

De provincie participeert met stortingen in de fondsen. De fondsen zijn niet het kapitaal van de stichting maar worden wel door de stichtingen bewaard en beheerd. De participanten in het fonds dragen het risico over deze inleg. Voor ieder project wordt een eigen jaarrekening aangeleverd.

Verantwoording aan PS over het BIFN vindt twee keer per jaar plaats via de voortgangsrapportage ontwikkelbedrijf. Dit als onderdeel van de verantwoording over het totale pakket aan stimuleringsmaatregelen woningbouw. De verantwoording over het BIFN treft u daarom niet hier aan maar in bovengenoemde voortgangsrapportages stimuleringsmaatregelen woningbouw.

Wat is de bijdrage van BIFN aan de doelstellingen van het programma Ruimte?

De fondsen komen voort uit de woningbouwstimuleringsmaatregelen (2009), die in het leven zijn geroepen om de gevolgen van de financiële crisis zoveel mogelijk op te vangen. Door de financiële crisis dreigde de woningbouw in de provincie (grotendeels) stil te vallen terwijl in de periode daarvoor veel inspanningen waren gedaan om de woningbouw op te schroeven om de schaarste op de woningmarkt het hoofd te bieden.

Met het BIFN zijn projecten met in totaal enkele honderden woningen (toch) gerealiseerd.

Stoplichtenmodel

	Beleid	Governance	Financiën
Brabantse Investeringsfondsen Nieuwbouwwoningen (BIFN)			

3.5 Stichting Beheer Museumkwartier

Naam:	Stichting Beheer Museumkwartier
Kvk:	56334427
Rechtspersoon:	Stichting
Vestigingsplaats:	's-Hertogenbosch
Publiek belang:	Exploiteren en beheren van het vastgoed en de installaties in het museumkwartier.
Belang provincie:	50% (begin en eind van het jaar)
Portefeuillehouder:	Swinkels
Eigenaarschap:	Actief
Wet normering topinkomens:	Voldoet

	Per 1 januari 2018	Per 31 december 2018
Geraamde jaarlijkse provinciale bijdrage in onderhoudsvoorziening	344.372,-	344.372,-
Geraamde jaarlijkse provinciale bijdrage voor bijkomende kosten zoals verzekeringen, belastingen, inhuur adviesbureaus e.d.	186.499,-	186.499,-
Verstrekke Subsidie	€ 0,-	€ 0,-
Waarvan lening	€ 0,-	€ 0,-

	Per 1 januari 2018	Per 31 december 2018
Eigen Vermogen	< € 100.000,-	0,-
- Waarvan reserves	0,-	0,-
Vreemd Vermogen	0,-	0,-
- Waarvan voorzieningen	0,-	0,-
Resultaat na belasting 2018	0,-	0,-

Doelstelling:

Het museumcomplex aan de Verwerstraat en de Waterstraat te 's-Hertogenbosch is provinciaal eigendom. De provincie verhuurt het complex aan de in 2013 opgerichte Stichting Beheer Museumkwartier (SBMK). De Stichting heeft als doel:

- het exploiteren en beheren van het vastgoed in het Museumkwartier te 's-Hertogenbosch;
- het verrichten van alle handelingen die met het vorenstaande in de ruimste zin verband houden of daartoe bevorderlijk kunnen zijn.

SBMK verhuurt de ruimten in het complex aan de stichting het Noordbrabants Museum, het Stedelijk Museum 's-Hertogenbosch, Stichting Erfgoed Brabant en de horecaondernemer Maison van den Boer. Het Depot Bodemvondsten is ook gevestigd in dit complex.

Governance:

Medio 2017 is de aanpassing van de governance structuur geformaliseerd door besluiten van de Raad van Toezicht van de stichting en gedeputeerde staten. Er is uitsluitend nog een Raad van Toezicht voor de toezichthoudende taken met een afvaardiging van beide gebouw eigenaren en een onafhankelijk voorzitter. Daarnaast aangevuld met een directeur-bestuurder voor de bestuurlijke én operationele taken.

Financiële risico's

De stichting ontvangt elk jaar van de gebruikers en eigenaars geld voor beheer en onderhoud en de beheerskosten. Het eigen vermogen mag elk kalenderjaar de 100.000,- niet overschrijden. Het teveel aan gelden wordt teruggestort aan eigenaars en gebruikers.

Er is een onderhoudsvoorziening met voldoende dekking. Bij de Burap 2017 is ingestemd met het ophogen van de jaarlijkse bijdrage aan de onderhoudsvoorziening met bijna 20.000,- tot een bedrag van ruim 344.000,-. Daarmee is het mogelijk om het in 2017 in GS vastgestelde kwaliteitsniveau 2-3 volgens NEN 2767 te continueren met de maatregelen die daarbij horen.

Wat is de bijdrage van Museumkwartier aan de doelstellingen van het programma Cultuur en samenleving?

Het beheer en onderhoud van het Museumkwartier is geen kerntaak van de provincie. De stichting is opgericht om de provincie op dit gebied te ontzorgen.

Stoplichtenmodel

Beleid en Governance: De provincie houdt haar aandelen in de NV Monumentenfonds Brabant via de Stichting. Eind 2016 is er door de NV een toekomstverkenning opgesteld. In de eerste helft van 2017 heeft dit geleid tot een bijgestelde structuur waarbij de provincie Noord-Brabant rechtstreeks aandeelhouder is geworden.

Beleid Governance Financiën

Stichting Monumenten Fonds Brabant

3.6 Stichting Monumenten Fonds Brabant

Naam:	Stichting Monumenten Fonds Brabant
Kvk:	41084126
Rechtspersoon:	Stichting
Vestigingsplaats:	's-Hertogenbosch
Publiek belang:	Behoud provinciaal erfgoed
Belang provincie:	100% (begin en eind van het jaar)
Portefeuillehouder:	Pauli

Eigenaarschap: Actief
Wet normering topinkomens: Voldoet

Stichting Monumentenfonds Brabant	Per 1 januari 2018	Per 31 december 2018
Eigen Vermogen	€ 0	
- Waarvan reserves		
Vreemd Vermogen	€ 2.048.000	
- Waarvan voorzieningen		
Resultaat na belasting 2018		

Doelstelling

De doelstellingen zoals beschreven in de statuten van de stichting zijn als volgt:

- a) Het verwerven, beheren en vervreemden van vennootschappen die ten doel hebben in het belang van stads- en dorpsherstel verwerven, restaureren en beheren van registergoederen, in het bijzonder Rijksmonumenten, beschermd op grond van de Monumentenwet 1988 en gelegen in Zuid-Nederland, met name in de provincie Noord-Brabant en omgeving, dan wel andere monumentale gebouwen, in het bijzonder waar deze verloren dreigen te gaan en voor het stads- of dorpsbeeld karakteristiek worden geacht, om deze zo mogelijk als bedrijfs- en of woonruimte of voor culturele doeleinden te verhuren, waaronder begrepen het ondersteunen van de te 's-Hertogenbosch gevestigde naamloze vennootschap N.V. Monumenten Fonds Brabant
- b) het zelfstandig verwerven, restaureren en beheren van registergoederen waaronder monumenten beschermd op grond van de Monumentenwet 1988 en gelegen in Zuid-Nederland, met name in de provincie Noord-Brabant en omgeving, dan wel andere monumentale gebouwen, in het bijzonder waar deze verloren dreigen te gaan en voor het stads- of dorpsbeeld karakteristiek worden geacht.

Governance

De directie en Raad van Toezicht van de stichting worden momenteel zonder enige vorm van vergoeding bemand door provinciale medewerkers. Dit betreft een tijdelijke situatie totdat gekozen is voor rechtstreeks aandeelhouderschap in de N.V. of kwijtschelding. De stichting zal daarna als zodanig worden opgeheven.

Voor de oprichting van N.V. Monumenten Fonds Brabant in 2002 vonden de activiteiten van het fonds plaats vanuit de stichting. Vanwege fiscale redenen zijn de activiteiten van de stichting verplaatst naar de naamloze vennootschap. In het jaar 2003 heeft de provincie geïnvesteerd in N.V. Monumenten Fonds Brabant in de vorm van een converteerbare achtergestelde obligatielening van € 4 mln tegen een rente van 5%.

In 2014 dreigde een faillissement. Huurinkomsten liepen terug. Het faillissement van de exploitant/huurder van kasteel Maurick had grote impact op de liquiditeitspositie van het fonds. Dit leidde tot een verminderde winstgevendheid en een verslechterde cashflow. Om het dreigende faillissement af te wentelen, is ervoor gekozen om een deel van de lening te converteren naar aandelenkapitaal in de naamloze vennootschap. Hiermee werd de eigen vermogenspositie van de N.V. aanzienlijk versterkt. Dit aandelenkapitaal, 72% beslaand van het totale aandelenkapitaal van de N.V., is tijdelijk ondergebracht in de Stichting Monumenten Fonds Brabant. De Stichting Monumentenfonds Brabant beheert tijdelijk de aandelen van de provincie, tot de keuze is gemaakt voor rechtstreeks aandeelhouderschap in de N.V. of kwijtschelding. Gedeputeerde Staten beraden zich momenteel op beide scenario's en zullen dat medio 2016 voorleggen aan provinciale staten door middel van een procedure van wensen en bedenkingen. De stichting Monumentenfonds Brabant is een tijdelijke houdstermaatschappij.

Financiële risico's

De Stichting kent geen exploitatie. De Stichting is alleen een houdstermaatschappij van de provinciale aandelen van de provincie Noord-Brabant.

Wat is de bijdrage van Monumentenfonds aan de doelstellingen van het programma Cultuur en samenleving?

De bijdrage aan de doelstellingen van het bestuursakkoord wordt geleverd vanuit NV Monumenten Fonds Brabant en niet vanuit de stichting. De NV Monumentenfonds Brabant heeft op dit moment de status van een beheerorganisatie. De vraag dient zich aan of en wat de toekomstige rol en positie van het Monumentenfonds in het Brabantse monumentenveld zou kunnen zijn. Daarom wordt nu een verkenning uitgevoerd naar de brede opgaven in het Brabantse monumentenlandschap en de wijze waarop het uitvoeringsveld is ingericht. Daarmee wordt de eventuele rol en invulling van het Brabantse Monumentenfonds voor de toekomst, duidelijk.

De Stichting Monumentenfonds Brabant draagt bij aan het behoud van Rijksmonumenten in Noord-Brabant. Dit doet zij door het houden van de aandelen van de NV Monumentenfonds Brabant. De NV draagt bij aan het behoud van Rijksmonumenten door de objecten te verhuren. Van de huuropbrengst wordt het onderhoud betaald.

Stoplichtenmodel

Beleid en Governance: De provincie houdt haar aandelen in de NV Monumentenfonds Brabant via de Stichting. Eind 2016 is er door de NV een toekomstverkenning opgesteld. In de eerste helft van 2017 heeft dit geleid tot een andere structuur waarbij de provincie Noord-Brabant rechtstreeks aandeelhouder is geworden.

Beleid Governance Financiën

Stichting Monumenten Fonds Brabant

3.7 Stichting Leisure Ontwikkelfonds Brabant

Naam:	Leisure Ontwikkelfonds Brabant
KvK:	67415938
Rechtspersoon:	Stichting
Vestigingsplaats (hoofdkantoor):	Eindhoven
Publiek belang:	
Belang provincie:	50 % (begin en eind van het jaar)
Portefeuillehouder:	Aandeelhoudersrol en inhoudelijke B. Pauli
Bestuurlijke belang/ Stem aandeel:	Bestuur met meerderheid van stemmen
Eigenaarschap:	Actief
Wet normering topinkomens:	Voldoet

Geraamde provinciale bijdrage uit programma / Opgave	Max € 5 mln tm 2035	
Verstrekke Subsidie	Max € 5 mln tm 2035	
Waarvan lening	€5 mln	
Inbesteding diensten	Nvt	

Stichting LOF	Per 1 januari 2018	Per 31 december 2018
Eigen Vermogen	Pm	
- Waarvan reserves		
Vreemd Vermogen		

- Waarvan voorzieningen		
Resultaat na belasting 2018		

Doelstelling

Het Leisure Ontwikkel Fonds Noord-Brabant heeft als missie om het vrijetijdsaanbod in Brabant te versterken om daarmee structureel meer bezoekers aan te trekken die langer verblijven en meer besteden.

Governance

Het governancebeleid voor het LOF is in 2017 herzien en voldoet aan de gestelde voorwaarden.

Financiële risico's

Er wordt een subsidie van maximaal € 5 miljoen in de vorm van een lening verstrekt aan de Stichting LOF. De provincie verdubbelt hiermee de bijdragen van andere partijen aan het LOF. De door het LOF verstrekte leningen revolveren naar verwachting voor 66%. De eerste verstrekkingen van leningen vindt naar verwachting in januari 2018 plaats.

In het najaar van 2017 worden de fondsbijdragen van de deelnemers opgevraagd door de Stichting LOF.

Wat is de bijdrage van het LOF aan de doelstellingen van het programma Economie?

Het LOF moet structureel meer bezoekers aan te trekken die langer verblijven en meer besteden en draagt daarmee bij aan het versterken van de Brabantse economie.

Stoplichtenmodel (uitleg zie bijlage stoplichtenmodel en overzichtsschema)

	Beleid	Governance	Financiën
Leisure Ontwikkelfonds			

4. Overige verbonden partijen

4.1 Fonds Nazorg Gesloten Stortplaatsen provincie Noord-Brabant

Naam:	Fonds Nazorg Gesloten Stortplaatsen Provincie Noord-Brabant
Kvk:	17280802
Rechtspersoon:	Publieke rechtspersoon
Vestigingsplaats (hoofdkantoor):	's-Hertogenbosch
Publiek belang:	Beheer vermogen voor nazorg gesloten stortplaatsen.
Belang provincie:	100% (begin en eind van het jaar)
Portefuillehouder:	Aandeelhoudersrol - Van Merrienboer, inhoudelijk - Van Merrienboer en Van den Hout
Eigenaarschap:	Actief
Wet normering topinkomens:	Voldoet

Nazorgfonds Gesloten stortplaatsen	Per 1 januari 2017	Per 31 december 2017*
Eigen Vermogen	€ 106.315.062	€ 107.137.000

- Waarvan reserves	€ 106.315.062	€ 107.137.000
Vreemd Vermogen	€ 23.711.603	€ 24.416.000
- Waarvan voorzieningen	€ 23.369.851	€ 24.416.000
Resultaat na belasting 2016	€ 1.403.226	€ 1.164.000

*Begroting 2017

Doelstelling

Op 1 april 1998 is de Nazorgregeling Wet Milieubeheer (Leemtewet bodembescherming) in werking getreden. In deze wet is de verantwoordelijkheid voor een eeuwigdurende nazorg voor stortplaatsen, waar na 1 september 1996 afvalstoffen zijn of worden gestort, neergelegd bij de provincies.

Doel van de wetgever is te voorzien in een zodanig beheer van stortplaatsen dat na de sluiting de grootst mogelijke bescherming wordt geboden tegen nadelige gevolgen. Om hiervoor de benodigde financiële middelen aan te trekken is de nazorgheffing ingesteld die wordt opgelegd aan stortplaatseigenaren. De opbrengst van de heffing wordt in het Nazorgfonds gestort. Het Nazorgfonds wordt naast de heffingen ook gevoed door beleggingsopbrengsten. Het fonds is van rechtswege een rechtspersoon.

In 2016 is een evaluatie uitgevoerd van het vermogensbeheer van het Nazorgfonds. Uit deze evaluatie zijn geen onmiddellijke problemen naar voren gekomen. Wel is in de evaluatie aandacht gevraagd voor de houdbaarheid op lange termijn van het Nazorgfonds. In dat kader is in 2016 gestart met een ALM (Asset Liability Management) studie. In deze studie wordt de relatie gelegd tussen de bezittingen van het Nazorgfonds en de eeuwigdurende verplichtingen. De uitkomsten van de ALM studie zouden in 2018 kunnen leiden tot een aanpassing van het beleggingsbeleid en een aanpassing van de rekenrente die wordt gehanteerd bij de bepaling van het doelvermogen van de stortplaatsen voor de eeuwigdurende nazorg.

Governance

De governance voldoet aan de gestelde voorwaarden.

Financiële risico's

Financieel gezond, geen risico's voor het Nazorgfonds. De beleggingsrisico's voor de zeven stortplaatsen die nog niet gesloten zijn berusten bij de exploitanten. Voor de twee gesloten stortplaatsen is het beleggingsrisico voor de provincie.

Wat is de bijdrage van het Nazorgfonds aan de doelstellingen van het programma Natuur, water en milieu?

Het Nazorgfonds draagt bij aan de wettelijke taak van de provincie om eeuwigdurende nazorg uit te voeren op de gesloten stortplaatsen om daarmee het milieu te beschermen.

Stoplichtenmodel

Fonds Nazorg Gesloten Stortplaatsen Provincie Noord-Brabant

Beleid Governance Financiën

5. Fondsen

5.1 Innovatiefonds Brabant

PS 42/13 A

Doelstelling

Doelstelling van het Innovatiefonds Brabant is:

- Bij te dragen aan maatschappelijke opgaven middels innovaties in bijvoorbeeld duurzame agrofoodketens, gezond ouder worden, slimme mobiliteit en duurzame energie.
- Versterken van technologische groei in Noord-Brabant middels krachtige, innovatieve topclusters en cross-overs van topclusters.
- Verleiden van andere (private) financiers om zo veel mogelijk geld beschikbaar te krijgen voor innovatieve MKB-bedrijven in Noord-Brabant.
- Sluiten van de keten van financieringsmogelijkheden voor innovatieve MKB-bedrijven in de topclusters van Noord-Brabant.

De omvang van het fonds bedraagt € 125 miljoen en de looptijd is 24 jaar. Het Innovatiefonds is opgericht in december 2013 en sinds 2014 operationeel.

Het fonds is als aparte BV ondergebracht bij de Brabantse Ontwikkelingsmaatschappij Holding (BOM).

Wat gaat de provincie via de BOM daarvoor doen?

Het Innovatiefonds participeert in innovatieve MKB-bedrijven en consortia van bedrijven en kennisinstellingen:

- In de (Pre-)Seed, Early Stage, Growth en Later Stage fasen van ontwikkeling;
- In de topclusters van Brabant - HighTech Systemen en Materialen, Life Sciences & Health, (Agro)food, Biobased Economy, Maintenance en Logistiek - en cross-overs;
- Met bijdragen aan maatschappelijke opgaven gezond ouder worden, duurzame agrofoodketens, slimme mobiliteit en duurzame energie, en op enablers en thema's als vrijetijdseconomie;
- Gevestigd in, zich vestigend in en/of business ontwikkelend in Noord-Brabant.

Dit doet zij door:

- Participaties in derden-fondsen;
- Subfondsen in eigen beheer;
- Directe investeringen in veelbelovende, innovatieve MKB bedrijven;
- Vanuit een regiefunctie ondernemers te ondersteunen in de transitie tussen verschillende financieringsfasen.

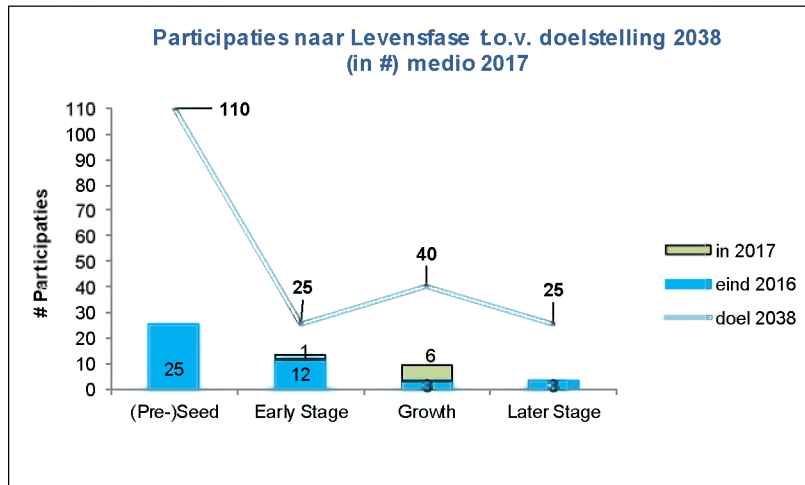
Geplande prestaties einde looptijd vs prestaties t/m medio 2017

Het Innovatiefonds kent een geleidelijk verloop van de investeringen, zodat een evenwichtige portefeuille ontstaat die qua beheer, opbrengstpotentie en risico goed kan worden gemanaged. Over de gehele looptijd van het fonds zijn de investeringen in het businessplan uitgewerkt volgens een basisscenario, die moet leiden tot de gewenste resultaten. Tussentijds kan dit scenario worden aangepast op basis van nieuwe omstandigheden en bereikte resultaten.

	Doelstelling looptijd	Realisatie tot en met medio 2017
Aantal gesteunde MKB-bedrijven	200-230	49
Waarvan:		
- Preseed	110-125	25
- Early stage	25-30	12
- Growth	40-45	9
- Later Stage	25-30	3

Aantal patenten	125-145	75*)
Directe werkgelegenheidseffect	1.400-1.600	496*)

*) per ultimo 2016

Verloop investeringen

Zoals in onderstaande tabel is af te lezen zijn de totale investeringen vanuit het Innovatiefonds op dit moment hoger dan oorspronkelijk verwacht werd (zie jaar 3 in bovenstaande grafieken). Subfondsen in Eigen beheer loopt echter achter, daar is weliswaar € 20 miljoen gecommiteerd voor het ontwikkelfonds, maar pas daadwerkelijk € 2,9 miljoen gecommiteerd aan directe investeringen. Met aanpassingen van enkele voorwaarden lijkt een betere aansluiting bij de actuele (markt) omstandigheden mogelijk. GS zal hierover in het najaar 2017 nader besluiten.

Geïnvesteed vermogen (in mln €)	Realisatie		Verschil
	Fondsplan	(incl commitment)	
Directe Investerings	8,3	14,3	6,0
Fund to Fund	17,1	36,5	19,4
Fondsen in Eigen Beheer	26,1	20,0	-6,1
<i>waaronder Ontwikkelfonds</i>	<i>20,0</i>	<i>20,0</i>	<i>0,0</i>
Totaal IFB	51,5	70,8	19,3

Revolverendheid; beoogde rendementen per type

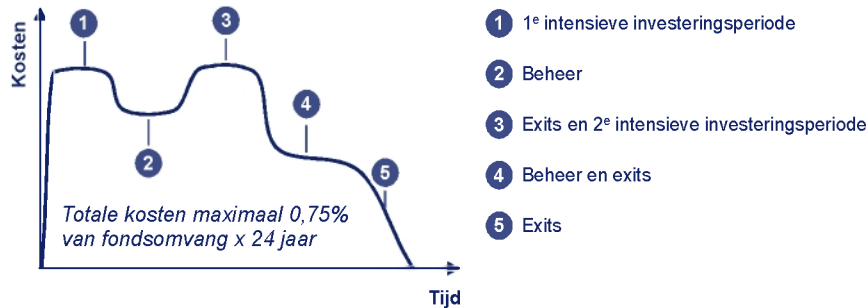
Type investering/kosten	Begin looptijd (2014)	Einde looptijd (24 jr)	verschil	Relatief verschil
Bedragen x € 1 mln.				
Fondskosten *)	22,5		-/- 22,5	-/- 100%
Participaties in Derdenfondsen	37,9	67,2	29,3	77%
Fondsen in Eigen Beheer	30,8	8,9	-/- 21,9	-/- 71%
Fonds Directe Investerings	33,8	49,3	15,5	46%
Totaal	125,0	125,4	0,4	

* betreft reservering voor de gehele looptijd van het fonds

Wat mag het kosten?

Fondsbeheerkosten

De kosten voor het dakfonds bedragen gemiddeld (over de looptijd van 24 jaar) maximaal 0,75% per jaar van het fondsvermogen van het Innovatiefonds Brabant. De kosten in de eerste jaren liggen boven de 0,75%, door veel activiteiten rondom initiatie van fonds-ideeën, beoordeling van voorstellen, onderhandeling en implementatie. Dit wordt gecompenseerd met lagere kosten in latere jaren. De kosten worden gedekt door de baten van het Innovatiefonds Brabant, maar lopen vooruit op deze baten.

Voor subfondsen beheerd door de BOM geldt dat de kosten maximaal gemiddeld (over de looptijd van het subfonds) 3% per jaar van het fondsvermogen van het subfonds mogen bedragen. Deze kosten worden gedekt door de middelen en de opbrengsten van het subfonds. De kosten van het dakfonds en de subfondsen beheerd door de BOM liggen onder typische kosten van marktpartijen en beloningen zijn in lijn met publieke normen. De fondskosten bedragen tot en met medio 2017 € 8,3 miljoen.

Kritieke Prestatie Indicatoren (KPI)

KPI Innovatiefonds Brabant	Normen	Voortgang tot medio 2017
Het Innovatiefonds heeft aan het eind van de looptijd dezelfde nominale waarde als bij aanvang (€ 125 mln.)	De verwachte eindwaarde van het fonds is na 24 jaar gelijk aan de initiële inleg.	De toekomstverwachtingen van de huidige portefeuille zijn positief. De gerealiseerde ontvangen kasstromen plus het verwacht rendement van de portefeuille zijn per saldo € 41 miljoen hoger dan de investeringen en gemaakte kosten.
Het innovatiefonds verleidt andere financiers om zoveel mogelijk geld beschikbaar te krijgen voor innovatieve MKB-bedrijven in Noord-Brabant	Met € 125 miljoen aan middelen mobiliseert het Innovatiefonds minimaal € 250 miljoen aan middelen van andere financiers. Dit komt neer op een multiplier van 3.	Bij de huidige investeringen is de multiplier 27 (37 bij directe investeringen, 41 bij fund tot fund en 4 bij fondsen in eigen beheer).
Bijdragen aan nieuwe oplossingen voor maatschappelijke opgaven middels innovaties in bijvoorbeeld duurzame agro-foodketens, gezond ouder worden, slimme mobiliteit en duurzame energie:	De totale investeringsportefeuille van het Innovatiefonds bestaat voor 40-50% uit bedrijven die zich richten op maatschappelijke opgaven.	Bij de huidige investeringen is dit 51% en is dit licht gestegen ten opzichte van eind 2016 (49%) en voldoet daarmee aan de norm.
Het innovatiefonds versterkt de Brabantse economie en bevordert de werkgelegenheid door ondersteuning van innovatieve MKB bedrijven in de (cross-overs van) topclusters van Brabant: hightech systems & materialen, life sciences, biobased	De totale investeringsportefeuille van het Innovatiefonds bestaat voor 50-60% uit bedrijven uit (cross-overs van) topclusters.	Bij de huidige investeringen is dit 98% en voldoet daarmee aan de norm.

KPI Innovatiefonds Brabant	Normen	Voortgang tot medio 2017
economy, agrofood, logistiek en maintenance en de hiermee samenhangende sectoren zoals de creatieve industrie en breedbanddiensten.		
Sluiten van de keten van financieringsmogelijkheden voor innovatieve MKB-bedrijven in de topclusters van Noord-Brabant. Met name in de (Pre-)Seed, Early stage en Growth fasen van bedrijfsontwikkeling is het marktfalen het meest prominent is.	De totale investeringsportefeuille van het Innovatiefonds Brabant bestaat voor minimaal 60% uit bedrijven in de (Pre-)Seed, Early Stage en Growth fasen van innovatieve MKB bedrijven en consortia.	Bij de huidige investeringen is dit meer dan 80% en voldoet daarmee aan de norm. (25 pre-seed, 13 early stage, 9 growth en 3 later stage participaties)

5.2 Energiefonds Brabant

PS 42/13 A

Doelstelling

De doelstellingen van het Energiefonds Brabant zijn:

- Het aanjagen en versnellen van energiebesparing en opwekking van duurzame energie in Noord-Brabant door bij te dragen aan het financieerbaar maken van energieprojecten op basis van bewezen duurzame energietechnieken;
- Verleiden van andere (private) financiers om zoveel mogelijk geld beschikbaar te krijgen voor duurzame energieprojecten in Noord-Brabant.

Daarmee beoogt het fonds de volgende effecten te sorteren:

- De hoofdoelstelling is hoeveelheid CO₂-reductie; Daarnaast draagt het fonds bij aan:
- Realiseren van werkgelegenheid (met name bij bouwbedrijven en installateurs en toeleveranciers van materialen en milieuvraagstukken);
- Bijdragen aan andere milieuvraagstukken (bijvoorbeeld het verbeteren van de luchtkwaliteit).

De omvang van het fonds bedraagt € 60 miljoen en de looptijd is 24 jaar. Het fonds is opgericht in december 2013 en sinds 2014 operationeel. Het fonds is als aparte BV ondergebracht bij de Brabantse Ontwikkelingsmaatschappij (BOM).

Wat gaat de provincie via de BOM daarvoor doen?

Het fonds werkt vanuit twee functies:

1. Project-ontwikkeelfunctie: gericht op het verkleinen van risico's in de aanloopfase, verkrijging van vergunningen en het onderbouwen en 'hard' maken van de business case zodat deze financieerbaar wordt.
2. Financieringsfunctie: gericht op het onder marktcondities samen met private partijen en initiatiefnemers sluitend maken van de financieringsvraag in de bouwfase.

De scope van het Energiefonds omvat energieprojecten die gebruik maken van de volgende beproefde technieken.

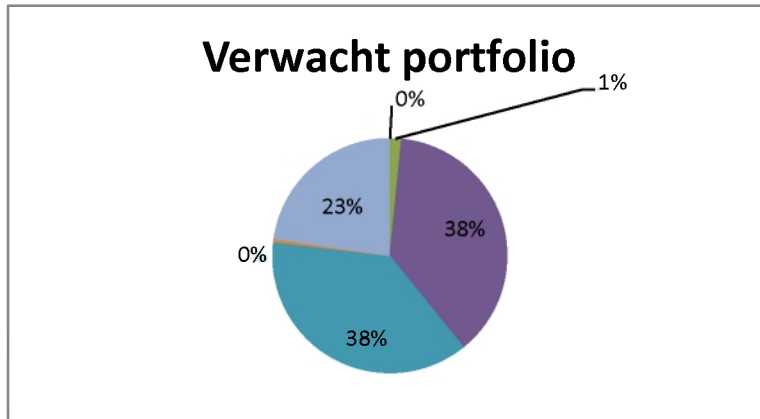
- Zonne-energie;
- Restwarmtebenutting;
- Warmte- koude opslag (WKO)
- Geothermie;
- Biomassa (verbranding of vergisting);
- Energiebesparende maatregelen in de bebouwde omgeving;
- Wind.

De investeringen dienen plaats te vinden in de provincie Noord-Brabant en de projecten dienen te voldoen aan provinciale beleidskaders, bijvoorbeeld de structuurvisie.

Geplande activiteiten en prestaties gedurende looptijd fonds

Verwacht geïnvesteerd vermogen en portfolio

Het Energiefonds Brabant kent een geleidelijk verloop van de investeringen, zodat een evenwichtige portefeuille ontstaat die qua beheer, opbrengstpotentie en risico goed kan worden gemanaged. Over de gehele looptijd van het fonds zijn de investeringen in het businessplan uitgewerkt volgens een basisscenario. Vanaf jaar 8 is voorzien dat er sprake zal zijn van herinvesteringen van opbrengsten uit de eerste ronde van investeringen. In onderstaande overzichten is het geplande verloop van het geïnvesteerd vermogen in kaart gebracht.

Stand van zaken investeringen

Het fonds had eind 2016 in 10 projecten geïnvesteerd. Daarmee is 629 duizend ton CO₂ bespaart. Een overzicht van de lopende investeringen staat in de [infografic](#).

Het grootste bedrag is geïnvesteerd in windprojecten. Het betreft de investeringen in windparken Hazeldonk en Dintel (beiden operationeel) en Spinderwind, een project in ontwikkelingsfase. In totaal is EUR 3,5 miljoen geïnvesteerd in windprojecten.

De investeringen in solar pv, besparingen en WKO nemen gestaag toe, met name door voorbereiding van investeringen in bestaande partnerships. Voor WKO geldt dat EUR 1,1 miljoen is geïnvesteerd, door vervolginvesteringen in het partnership met Dubo. De toename van solar pv (ook naar EUR 1,1 miljoen) komt door de eerste investeringen in Solease Brabant. Ook de investering in besparing is toegenomen, vanwege vervolginvesteringen in nieuwe deelprojecten van Volgroen.

Nieuw zijn een tweetal investeringen Geothermie. Het betreft allereerst funding van Geothermie Brabant BV. Dit is een partnership dat met Hydreco is opgericht en waarbinnen een portfolio van geothermieprojecten wordt ontwikkeld. De investeringen hebben betrekking op een vijftal projecten in de vroege ontwikkelingsfase.

Het project Geothermie Tilburg Noord is het verst gevorderd. Voor dit project is een aparte entiteit opgericht. De funding betreft de laatste fase van het ontwikkelingstraject. Deze wordt als een afzonderlijke investering behandeld. In totaal is er een bedrag van EUR 87.000 geïnvesteerd.

Met deze 12 projecten is een totale commitment van € 12,5 mln. gemoeid. Hiervan is € 6,5 mln. geïnvesteerd, de overige EUR 5,9 miljoen bestaat uit € 5,4 miljoen commitments voor toekomstige deelprojecten binnen de partnerships en € 0,5 miljoen voor de funding van de ontwikkelingskosten van zelfstandige projecten (Spinderwind en Geothermie Tilburg noord).

Naast de commitments aan investeringen in de portfolio heeft Energiefonds Brabant commitments uitstaan voor transacties die nog niet zijn geclosed, maar wel zijn goedgekeurd. Het betreft zes transacties waarvoor committed offers zijn uitgebracht voor in totaal € 9,4 miljoen. Dit brengt het totaal op € 21,9 miljoen gecommiteerd kapitaal. Bovenstaande geeft het vertrouwen dat de BOM de prognoses voor het fonds gaat realiseren.

Wat mag het kosten?

Fondsbeheerkosten

De fondsbeheerkosten bedragen gemiddeld maximaal 2% per jaar van het fondsvermogen. De kosten worden gedekt uit de middelen en opbrengsten van het fonds.

De gemiddelde fondskosten mogen € 1,2 miljoen per jaar bedragen. De daadwerkelijke kosten vallen lager uit op € 0,88 mln. Het team is sinds begin 2016 op volle sterkte is en er hoeven geen substantiële wijzigingen te worden verwacht in de kostenstructuur.

Liquiditeitsprognose Energiefonds Brabant

(bedragen in mln.)

	Cumulatief Tm 30-6-2017	2018	2019	2020
Verwacht geïnvesteerd fondsvermogen (totaal)	€ 21,9	€ 9,0	€ 9,0	€ 9,0
Fondsbeheerkosten (jaarlijks)	€ 3,81	€ 0,88	€ 0,88	€ 0,88

Kritieke Prestatie Indicatoren (KPI)

De provincie monitort de prestaties en resultaten van het Energiefonds aan de hand van onderstaande Kritieke Prestatie Indicatoren. Per KPI zijn voortgangsgegevens afgesproken waarover halfjaarlijks wordt gerapporteerd. De voortgang van het Energiefonds kan op deze wijze voortdurend worden gemonitord en zo nodig worden bijgestuurd.

KPI Energiefonds Brabant	Normen	Voortgang
De mate van uitputting van het fonds. Het nog beschikbare vrije fonds vermogen is voldoende groot om de nog te realiseren grootheden van de maatschappelijke opgave binnen de gestelde kaders te bewerkstelligen.	Percentage gerealiseerde maatschappelijk opgave ten opzichte van het procentuele gebruik van het fondsvermogen. De initiële 60 mln. – totaal geïnvesteerd bedrag – totale kosten + cashflows uit investeringen = beschikbare middelen fonds	69,83 %
Herinvesteringen na exits	Uiteindelijk 2 tot 3 keer, eerste jaren geen	Herinvesteringen worden verwacht vanaf jaar 8
De minimale CO ₂ reductie per geïnvesteerde euro	Minimaal 30 kg CO ₂ besparing per 1 euro investering.	103 kg. Gerealiseerde CO ₂ -emissie (per project gekapitaliseerd op het investeringsmoment)
De multiplier	>4 bij warehousefunctie >2 bij projectontwikkelfunctie	7,5 2
De mate van revolverendheid.	Na 24 jaar minimaal € 60 miljoen (nominaal revolverend)	0,7. De revolverendheidsratio van het fonds van 0,70 is logischerwijs kleiner dan 1 omdat in de eerste jaren de fondskosten niet kunnen worden goedge maakt door de investeringen. Als deze ratio op minimaal 1 ligt betekent het dat verwacht mag worden dat de waarde van het fonds aan het einde van de looptijd minimaal EUR 60 miljoen is, zonder verdere investeringen te doen, terwijl toch alle fondskosten op hetzelfde niveau blijven doorlopen. De ratio kruipt wel naar 1 toe en is verwacht na 6 jaar boven de 1 uit te komen. Mocht het fonds

KPI Energiefonds Brabant	Normen	Voortgang
		nu gestopt worden en de fondsmanagementkosten worden gestopt is het fonds nu al revolverend.
<p>De gerealiseerde grootheden van de maatschappelijke opgave in aantallen en vermogen (CO2 reductie en ingezet fondsvermogen)</p> <p>De maxima van de gerealiseerde grootheden van de maatschappelijke opgave over het fondsvermogen.</p>	<p>Lineair oplopend: ieder jaar 4% van de doelstelling.</p> <ul style="list-style-type: none"> • maximaal 33% per technologie. • Maximaal 10 % per initiatiefnemer • Aantoonbare inspanning in financiering van minimaal 10% kleinschalige projecten. 	<p>Wind 5,8%</p> <p>Besparing 1,1 %</p> <p>WKO 1,9 %</p> <p>Zon PV 1,9 %</p> <p>4,2%</p> <p>42,4%</p>

5.3 Breedbandfonds Brabant

PS 42/13 A

Doelstelling

Het aanjagen en versnellen van de beschikbaarheid van breedbandaansluitingen en het bevorderen van het gebruik daarvan in 'witte' (niet-aangesloten) buitengebieden en bedrijventerreinen.

De te realiseren opgave (van het hoofdfonds) is:

- Het aansluitbaar maken op hoogwaardig breedband van 50.000 huishoudens, instellingen en bedrijven in de 'witte' buitengebieden.
- Het aansluitbaar maken op hoogwaardig breedband van 3.000 bedrijven op 'witte' bedrijventerreinen.

Wat gaat de provincie via de BOM daarvoor doen?

Het fonds beoogt de volgende effecten te sorteren:

1. Versterken van de economische basis-infrastructuur, door alle Brabantse bedrijven aansluitbaar te maken op hoogwaardig breedband;
2. Voorkomen van een digitale tweedeling, door de toegang tot hoogwaardig breedband mogelijk te maken voor alle Brabantse huishoudens;
3. Intensiveren van het gebruik van ICT in Brabantse economische clusters om op open en toegankelijke wijze gezamenlijk met het bedrijfsleven en kennisinstellingen de maatschappelijke opgaven van Brabant te realiseren.

De omvang van het fonds bedraagt € 50 miljoen, waarvan € 7,5 miljoen bestemd was voor de pilotfase van het fonds. De looptijd van het hoofdfonds is 25 jaar.

Het Breedbandfonds is opgericht in april 2014 en dat eerste jaar betrof een pilot. Per 1 april 2015 is hoofdfonds geopend. 3 projecten zijn gecommiteerd voor een bedrag van € 4,075 miljoen.

Geplande activiteiten en prestaties gedurende looptijd fonds

Financieren van en/of investeren in de uitrol van hoogwaardig breedband netwerk in 'witte' buitengebieden en bedrijventerreinen in de provincie waar op dit moment geen hoogwaardig breedband netwerk beschikbaar is of op korte termijn zonder overheidsbemoediging op initiatief van de markt beschikbaar zou komen. Door middel van het verstrekken van revolverende leningen aan projectinitiatieven worden haalbare business cases tot stand gebracht. Deze leningen vormen maximaal 50 % van het totaal aan investeringen en maken onderdeel uit van een financieringspakket waarbij marktpartijen en / of bewoners ten minste de andere 50 % bijdragen. Mogelijk wordt extra onderzoek gedaan naar de problematiek bij bedrijventerreinen om gerichte maatregelen te kunnen nemen om de doelstelling van 3.000 bedrijven te kunnen realiseren.

Verwacht geïnvesteerd vermogen en kosten

	2016	2017	2018	2019
Verwacht geïnvesteerd fondsvermogen (totaal)	€ 35.000.000	€ 0	€ 0	€ 0
Fondsbeheerkosten	€ 750.000	€ 350.000	€ 350.000	€ 350.000

(jaarlijks gemiddelde)				
------------------------	--	--	--	--

Op 16 oktober 2016 is via [Statenmededeling](#) "De tussentijdse voortgang van het Breedbandfonds" verteld dat de uitrol van breedband in Brabant doorgaat, maar zonder inzet van het fonds. De middelen die gereserveerd waren voor Mabib, ter hoogte van €35mln, blijven in het fonds. Het fonds is momenteel gesloten voor nieuwe aanvragen en de fondsbeheerkosten zijn naar beneden bijgesteld.

Stand van zaken investeringen

In de pilotfase is reeds € 4,075 miljoen gecommiteerd aan projecten.

In 2016 is het Breedbandfonds gestart met het ontwikkelen van een aanpak om bedrijventerreinen te verglazen. Hiervoor zijn diverse gesprekken gevoerd met verschillende direct en indirect betrokkenen om te komen tot een aanpak die bijdraagt aan het doel van het fonds en op basis waarvan partijen tot een aanvraag kunnen komen. Develop tot invest speelde hierbij een belangrijke rol.

Ontwikkelingen, mede als gevolg van de ontwikkelingen ten aanzien van MABIB, hebben er toe geleid hier voorlopig een afwachtende houding in aan te nemen.

Om deze reden is in 2016 geen nieuw Investeringsreglement vastgesteld en gepubliceerd, als opvolger van het Investeringsreglement dat sloot in september 2015, op basis waarvan het mogelijk is om te komen tot nieuwe aanvragen.

De beschikking aan MABIB is definitief komen te vervallen per 1 november 2016.

Gezien de ontwikkelingen in de markt heeft het Breedbandfonds op dit moment slechts een beperkte toegevoegde waarde voor initiatiefnemers om daarmee de doelstelling van het Breedbandfonds te realiseren. In de statenmededeling is aangegeven dat de ontwikkeling in breedbandaanleg goed wordt gevolgd in 2017 en dat GS medio 2017/2018 met voorstellen komen over de toekomst van het Breedbandfonds. Op dit moment is echter nog niet vast te stellen of de huidige marktinitiatieven leiden tot daadwerkelijke realisatie van de doelstelling om alle 50.000 adressen in het buitengebied in de komende jaren aan te sluiten. In een aantal gemeenten is er concreet gestart met de aanleg of is verwachting dat dit op korte termijn zal gebeuren. Duidelijk is ook dat er een aantal gebieden en gemeenten is waar knelpunten van financiële, technische en/of juridische aard bestaan. Voorlopig is het niet zinvol om aanleg actief te stimuleren met instrumenten als subsidie, achtergestelde leningen of participaties omdat de verwachting is dat dit de markt voor aanleg zal verstoren. Pas begin 2018 kan een beter beeld worden gegeven of de markt de aanleg zelf inderdaad in voldoende mate kan voorfinancieren en zal daarna een besluit volgen over voortzetting van het fonds.

Wat mag het kosten?

Fondsbeheerkosten

De fondsbeheerkosten bedragen gemiddeld maximaal 1,5% per jaar van het fondsvermogen. De kosten worden gedekt uit de middelen en opbrengsten van het fonds. De gemiddelde fondskosten mogen € 750.000 per jaar bedragen. Gezien de ontwikkelingen in de markt en als gevolg daarvan de ontwikkelingen binnen het breedbandfonds is het team in 2016 afgebouwd en bestaat nu alleen nog uit de fondsmanager.

Liquiditeitsprognose Breedbandfonds Brabant

(bedragen in mln.)

	Cumulatief tm 21-12-2017	2018	2019	2020
Verwacht geïnvesteerd fondsvermogen (totaal)	€ 4,075	€ 0	€ 0	€ 0
Fondsbeheerkosten	€ 1,54	€ 0,09	€ 0,09	€ 0,09

(jaarlijks)				
-------------	--	--	--	--

Kritieke Prestatie Indicatoren (KPI)

KPI van het Breedbandfonds	Normen	Voortgang / verwachting
De mate van revolverendheid. De verwachte eindwaarde van het fonds (beschikbaar gestelde middelen plus rendement minus kosten en afschrijvingen).	De eindwaarde van het fonds is na 25 jaar groter of gelijk aan de initiële inleg. (nominaal revolverend, inflatie buiten beschouwing gelaten)	Verwachte revolverendheid: 98,5 % / 100 % niet mogelijk nu er geen nieuwe financieringen verwacht worden waaraan fondskosten doorgerekend kunnen worden .
Vergroten marktdynamiek (Hebben marktpartijen / coöperaties met onze cofinanciering meer projecten / aansluitingen in witte gebieden gerealiseerd?)	Aantal projecten beschikt en in de pijplijn. Norm pilotfase is 5 tot 7 projecten beschikt.	Ultimo 2016 cumulatief 3 projecten gecommiteerd, een lening 4 ^e gecommiteerd project (€35 mln) is vervallen (MABIB-CIF voert uit met eigen middelen). 12 aanvragen afgewezen/ingetrokken. Het BFB heeft een grote invloed gehad op marktdynamiek nu MABIB, Coöperatie MBG e.a. partijen aanleggen zonder fondsfinanciering
De multiplier. o Het totaal geïnvesteerd vermogen / provinciaal geïnvesteerd vermogen	De multiplier ≥ 2 .	Bij de huidige 3 projecten is deze 2,12. De verwachting is dat de multiplier ≥ 2 blijft.
Het gerealiseerde aantal aansluitingen als percentage van de totale opgave. Het beoogde aantal aansluitingen (homes passed) huishoudens in het buitengebied met het beschikbare vermogen in de pilotfase en uitgaande van een multiplier van > 2 . Het beoogde aantal aansluitingen bedrijven (offices passed) met het beschikbare vermogen in de pilotfase en uitgaande van een multiplier van > 2 . Realisatie is afhankelijk v/d mix huishoudens / bedrijven en van de werkelijke kosten per aansluiting. Dus er zullen minder dan maximaal mogelijk aantal huishoudens en bedrijven worden aangesloten.	Jaar 3 is 20%, jaar 4 tot en met 7 is 15% per jaar en jaar 8 tot en met 10 in totaal 20% van de opgave. 50.000 aansluitingen huishoudens buitengebied (eindnorm) 3.000 aansluitingen bedrijven (eindnorm)	Cumulatief aantal aangelegde aansluitingen is nog niet door BFB gerapporteerd. De informatie is opgevraagd en zal in het BURAP medio 2017 worden gerapporteerd. Het aantal cumulatief aangelegde door BFB gerapporteerde aansluitingen is 2613. Dit gaat om een voorlopig aantal aansluitingen omdat pas bij definitieve vaststelling van de subsidie het definitieve aantal aangesloten adressen bekend wordt gemaakt. Van de drie gecommiteerde projecten is er één afgerond (Fiber Buiten, Boxtel):318 aansluitingen buitengebied (0,6 % van opgave)
6. Spreiding van de uitrol in witte	Aantal gerealiseerde aansluitbare	Van de drie gecommiteerde projecten

5.4 Brabant C Fonds

[PS 59/14](#)

De informatie over het Brabant C fonds is opgenomen in hoofdstuk 6 onder productgroep 06.01

Doelstelling

Het Brabant C Fonds is opgericht op 23 januari 2015 in de vorm van een stichting. De omvang van het fonds is € 25 miljoen voor de periode 2015 t/m 2018. In het Bestuursakkoord 2015-2019 heeft GS besloten om de tweede tranche (ad 15 mln.) niet langer op voorhand beschikbaar te houden voor het Brabant C Fonds. GS heeft PS toegezegd om naar aanleiding van de tussenevaluatie een voorstel zal aanreiken op basis waarvan PS zal beoordelen of, en zo ja met welke middelen het Brabant C Fonds wordt voortgezet. Deze evaluatie heeft in 2017 plaatsgevonden.

De missie van Brabant C is kunst en cultuur van (inter)nationaal niveau in Brabant mogelijk te maken en tevens het cultuursysteem van Brabant te versterken. En om dit te bereiken, hanteert Brabant C een vernieuwende werkwijze: Brabant C bouwt aan netwerken, gaat actief op zoek naar projecten (scouten en aanjagen) en kiest voor de gevraagde (co)financiering een bij dat project passende vorm. Dat kan een participatie, een garantstelling, een lening of een subsidie zijn.

Uit de evaluatie komt naar voren dat Brabant C een waardevol instrument is om kunst en cultuur van (inter)nationaal niveau en uitstraling in Brabant mogelijk te maken. We willen dit instrument blijven inzetten en de komende jaren verder ontwikkelen. Er zijn ook verbeterpunten benoemd. Het College heeft Brabant C daarom gevraagd een businessplan voor de periode 2018 – 2021 op te stellen, waarbij aan de verbeterpunten tegemoet gekomen wordt. Dit businessplan zullen wij betrekken bij het voorstel voor een vervolg.

Eén verbeterpunt komt in deze begroting expliciet al aan de orde. Bij de evaluatie is geconstateerd dat in de jaarlijkse verantwoordingssystematiek voor Brabant C nog geen goede kern prestatie indicatoren zijn geformuleerd. Het fondsmanagement heeft in lijn met de wijze waarop over de overige fondsen wordt gerapporteerd een voorstel gedaan, welke wij hierbij aan u voorleggen. De kern prestatie indicatoren zijn onderverdeeld in culturele, maatschappelijke en financiële KPI's, omdat daarmee de verschillende vormen van rendement in de monitoring aan komen.

Voorgestelde set van kern prestatie indicatoren:

Vigerende beleidsnota met eindjaar looptijd	Volgende afweeg-moment	Prestaties met indicatoren	Normen	Voortgang / verwachting
Brabant C Fonds PS 59/14	2021	Percentage gerealiseerde projecten van aantoonbare (inter)nationaal niveau (te meten in herkomst bezoekers, publieksoordeel, publicaties, nominaties)	Minimaal 60 %	
		Percentage gerealiseerde projecten dat het cultuursysteem versterkt (te meten in duurzaamheid en	Minimaal 60 %	

publieksbeleving)		
Percentage gerealiseerde projecten dat vernieuwend en innovatief is (te meten in associaties innovatief en onderscheidend)	gesprekspartners	Minimaal 50%
Het percentage gerealiseerde projecten waarin wordt samengewerkt met partijen buiten de culturele (te meten in gerealiseerde cross-overs en samenwerkingen)		Minimaal 70%
Het aandeel leningen van de jaarlijks uitgezette middelen stijgt van minimaal 15% in 2017 naar ten minste 32% eind 2021		Minimaal 15%

Geplande activiteiten en prestaties gedurende looptijd fonds (2018)

Huidige Indicatoren:

- Totaal besteed vermogen (absoluut)
- Aantal toegekende projecten (groot en klein; absolute aantal in betreffende jaar)
- Verhouding tussen de vier vormen van financiering: participeren, garantstelling, lenen, subsidiëren (in percentage van het totale aan projecten bestede fondsvermogen)
- Omvang gerealiseerde multiplier (cumulatief in Euro's),
- Netwerk van de scout: initiatiefnemers waarmee de scout actief contact heeft (absolute aantal in betreffende jaar)
- Netwerkbereik passief: aantal abonnees nieuwsbrieven; adressenbestand (absoluut, cumulatief)
- Netwerkbereik actief: deelnemers / gesprekspartners (absoluut, cumulatief)
- Realisatie apparaatskosten (het gestelde plafond is €750.000)

Verwacht geïnvesteerd vermogen en kosten

	2015	2016	2017	2018
Totaal geïnvesteerd vermogen	€2,5 mln.	€ 4,0 mln.	€ 6,0 mln.	€ 9,5

Stand van zaken investeringen

Het Brabant C Fonds financiert kunst- en cultuurprojecten, jaagt projecten aan en organiseert netwerkactiviteiten.

- Financieren van 64 projecten van initiatiefnemers met een gezamenlijk plafond van € 8,96 miljoen, verdeeld in grote projecten (> € 65.000 financiering) en kleine projecten (€ 25.000 <> € 65.000);
- Scouten en begeleiden van projecten naar het gewenste niveau van de (inter)nationale ambitie;
- Organiseren van netwerkactiviteiten; fysieke bijeenkomsten door het jaar heen en digitale netwerkactiviteiten, waaronder (sociale)media activiteiten.

Wat mag het kosten?

Fondsbeheerkosten

Brabant C heeft een vierjarige subsidiebeschikking waarbij voor het fondsdeel aan de stichting een zgn. trekkingsrecht wordt verstrekt voor de kosten voor organisatie en uitvoering. De beheerkosten zijn gemaximaliseerd tot 3% van het nominaal fonds.

Liquiditeitsprognose Brabant C Fonds

(bedragen in mln.)

	Cumulatief tm 31-12-2017	2018	2019	2020
Geïnvesteed fondsvermogen	€ 12,5	€ 9,5	€ 0,0	€ 0,0
Fondsbeheerkosten (jaarlijks)	€ 2,04	€ 0,96	€ 0,0	€ 0,0

Kritieke Prestatie Indicatoren (KPI)

KPI van het Brabant C fonds	Normen	Voortgang / verwachting
Toegekende projecten		64
Groot		38
Klein		26
Verhouding financieringsvorm		
Participeren		0 %
Garantstellingen		0,84 %
Leningen		12,28 %
subsidie		86,88 %
Omvang multiplier		33,8
Netwerk scout		120
Netwerkbereik passief		3.000
Netwerkbereik actief		640

5.5 Groen Ontwikkelfonds voor Brabantse natuur

[PS 42/13 A](#)

Doelstelling

De doelstelling van het Groen Ontwikkelfonds Brabant is het realiseren van de volledige ecologische hoofdstructuur en daaraan gekoppelde ecologische verbindingzones.

De omvang van het fonds bedraagt € 240 miljoen en de looptijd is 15 jaar. Groen Ontwikkelfonds Brabant BV is opgericht op 1 mei 2014. Voorafgaand aan de oprichting van GOB BV is de provincie in 2013 gestart met een aantal pré-GOB projecten (ten laste van de middelen van het Groen Ontwikkelfonds Brabant).

Wat gaat de provincie via GOB B.V. daarvoor doen?

De opgave voor provinciale EHS en EVZ's wordt gerealiseerd met provinciale middelen. De Rijks-EHS wordt gerealiseerd met rijksmiddelen, in de vorm van geld of grond.

In de periode 2013-2027 bedraagt de opgave:

Totale Opgave	Totaal Beschikbare middelen
Verwerving provinciale EHS: 3.100 hectare (2027)	€ 109 miljoen voor verwerving
Inrichting provinciale EHS: 3.100 hectare (2027)	€ 20 miljoen voor inrichting
Inrichting reeds verworven Rijks-EHS: 5.648 hectare (2021)	€ 40 miljoen
Realisatie EVZ's 1300 km	€ 71 miljoen*
	€ 240 miljoen BrUG
Verwerving Rijks-EHS 6.500 hectare in 2027 Inrichting Rijks-EHS 6.500 hectare in 2027	Rijksbijdrage o.b.v. Deelakkoord Natuur: 2291 ha ruilgrond € 23 miljoen Lente-akkoord 2013 (volledig verplicht) € 207 miljoen te ontvangen in de periode 2014-2027**

*EVZ's: Naast het bedrag van € 71 miljoen uit de Investeringsagenda is er jaarlijks € 1,1 miljoen beschikbaar. Vanaf 2015 wordt dit budget aan GOB BV ter beschikking gesteld.

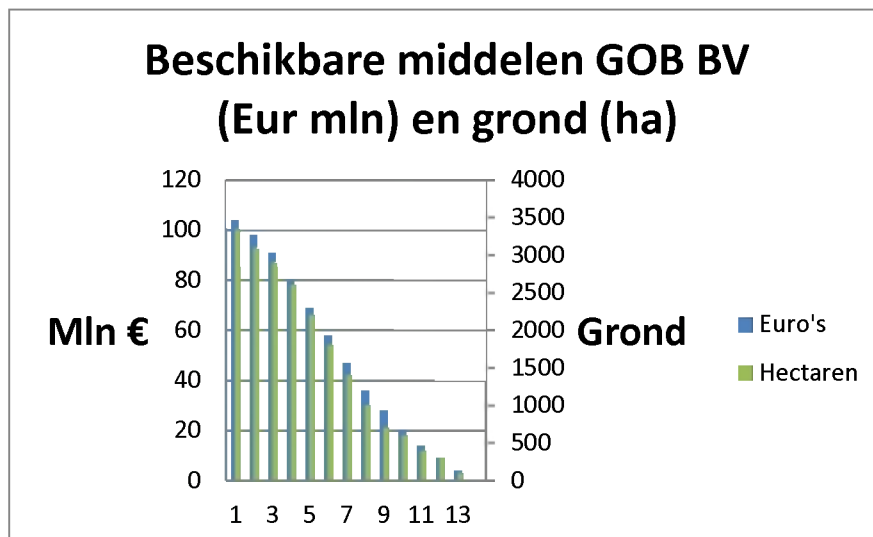
** Vanaf 2014 ontvangt de provincie structureel € 32,8 miljoen per jaar (in de eerste 4 jaar volgens een ander kasritme), te verdelen over Verwerving en Inrichting van de Rijks-EHS en Beheer van de robuuste EHS, van het Rijk in het kader van het Deelakkoord Natuur. Gerekend tot en met 2027 is hiervan indicatief € 207 mln. beschikbaar voor Verwerving en Inrichting rijks EHS.

Geplande activiteiten en prestaties gedurende looptijd fonds

Mogelijk wordt nog een beschikking aan de GOB verleend in 2017 in het kader van de afrekening 2017 zijnde € 17,3 mln. (gedekt uit de investeringsagenda). Deze wijziging zal dan in de slotwijziging opgenomen worden.

Verwacht geïnvesteerd vermogen en kosten

De verwachting voor het geïnvesteerd vermogen zal nader worden ingevuld, zodra GOB BV een realistische raming met de manifestpartners opgesteld heeft (naar verwachting einde 2014). Onderstaande grafiek bevat een indicatieve raming.

Stand van zaken investeringen

Dit voorjaar is de openbare procedure voor de verkoop van provinciale natuurgronden afgerond. In totaal wordt er 590 ha verkocht, waarvan het merendeel in 2017. Daarvan gaat uiteindelijk, na een zorgvuldige afweging, 38 ha naar particuliere belangstellenden. De overige gronden gaan naar terrein behorende instanties.

Uit de evaluatie van BrUG blijkt dat de realisatie van het Natuurnetwerk Brabant nog niet snel genoeg gaat. Dit betekent uiteraard niet dat er niets gebeurt. Dit voorjaar zijn de volgende uitvoeringsprojecten afgesloten: landinrichting Weerij-Zuid (140 ha nieuwe natuur en 44 ha ecologische verbindingzone) en de Lente-akkoord projecten Noordpolder in Ossendrecht (142 ha nieuwe natuur), Lage Vuchtpolder (80 ha nieuwe natuur) en Hengstven (122 ha nieuwe natuur).

GS hebben de investeringsfondsen van de provincie (waaronder het GOB) laten evalueren. Daaruit blijkt dat de fondsen voorzien in een maatschappelijke behoefte. Tegelijkertijd met de Burap worden PS geïnformeerd over de voortgang van de kritische prestatie-indicatoren van het GOB.

Wat mag het kosten?

Fondsbeheerkosten

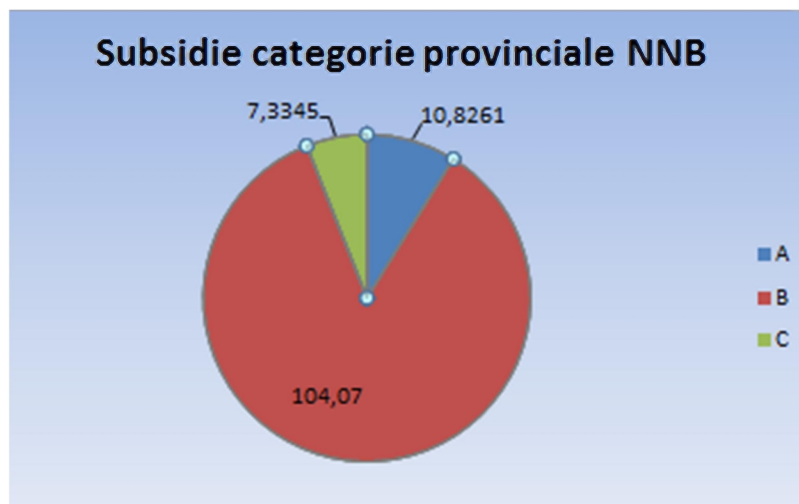
De kosten voor fondsmanagement voor het GOB zijn berekend op ca. €1,1 miljoen per jaar. Deze wordt in de vorm van een exploitatiesubsidie verstrekt aan GOB BV.

Kritieke Prestatie Indicatoren (KPI)

De specifieke informatie over het Groen Ontwikkelfonds Brabant is opgenomen in hoofdstuk 3 onder productgroep 03.04

KPI van het Breedbandfonds	Normen	Voortgang / verwachting
De mate van uitputting van het fonds. Het nog beschikbare vrije fondsvermogen is groot genoeg om de nog te realiseren maatschappelijke opgave binnen de gestelde kaders waar te maken.	Percentage gerealiseerde maatschappelijke opgave ten opzichte van het procentuele gebruik van het fondsvermogen.	Naar aanleiding van de evaluatie fondsen is toegezegd om in de eerst volgende bestuursrapportage alle KPI op te nemen inclusief de KPI waarover nog niet gerapporteerd kan worden. Op dit moment is de KPI nog niet te berekenen omdat hiervoor eerst de opgave aan het GOB aangepast moet worden. Deze aanpassing zal, zoals eerder aangegeven, plaatsvinden bij de actualisatie van de businesscase GOB dit najaar. M.i.v. van 2018 kunnen we hier wel over rapporteren.
De omvang van categorie C is minstens even groot als de omvang van categorie A in de provinciale EHS.	Categorie C \geq categorie A	0,68. Tot op heden zijn er door het GOB nog relatief weinig aanvragen in zowel categorie A (85% subsidie) als in categorie C (15% subsidie) ontvangen, hierdoor kan de KPI nog snel wijzigen
De multiplier.	De multiplier \geq 2 voor de provinciale EHS.	1,93 (inclusief EVZ). Doordat de aanvragen in categorie C waar een subsidiepercentage van 0-15% beschikbaar is nog wat achterblijven, blijft de multiplier iets achter op de norm
De totale inbreng aan middelen en grond in categorie A, B en C versus de provinciale inbreng aan middelen en grond in categorie A, B en C.		Verzoek laten vervallen, zal bij actualisatie businesscase bekeken worden of hiervoor een vervangen KPI wordt opgesteld. KPI is hetzelfde als de multiplier van 2..... en ook de categorie C versus A wordt al berekend. Daarnaast wordt er wel

KPI van het Breedbandfonds	Normen	Voortgang / verwachting
		gerapporteerd op de inbreng (totaal en provincie) onderdeel verwerving/functieverandering, inrichting provinciaal en rijks NNB en EVZ's
De verhouding tussen de oppervlakte aan beschikbare ruilgrond en de oppervlakte aan gerealiseerde natuur in categorieën A, B en C in het rijksdeel van het NNB	De verhouding moet kleiner of gelijk aan 1 zijn.	Deze KPI is, in oppervlakte, niet goed te berekenen. Dit najaar zal bij de actualisatie van de businesscase GOB een aanpassing van oppervlakte naar middelen worden voorgesteld. M.i.v. van 2018 wordt hierover gerapporteerd.
De gerealiseerde grootheden van de maatschappelijke opgave in aantallen, vermogen en inbreng aan middelen en grond.	Jaar 1 +2 is 5%, jaar 3 en volgende zijn gemiddeld 7,5%.	Norm wordt nog niet gehaald. De verwachting is dat de inrichting voor 2027 gerealiseerd zal zijn. Specificatie is in de bijlage 9b van de begroting onder 5.5 opgenomen.
De gewogen mate van spreiding van de gerealiseerde grootheden van de maatschappelijke opgave over de categorieën A, B en C en de Manifestpartners	Gelijkmatige gewogen procentuele spreiding.	"Zie tabel 'bijdrage manifestpartners' en cirkeldiagram 'subsidie per categorie'. Zoals het diagram laat zien worden de meeste aanvragen voor het provinciaal deel van het NNB in categorie B 50% subsidie gedaan. In tabel drie is te zien dat de bijdrage van de manifestpartners (in euro's) wat achter blijft. Op basis van de tot nu toe door het GOB afgegeven subsidiebeschikkingen is de bijdrage van de manifestpartners in de vorm van cofinanciering van projecten weergegeven tot op heden. Hierin is zowel het provinciaal deel, het rijksdeel van het NNB als ook de EVZ's meegenomen. Bij de start hebben de Manifestpartners gezamenlijk een bod van 160 miljoen gedaan voor de realisatie van het Provinciaal deel en de EVZ's. Daarmee zouden zij 40 % (160 miljoen) van de totale opgave (400 miljoen) van het provinciaal deel van het NNB inclusief EVZ's voor hun rekening nemen. Uit de cijfers van de projectaanvragen bij het GOB voor alleen de cofinanciering voor het provinciaal deel incl. EVZ's blijkt dat zij tot nog toe 30% van de cofinanciering hebben geleverd. Momenteel werken de manifestpartners aan een compleet overzicht van de financiële bijdrage in het kader van het bod van 160 miljoen. Hierin zitten ook projecten waarin het GOB of PNB 0% hebben geïnvesteerd. "

Doel	Verplichtingen	Realisatie	Totaal verplichtingen en realisatie	Co-financiering	
				Totaal	Manifestpartners
NNB provinciaal: verwerving/functiewijziging	2.789.409,80	1.665.269,24	4.454.679,04	3.365.086,01	1.540.467,78
NNB provinciaal: inrichting	412.275,60	132.700,55	544.976,15	603.654,96	41.327,49
NNB Rijks: verwerving/functiewijziging	8.482.270,21	7.383.040,77	15.865.310,98	2.782.542,21	1.155.276,20
NNB Rijks: alleen inrichting (al eerder verworven)	1.381.629,48	672.313,36	2.053.942,84	1.801.584,13	870.495,74
EVZ: verwerving en inrichting	5.109.803,58	70.700,00	5.180.503,58	5.501.493,52	2.984.920,58
Sub totaal	18.175.388,67	9.924.023,92	28.099.412,59	14.054.360,83	6.592.487,79

5.6 Leisure Ontwikkel Fonds

PS 45/16

Doelstelling

Het Leisure Ontwikkel Fonds Noord-Brabant heeft als missie om het vrijetijdsaanbod in Brabant te versterken om daarmee structureel meer bezoekers aan te trekken die langer verblijven en meer besteden.

Wat gaat de provincie via de stichting LOF daarvoor doen?

Wij verstrekken een naar verwachting deels revolverende lening van maximaal € 5 miljoen aan de stichting LOF. Deze zetten we in ter verdubbeling van bijdragen van andere partijen die een financiële bijdrage leveren aan het fonds. Daarnaast is gedeputeerde Pauli lid van het bestuur van de Stichting LOF en neemt hij zitting in de Raad van deelnemers waarin alle financiers participeren.

Geplande activiteiten en prestaties gedurende looptijd fonds

Er worden leningen verstrekt aan vernieuwende recreatieve projecten in Brabant.

Verwacht geïnvesteerd vermogen en kosten

Totaal geïnvesteerd vermogen	Max € 10 mln		
Fondsbeheerkosten	9,2% ²		

Stand van zaken investeringen

De eerste projecten kunnen in september 2017 ingediend worden. In januari 2018 vinden naar verwachting de eerste toekenningen van leningen plaats.

Wat mag het kosten?

Fondsbeheerkosten

In het initiële Statenvoorstel werd uitgegaan van fondsbeheerkosten van maximaal 6%. Bij de statenmededeling dd 27 juni 2017 (4200970) bent u geïnformeerd dat deze kosten 7.5% betroffen. Inmiddels wordt uitgegaan van 9,2%.

² In de bestuursvergadering van de Stichting LOF heeft het bestuur aan de hand van de meerjarenbegroting ingestemd met een overhead van 9,2%. De overheadkosten zijn gestegen op basis aangepaste taakomschrijvingen op basis van het inregelen van het fondsmanagement.

Liquiditeitsprognose LOF

(bedragen in mln.)

	Cumulatief tm 31-12-2017			
Geïnvesteed fondsvermogen	0			
Fondsbeheerkosten (jaarlijks)	Pm			

Kritieke Prestatie Indicatoren (KPI)

Er wordt gestart met een beperkt aantal prestatie indicatoren zoals de mate van revolverendheid. Er is op voorhand uitgegaan van een revolverendheid van 66%, maximale overheadkosten etc. Op basis van de ervaring van de eerste twee jaar wordt een voorstel ontwikkeld voor een complete set aan prestatie indicatoren inclusief het maatschappelijke rendement, vast te stellen door de raad van deelnemers.

Financiële vaste activa / Verstrekte geldleningen

bijlage 9c

Naam van de lening	Rente- percentage	Restant bedrag 1-1-2017	Bedrag van de in de loop van het jaar verstrekte leningen	Aflossing	Oninbaar / Dubieus	Restantbedrag 31-12-2017
Leningen aan deelnemingen						
Vordering Enexis		107.898.628				107.898.628
Ruimte voor ruimte	3 maands	15.500.000				15.500.000
Lening BOM (spinn-off)	3,780%	6.465.192	75.323			6.540.515
Lening Pivotpark	0,000%	6.282.000				6.282.000
Lening Pivotpark (vervolg)	0,000%	0	2.500.000	400.000		2.100.000
Lening OLSP Vastgoed (vervolg)	0,000%	0				0
Biobased investeringsfonds	0,000%	10.000.000				10.000.000
Biobased economie lening	0,000%	0	1.000.000			1.000.000
Lening BOM Holst / MKB valorisatie	0,000%	3.000.000				3.000.000
Lening aan deelnemingen Ontwikkelbedrijf	Div.	52.182.352	3.082.457	20.786.000		34.478.809
Lening NWB	0,000%	50.000.000				50.000.000
Hybride lening BNG	0,000%	149.800.000				149.800.000
<i>Subtotaal leningen aan deelnemingen</i>		<u>401.128.172</u>	<u>6.657.780</u>	<u>21.186.000</u>	<u>0</u>	<u>386.599.952</u>
<i>In mindering gebrachte voorziening</i>						<u>32.362.855</u>
<i>Balanswaarde</i>						<u>354.237.097</u>
Leningen aan overige verbonden partijen						
Biobased lening PWP Water	0,000%	3.000.000		3.000.000		0
Life Science & Health Fund	0,000%	3.200.000				3.200.000
Lening Bio-connection	4,000%	500.000				500.000
Lening Cleantechfonds	0,000%	1.500.000	10.500.000			12.000.000
Lening Innovatiefonds	0,000%	33.625.100	5.750.000			39.375.100
Lening Energiefonds	0,000%	8.050.000	5.500.000			13.550.000
Lening Breedbandfonds	0,000%	4.302.112	775.000			5.077.112
<i>Subtotaal leningen aan overige verbonden partijen</i>		<u>54.177.212</u>	<u>22.525.000</u>	<u>3.000.000</u>	<u>0</u>	<u>73.702.212</u>
<i>In mindering gebrachte voorziening</i>						<u>4.263.936</u>

Financiële vaste activa / Verstrekte geldleningen

bijlage 9c

Naam van de lening	Rente- percentage	Restant bedrag 1-1-2017	Bedrag van de in de loop van het jaar verstrekte leningen	Aflossing	Oninbaar / Dubieus	Restantbedrag 31-12-2017
<i>Balanswaarde</i>						<u>69.438.276</u>
Overige leningen						
<i>Publieke lichamen</i>						
NV Monumentenfonds	3,000%	2.424.722				2.424.722
Woningbouw productie in kredietcrisis	0,000%	4.820.000		4.820.000		0
Lening MKB-bedrijven	Div.	3.586.466				3.586.466
Crisislening monumenten		0				0
Lening Het Groene Woud	0,000%	950.000				950.000
Energieleningen part. Woningeigenaren	1,500%	337.822		103.400		234.422
Versterken electrisch rijden (EMOSS)	8,000%	500.000				500.000
Startersleningen		19.161.467		1.800.000		17.361.467
Lening Kloppend Hart	3,700%	0	225.000			225.000
Lening Redmedtech Discovery Fund	0,000%	1.125.000				1.125.000
Lening Gocartridge	4,500%	500.000				500.000
Lening 5 sterren regio NO (Has)	0,000%	1.000.000				1.000.000
Lening Manege Heijligers	0,000%	420.000		40.000		380.000
Lening Visit Brabant	0,000%	650.000				650.000
Lening Collectieven	0,000%	596.633	114.492			711.125
Lening Ontwikkelbedrijf	Div.	10.702.000	22.414.530	666.717		32.449.813
Lenining Paardensportcentrum den Goubergh	0,000%	418.000		41.000		377.000
Lening Krediet Unie Brabant	0,000%	100.000				100.000
Lening Stichting Zero emissie	0,000%	368.989		368.989		0
Lening Efteling	1,745%	13.500.000		1.500.000		12.000.000
Lening Bright Move	0,000%	1.000.000	650.000			1.650.000
Lening Starterslift	0,000%	450.000				450.000
Lening Ondernemerslift	0,000%	300.000				300.000
Lening Stichting Monumentenfonds	0,000%	2.058.000				2.058.000
Lening Safariresort Beekse Bergen	Ntb	0	41.500.000			41.500.000
Lening Ministerie van Defensie	1,410%	0				0

Financiële vaste activa / Verstrekte geldleningen

bijlage 9c

Naam van de lening	Rente- percentage	Restant bedrag 1-1-2017	Bedrag van de in de loop van het jaar verstrekte leningen	Aflossing	Oninbaar / Dubieus	Restantbedrag 31-12-2017
Lening Krediet Unie Tilburg	0,000%	0	50.000			50.000
Lening Fotonica	0,000%	0	2.000.000			2.000.000
Lening Vrede Oord de Moeren	3,000%	280.563		280.563		0
<i>Subtotaal overige leningen publieke lichamen</i>		<u>65.249.662</u>	<u>66.954.022</u>	<u>9.620.669</u>	<u>0</u>	<u>122.583.015</u>
<i>In mindering gebrachte voorziening</i>						<u>8.569.188</u>
<i>Balanswaarde</i>						<u>114.013.827</u>
		10.982.563	21.747.813			
Overige leningen						
<u><i>Decentrale overheden</i></u>						
Emmen	2,130%	15.000.000				15.000.000
Oldambt	2,170%	9.333.334		333.333		9.000.001
Heerde	1,120%	6.000.000		750.000		5.250.000
Alphen aan de Rijn	2,250%	25.000.000				25.000.000
Groningen	1,770%	10.000.000				10.000.000
Schouwen-Duiveland	1,530%	4.500.000		250.000		4.250.000
Waterschap Vallei en Veluwe	1,530%	13.500.000		750.000		12.750.000
Capelle	1,790%	4.666.666		166.667		4.499.999
Amsterdam	1,189%	50.000.000				50.000.000
Amsterdam	1,419%	50.000.000				50.000.000
Rotterdam	1,229%	75.000.000				75.000.000
Nijmegen	0,590%	20.000.000				20.000.000
Papendrecht	4,449%	5.000.000		5.000.000		0
Almere	3,550%	15.000.000				15.000.000
Almere	3,819%	15.000.000				15.000.000
Almere	3,849%	15.000.000				15.000.000
Katwijk	1,000%	9.500.000		500.000		9.000.000
Hendrik Ido Ambacht	0,500%	10.000.000				10.000.000
Drents overijsselse Delta	0,990%	5.000.000				5.000.000
Drents overijsselse Delta	1,030%	5.000.000				5.000.000
Maastricht	1,260%	24.309.090		699.615		23.609.475

Financiële vaste activa / Verstrekte geldleningen

bijlage 9c

Naam van de lening	Rente- percentage	Restant bedrag 1-1-2017	Bedrag van de in de loop van het jaar verstrekte leningen	Aflossing	Oninbaar / Dubieus	Restantbedrag 31-12-2017
Amsterdam	0,548%	100.000.000				100.000.000
Zwolle	1,000%	10.000.000				10.000.000
Groningen	1,435%	50.000.000				50.000.000
Nijmegen	0,900%	0				0
Schiedam	1,600%	15.000.000				15.000.000
Drents overijsselse Delta	1,600%	5.000.000				5.000.000
Drents overijsselse Delta	1,670%	5.000.000				5.000.000
Lening Havestrategie Moerdijk	2,500%	10.121.995	246.475			10.368.470
Drents overijsselse Delta	1,580%	10.000.000				10.000.000
Schiedam	1,340%	0	5.500.000			5.500.000
Groningen	1,695%	0	30.000.000			30.000.000
Schiedam	1,390%	0	5.500.000			5.500.000
Arnhem	1,345%	0	50.000.000			50.000.000
Apeldoorn	1,020%	0	15.000.000			15.000.000
Groningen	1,440%	0	20.000.000			20.000.000
Barendrecht	1,250%	0	10.000.000			10.000.000
Zwolle	1,195%	0	10.000.000			10.000.000
Papendrecht	1,500%	0	9.500.077			9.500.077
Maastricht	1,310%	0	30.000.000			30.000.000
<i>Subtotaal overige leningen decentrale overheden</i>		591.931.085	185.746.552	8.449.615	0	769.228.022
Totaal		1.112.486.131	281.883.354	42.256.284	0	1.352.113.201

Financiële vaste activa / Verstrekte geldleningen

bijlage 9c

Naam van de lening	Rente- percentage	Restant bedrag 1-1-2018	Bedrag van de in de loop van het jaar verstrekte leningen	Aflossing	Oninbaar / Dubieus	Restantbedrag 31-12-2018
Leningen aan deelnemingen						
Vordering Enexis		107.898.628		107.898.628		0
Ruimte voor ruimte	3 maands	15.500.000				15.500.000
Lening BOM (spinn-off)	3,780%	6.540.515	76.201			6.616.716
Lening Pivotpark	0,000%	6.282.000				6.282.000
Lening Pivotpark (vervolg)	0,000%	2.100.000	2.600.000			4.700.000
Lening OLSP Vastgoed (vervolg)	0,000%	0	1.490.087			1.490.087
Biobased investeringsfonds	0,000%	10.000.000				10.000.000
Biobased economie lening	0,000%	1.000.000	1.000.000			2.000.000
Lening BOM Holst / MKB valorisatie	0,000%	3.000.000				3.000.000
Lening aan deelnemingen Ontwikkelbedrijf	Div.	34.478.809	2.986.655	10.365.537		27.099.927
Lening NWB	0,000%	50.000.000				50.000.000
Hybride lening BNG	0,000%	149.800.000				149.800.000
<i>Subtotaal leningen aan deelnemingen</i>		<u>386.599.952</u>	<u>8.152.943</u>	<u>118.264.165</u>	<u>0</u>	<u>276.488.730</u>
<i>In mindering gebrachte voorziening</i>						<u>36.049.510</u>
<i>Balanswaarde</i>						<u>240.439.220</u>
Leningen aan overige verbonden partijen						
Biobased lening PWP Water	0,000%	0				0
Life Science & Health Fund	0,000%	3.200.000				3.200.000
Lening Bio-connection	4,000%	500.000		500.000		0
Lening Cleantechfonds	0,000%	12.000.000				12.000.000
Lening Innovatiefonds	0,000%	39.375.100	10.000.000			49.375.100
Lening Energiefonds	0,000%	13.550.000	5.500.000			19.050.000
Lening Breedbandfonds	0,000%	5.077.112				5.077.112
<i>Subtotaal leningen aan overige verbonden partijen</i>		<u>73.702.212</u>	<u>15.500.000</u>	<u>500.000</u>	<u>0</u>	<u>88.702.212</u>
<i>In mindering gebrachte voorziening</i>						<u>4.263.936</u>

Financiële vaste activa / Verstrekte geldleningen

bijlage 9c

Naam van de lening	Rente- percentage	Restant bedrag 1-1-2018	Bedrag van de in de loop van het jaar verstrekte leningen	Aflossing	Oninbaar / Dubieus	Restantbedrag 31-12-2018
<i>Balanswaarde</i>						<u>84.438.276</u>
Overige leningen						
<i>Publieke lichamen</i>						
NV Monumentenfonds	3,000%	2.424.722				2.424.722
Woningbouw produktie in kredietcrisis	0,000%	0				0
Lening MKB-bedrijven	Div.	3.586.466				3.586.466
Crisislening monumenten		0				0
Lening Het Groene Woud	0,000%	950.000				950.000
Energieleningen part. Woningeigenaren	1,500%	234.422		103.400		131.022
Versterken electrisch rijden (EMOSS)	8,000%	500.000				500.000
Startersleningen		17.361.467		1.800.000		15.561.467
Lening Kloppend Hart	3,700%	225.000				225.000
Lening Redmedtech Discovery Fund	0,000%	1.125.000				1.125.000
Lening Gocartridge	4,500%	500.000		50.000		450.000
Lening 5 sterren regio NO (Has)	0,000%	1.000.000				1.000.000
Lening Manege Heijligers	0,000%	380.000		40.000		340.000
Lening Visit Brabant	0,000%	650.000				650.000
Lening Collectieven	0,000%	711.125		110.000		601.125
Lening Ontwikkelbedrijf	Div.	32.449.813	7.456.000	918.097		38.987.716
Lenining Paardensportcentrum den Goubergh	0,000%	377.000		41.000		336.000
Lening Krediet Unie Brabant	0,000%	100.000				100.000
Lening Stichting Zero emissie	0,000%	0				0
Lening Efteling	1,745%	12.000.000		1.500.000		10.500.000
Lening Bright Move	0,000%	1.650.000				1.650.000
Lening Starterslift	0,000%	450.000				450.000
Lening Ondernemerslift	0,000%	300.000				300.000
Lening Stichting Monumentenfonds	0,000%	2.058.000				2.058.000
Lening Safariresort Beekse Bergen	Ntb	41.500.000				41.500.000
Lening Ministerie van Defensie	1,410%	0	10.000.000			10.000.000

Financiële vaste activa / Verstrekte geldleningen

bijlage 9c

Naam van de lening	Rente- percentage	Restant bedrag 1-1-2018	Bedrag van de in de loop van het jaar verstrekte leningen	Aflossing	Oninbaar / Dubieus	Restantbedrag 31-12-2018
Lening Krediet Unie Tilburg	0,000%	50.000				50.000
Lening Fotonica	0,000%	2.000.000				2.000.000
Lening Vrede Oord de Moeren	3,000%	0				0
<i>Subtotaal overige leningen publieke lichamen</i>		122.583.015	17.456.000	4.562.497	0	135.476.518
<i>In mindering gebrachte voorziening</i>						8.569.188
<i>Balanswaarde</i>						126.907.330

Overige leningen
Decentrale overheden

Emmen	2,130%	15.000.000				15.000.000
Oldambt	2,170%	9.000.001		333.333		8.666.668
Heerde	1,120%	5.250.000		750.000		4.500.000
Alphen aan de Rijn	2,250%	25.000.000				25.000.000
Groningen	1,770%	10.000.000				10.000.000
Schouwen-Duiveland	1,530%	4.250.000		250.000		4.000.000
Waterschap Vallei en Veluwe	1,530%	12.750.000		750.000		12.000.000
Capelle	1,790%	4.499.999		166.667		4.333.332
Amsterdam	1,189%	50.000.000				50.000.000
Amsterdam	1,419%	50.000.000				50.000.000
Rotterdam	1,229%	75.000.000				75.000.000
Nijmegen	0,590%	20.000.000				20.000.000
Papendrecht	4,449%	0				0
Almere	3,550%	15.000.000		15.000.000		0
Almere	3,819%	15.000.000		15.000.000		0
Almere	3,849%	15.000.000				15.000.000
Katwijk	1,000%	9.000.000		500.000		8.500.000
Hendrik Ido Ambacht	0,500%	10.000.000				10.000.000
Drents overijsselse Delta	0,990%	5.000.000				5.000.000
Drents overijsselse Delta	1,030%	5.000.000				5.000.000
Maastricht	1,260%	23.609.475		708.430		22.901.045

Financiële vaste activa / Verstrekte geldleningen

bijlage 9c

Naam van de lening	Rente- percentage	Restant bedrag 1-1-2018	Bedrag van de in de loop van het jaar verstrekte leningen	Aflossing	Oninbaar / Dubieus	Restantbedrag 31-12-2018
Amsterdam	0,548%	100.000.000				100.000.000
Zwolle	1,000%	10.000.000				10.000.000
Groningen	1,435%	50.000.000				50.000.000
Nijmegen	0,900%	0				0
Schiedam	1,600%	15.000.000				15.000.000
Drents overijsselse Delta	1,600%	5.000.000				5.000.000
Drents overijsselse Delta	1,670%	5.000.000				5.000.000
Lening Havestrategie Moerdijk	2,500%	10.368.470	259.212			10.627.682
Drents overijsselse Delta	1,580%	10.000.000				10.000.000
Schiedam	1,340%	5.500.000				5.500.000
Groningen	1,695%	30.000.000				30.000.000
Schiedam	1,390%	5.500.000				5.500.000
Arnhem	1,345%	50.000.000				50.000.000
Apeldoorn	1,020%	15.000.000				15.000.000
Groningen	1,440%	20.000.000				20.000.000
Barendrecht	1,250%	10.000.000		500.000		9.500.000
Zwolle	1,195%	10.000.000				10.000.000
Papendrecht	1,500%	9.500.077		275.852		9.224.225
Maastricht	1,310%	30.000.000		1.200.000		28.800.000
<i>Subtotaal overige leningen decentrale overheden</i>		<i>769.228.022</i>	<i>259.212</i>	<i>35.434.282</i>	<i>0</i>	<i>734.052.952</i>
Totaal		1.352.113.201	41.368.155	158.760.944	0	1.234.720.412

Financiële vaste activa / Verstrekte geldleningen

bijlage 9c

Naam van de lening	Rente- percentage	Restant bedrag 1-1-2019	Bedrag van de in de loop van het jaar verstrekte leningen	Aflossing	Oninbaar / Dubieus	Restantbedrag 31-12-2019
Leningen aan deelnemingen						
Vordering Enexis		0				0
Ruimte voor ruimte	3 maands	15.500.000				15.500.000
Lening BOM (spinn-off)	3,780%	6.616.716	77.088			6.693.804
Lening Pivotpark	0,000%	6.282.000				6.282.000
Lening Pivotpark (vervolg)	0,000%	4.700.000				4.700.000
Lening OLSP Vastgoed (vervolg)	0,000%	1.490.087				1.490.087
Biobased investeringsfonds	0,000%	10.000.000				10.000.000
Biobased economie lening	0,000%	2.000.000	2.133.400			4.133.400
Lening BOM Holst / MKB valorisatie	0,000%	3.000.000				3.000.000
Lening aan deelnemingen Ontwikkelbedrijf	Div.	27.099.927	777.585	2.285.608		25.591.904
Lening NWB	0,000%	50.000.000				50.000.000
Hybride lening BNG	0,000%	149.800.000				149.800.000
<i>Subtotaal leningen aan deelnemingen</i>		<u>276.488.730</u>	<u>2.988.073</u>	<u>2.285.608</u>	<u>0</u>	<u>277.191.195</u>
<i>In mindering gebrachte voorziening</i>						<u>36.877.095</u>
<i>Balanswaarde</i>						<u>240.314.100</u>
Leningen aan overige verbonden partijen						
Biobased lening PWP Water	0,000%	0				0
Life Science & Health Fund	0,000%	3.200.000				3.200.000
Lening Bio-connection	4,000%	0				0
Lening Cleantechfonds	0,000%	12.000.000				12.000.000
Lening Innovatiefonds	0,000%	49.375.100	10.000.000			59.375.100
Lening Energiefonds	0,000%	19.050.000	5.500.000			24.550.000
Lening Breedbandfonds	0,000%	5.077.112				5.077.112
<i>Subtotaal leningen aan overige verbonden partijen</i>		<u>88.702.212</u>	<u>15.500.000</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>104.202.212</u>
<i>In mindering gebrachte voorziening</i>						<u>4.263.936</u>

Financiële vaste activa / Verstrekte geldleningen

bijlage 9c

Naam van de lening	Rente- percentage	Restant bedrag 1-1-2019	Bedrag van de in de loop van het jaar verstrekte leningen	Aflossing	Oninbaar / Dubieus	Restantbedrag 31-12-2019
<i>Balanswaarde</i>						<u>99.938.276</u>
Overige leningen						
<i>Publieke lichamen</i>						
NV Monumentenfonds	3,000%	2.424.722				2.424.722
Woningbouw productie in kredietcrisis	0,000%	0				0
Lening MKB-bedrijven	Div.	3.586.466				3.586.466
Crisislening monumenten		0				0
Lening Het Groene Woud	0,000%	950.000				950.000
Energieleningen part. Woningeigenaren	1,500%	131.022		102.394		28.628
Versterken electrisch rijden (EMOSS)	8,000%	500.000				500.000
Startersleningen		15.561.467		1.800.000		13.761.467
Lening Kloppend Hart	3,700%	225.000				225.000
Lening Redmedtech Discovery Fund	0,000%	1.125.000				1.125.000
Lening Gocartridge	4,500%	450.000		100.000		350.000
Lening 5 sterren regio NO (Has)	0,000%	1.000.000				1.000.000
Lening Manege Heijligers	0,000%	340.000		40.000		300.000
Lening Visit Brabant	0,000%	650.000		10.000		640.000
Lening Collectieven	0,000%	601.125		175.000		426.125
Lening Ontwikkelbedrijf	Div.	38.987.716	2.872.000	1.350.611		40.509.105
Lenining Paardensportcentrum den Goubergh	0,000%	336.000		41.000		295.000
Lening Krediet Unie Brabant	0,000%	100.000				100.000
Lening Stichting Zero emissie	0,000%	0				0
Lening Efteling	1,745%	10.500.000		1.500.000		9.000.000
Lening Bright Move	0,000%	1.650.000				1.650.000
Lening Starterslift	0,000%	450.000				450.000
Lening Ondernemerslift	0,000%	300.000				300.000
Lening Stichting Monumentenfonds	0,000%	2.058.000				2.058.000
Lening Safariresort Beekse Bergen	Ntb	41.500.000		2.075.000		39.425.000
Lening Ministerie van Defensie	1,410%	10.000.000	10.000.000			20.000.000

Financiële vaste activa / Verstrekte geldleningen

bijlage 9c

Naam van de lening	Rente- percentage	Restant bedrag 1-1-2019	Bedrag van de in de loop van het jaar verstrekte leningen	Aflossing	Oninbaar / Dubieus	Restantbedrag 31-12-2019
Lening Krediet Unie Tilburg	0,000%	50.000				50.000
Lening Fotonica	0,000%	2.000.000				2.000.000
Lening Vrede Oord de Moeren	3,000%	0				0
<i>Subtotaal overige leningen publieke lichamen</i>		135.476.518	12.872.000	7.194.005	0	141.154.513
<i>In mindering gebrachte voorziening</i>						8.569.188
<i>Balanswaarde</i>						132.585.325

Overige leningen
Decentrale overheden

Emmen	2,130%	15.000.000				15.000.000
Oldambt	2,170%	8.666.668		333.333		8.333.335
Heerde	1,120%	4.500.000		750.000		3.750.000
Alphen aan de Rijn	2,250%	25.000.000				25.000.000
Groningen	1,770%	10.000.000				10.000.000
Schouwen-Duiveland	1,530%	4.000.000		250.000		3.750.000
Waterschap Vallei en Veluwe	1,530%	12.000.000		750.000		11.250.000
Capelle	1,790%	4.333.332		166.667		4.166.665
Amsterdam	1,189%	50.000.000				50.000.000
Amsterdam	1,419%	50.000.000				50.000.000
Rotterdam	1,229%	75.000.000				75.000.000
Nijmegen	0,590%	20.000.000				20.000.000
Papendrecht	4,449%	0				0
Almere	3,550%	0				0
Almere	3,819%	0				0
Almere	3,849%	15.000.000		15.000.000		0
Katwijk	1,000%	8.500.000		500.000		8.000.000
Hendrik Ido Ambacht	0,500%	10.000.000				10.000.000
Drents overijsselse Delta	0,990%	5.000.000				5.000.000
Drents overijsselse Delta	1,030%	5.000.000				5.000.000
Maastricht	1,260%	22.901.045		717.357		22.183.688

Financiële vaste activa / Verstrekte geldleningen

bijlage 9c

Naam van de lening	Rente- percentage	Restant bedrag 1-1-2019	Bedrag van de in de loop van het jaar verstrekte leningen	Aflossing	Oninbaar / Dubieus	Restantbedrag 31-12-2019
Amsterdam	0,548%	100.000.000				100.000.000
Zwolle	1,000%	10.000.000				10.000.000
Groningen	1,435%	50.000.000				50.000.000
Nijmegen	0,900%	0				0
Schiedam	1,600%	15.000.000				15.000.000
Drents overijsselse Delta	1,600%	5.000.000				5.000.000
Drents overijsselse Delta	1,670%	5.000.000				5.000.000
Lening Havestrategie Moerdijk	2,500%	10.627.682	265.692			10.893.374
Drents overijsselse Delta	1,580%	10.000.000				10.000.000
Schiedam	1,340%	5.500.000				5.500.000
Groningen	1,695%	30.000.000				30.000.000
Schiedam	1,390%	5.500.000				5.500.000
Arnhem	1,345%	50.000.000				50.000.000
Apeldoorn	1,020%	15.000.000				15.000.000
Groningen	1,440%	20.000.000				20.000.000
Barendrecht	1,250%	9.500.000		500.000		9.000.000
Zwolle	1,195%	10.000.000				10.000.000
Papendrecht	1,500%	9.224.225		275.852		8.948.373
Maastricht	1,310%	28.800.000		1.200.000		27.600.000
<i>Subtotaal overige leningen decentrale overheden</i>		<i>734.052.952</i>	<i>265.692</i>	<i>20.443.209</i>	<i>0</i>	<i>713.875.435</i>
Totaal		1.234.720.412	31.625.765	29.922.822	0	1.236.423.355

Financiële vaste activa / Verstrekte geldleningen

bijlage 9c

Naam van de lening	Rente- percentage	Restant bedrag 1-1-2020	Bedrag van de in de loop van het jaar verstrekte leningen	Aflossing	Oninbaar / Dubieus	Restantbedrag 31-12-2020
Leningen aan deelnemingen						
Vordering Enexis		0				0
Ruimte voor ruimte	3 maands	15.500.000				15.500.000
Lening BOM (spinn-off)	3,780%	6.693.804	77.987			6.771.791
Lening Pivotpark	0,000%	6.282.000				6.282.000
Lening Pivotpark (vervolg)	0,000%	4.700.000				4.700.000
Lening OLSP Vastgoed (vervolg)	0,000%	1.490.087				1.490.087
Biobased investeringsfonds	0,000%	10.000.000				10.000.000
Biobased economie lening	0,000%	4.133.400		4.133.400		0
Lening BOM Holst / MKB valorisatie	0,000%	3.000.000				3.000.000
Lening aan deelnemingen Ontwikkelbedrijf	Div.	25.591.904	538.343	6.935.748		19.194.499
Lening NWB	0,000%	50.000.000				50.000.000
Hybride lening BNG	0,000%	149.800.000				149.800.000
<i>Subtotaal leningen aan deelnemingen</i>		<u>277.191.195</u>	<u>616.330</u>	<u>11.069.148</u>	<u>0</u>	<u>266.738.377</u>
<i>In mindering gebrachte voorziening</i>						<u>37.415.438</u>
<i>Balanswaarde</i>						<u>229.322.939</u>
Leningen aan overige verbonden partijen						
Biobased lening PWP Water	0,000%	0				0
Life Science & Health Fund	0,000%	3.200.000				3.200.000
Lening Bio-connection	4,000%	0				0
Lening Cleantechfonds	0,000%	12.000.000				12.000.000
Lening Innovatiefonds	0,000%	59.375.100	10.000.000			69.375.100
Lening Energiefonds	0,000%	24.550.000	5.500.000			30.050.000
Lening Breedbandfonds	0,000%	5.077.112				5.077.112
<i>Subtotaal leningen aan overige verbonden partijen</i>		<u>104.202.212</u>	<u>15.500.000</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>119.702.212</u>
<i>In mindering gebrachte voorziening</i>						<u>4.263.936</u>

Financiële vaste activa / Verstrekte geldleningen

bijlage 9c

Naam van de lening	Rente- percentage	Restant bedrag 1-1-2020	Bedrag van de in de loop van het jaar verstrekte leningen	Aflossing	Oninbaar / Dubieus	Restantbedrag 31-12-2020
<i>Balanswaarde</i>						<u>115.438.276</u>
Overige leningen						
<i>Publieke lichamen</i>						
NV Monumentenfonds	3,000%	2.424.722				2.424.722
Woningbouw productie in kredietcrisis	0,000%	0				0
Lening MKB-bedrijven	Div.	3.586.466				3.586.466
Crisislening monumenten		0				0
Lening Het Groene Woud	0,000%	950.000				950.000
Energieleningen part. Woningeigenaren	1,500%	28.628				28.628
Versterken electrisch rijden (EMOSS)	8,000%	500.000				500.000
Startersleningen		13.761.467		1.800.000		11.961.467
Lening Kloppend Hart	3,700%	225.000				225.000
Lening Redmedtech Discovery Fund	0,000%	1.125.000				1.125.000
Lening Gocartridge	4,500%	350.000		100.000		250.000
Lening 5 sterren regio NO (Has)	0,000%	1.000.000				1.000.000
Lening Manege Heijligers	0,000%	300.000		40.000		260.000
Lening Visit Brabant	0,000%	640.000		15.000		625.000
Lening Collectieven	0,000%	426.125		175.000		251.125
Lening Ontwikkelbedrijf	Div.	40.509.105	1.240.500	1.101.186		40.648.419
Lenining Paardensportcentrum den Goubergh	0,000%	295.000		41.000		254.000
Lening Krediet Unie Brabant	0,000%	100.000		25.000		75.000
Lening Stichting Zero emissie	0,000%	0				0
Lening Efteling	1,745%	9.000.000		1.500.000		7.500.000
Lening Bright Move	0,000%	1.650.000				1.650.000
Lening Starterslift	0,000%	450.000				450.000
Lening Ondernemerslift	0,000%	300.000				300.000
Lening Stichting Monumentenfonds	0,000%	2.058.000				2.058.000
Lening Safariresort Beekse Bergen	Ntb	39.425.000		2.075.000		37.350.000
Lening Ministerie van Defensie	1,410%	20.000.000	2.000.000			22.000.000

Financiële vaste activa / Verstrekte geldleningen

bijlage 9c

Naam van de lening	Rente- percentage	Restant bedrag 1-1-2020	Bedrag van de in de loop van het jaar verstrekte leningen	Aflossing	Oninbaar / Dubieus	Restantbedrag 31-12-2020
Lening Krediet Unie Tilburg	0,000%	50.000				50.000
Lening Fotonica	0,000%	2.000.000				2.000.000
Lening Vrede Oord de Moeren	3,000%	0				0
<i>Subtotaal overige leningen publieke lichamen</i>		141.154.513	3.240.500	6.872.186	0	137.522.827
<i>In mindering gebrachte voorziening</i>						8.569.188
<i>Balanswaarde</i>						128.953.639

Overige leningen
Decentrale overheden

Emmen	2,130%	15.000.000				15.000.000
Oldambt	2,170%	8.333.335		333.333		8.000.002
Heerde	1,120%	3.750.000		750.000		3.000.000
Alphen aan de Rijn	2,250%	25.000.000				25.000.000
Groningen	1,770%	10.000.000				10.000.000
Schouwen-Duiveland	1,530%	3.750.000		250.000		3.500.000
Waterschap Vallei en Veluwe	1,530%	11.250.000		750.000		10.500.000
Capelle	1,790%	4.166.665		166.667		3.999.998
Amsterdam	1,189%	50.000.000				50.000.000
Amsterdam	1,419%	50.000.000				50.000.000
Rotterdam	1,229%	75.000.000				75.000.000
Nijmegen	0,590%	20.000.000				20.000.000
Papendrecht	4,449%	0				0
Almere	3,550%	0				0
Almere	3,819%	0				0
Almere	3,849%	0				0
Katwijk	1,000%	8.000.000		500.000		7.500.000
Hendrik Ido Ambacht	0,500%	10.000.000				10.000.000
Drents overijsselse Delta	0,990%	5.000.000				5.000.000
Drents overijsselse Delta	1,030%	5.000.000				5.000.000
Maastricht	1,260%	22.183.688		726.395		21.457.293

Financiële vaste activa / Verstrekte geldleningen

bijlage 9c

Naam van de lening	Rente- percentage	Restant bedrag 1-1-2020	Bedrag van de in de loop van het jaar verstrekte leningen	Aflossing	Oninbaar / Dubieus	Restantbedrag 31-12-2020
Amsterdam	0,548%	100.000.000				100.000.000
Zwolle	1,000%	10.000.000				10.000.000
Groningen	1,435%	50.000.000				50.000.000
Nijmegen	0,900%	0				0
Schiedam	1,600%	15.000.000				15.000.000
Drents overijsselse Delta	1,600%	5.000.000				5.000.000
Drents overijsselse Delta	1,670%	5.000.000				5.000.000
Lening Havestrategie Moerdijk	2,500%	10.893.374	272.334			11.165.708
Drents overijsselse Delta	1,580%	10.000.000				10.000.000
Schiedam	1,340%	5.500.000				5.500.000
Groningen	1,695%	30.000.000				30.000.000
Schiedam	1,390%	5.500.000				5.500.000
Arnhem	1,345%	50.000.000				50.000.000
Apeldoorn	1,020%	15.000.000				15.000.000
Groningen	1,440%	20.000.000				20.000.000
Barendrecht	1,250%	9.000.000		500.000		8.500.000
Zwolle	1,195%	10.000.000				10.000.000
Papendrecht	1,500%	8.948.373		275.852		8.672.521
Maastricht	1,310%	27.600.000		1.200.000		26.400.000
<i>Subtotaal overige leningen decentrale overheden</i>		<u>713.875.435</u>	<u>272.334</u>	<u>5.452.247</u>	<u>0</u>	<u>708.695.522</u>
Totaal		1.236.423.355	19.629.164	23.393.581	0	1.232.658.938

Financiële vaste activa / Verstrekte geldleningen

bijlage 9c

Naam van de lening	Rente- percentage	Restant bedrag 1-1-2021	Bedrag van de in de loop van het jaar verstrekte leningen	Aflossing	Oninbaar / Dubieus	Restantbedrag 31-12-2021
Leningen aan deelnemingen						
Vordering Enexis		0				0
Ruimte voor ruimte	3 maands	15.500.000				15.500.000
Lening BOM (spinn-off)	3,780%	6.771.791	78.895			6.850.686
Lening Pivotpark	0,000%	6.282.000				6.282.000
Lening Pivotpark (vervolg)	0,000%	4.700.000				4.700.000
Lening OLSP Vastgoed (vervolg)	0,000%	1.490.087				1.490.087
Biobased investeringsfonds	0,000%	10.000.000				10.000.000
Biobased economie lening	0,000%	0				0
Lening BOM Holst / MKB valorisatie	0,000%	3.000.000				3.000.000
Lening aan deelnemingen Ontwikkelbedrijf	Div.	19.194.499	365.619	5.008.044		14.552.074
Lening NWB	0,000%	50.000.000				50.000.000
Hybride lening BNG	0,000%	149.800.000		100.000.000		49.800.000
<i>Subtotaal leningen aan deelnemingen</i>		<u>266.738.377</u>	<u>444.514</u>	<u>105.008.044</u>	<u>0</u>	<u>162.174.847</u>
<i>In mindering gebrachte voorziening</i>						<u>37.781.057</u>
<i>Balanswaarde</i>						<u>124.393.790</u>
Leningen aan overige verbonden partijen						
Biobased lening PWP Water	0,000%	0				0
Life Science & Health Fund	0,000%	3.200.000				3.200.000
Lening Bio-connection	4,000%	0				0
Lening Cleantechfonds	0,000%	12.000.000				12.000.000
Lening Innovatiefonds	0,000%	69.375.100	10.000.000			79.375.100
Lening Energiefonds	0,000%	30.050.000	5.500.000			35.550.000
Lening Breedbandfonds	0,000%	5.077.112				5.077.112
<i>Subtotaal leningen aan overige verbonden partijen</i>		<u>119.702.212</u>	<u>15.500.000</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>135.202.212</u>
<i>In mindering gebrachte voorziening</i>						<u>4.263.936</u>

Financiële vaste activa / Verstrekte geldleningen

bijlage 9c

Naam van de lening	Rente- percentage	Restant bedrag 1-1-2021	Bedrag van de in de loop van het jaar verstrekte leningen	Aflossing	Oninbaar / Dubieus	Restantbedrag 31-12-2021
<i>Balanswaarde</i>						<u>130.938.276</u>
Overige leningen						
<i>Publieke lichamen</i>						
NV Monumentenfonds	3,000%	2.424.722				2.424.722
Woningbouw productie in kredietcrisis	0,000%	0				0
Lening MKB-bedrijven	Div.	3.586.466				3.586.466
Crisislening monumenten		0				0
Lening Het Groene Woud	0,000%	950.000				950.000
Energieleningen part. Woningeigenaren	1,500%	28.628				28.628
Versterken elektrisch rijden (EMOSS)	8,000%	500.000				500.000
Startersleningen		11.961.467				11.961.467
Lening Kloppend Hart	3,700%	225.000				225.000
Lening Redmedtech Discovery Fund	0,000%	1.125.000				1.125.000
Lening Gocartridge	4,500%	250.000		100.000		150.000
Lening 5 sterren regio NO (Has)	0,000%	1.000.000				1.000.000
Lening Manege Heijligers	0,000%	260.000		40.000		220.000
Lening Visit Brabant	0,000%	625.000		25.000		600.000
Lening Collectieven	0,000%	251.125				251.125
Lening Ontwikkelbedrijf	Div.	40.648.419	843.500	1.101.775		40.390.144
Lenining Paardensportcentrum den Goubergh	0,000%	254.000		41.500		212.500
Lening Krediet Unie Brabant	0,000%	75.000		25.000		50.000
Lening Stichting Zero emissie	0,000%	0				0
Lening Efteling	1,745%	7.500.000		1.500.000		6.000.000
Lening Bright Move	0,000%	1.650.000				1.650.000
Lening Starterslift	0,000%	450.000				450.000
Lening Ondernemerslift	0,000%	300.000				300.000
Lening Stichting Monumentenfonds	0,000%	2.058.000				2.058.000
Lening Safariresort Beekse Bergen	Ntb	37.350.000		2.075.000		35.275.000
Lening Ministerie van Defensie	1,410%	22.000.000				22.000.000

Financiële vaste activa / Verstrekte geldleningen

bijlage 9c

Naam van de lening	Rente- percentage	Restant bedrag 1-1-2021	Bedrag van de in de loop van het jaar verstrekte leningen	Aflossing	Oninbaar / Dubieus	Restantbedrag 31-12-2021
Lening Krediet Unie Tilburg	0,000%	50.000				50.000
Lening Fotonica	0,000%	2.000.000				2.000.000
Lening Vrede Oord de Moeren	3,000%	0				0
<i>Subtotaal overige leningen publieke lichamen</i>		<u>137.522.827</u>	<u>843.500</u>	<u>4.908.275</u>	<u>0</u>	<u>133.458.052</u>
<i>In mindering gebrachte voorziening</i>						<u>8.569.188</u>
<i>Balanswaarde</i>						<u>124.888.864</u>

Overige leningen
Decentrale overheden

Emmen	2,130%	15.000.000				15.000.000
Oldambt	2,170%	8.000.002		333.333		7.666.669
Heerde	1,120%	3.000.000		750.000		2.250.000
Alphen aan de Rijn	2,250%	25.000.000				25.000.000
Groningen	1,770%	10.000.000				10.000.000
Schouwen-Duiveland	1,530%	3.500.000		250.000		3.250.000
Waterschap Vallei en Veluwe	1,530%	10.500.000		750.000		9.750.000
Capelle	1,790%	3.999.998		166.667		3.833.331
Amsterdam	1,189%	50.000.000				50.000.000
Amsterdam	1,419%	50.000.000				50.000.000
Rotterdam	1,229%	75.000.000				75.000.000
Nijmegen	0,590%	20.000.000				20.000.000
Papendrecht	4,449%	0				0
Almere	3,550%	0				0
Almere	3,819%	0				0
Almere	3,849%	0				0
Katwijk	1,000%	7.500.000		500.000		7.000.000
Hendrik Ido Ambacht	0,500%	10.000.000				10.000.000
Drents overijsselse Delta	0,990%	5.000.000				5.000.000
Drents overijsselse Delta	1,030%	5.000.000				5.000.000
Maastricht	1,260%	21.457.293		735.548		20.721.745

Financiële vaste activa / Verstrekte geldleningen

bijlage 9c

Naam van de lening	Rente- percentage	Restant bedrag 1-1-2021	Bedrag van de in de loop van het jaar verstrekte leningen	Aflossing	Oninbaar / Dubieus	Restantbedrag 31-12-2021
Amsterdam	0,548%	100.000.000				100.000.000
Zwolle	1,000%	10.000.000				10.000.000
Groningen	1,435%	50.000.000				50.000.000
Nijmegen	0,900%	0				0
Schiedam	1,600%	15.000.000				15.000.000
Drents overijsselse Delta	1,600%	5.000.000				5.000.000
Drents overijsselse Delta	1,670%	5.000.000				5.000.000
Lening Havestrategie Moerdijk	2,500%	11.165.708	279.143			11.444.851
Drents overijsselse Delta	1,580%	10.000.000				10.000.000
Schiedam	1,340%	5.500.000				5.500.000
Groningen	1,695%	30.000.000				30.000.000
Schiedam	1,390%	5.500.000				5.500.000
Arnhem	1,345%	50.000.000				50.000.000
Apeldoorn	1,020%	15.000.000				15.000.000
Groningen	1,440%	20.000.000				20.000.000
Barendrecht	1,250%	8.500.000		500.000		8.000.000
Zwolle	1,195%	10.000.000				10.000.000
Papendrecht	1,500%	8.672.521		275.852		8.396.669
Maastricht	1,310%	26.400.000		1.200.000		25.200.000
<i>Subtotaal overige leningen decentrale overheden</i>		<u>708.695.522</u>	<u>279.143</u>	<u>5.461.400</u>	<u>0</u>	<u>703.513.265</u>
Totaal		1.232.658.938	17.067.157	115.377.719	0	1.134.348.376

Uitgangspunt voor de presentatie van de reserves in de begroting is de Nota reserves.

Het eigen vermogen van de provincie bestaat uit de reserves die worden onderscheiden naar:

- de Algemene reserve
- de Bestemmingsreserves (een bestemmingsreserve is een reserve waaraan PS een bepaalde bestemming hebben gegeven). De veruit grootste bestemmingsreserve van de provincie is de reserve Essent.

I Algemene reserve (nr 0001)

De algemene reserve bestaat uit een aantal componenten:

1 Overhevelingen

Voor het schuiven met lasten tussen verschillende begrotingsjaren wordt de component overhevelingen binnen de algemene reserve gebruikt. Wanneer bijvoorbeeld tijdens het begrotingsjaar blijkt dat een prestatie niet meer tot uitvoering kan komen, kunnen binnen de daarvoor met PS overeengekomen criteria de prestatie en de daarbij horende financiële middelen worden doorgeschoven naar het volgende begrotingsjaar. De component overhevelingen van de Algemene Reserve dient daarbij als tijdelijke stallingsplaats voor de aansluiting tussen de begrotingen van beide jaren.

2 De component 'doorgeschoven begrotingsruimte' in de Algemene Reserve omvat de ruimte op de begroting die op basis van de geactualiseerde inkomstenraming nog niet aan een programma is toegewezen.

3 De component voorfinanciering van de algemene reserve bevat de middelen van activiteiten op de meerjarenbegroting die in de tijd naar voren zijn gehaald. Met het naar voren halen in de tijd ontstaat in een later jaar ruimte op de begroting. Deze ruimte wordt gebruikt om de tijdelijke voorfinanciering via de Algemene Reserve te compenseren.

De mutaties in 2018 hebben betrekking op de voorfinanciering van de intensieve veehouderij, de voorfinanciering van de regionale uitvoeringsdiensten.

4 Component Risicoreserve (nr. 0505 PS 51/04)

Bij de Voorjaarsnota 2004 is door Provinciale Staten de risicoreserve ingesteld om de beleidsrisico's (de risico's die uitdrukkelijk zijn aanvaard als consequenties van bepaald functioneel beleid en die in de toekomst kunnen leiden tot extra budgettaire beslag) af te dekken.

Een nadere toelichting op de risico's die via de risicoreserve worden afgedekt, is opgenomen in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

5 Bestuursakkoordmiddelen (PS 63/14)

Bij de behandeling van de Najaarsbrief 2014/begroting 2015 is besloten het restant van de stelpost bestuursakkoord te storten in de component Bestuursakkoord middelen 2011-2015. In het kader van de uitwerking van het huidige bestuursakkoord is ook de component bestuursakkoord-middelen 2015-2019 binnen de algemene reserve ondergebracht.

II Bestemmingsreserves

Reserve Essent

Met de opbrengst van de verkoop Essent is een obligatieportefeuille gevormd en deze opbrengst is in de reserve Essent gestort.

De reserve Essent is onderverdeeld in vier componenten:

1 Immunisatieportefeuille (PS 60/10)

Deze component heeft tot doel om eeuwigdurend jaarlijks de met de aandelenverkoop vervallen dividenduitkering van Essent te compenseren (zie ook de paragraaf Treasury).

De reserve wordt gevoed met de jaarlijkse resultaten c.q. het rendement op de immunisatieportefeuille die is gevormd met de verkoopopbrengst Essent (zogenoemd stamkapitaal).

Onttrekkingen uit de reserve hebben jaarlijks plaats om de algemene inkomsten in de begroting op niveau te houden. De stortingen betreffen het rendement op de immunisatieportefeuille.

2 Investeringsagenda (PS 60/10)

De reserve staat ten dienste van de investeringsstrategie van de Agenda van Brabant en moet op de juiste momenten de middelen genereren voor de uitvoering van de geplande investeringen
De reserve wordt gevoed met de jaarlijkse opbrengsten (beleggingsrendementen en kapitaalopbrengsten) voortvloeiend uit de aandelenverkoop Essent, voor zover het de middelen betreft die niet zijn aangemerkt als onderdeel van de immunisatieportefeuille.

Onttrekkingen uit de reserve hebben plaats om de projecten uit de investeringsstrategie te realiseren

3 Dividend- en rentereserve (PS 63/14)

De reserve dient voor het opvangen van rente- en dividendschommelingen en voor het afdekken van eventuele tekorten in het structureel begrote beleggingsrendement van de immunisatieportefeuille.

Bij Najaarsbrief 1999 is een Dividendreserve ingesteld om schommelingen in dividendopbrengsten op te vangen.

Bij Najaarsnota 2011 is besloten de reserve tevens in te zetten in relatie tot ons gesloten rentesysteem (integrale financiering). Indien in enig jaar een negatief verschil ontstaat tussen de geraamde en gerealiseerde renteopbrengsten, dan wordt de reserve als buffer ingezet.

In de Najaarsbrief 2014 is voorgesteld om de Dividend- en rentereserve samen te voegen met de Indexatiereserve voor het opvangen van eventuele tekorten in het structureel begrote beleggingsrendement. Het Treasury Committee heeft in juli 2014 over deze integratie een positief advies uitgebracht. Op basis van het advies van de Treasurycommissie van 6 juni 2016 is de maximale stand van deze component bepaald op € 360 mln.

4 Balansverkorting

In 2010 hebben PS besloten de provinciale balans te verkorten door het afwaarderen van investeringsbijdragen aan derden (waar geen provinciaal bezit tegenover staat). Conform het advies van de accountant zijn de geactiveerde bijdragen aan investeringen van derden vervroegd afgeschreven (Zie ook Voorjaarsnota 2010 blz 25/26). Hiervoor is een deel van de opbrengst verkoop Essent aangewend.

Het effect van deze maatregel is dat de jaarlijkse kapitaallasten in de begroting komen te vervallen.

Door de versnelde afwaardering ontstaat een tekort dat vanaf 2016 jaarlijks wordt aangezuiverd met een storting van € 30 mln in de reserve.

Reserve Cofinanciering Europese programma's (nr. 360 PS 35/08 PS 62/15)

Bij de Voorjaarsnota 2008 hebben PS de reserve cofinanciering Europese programma's ingesteld. Doel van de reserve is de cofinanciering van projecten (inclusief uitvoeringskosten) die medegefinancierd worden door Europa. De provinciale middeleninzet kan per jaar sterk wisselen.

Cofinanciering is beschikbaar voor de volgende onderdelen:

- 1 Operationeel Programma Zuid (OPZuid)
- 2 PlattelandsontwikkelingsProgramma (POP)
- 3 Interregionale samenwerking (Interreg)
- 4 Uitvoeringskosten Europese programma's genoemd onder 1 t/m 3.

Reserve instandhouding onroerend erfgoed (nr. 0410 PS 24/05)

De reserve instandhouding onroerend erfgoed wordt aangewend op basis van de Uitvoeringsnota monumenten (vastgesteld door PS op 1 juli 2004) en de hieruit voortvloeiende beleidsregels, zoals bijvoorbeeld de kerken- en molenregeling. Voornaamste doelstelling is het in stand houden van monumentale waarden. De reserve wordt tevens aangewend voor implementatiekosten, voortvloeiend uit de Uitvoeringsnota monumenten en binnen de doelstelling passende incidentele knelpunten.

De reserve wordt tevens aangewend voor implementatiekosten, voortvloeiend uit de Uitvoeringsnota monumenten en binnen de doelstelling passende incidentele knelpunten.

Omdat restauratiesubsidies vaak een lange voorbereidingstijd hebben, waarbij er zich onvoorziene aspecten kunnen voordoen zoals tijdsduur bij het verkrijgen van de benodigde vergunningen of regelen aanvullende / volledige financiering, heeft de subsidieverlening een grillig verloop. Daarnaast wil de provincie flexibel en adequaat kunnen omspringen met de genoemde reserve.

Reserve Investeringsbudget Landelijk Gebied (nr. 1590 PS 65/06)

De reserve Investeringsbudget Landelijk gebied (ILG) bevat provinciale cofinancieringsmiddelen op grond van de bestuursovereenkomst in het kader van de Wet inrichting Landelijk Gebied (WILG), waarin de provincie meer ruimte krijgt om samen met gemeenten en waterschappen op een effectieve wijze de rijksdoelen voor de fysieke inrichting van het landelijk gebied te realiseren als onderdeel van een integrale regionale gebiedsontwikkeling. De reserve is o.a. ingezet voor inrichting en morfologie oppervlaktewater, verbetering waterkwaliteit, soortenbescherming, verbetering landbouwkundige structuren, verbrede landbouw, duurzame productiesystemen in de landbouw, landschappelijke kwaliteit, verbeteren bodemkwaliteit en verbeteren landelijke routestructuren. De reserve wordt na afloop van de ILG-periode opgeheven.

Reserve Natuur en landschapsbeleid (voorheen:revitalisering landelijk gebied) (nr. 1690 PS 53/07 PS 08/08 PS burap 2016)

De reserve is bedoeld voor projecten die bijdragen aan:

- samenhangen en robuust netwerk van natuurgebieden incl. verbindingen onderhoud natuur (EVZ)
- behoud en herstel van biodiversiteit
- goede leef en vestigingsklimaat
- verankering van natuur en landschap in de samenleving

Zoals vastgelegd in het beleidskader Brabant Uitnodigend groen 2012-2022.

Het Beleidskader is vastgesteld tot 2022, bij evaluatie van het beleidskader wordt ook de opheffing of voortzetting van de reserve betrokken.

Reserve Ontwikkelbedrijf (nr 1710 PS 56/08 PS 56/09 PS 60/10)

De reserve ontwikkelbedrijf bestaat uit 3 componenten.

Component ontwikkelbedrijf

Reserve behorende bij revolverend investeringskrediet Ontwikkelbedrijf van € 235 mln. (PS 56/08) en bestemd voor afdekking van financiële risico's van de investeringen.

De toegestane maximumstand is € 48 mln. Dit is inclusief de omvang van de vanuit deze reserve gecreëerde voorzieningen en exclusief de toevoegingen vanuit de beleidsprogramma's voor afdekking van voorcalculatorische risico's. Dit laatste voor zover het lopende exploitaties betreft.

De toevoegingen betreffen:

- Winsten uit grondexploitaties bij verkoop
- Tussentijdse inkomsten uit grondexploitaties zoals huur of rente
- Bijdrage vanuit overige beleidsterreinen bij aanvang van de exploitatie voor afdekking van voorcalculatorische risico's.

Onttrekking:voor kosten en risicoafdekking van activiteiten van het ontwikkelbedrijf

Aangezien het investeringskrediet waarvoor de risicoreserve bestemd is een perpetueel karakter heeft, ligt het niet voor de hand de reserve op te heffen alleen slechts dan wanneer het investeringskrediet wordt opgeheven.

Component Egalisatie grondkosten

In 2016 is de regelgeving m.b.t. grondexploitaties aangescherpt. Dit heeft gevolgen voor de manier waarop de kosten van gronden geraamd en verantwoord moeten worden. De reserve-component "egalisatie grondkosten" heeft tot doel de kosten van gronden voor zover die niet geactiveerd mogen worden (BIE en niet-BIE) over de jaren heen te egaliseren. Omdat de kost voor de baat uitgaat, kunnen er grote schommelingen optreden in het exploitatie-verloop. Deze schommelingen worden via de reserve-component opgevangen waarmee de normale exploitatie voor grote uitschieters wordt behoeft.

De reserve dient alleen ter egalisatie van de kosten van grond voor zover die kosten niet kunnen worden gerekend tot de vervaardigingskosten als bedoeld in artikel 63, 3e lid BBV. De vervaardigingskosten die wel kunnen worden geactiveerd zijn nader gespecificeerd in artikel 6.2.4 van het besluit Ruimtelijke ordening.

Component Woningbouwstimulering

Reserve behorend bij investeringskrediet woningbouwstimuleringsmaatregelen (PS 56/09). Dit revolverend investeringskrediet van € 250 mln is bestemd voor diverse woningbouwstimuleringsmaatregelen a.g.v. de kredietcrisis. De maatregelen hebben een eindig karakter. Na afronding van de maatregelen (naar verwachting rond 2019/2020) kan deze component opgeheven worden.

Na afronding van de woningbouwstimuleringsmaatregelen is het restant eventueel beschikbaar voor het component reserve Ontwikkelbedrijf met dien verstande dat daarmee niet de maximumstand overschreden wordt.

Reserve Provinciaal Waterplan (nr.1820 PS 26/11)

In 2010 is de reserve provinciaal waterplan gevormd t.b.v. de dekking van de kosten van het uitvoeringsplan PWP 2010-2015.

Bij afloop van het PWP zal de reserve opgeheven worden, tenzij het PWP verlengd wordt. Ten behoeve van afwikkeling kan de reserve nog enige tijd doorlopen na afloop van het PWP.

Reserve natuurbeheer en ontwikkeling (voorheen du natuur PS 65/14)

De reserve is bedoeld om schommelingen op te vangen in de uitgaven voor:

- beheerskosten natuur
- natuurbeschermingswet
- verwerving/inrichting ontwikkelopgave
- verwerving/inrichting PAS

Verwerving vindt plaats tot 2027. Daarna wordt bezien of de reserve in stand blijft voor het opvangen van schommelingen in onderhoud en uitvoering van de wet.

Reserve DU-verkeer en vervoer/spaar- en investeringsfonds (nr. 1940 PS 32/11 PS 47/11 / PS 63/14/PS 69/15 PS Burap 2016)

De reserve DU-verkeer en vervoer bevat 3 componenten:

Component 1 betreft de rijksmiddelen voor voormalige specifieke Brede Doeluitkering verkeer en vervoer die via de decentralisatie-uitkering van het provinciefonds worden ontvangen voor:

- OV concessies Brabant
- uitvoering van de regionale maatregelenpakketten
- coördinatie en verbetering van de verkeer en vervoerstaak in Brabant

Component 2 Spaar- en investeringsfonds infrastructuur (SIF) is bedoeld voor de aanpak van mobiliteitsmaatregelen om verbindingen binnen Brabant te verbeteren en de internationale bereikbaarheid te vergroten. De reserve is bedoeld voor maatregelen die uiterlijk in 2023 aanvangen.

Deze reservecomponent wordt gevoed door:

- 18 jaarlijkse stortingen van € 50 miljoen voor de periode 2012 tot en met 2029;
- laatste storting van minimaal 15,3 mln in 2030, naar boven bij te stellen naar aanleiding van de indexatie van de bijdrage aan de PHS.

Component 3 Kapitaallasten

Voor investeringen die in het kader van de nieuwe BBV geactiveerd en afgeschreven moeten worden, wordt de dekking van de toekomstige afschrijvingslasten overgebracht naar een apart deel van de reserve. Uit dit deel worden de toekomstig kapitaallasten gedekt. Afschrijvingslasten worden hiermee geëgaliseerd. Het overbrengen is budgettair neutraal en dekt de gehele afschrijvingslasten.

Reserve grondportefeuille De Kempen (nr 2010 PS 62/12 – Najaarsbrief 2012)

Reserve voor Grondportefeuille de Kempen (gronden en opstallen) waarmee de provincie bijdraagt in projecten. Met de reserve worden de risico's afgedekt met betrekking tot de gronden (bijschrijving rente en waardeontwikkeling) alsmede de eventuele risico's die de provincie loopt bij participatie in projecten. Dit conform projectopdracht Levende Beerze 3.0.

De grondportefeuille wordt aangehouden tot 31-12-2022.

Reserve DU-bodem (PS 69/15)

Reserve voor uitvoering van het convenant bodemontwikkelingsbeleid en aanpak spoedlocaties welke als doelstelling heeft het ondernemen van acties op 4 hoofdlijnen van beleid, te weten:

- 1) verdere decentralisatie
- 2) ontwikkeling van een beleid voor de ondergrond
- 3) ontwikkeling van een gebiedsgerichte aanpak
- 4) versnelling van de aanpak spoedlocaties met risico's voor de volksgezondheid.

Zie ook convenant bodem en ondergrond op de internetsite van het ministerie van I&M.

De voeding van de reserve is gebaseerd op de decentralisatie uitkering van het Rijk (opvolger van de bijdrageregeling Wet bodembescherming: Chemie-Pack en ISV-3).

Reserve Provinciaal milieu- en waterplan (PMWP)(PS 78/15)

De reserve is bedoeld voor de uitvoering van het Provinciaal Milieu- en Waterplan 2015-2021 (PMWP).

Voeding is gebaseerd op de bestuursakkoordmiddelen uit het bestuursakkoord 2015-2019 voor het PMWP (in totaal €34,8 mln) en de toegekende structurele budgetten voor het PMWP door PS.

Reserves	Saldo per 01-01-17	Vermeerderingen		Verminderings		Saldo per 31-12-17
		bijschrijving rente	overige toevoegingen	totaal	waarvan ivm afschrijving	
Algemene reserve						
- Overheveling	-43.740.669		39.056.011			-4.684.658
- Doorgeschoven ruimte	182.232.716		149.180.482	175.269.812		156.143.386
- Voorfinanciering	-14.896.437		7.114.514			-7.781.923
- Risicoreserve	116.680.515		3.936.537	4.762.702		115.854.350
- BA middelen 2011 - 2015	14.000.000			14.000.000		
- BA middelen 2015 - 2019	14.865.451		106.143.353	106.381.642		14.627.162
Totaal algemene reserve	269.141.576		305.430.897	300.414.156		274.158.317
Bestemmingsreserves						
<u>Reserve Essent</u>						
- Immunisatieportefeuille	2.342.387.197		11.721.202	11.721.202		2.342.387.197
- Investeringsagenda	546.310.899		14.333.411	81.500.444		479.143.866
- Dividend- en rentereserve	156.501.392		123.249.817	28.488.146		251.263.063
- Balansverkorting	-416.966.126		30.000.000			-386.966.126
Totaal reserve Essent	2.628.233.362		179.304.430	121.709.792		2.685.828.000
<u>Overige bestemmingsreserves</u>						
Res.Co-financiering Europese programma's	54.918.530		12.510.000	19.332.016		48.096.514
Res.instandhouding onroerend erfgoed	10.042.914		2.290.700	1.899.679		10.433.935
Reserve ILG	22.407.844			5.466.260		16.941.584
Reserve Natuur & Landschapsbeleid	8.167.670		7.154.804	8.705.000		6.617.474
Reserve Ontwikkelbedrijf	40.808.616		3.189.596	4.625.094		39.373.118
Reserve Provinciaal waterplan (PWP)	15.431.894			2.050.000		13.381.894
Reserve Natuurbeheer & Ontwikkeling	93.463.999		83.664.383	82.879.840		94.248.542
Reserve DU; Verkeer en Vervoer / SIF	211.889.641		198.711.699	81.247.659		329.353.681
Risicoreserve grondport. de Kempen	694.716		360.705	217.335		838.086
Reserve Bodem; DU Bodem	24.811.477		5.859.167	6.206.075		24.464.569
Reserve PMWP	46.694.325		13.866.935	12.022.857		48.538.403
Totaal Overige bestemmingsreserves	529.331.627		327.607.989	224.651.815		632.287.801
Totaal Reserves	3.426.706.565		812.343.316	646.775.763		3.592.274.118

Reserves	Saldo per 01-01-18	Vermeerderingen		Verminderingen		Saldo per 31-12-18
		bijschrijving rente	overige toevoegingen	totaal	waarvan ivm afschrijving	
Algemene reserve						
- Overheveling	-4.684.658		1.556.011			-3.128.647
- Doorgeschoven ruimte	156.143.386		20.968.013	75.292.634		101.818.765
- Voorfinanciering	-7.781.923		6.281.923			-1.500.000
- Risicoreserve	115.854.350		593.830	3.773.800		112.674.380
- BA middelen 2011 - 2015						
- BA middelen 2015 - 2019	14.627.162					14.627.162
Totaal algemene reserve	274.158.317		29.399.777	79.066.434		224.491.660
Bestemmingsreserves						
<u>Reserve Essent</u>						
- Immunisatieportefeuille	2.342.387.197		10.589.991	10.589.991		2.342.387.197
- Investeringsagenda	479.143.866		12.212.795	27.220.496		464.136.165
- Dividend- en rentereserve	251.263.063		10.632.023	25.529.720		236.365.366
- Balansverkorting	-386.966.126		30.000.000			-356.966.126
Totaal reserve Essent	2.685.828.000		63.434.809	63.340.207		2.685.922.602
<u>Overige bestemmingsreserves</u>						
Res.Co-financiering Europese programma's	48.096.514		1.825.000	4.206.719		45.714.795
Res.instandhouding onroerend erfgoed	10.433.935		2.290.816	3.299.679		9.425.072
Reserve ILG	16.941.584			819.000		16.122.584
Reserve Natuur & Landschapsbeleid	6.617.474		7.154.804	3.785.000		9.987.278
Reserve Ontwikkelbedrijf	39.373.118		3.861.691	15.909.516		27.325.293
Reserve Provinciaal waterplan (PWP)	13.381.894					13.381.894
Reserve Natuurbeheer & Ontwikkeling	94.248.542		58.981.118	41.478.032		111.751.628
Reserve DU; Verkeer en Vervoer / SIF	329.353.681		184.921.155	271.594.434		242.680.402
Risicoreserve grondport. de Kempen	838.086		50.000	50.000		838.086
Reserve Bodem; DU Bodem	24.464.569		5.433.319	8.917.955		20.979.933
Reserve PMWP	48.538.403		11.836.935	20.778.714		39.596.624
Totaal Overige bestemmingsreserves	632.287.801		276.354.838	370.839.049		537.803.590
Totaal Reserves	3.592.274.118		369.189.424	513.245.690		3.448.217.852

Reserves	Saldo per 01-01-19	Vermeerderingen		Verminderings		Saldo per 31-12-19
		bijschrijving rente	overige toevoegingen	totaal	waarvan ivm afschrijving	
Algemene reserve						
- Overheveling	-3.128.647		3.203.647			75.000
- Doorgeschoven ruimte	101.818.765		20.470.919	68.503.619		53.786.065
- Voorfinanciering	-1.500.000		1.500.000			
- Risicoreserve	112.674.380		744.675	229.000		113.190.055
- BA middelen 2011 - 2015						
- BA middelen 2015 - 2019	14.627.162					14.627.162
Totaal algemene reserve	224.491.660		25.919.241	68.732.619		181.678.282
Bestemmingsreserves						
<u>Reserve Essent</u>						
- Immunisatieportefeuille	2.342.387.197		9.746.615	9.746.616		2.342.387.196
- Investeringsagenda	464.136.165		11.509.277	24.355.476		451.289.966
- Dividend- en rentereserve	236.365.366		3.552.749	19.748.093		220.170.022
- Balansverkorting	-356.966.126		30.000.000			-326.966.126
Totaal reserve Essent	2.685.922.602		54.808.641	53.850.185		2.686.881.058
<u>Overige bestemmingsreserves</u>						
Res.Co-financiering Europese programma's	45.714.795		1.900.000	2.274.340		45.340.455
Res.instandhouding onroerend erfgoed	9.425.072		2.290.933	3.099.679		8.616.326
Reserve ILG	16.122.584					16.122.584
Reserve Natuur & Landschapsbeleid	9.987.278		7.154.804	4.115.000		13.027.082
Reserve Ontwikkelbedrijf	27.325.293		4.840.771	7.431.762		24.734.302
Reserve Provinciaal waterplan (PWP)	13.381.894					13.381.894
Reserve Natuurbeheer & Ontwikkeling	111.751.628		60.378.987	43.197.901		128.932.714
Reserve DU; Verkeer en Vervoer / SIF	242.680.402		182.633.129	184.784.666		240.528.865
Risicoreserve grondport. de Kempen	838.086		50.000	50.000		838.086
Reserve Bodem; DU Bodem	20.979.933		5.177.810	10.500.000		15.657.743
Reserve PMWP	39.596.624		12.581.580	26.485.667		25.692.537
Totaal Overige bestemmingsreserves	537.803.590		277.008.014	281.939.015		532.872.589
Totaal Reserves	3.448.217.852		357.735.896	404.521.819		3.401.431.929

Reserves	Saldo per 01-01-20	Vermeerderingen		Verminderingen		Saldo per 31-12-20
		bijschrijving rente	overige toevoegingen	totaal	waarvan ivm afschrijving	
Algemene reserve						
- Overheveling	75.000			25.000		50.000
- Doorgeschoven ruimte	53.786.065		552.678	52.971.342		1.367.401
- Voorfinanciering						
- Risicoreserve	113.190.055		732.140			113.922.195
- BA middelen 2011 - 2015						
- BA middelen 2015 - 2019	14.627.162					14.627.162
Totaal algemene reserve	181.678.282		1.284.818	52.996.342		129.966.758
Bestemmingsreserves						
<u>Reserve Essent</u>						
- Immunisatieportefeuille	2.342.387.196		9.520.588	9.540.517		2.342.367.267
- Investeringsagenda	451.289.966		9.833.586	5.514.001		455.609.551
- Dividend- en rentereserve	220.170.022			20.273.013		199.897.009
- Balansverkorting	-326.966.126		30.000.000			-296.966.126
Totaal reserve Essent	2.686.881.058		49.354.174	35.327.531		2.700.907.701
<u>Overige bestemmingsreserves</u>						
Res.Co-financiering Europese programma's	45.340.455		1.975.000	4.233.938		43.081.517
Res.instandhouding onroerend erfgoed	8.616.326		2.291.051	2.507.382		8.399.995
Reserve ILG	16.122.584					16.122.584
Reserve Natuur & Landschapsbeleid	13.027.082		4.154.804	3.265.000		13.916.886
Reserve Ontwikkelbedrijf	24.734.302		3.303.987	5.157.881		22.880.408
Reserve Provinciaal waterplan (PWP)	13.381.894					13.381.894
Reserve Natuurbeheer & Ontwikkeling	128.932.714		64.027.420	48.260.334		144.699.800
Reserve DU; Verkeer en Vervoer / SIF	240.528.865		189.112.626	173.665.719		255.975.772
Risicoreserve grondport. de Kempen	838.086		50.000	50.000		838.086
Reserve Bodem; DU Bodem	15.657.743		5.135.225	6.000.000		14.792.968
Reserve PMWP	25.692.537		8.435.000	20.816.667		13.310.870
Totaal Overige bestemmingsreserves	532.872.589		278.485.113	263.956.921		547.400.781
Totaal Reserves	3.401.431.929		329.124.105	352.280.794		3.378.275.240

Reserves	Saldo per 01-01-21	Vermeerderingen		Verminderings		Saldo per 31-12-21
		bijschrijving rente	overige toevoegingen	totaal	waarvan ivm afschrijving	
Algemene reserve						
- Overheveling	50.000			25.000		25.000
- Doorgeschoven ruimte	1.367.401			1.367.401		0
- Voorfinanciering						
- Risicoreserve	113.922.195		557.140			114.479.335
- BA middelen 2011 - 2015						
- BA middelen 2015 - 2019	14.627.162					14.627.162
Totaal algemene reserve	129.966.758		557.140	1.392.401		129.131.497
Bestemmingsreserves						
<u>Reserve Essent</u>						
- Immunisatieportefeuille	2.342.367.267		8.705.309	8.725.238		2.342.347.338
- Investeringsagenda	455.609.551		8.167.991	1.775.723		462.001.819
- Dividend- en rentereserve	199.897.009			24.162.200		175.734.809
- Balansverkorting	-296.966.126		30.000.000			-266.966.126
Totaal reserve Essent	2.700.907.701		46.873.300	34.663.161		2.713.117.840
<u>Overige bestemmingsreserves</u>						
Res.Co-financiering Europese programma's	43.081.517			4.748.194		38.333.323
Res.instandhouding onroerend erfgoed	8.399.995		2.291.051	2.507.382		8.183.664
Reserve ILG	16.122.584					16.122.584
Reserve Natuur & Landschapsbeleid	13.916.886		4.154.804	3.015.000		15.056.690
Reserve Ontwikkelbedrijf	22.880.408		661.423	7.462.106		16.079.725
Reserve Provinciaal waterplan (PWP)	13.381.894					13.381.894
Reserve Natuurbeheer & Ontwikkeling	144.699.800		65.259.420	50.624.334		159.334.886
Reserve DU; Verkeer en Vervoer / SIF	255.975.772		187.227.575	139.315.887		303.887.460
Risicoreserve grondport. de Kempen	838.086					838.086
Reserve Bodem; DU Bodem	14.792.968					14.792.968
Reserve PMWP	13.310.870		4.800.000	15.554.522		2.556.348
Totaal Overige bestemmingsreserves	547.400.781		264.394.273	223.227.425		588.567.629
Totaal Reserves	3.378.275.240		311.824.713	259.282.987		3.430.816.966

Voorziening grondwaterheffing (nr 240 PS 24/05)

De kosten van het grondwaterbeheer worden bestreden uit de grondwaterheffing. De nog niet tot besteding gekomen middelen uit de grondwaterheffing worden in de voorziening gestort. De voorziening wordt aangevuld vanuit de reserve grondwaterheffing.

Voorziening onderhoud provinciale gebouwen (nr 1040 PS 24/05)

De onderhoudskosten van de provinciale gebouwen fluctueren jaarlijks. Om deze fluctuerende lasten op te kunnen vangen is een onderhoudsregalisatievoorziening gewenst. Het betreft de provinciale gebouwen: hoogbouw (inclusief audiovisuele voorzieningen/beveiliging en beheer kunstwerken), nieuwbouw, en het PCC. Voor het onderhoud aan deze panden worden periodiek zgn. onderhoudsboeken opgesteld.

Voorziening APPA

De Appa-voorziening is gevormd ter dekking van de verplichtingen die voortvloeien uit de algemene pensioenwet politieke ambtsdragers. Op basis van actuariële berekeningen van Loyalis wordt de contante waarde van de pensioenverplichtingen per 31 december elk jaar bij de jaarrekening geactualiseerd.

Voorziening onderhoud Noordbrabants Museum (PS 38/12)

De voorziening is ingesteld ter financiering van het groot onderhoud en vervangingsinvesteringen Waterstraatcomplex, Noordbrabants Museum en het provinciaal Depot voor bodemvondsten. Een en ander op basis van een 25 jarig onderhoudsplan. Klein/ dagelijks onderhoud verloopt via een beheersstichting. Onttrekking aan de voorziening geschiedt aan de hand van de werkelijke kosten op basis van het meerjarig onderhoudsplan.

Voorziening risico beleidswijzigingen Ruimtelijke ordening

In verband met de wijzigingen van het bestaand beleid m.b.t. de Verordening ruimte loopt de provincie een risico. Naar aanleiding van het Burgerinitiatief "Megastallen Nee" en de uitbraak van de Q-koorts epidemie, is het ruimtelijk beleid m.b.t. de intensieve veehouderij aangepast en zijn de ontwikkelmogelijkheden van de Landbouw Ontwikkelingsgebieden (LOG's) ingeperkt. In verband met dit risico is bij de jaarrekening 2013 een voorziening gevormd.

Risicovoorziening ontwikkelbedrijf/grondbank

Voor de garantie tot overname van per 2020 niet uitgegeven grond in projectvestiging glastuinbouw Deurne is bij de jaarrekening 2013 een voorziening gevormd. De voorziening wordt jaarlijks geactualiseerd.

Voorzieningen die rechtstreeks in mindering zijn gebracht op de activa.

Naast de voorzieningen die aan de passivakant van de geprognosticeerde balans zijn opgenomen, kent de provincie ook een aantal voorzieningen waarvan in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten is voorgeschreven dat deze rechtstreeks op de waardering van het actief in mindering gebracht dienen te worden. Het overzicht van deze voorzieningen is eveneens opgenomen.

Bijlage 11					
Overzicht van voorzieningen (passiva)	Saldo per 01-01-17	Toevoegingen	Verminderen door:		Saldo per 31-12-17
			vrijval	aanwending	
Voorziening Grondwaterheffing	23.112.375	3.800.000		3.659.402	23.252.973
Voorziening Onderhoud provinciehuis	1.360.027	343.174		586.026	1.117.175
Voorziening APPA	12.864.609				12.864.609
Voorziening onderhoud NBM	1.166.449	344.372		421.694	1.089.127
Voorziening beleidswijzigingen RO	172.000				172.000
Risicovoorziening grondbank/Ontwikkelbedrijf	16.841.461	505.244			17.346.705
Totaal Voorzieningen	55.516.921	4.992.790	0	4.667.122	55.842.589

Bijlage 11					
Overzicht van voorzieningen (passiva)	Saldo per 01-01-18	Toevoegingen	Verminderen door:		Saldo per 31-12-18
			vrijval	aanwending	
Voorziening Grondwaterheffing	23.252.973	3.800.000		7.519.402	19.533.571
Voorziening Onderhoud provinciehuis	1.117.175	395.445		602.887	909.733
Voorziening APPA	12.864.609				12.864.609
Voorziening onderhoud NBM	1.089.127	343.825		488.430	944.522
Voorziening beleidswijzigingen RO	172.000				172.000
Risicovoorziening grondbank/Ontwikkelbedrijf	17.346.705	520.401			17.867.106
Totaal Voorzieningen	55.842.589	5.059.671	0	8.610.719	52.291.541

Bijlage 11					
Overzicht van voorzieningen (passiva)	Saldo per 01-01-19	Toevoegingen	Verminderen door:		Saldo per 31-12-19
			vrijval	aanwending	
Voorziening Grondwaterheffing	19.533.571	3.800.000		7.519.402	15.814.169
Voorziening Onderhoud provinciehuis	909.733	447.691		619.916	737.508
Voorziening APPA	12.864.609				12.864.609
Voorziening onderhoud NBM	944.522	343.288		319.321	968.489
Voorziening beleidswijzigingen RO	172.000				172.000
Risicovoorziening grondbank/Ontwikkelbedrijf	17.867.106	536.013			18.403.119
Totaal Voorzieningen	52.291.541	5.126.992	0	8.458.639	48.959.894

Bijlage 11

Overzicht van voorzieningen (passiva)	Saldo per 01-01-20	Toevoegingen	Verminderen door:		Saldo per 31-12-20
			vrijval	aanwending	
Voorziening Grondwaterheffing	15.814.169	3.800.000		1.449.402	18.164.767
Voorziening Onderhoud provinciehuis	737.508	448.001		637.115	548.394
Voorziening APPA	12.864.609				12.864.609
Voorziening onderhoud NBM	968.489	343.315		419.270	892.534
Voorziening beleidswijzigingen RO	172.000				172.000
Risicovoorziening grondbank/Ontwikkelbedrijf	18.403.119	536.013		17.561.445	1.377.687
Totaal Voorzieningen	48.959.894	5.127.329	0	20.067.232	34.019.991

Bijlage 11

Overzicht van voorzieningen (passiva)	Saldo per 01-01-21	Toevoegingen	Verminderen door:		Saldo per 31-12-21
			vrijval	aanwending	
Voorziening Grondwaterheffing	18.164.767	3.800.000		1.449.402	20.515.365
Voorziening Onderhoud provinciehuis	548.394	448.001		637.115	359.280
Voorziening APPA	12.864.609				12.864.609
Voorziening onderhoud NBM	892.534	343.315		144.160	1.091.689
Voorziening beleidswijzigingen RO	172.000				172.000
Risicovoorziening grondbank/Ontwikkelbedrijf	1.377.687	536.013			1.913.700
Totaal Voorzieningen	34.019.991	5.127.329	0	2.230.677	36.916.643

					Bijlage 11
Overzicht van voorzieningen die rechtstreeks op de activa in mindering komen	Saldo per 01-01-17	Toevoegingen	Verminderings door:		Saldo per 31-12-17
			vrijval	aanwending	
Voorziening Dubieuze debiteuren	1.001.092				1.001.092
Voorziening Escrow	4.164.771		687.283		3.477.488
Voorziening overige leningen	8.569.188				8.569.188
Voorziening leningen aan deelnemingen	22.976.153	6.412.702			29.388.855
Voorziening Kap.verstreking aan deelnemingen	6.228.996			189.649	6.039.347
Voorziening Leningen overig verbonden partijen	7.443.366	832.198		4.011.628	4.263.936
Risicovoorziening algemeen	2.474.000	500.000			2.974.000
Voorziening Grondexploitaties	5.260.519	1.806.140			7.066.659
Totaal Voorzieningen	58.118.085	9.551.040	687.283	4.201.277	62.780.565

					Bijlage 11
Overzicht van voorzieningen die rechtstreeks op de activa in mindering komen	Saldo per 01-01-18	Toevoegingen	Verminderings door:		Saldo per 31-12-18
			vrijval	aanwending	
Voorziening Dubieuze debiteuren	1.001.092				1.001.092
Voorziening Escrow	3.477.488				3.477.488
Voorziening overige leningen	8.569.188				8.569.188
Voorziening leningen aan deelnemingen	29.388.855	2.300.000			31.688.855
Voorziening Kap.verstreking aan deelnemingen	6.039.347	1.073.800			7.113.147
Voorziening Leningen overig verbonden partijen	4.263.936				4.263.936
Risicovoorziening algemeen	2.974.000	1.386.655			4.360.655
Voorziening Grondexploitaties	7.066.659				7.066.659
Totaal Voorzieningen	62.780.565	4.760.455	0	0	67.541.020

					Bijlage 11
Overzicht van voorzieningen die rechtstreeks op de activa in mindering komen	Saldo per 01-01-19	Toevoegingen	Verminderings door:		Saldo per 31-12-19
			vrijval	aanwending	
Voorziening Dubieuze debiteuren	1.001.092				1.001.092
Voorziening Escrow	3.477.488				3.477.488
Voorziening overige leningen	8.569.188				8.569.188
Voorziening leningen aan deelnemingen	31.688.855	50.000			31.738.855
Voorziening Kap.verstreking aan deelnemingen	7.113.147				7.113.147
Voorziening Leningen overig verbonden partijen	4.263.936				4.263.936
Risicovoorziening algemeen	4.360.655	777.585			5.138.240
Voorziening Grondexploitaties	7.066.659				7.066.659
Totaal Voorzieningen	67.541.020	827.585	0	0	68.368.605

Bijlage 11

Overzicht van voorzieningen die rechtstreeks op de activa in mindering komen	Saldo per 01-01-20	Toevoegingen	Verminderings door:		Saldo per 31-12-20
			vrijval	aanwending	
Voorziening Dubieuze debiteuren	1.001.092				1.001.092
Voorziening Escrow	3.477.488		616.562		2.860.926
Voorziening overige leningen	8.569.188				8.569.188
Voorziening leningen aan deelnemingen	31.738.855				31.738.855
Voorziening Kap.verstreking aan deelnemingen	7.113.147				7.113.147
Voorziening Leningen overig verbonden partijen	4.263.936				4.263.936
Risicovoorziening algemeen	5.138.240	538.343			5.676.583
Voorziening Grondexploitaties	7.066.659				7.066.659
Totaal Voorzieningen	68.368.605	538.343	616.562	0	68.290.386

Bijlage 11

Overzicht van voorzieningen die rechtstreeks op de activa in mindering komen	Saldo per 01-01-21	Toevoegingen	Verminderings door:		Saldo per 31-12-21
			vrijval	aanwending	
Voorziening Dubieuze debiteuren	1.001.092				1.001.092
Voorziening Escrow	2.860.926				2.860.926
Voorziening overige leningen	8.569.188				8.569.188
Voorziening leningen aan deelnemingen	31.738.855				31.738.855
Voorziening Kap.verstreking aan deelnemingen	7.113.147				7.113.147
Voorziening Leningen overig verbonden partijen	4.263.936				4.263.936
Risicovoorziening algemeen	5.676.583	365.619			6.042.202
Voorziening Grondexploitaties	7.066.659				7.066.659
Totaal Voorzieningen	68.290.386	365.619	0	0	68.656.005

Vaste schulden

Bijlage 12

Lening-nummer	Oorspronkelijk bedrag van de geldlening	Rente-percentage	Restantbedrag van de lening per 1-1-2017	Bedrag van de in de loop van het dienstjaar op te nemen leningen	Bedrag van de rente of het rentebestanddeel	Bedrag van de aflossing of het aflossingsbestanddeel	Restantbedrag van de lening per 31-12-2017
Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen							
PPS-A59	80.850.377	3,475	27.662.665	0	888.092	6.555.971	21.106.694
BOM-lening	2.566.666	PM	2.566.666	0	PM	0	2.566.666
Totaal			30.229.331	0	888.092	6.555.971	23.673.360

Lening-nummer	Oorspronkelijk bedrag van de geldlening	Rente-percentage	Restantbedrag van de lening per 1-1-2018	Bedrag van de in de loop van het dienstjaar op te nemen leningen	Bedrag van de rente of het rentebestanddeel	Bedrag van de aflossing of het aflossingsbestanddeel	Restantbedrag van de lening per 31-12-2018
Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen							
PPS-A59	80.850.377	3,475	21.106.694	0	654.017	6.790.142	14.316.552
BOM-lening	2.566.666	PM	2.566.666	0	PM	0	2.566.666
Totaal			23.673.360	0	654.017	6.790.142	16.883.218

Lening-nummer	Oorspronkelijk bedrag van de geldlening	Rente-percentage	Restantbedrag van de lening per 1-1-2019	Bedrag van de in de loop van het dienstjaar op te nemen leningen	Bedrag van de rente of het rentebestanddeel	Bedrag van de aflossing of het aflossingsbestanddeel	Restantbedrag van de lening per 31-12-2019
Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen							
PPS-A59	80.850.377	3,475	14.316.552	0	411.581	7.032.677	7.283.875
BOM-lening	2.566.666	PM	2.566.666	0	PM	0	2.566.666
Totaal			16.883.218	0	411.581	7.032.677	9.850.541

Lening-nummer	Oorspronkelijk bedrag van de geldlening	Rente-percentage	Restantbedrag van de lening per 1-1-2020	Bedrag van de in de loop van het dienstjaar op te nemen leningen	Bedrag van de rente of het rentebestanddeel	Bedrag van de aflossing of het aflossingsbestanddeel	Restantbedrag van de lening per 31-12-2020
Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen							
PPS-A59	80.850.377	3,475	7.283.875	0	160.486	7.283.875	0
BOM-lening	2.566.666	PM	2.566.666	0	PM	0	2.566.666
Totaal			9.850.541	0	160.486	7.283.875	2.566.666

Lening-nummer	Oorspronkelijk bedrag van de geldlening	Rente-percentage	Restantbedrag van de lening per 1-1-2021	Bedrag van de in de loop van het dienstjaar op te nemen leningen	Bedrag van de rente of het rentebestanddeel	Bedrag van de aflossing of het aflossingsbestanddeel	Restantbedrag van de lening per 31-12-2021
Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen							
BOM-lening	2.566.666	PM	2.566.666	0	PM	0	2.566.666
Totaal			2.566.666	0	0	0	2.566.666

Overzicht van door de provincie gewaarborgde geldleningen

Bijlage 13a

Lening nummer	Omschrijving van het doel der door de provincie gewaarborgde lening en door wie deze is aangegaan	Omschrijving van hetgeen door de provincie wordt gewaarborgd	Datum van het door de provincie genomen besluit/ Datum van het goedkeuringsbesluit	Wijze van aflossing	Bedrag v/d aflossing of van de annuïteit	Rente % van de lening	Totaalbedrag dat op de lening is opgenomen	Restantbedrag van de gewaarborgde lening op 01-01-2018	Restantbedrag van de gewaarborgde lening op 31-12-2018	
									(zie paragraaf 3*)	
108	Stichting Pantein van Cuijk te Boxmeer	Rente+afll	02.06.1985 21.08.1985	40 jr Afl.	47.819	8,000	1.815.121	284.902	237.082	
							Totaal	1.815.121	284.902	237.082

* De afdekking is toegelicht in Paragraaf 3 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Overzicht van gemeenschappelijk gewaarborgde geldleningen (en risico-afdekking)
Bijlage 13b

Nr	Oorspronkelijk bedrag is aangegaan	Door wie de lening is aangegaan	Gevallen van gemeenschappelijke waarborging van de lening	Namen van andere lichamen die waarborgen	Deel dat door de provincie is gewaarborgd	PS c.q. GS	Datum van besluit van de goedkeuring	Restant per 1 januari	Aflossings- bestanddeel	Restant per 31 december	
a.	2.500.000	Nationaal Groenfonds	Overige provincies		13,10%	PS 207694	3-12-1998	2.500.000	0	2.500.000	Aflossing op 01-06-2022
b.	6.000.000	Nationaal Groenfonds	Overige provincies		13,10%	PS 207694	3-12-1998	6.000.000	6.000.000	0	Aflossing op 04-07-2018
c.	25.000.000	Nationaal Groenfonds	Overige provincies		13,10%	PS 207694	3-12-1998	25.000.000	0	25.000.000	Aflossing op 15-12-2020
d.		Nationaal Groenfonds	Overige provincies		13,10%	PS 207694	3-12-1998	4.099		4.099	Saldo van de door het Nationaal Groenfonds aangetrokken
Totaal	33.500.000							33.504.099	6.000.000	27.504.099	
								4.389.037		3.603.037	Aandeel NBr 13,1%

Overzicht van andere garantieverplichtingen (en risico-afdekking)

Bijlage 13c

Rechtspersoon en maatregel	Garantieverplichting	Maximum risico voor provincie	Percentage af te dekken	Afdekking in Risicoreserve / voorziening	Afdekking in Reserve/Voorziening ontw.bedrijf	Toelichting
Industrie- en Havenschap Moerdijk	Geldleningen Havenschap	0	-	-	-	T.a.v. de door het Havenschap te sluiten geldleningen staat elk der deelnemers naar rato in (provincie en gemeente Moerdijk ieder voor 50%) voor de betaling van rente en aflossingen, zonder dat daarvoor een afzonderlijk besluit is vereist. In de PS-vergadering van 2 juli 2016 is ingestemd met de nieuwe governance van het Havenbedrijf en het Havenschap. Daarbij is ook ingestemd met de wijze waarop het Havenbedrijf zal worden gefinancierd. De financiering van het Havenbedrijf gebeurt door het Havenschap. De leningen die het Havenschap aantrekt worden direct doorgezet naar het Havenbedrijf. Daartoe is een kredietovereenkomst opgesteld waarin een kredietplafond is vastgesteld van € 280 miljoen. Jaarlijks wordt door het bestuur van het Havenschap een kredietlimiet vastgesteld die niet mag uitstijgen boven het kredietplafond. Voor de uitvoering van de maatregelen in de strategische uitvoeringsagenda t.b.v. kern Moerdijk is door PS ingestemd met een mogelijke garantstelling voor eventuele aanvullende financiering van max. € 12,5 mln. Op 9 december 2014 is door GS besloten om een incidentele subsidie te verlenen van € 22.500.000 in de vorm van een geldlening (€ 10.000.000) en in de vorm van een garantstelling (€ 12.500.000) aan de gemeente Moerdijk voor de uitvoering van de waarborgregeling Kern Moerdijk voor de periode tot 1 januari 2030 in het kader van de Algemene subsidieverordening Noord-Brabant. De risico's die met het verlenen van een garantstelling samenhangen zijn betrokken bij de integrale risicobeoordeling van het havenschap. Het weerstandsvermogen van het Havenschap wordt momenteel voldoende groot geacht om (on)voorzien tegenvallers op te vangen.
Stimulering woningbouw	Brabantse verkoopgarantie en garanties aan corporaties en projectontwikkelaars	250.000.000	variabel	-	8.499.375	In 2009 is een pakket maatregelen vastgesteld voor de aanpak van de krediet-crisis. In totaal € 250 mln. is bestemd voor het stimuleren van de woningbouw, opgebouwd uit € 205 mln. revolverend en een buffer van € 45 mln. (ultimo 2018 feitelijk €8,5 mln) binnen de Reserve ontwikkelbedrijf (zie paragraaf 7). Het resterende pakket bestaat nog uit de Brabantse investeringsfondsen en de Startersmaatregelen.

Overzicht van andere garantieverplichtingen (en risico-afdekking)
Bijlage 13c

Rechtspersoon en maatregel	Garantieverplichting	Maximum risico voor provincie	Percentage af te dekken	Afdekking in Risicoreserve / voorziening	Afdekking in Reserve/Voorziening ontw.bedrijf	Toelichting
BNG Bank	Financiering van RvR CV's	50.000.000	-	5.430.608	-	In 2002 is besloten tot een 2e tranche van maximaal € 155,0 mln. Het uiteindelijke programma inclusief rente t/m 2011, sanering glastuinbouwlocaties en MOB-complexen heeft een omvang van € 128,4 mln. Ultimo 2013 staat hiervan € 98,3 mln open. De ORR moet dit bedrag terugverdienen. Als gevolg van de verslechterde marktomstandigheden liepen de kavelverkopen terug, maar is er sinds 2014 weer sprake van een toename (51 t.o.v. 36 in 2013 en 34 in 2012) en dat heeft zich ook in 2015 voortgezet, 54 kavels zijn er verkocht. In 2015 is besloten om ook de laatste partner (BNG GO) uit te kopen. De in eerste instantie geplande samenwerking kwam helaas niet van de grond. De provincie is nu 100% eigenaar van Ruimte voor Ruimte Beheer BV en voor 99% van de beide CV's. Deze overname is gebaseerd op een positieve businesscase met bijbehorende risico-analyse. Daaruit blijkt dat de risicoreserve een kleinere voorziening moet aanhouden dan nu het geval is. De nieuwe businesscase is o.a.gebaseerd op het samenvoegen van de beide CV's, waardoor het positieve eigen vermogen in I CV wordt gebruikt voor het dekken van het negatieve eigen vermogen in II CV. Voor de financiering is in januari 2016 een lening van maximaal € 50 miljoen aangetrokken bij de BNG Bank. De provincie heeft zich hiervoor borggesteld, maar daarvoor in de plaats heeft de provincie de mogelijkheid om hypotheek te vestigen op de gronden van de RvR CV's als dat aan de orde is.
TOM	Garantstelling voortvloeiend uit de leningovereenkomst met de Tuinbouwontwikkelingsmaatschappij.	2.375.058	-	-	-	- Bij het sluiten van de leningovereenkomst met de Tuinbouw Ontwikkelingsmaatschappij zijn ook de garantstellingsovereenkomsten opnieuw gesloten met een drietal partijen. Ter afdekking van het risico is ultimo 2018 gezamenlijk voor de geldlening en de garantstellingen een voorziening getroffen van 5,2 miljoen
Nationaal Groenfonds	Garantstellingen in het kader van de voorfinanciering subsidieregeling particulier natuurbeheer Noord-Brabant	23.136.300	-	-	-	- Aan het Groenfonds zijn twee garantstellingen afgegeven voor de voorfinanciering van de provinciale subsidieregeling particulier natuurbeheer. De eerste garantstelling betreft de betalingsverplichtingen die voortvloeien uit de leningen die Groenfonds aantrekt. De tweede garantstelling betreft het geval de subsidiegrondslag vervalft. Bij elkaar genomen gaat het om maximaal € 23,1 mln. De garanties lopen door tot 2042 PS(29/08).
Gemeente Deurne	Garantie tot overname van per 2020 niet uitgegeven grond in projectvestiging glastuinbouw Deurne	28.938.794	-	-	17.867.106	De provincie heeft een garantie afgegeven om de grond eventueel over te nemen. Op baais van de risicoanalyse is het risico becijferd op € 18,4 miljoen. In de risicovoorziening is ultimo 2017 € 17,3 afgedekt. Tot en met 2019 zal jaarlijks een bedrag worden gedoteerd om in 2020 de risicovoorziening op het gewenste niveau te hebben.

Overzicht van andere garantieverplichtingen (en risico-afdekking)

Bijlage 13c

Rechtspersoon en maatregel	Garantieverplichting	Maximum risico voor provincie	Percentage af te dekken	Afdekking in Risicoreserve / voorziening	Afdekking in Reserve/Voorziening ontw.bedrijf	Toelichting
Gemeente Boxtel	Garantstelling voor het kunnen realiseren van het project "Kloppend Hart van het Groene Woud" op grond van de subsidieregeling landschappen van allure Noord-Brabant.	751.000	100%	-	-	De garantstelling ter hoogte van € 751.000,- valt uiteen in drie delen: Garantstellingdeel A: realisatie bezoekerscentrum De Vleut voor een bedrag ter hoogte van € 226.000,-. Garantstellingdeel B: realisatie educatieboederij voor een bedrag van € 200.000,-. Garantstellingdeel C: realiseren recreatief paviljoen voor een bedrag ter hoogte van € 325.000,-. De garantstelling mag uitsluitend voor de financiering van de eerder genoemde objecten worden gebruikt. De garantstelling mag alleen worden ingeroepen als er geen ander financieel alternatief meer is. De garantstelling wordt dan automatisch omgezet in een lening. De gemeente Boxtel betaalt een jaarlijkse vergoeding van € 3.755,00 aan de provincie Noord-Brabant. De garantstelling eindigt op 1 januari 2021 en gaat pas in 2017 en 2018 in. Afdekking komt vanuit de reserve Investeringsagenda.
ROC West Brabant	Garantstelling door de provincie aan ROC West-Brabant ter afdekking van het risico dat de cash-inkomsten voor het CIV Biobased lager uitvallen dan geraamd.	300.000	100%	300.000	-	ROC West-Brabant is voornemens een Centrum voor Innovatief Vakmanschap te starten op het vakgebied van de biobased economy (CIV Biobased), daarbij gebruik makend van de subsidieregeling van het Rijk voor opzetten van dergelijke Centra voor Innovatief Vakmanschap. Doelstelling van het CIV Biobased is om te voorzien in de behoefte aan adequaat opgeleid personeel voor bedrijven en instellingen die actief zijn in de biobased economy door intensieve samenwerking van onderwijs, bedrijfsleven en overheid. Het CIV Biobased draagt hiermee bij aan de beleidsdoelen van het Economisch Programma Brabant. Het project heeft een looptijd van 2013 t/m 2017. De garantstelling is verleend onder de opschortende voorwaarde dat de totale projectkosten in deze projectperiode minimaal € 3.800.000,- bedragen. De provincie staat garant voor een tekort aan begrote cash-inkomsten ter financiering van de begrote projectkosten tot maximaal € 3.800.000,-. maximum zijn niet subsidiabel. Indien garantstelling niet wordt geëffectueerd, dan komen de middelen weer beschikbaar voor het economisch programma. Begin 2018 zal worden beoordeeld of de garantiestelling zal worden ingeroepen.
Gemeente 's-Hertogenbosch	Garantstelling aan de gemeente 's-Hertogenbosch voor het tekort dat ontstaat als de realisatiekosten van de Snelfietsroute 's-Hertogenbosch-Oss hoger zijn dan de bijdrage van de deelnemers.	603.905	100%	-	-	Garantstelling door de provincie aan de gemeente 's-Hertogenbosch, voor een bijdrage van maximaal € 603.905 in het dekkingstekort van de snelfietsroute, zijnde het tekort dat ontstaat als de realisatiekosten van de snelfietsroute na aanbesteding uitstijgen boven de bedragen die elke partij inbrengt zoals is vastgelegd in de bestuursovereenkomst 'Snelfietsroute 's-Hertogenbosch-Oss'. De garantstelling is inmiddels ingeroepen en in behandeling. De verwachting is dat de afwikkeling in 2017 of 2018 wordt afgerond. Afdekking komt vanuit de reserve BDU.

Overzicht van andere garantieverplichtingen (en risico-afdekking)

Bijlage 13c

Rechtspersoon en maatregel	Garantieverplichting	Maximum risico voor provincie	Percentage af te dekken	Afdekking in Risicoreserve / voorziening	Afdekking in Reserve/Voorziening ontw.bedrijf	Toelichting
IPO/BNG	Borgstelling op een lening die het IPO is aangegaan bij de BNG Bank.	420.000	0%	-	-	Het Interprovinciaal Overleg (IPO) heeft besloten tot (herhuisvesting) van het IPO-Bureau naar een nieuwe kantoorlocatie. De benodigde financiering (€ 1.200.000) wordt verstrekt door de BNG. De BNG vraagt hiervoor een borgstelling. De provincie Noord-Brabant en een andere provincie hebben zich bereid verklaard om borg te staan. De provincie Noord-Brabant stelt zich garant voor een bedrag van € 600.000. De looptijd van de lening is 10 jaar. De kosten van de verhuizing komen ten laste van de IPO begroting. Voor de dekking van de begroting van het IPO dragen alle provincies jaarlijks een bijdrage af aan het IPO. De provincie Noord-Brabant heeft als aanvullende voorwaarde gesteld dat indien er aanspraak op de borgstelling wordt gemaakt, de provincie Noord-Brabant bevoegd is om de aanspraak te verrekenen met de reguliere bijdragen die de provincie doet aan het IPO. Naar verwachting zal de borgstelling niet ingeroepen worden. Er zal dan ook geen beslag worden gelegd op een reserve. De restant hoofdsom bedraagt per 31 december 2018 € 720.000,- . Het maximale risico voor de provincie Noord-Brabant is per 31 december 2018 € 360.000,-
Stichting Zero Emissie Busvervoer	Garantstelling aan de Stichting Zero Emissie Busvervoer voor de ondersteuning van de subsidie aanvraag bij de ELENA-faciliteit voor de Europese Investerings Bank (EIB).	860.974	100%	-	-	De provincie Noord-Brabant werkt samen met de stichting ZEB aan de transitie naar zero emissie busvervoer. De stichting ZEB heeft voor de financiering van praktijkproeven met elektrische bussen in Noord-Brabant en Limburg een subsidie-aanvraag ingediend bij de ELENA-faciliteit van de Europese Investerings Bank (EIB). Ter ondersteuning van die aanvraag heeft de provincie Noord-Brabant een garantiestelling afgegeven (letter of endorsement) voor een bedrag van € 860.973,75. De reservering wordt gedaan uit de te verwachten vrije ruimte uit het meerjarenprogramma verkeer en vervoer 2013. De reservering dient minimaal voor een periode van 3 jaar na ondertekening van het EIB-contract te worden gehandhaafd, eventueel nog aan te vullen met de door de EIB benodigde proceduretijd om één en ander af te handelen, mocht na 3 jaar blijken dat niet aan de verplichtingen is voldaan. Inmiddels heeft de finale audit door een door de EIB aangezochte accountant plaatsgevonden. Het accountantsverslag is ook reeds aangeboden aan de EIB. De finale beoordeling door de EIB vindt momenteel plaats. Op basis daarvan kan de definitieve vaststelling van de subsidie plaatsvinden. Mogelijk leidt dit tot het invoeren van een deel van de garantstelling (€250.000). Naar verwachting zal dat eind 2017 of begin 2018 worden afgerond.

Overzicht van andere garantieverplichtingen (en risico-afdekking)

Bijlage 13c

Rechtspersoon en maatregel	Garantieverplichting	Maximum risico voor provincie	Percentage af te dekken	Afdekking in Risicoreserve / voorziening	Afdekking in Reserve/Voorziening ontw.bedrijf	Toelichting
regionale ontwikkelingsmaatschappij NV REWIN West-Brabant€	Garantstelling aan REWIN voor de ondersteuning van de subsidie aanvraag bij het Ministerie van SZW.	1.200.000	15%	180.000	-	De regio West-Brabant werkt aan het opstellen van het Sectotplan West-Brabant. Met een regionaal sectorplan wordt mede met inzet van Rijksmiddelen (de zogenaamde derde tranche Assher gelden) gewerkt aan het versterken van de mobiliteit en inzetbaarheid van werknemers en werkzoekende voor het bedrijfsleven in een regio. Het sectotplan richt zich primair op de sectoren Maintenance Logistiek. De financiering van maatregelen uit het sectorplan komen voor maximaal 50% uit Rijksmiddelen en 50% uit middelen van deelnemende bedrijven en/of lokale en provinciale overheden. Om tot een aanvraag van te kunnen komen dient de hoofdaanvrager (REWIN) zich garant te stellen voor 80% van de gevraagde Rijkssubsidie . Het betreft een totaalbedrag van € 2.000.000,- met een garantstelling van € 1.600.000,-. Door partners in de regio is aan de provincie gevraagd zich op te werpen als één van de partijen voor die garantstelling. De andere partij wordt gevormd door de gezamenlijke RPA gemeenten, die voor het meest risicovolle deel (de algemene kosten) gevraagd zullen worden garant te staan. Het risicoprofiel is vastgesteld en wordt geschat op 15%. De middelen worden aan de risicoreserve toegevoegd. De garantstelling kent een looptijd van drie jaar. In 2018 vind door de aanvrager eindverantwoording plaats aan het Ministerie SZW, en de provincie, waarna inzichtelijk wordt of garantstelling noodzakelijk is.
Gemeente Nuenen	Garantstelling aan de gemeente Nuenen voor de realisatie van het Hoogwaardig Openbaar Vervoer-trace (HOV2) in de gemeente Nuenen	750.000	100%	-	-	De gemeente Eindhoven en de gemeente Nuenen werken onder regie van het SRE gezamenlijk aan de realisatie van het Hoogwaardig Openbaar Vervoer Tracé (HOV2). Binnen het HOV2-project is een financieringstekort ontstaan op het projectdeel van de gemeente Nuenen. Om het tekort te dekken is besloten de vrijvallende subsidiemiddelen op het Eindhovense projectdeel in te zetten. De provincie Noord-Brabant verleent aan de gemeente Nuenen een subsidie in de vorm van een garantstelling voor een bedrag van maximaal € 750.000,-. De werkzaamheden moeten voor 31 december 2015 zijn afgerond. De gemeente Nuenen heeft het verzoek ingediend om de garantstelling om te zetten naar een definitieve subsidiebeschikking voor het bedrag van € 750.000,-. Het voorstel hiertoe is opgenomen bij de overhevelingsverzoeken bij de jaarrekening 2016. De garantstelling is verlengd tot en met 31 december 2016. De afwikkeling van de garantstelling zal naar verwachting in het 4e kwartaal 2017 worden afgerond.

Overzicht van andere garantieverplichtingen (en risico-afdekking)

Bijlage 13c

Rechtspersoon en maatregel	Garantieverplichting	Maximum risico voor provincie	Percentage af te dekken	Afdekking in Risicoreserve / voorziening	Afdekking in Reserve/Voorziening ontw.bedrijf	Toelichting
Stichting Sports and Technology	Garantstelling aan Stichting S&T voor het realiseren van vermarktbaar innovaties	84.536	100%	84.536		Het project EU4Sports Cluster Alliance is in oktober 2015 door de Europese Commissie met subsidie gehonoreerd. Stichting Sports&Technology is één van de partners. Bij de toekenning van de subsidie is gekeken naar de financiële situatie van de verschillende partners. Deze is bij S&T normaal gesproken in balans, maar de stichting boekte net op dat moment een klein verlies. Omdat de Europese Commissie ervan overtuigd wil zijn dat de stichting haar inbreng in het project waarmaakt, vraagt zij om een garantstelling ter hoogte van de voorfinanciering van € 84.536,07 (=70% van de door haar verleende bijdrage aan de activiteiten van S&T). Zonder garantstelling kan het project geen doorgang vinden en verzwakt de positie van S&T in het domein van Europese subsidies. Nu heeft de stichting een sterk track record en goede naam. Vanwege het belang voor de uitvoering van het provinciaal beleid rond sport en innovatie willen we deze positie behouden. De garantstelling heeft een looptijd van 1-1-2016 t/m 31-12-2018.
Federatie Nederlandse vakbeweging	Project Grenzeloos werken gericht op invulling van vacatures in België en Duitsland met Nederlandse werkzoekenden	500.000	15%	75.000		FNV beschikt niet over de benodigde eigen vermogen van tenminste 80% van het aangevraagde subsidiebedrag dat wordt aangevraagd bij het ministerie van SoZaWe van de regeling cofinanciering sectorplannen 2015. Uit de Samenwerkingsovereenkomst volgt dat de Provincie Noord-Brabant samen met de Provincies Drenthe, Overijssel, Gelderland, Limburg en Zeeland de financiële risico's gezamenlijk dragen. Voor de PNB gaat het om maximaal € 500.000 in een periode van 2 jaar. De garantstelling heeft een looptijd van 1-1-2016 t/m 1-2-2018.
gemeente 'sHertogenbosch	Sectorplan Noordoost-Brabant richt zich op beroepen waarin naar verwachting op de korte en (middel)lange termijn vacatures beschikbaar zijn, in de regio Noordoost-Brabant. Agrifood Capital beschikt niet over een eigen vermogen van ten minste 80% van het aangevraagde subsidiebedrag. Derhalve dienen een of meerdere partijen uit het samenwerkingsverband zich garant te stellen.	673.362	15%	101.004		De totale kosten van het sectorplan bedragen € 3.659.150,-. Door het samenwerkingsverband wordt aan de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid een subsidie gevraagd van € 1.829.575,-. De benodigde garantstelling bedraagt 80% van de subsidie, zijnde € 1.463.660,-. U bent bereid om voor 50% van de benodigde garantstelling garant te staan. Wij verstrekken u een subsidie in de vorm van een garantstelling voor de overige 50%, zijnde maximaal € 731.830,-. De speerpunten van deze samenwerking als volgt: 1. Meer werkgevers actief aan de slag; 2. Jongeren goed opgeleid voor de arbeidsmarkt; 3. Iedereen doet mee in de speerpuntsectoren. Plan moet leiden tot een totaal van 800 baangaranties in een periode van twee jaar De garantstelling heeft een looptijd van 1-1-2016 t/m 31-12-2017 Aanpassing van garantstelling d.d. 01-08-2016 (C2191870-4047370) naar € 673.362

Overzicht van andere garantieverplichtingen (en risico-afdekking)
Bijlage 13c

Rechtspersoon en maatregel	Garantieverplichting	Maximum risico voor provincie	Percentage af te dekken	Afdekking in Risicoreserve / voorziening	Afdekking in Reserve/Voorziening ontw.bedrijf	Toelichting
Stichting Midpoint Brabant	Sectorplan Midden-Brabant richt zich op beroepen waarin naar verwachting op de korte en (middel)lange termijn vacatures beschikbaar zijn binnen de arbeidsmarktregio Midden-Brabant. Dit sluit aan op de agenda van het Bestuursakkoord, waarin het zorgdragen voor voldoende en gekwalificeerd personeel op zowel de korte als lange termijn hoog op de agenda staat. Daarnaast is er sprake van brede samenwerking in de regio.	739.855	15%	110.978		De totale kosten van het sectorplan bedragen € 3.699.275,-. Door het samenwerkingsverband wordt aan de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid een subsidie gevraagd van € 1.849.637,-. De benodigde garantstelling bedraagt 80% van de subsidie, zijnde € 1.479.710,-. Wij verstrekken u een subsidie in de vorm van een garantstelling voor 50% van voornoemd bedrag, zijnde maximaal € 739.855 Daarnaast is er sprake van brede samenwerking in de regio. Stichting Midpoint is de hoofdaanvrager. Deze stichting is een tripartiet regionaal samenwerkingsverband van de drie O's in de regio Midden-Brabant. De speerpunten van deze samenwerking bestaat uit drie pijlers: 1. Inclusieve arbeidsmarkt met arbeidsparticipatie voor alle burgers in de regio ('flexicurity'); 2. Arbeidsmarkt en mobiliteit (iedereen 'Fit for Employability'); 3. Een eigentijdse arbeidsmarktinfrastructuur Plan moet leiden tot een totaal van 800 baangaranties in een periode van twee jaar De garantstelling heeft een looptijd van 1-1-2016 t/m 31-12-2017
Heliox Solar BV	Garantstelling indien er een aantoonbaar tekort is in de financiële dekking van de kosten van het technologische risico wegens uitval van de materialen na de implementatie van de AC inverters. Het betreft een maximum subsidiebedrag.	1.000.000	100%	-	-	De daadwerkelijk gemaakte kosten van de volgende activiteiten in komen aanmerking: Het project brengt technologische risico's met zich mee, indien technologische uitval van minimaal 50% zich voordoet kan een beroep worden gedaan op de garantstelling. De garantstelling heeft een looptijd van 1-1-2016 t/m 1-7-2020 De garantstelling valt onder de subsidieregeling economie en innovatie Noord-Brabant, Hoofdstuk 2 § 2 green Deal Zonneceltechnologie (Rijksmiddelen)
Afdekking garanties				6.282.127	26.366.481	

Algemene gegevens:					
Provincienaam	Noord-Brabant				
Provincienummer	0010				
Jaar:	2018				
Bestandsnaam:	EMU180030010.XLS				
Omschrijving	2017	2018	2019	2020	2021
	x € 1000,- Volgens realisatie tot en met sept. 2017, aangevuld met raming resterende periode	x € 1000,- Volgens begroting 2018	x € 1000,- Volgens meerjarenraming in begroting 2018	x € 1000,- Volgens meerjarenraming in begroting 2018	x € 1000,- Volgens meerjarenraming in begroting 2018
1 Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	165.568	-144.056	-46.786	-23.157	52.542
2 Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	59.497	61.366	63.670	69.293	74.245
3 Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie	14.544	9.820	5.955	5.666	5.493
4 Investerings in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	65.886	74.656	118.777	142.890	114.273
5 Baten uit bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overigen, die niet op de exploitatie zijn verantwoord en niet al in mindering zijn gebracht bij post 4					
6 Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa: Baten uit desinvesteringen in (im)materiële vaste activa (tegen verkoopprijs), voor zover niet op exploitatie verantwoord					
7 Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d. (alleen transacties met derden die niet op de exploitatie staan)	57.291	67.075	54.078	72.886	48.070
8 Baten bouwgrondexploitatie: Baten voorzover transacties niet op exploitatie verantwoord	72.501	18.632	8.658	50.057	0
9 Lasten op balanspost Voorzieningen voorzover deze transacties met derden betreffen	8.868	8.611	8.459	20.067	2.231
10 Lasten ivm transacties met derden, die niet via de onder post 1 genoemde exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves (inclusief fondsen en dergelijke) worden gebracht en die nog niet vallen onder één van bovenstaande posten					
11 Verkoop van effecten: a Gaat u effecten verkopen? (ja/nee) b Zo ja wat is bij verkoop de verwachte boekwinst op de exploitatie?	☐ ja ☒ nee	☐ ja ☒ nee	☐ ja ☒ nee	☐ ja ☒ nee	☐ ja ☒ nee
Berekend EMU-saldo	180.063	-204.580	-149.816	-133.984	-32.293

III Financiële positie – Uitwerking paragraaf weerstandsvermogen

Bijlage 15 Uitwerking paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing

Deze bijlage bevat een nadere toelichting als onderdeel van de paragraaf 4 Weerstandsvermogen en bestaat uit twee onderdelen:

- Totaal overzicht risico-inventarisatie en afdekking, met daarin een nadere specificatie van de afdekking van risico's binnen de algemene risicoreserve;
- De voorgeschreven kengetallen m.b.t. de financiële positie.

Bijlage 16 Financiële positie van Noord-Brabant in relatie tot overige provincies.

In deze bijlage wordt de kengetallen met betrekking tot de financiële positie van Noord-Brabant vergeleken met die van de overige provincies.

Omdat bij de totstandkoming van de begroting 2018 de begrotingen van de overige provincies nog niet voorhanden waren, is voor de vergelijking gebruik gemaakt van de begrotingen 2017 van deze provincies.

Risico-inventarisatie en afdekking

bijlage 15

bedragen x € 1.000		Risico-aandeel provincie	Percentage af te dekken	Benodigde dekking a	Aanwezige dekking begroting b	Restrisico binnen Risicores. c=a-b	Toelichting
rubrieken 1 t/m 7							
1. Financieel belang en risico's i.r.t. verbonden partijen							Zie paragraaf 6 Verbonden partijen
1.1 balanswaarde deelnemingen / aandelen (bijlage 9a)	64.711	divers	59.963	13.619	43.777		Risico-aandeel provincie betreft de bruto balanswaarde excl. getroffen voorzieningen. De getroffen voorzieningen bedragen €7,1 mln. Daarnaast wordt het risico voor € 6,5 mln afgedekt in de reserve ontwikkelbedrijf
1.2 niet volgestort aandelenkapitaal	570	100%	570		2.567		Lening van het Rijk, i.v.m. overname aandelen BOM met gesloten beurs
1.4 vordering op de Verkoop Vennootschap BV i.r.t. Attero	4.165	100%	4.165		0	570	betreft € 556.000 Eindhoven Airport en € 14.000 NV Waterschapsbank
						0	dekking d.m.v. voorziening escrow (zie toelichting balans)
2. Leningen en overige kapitaalverstrekkingen							
2.1 leningen aan deelnemingen en overige verbonden partijen (bijlage 9c), excl vordering op Enexis	366.441	divers	348.744	324.426	24.317		zie bijlage 9c, dekking in de begroting betreft: de voorziening leningen, de reserve investeringsagenda voor de gevormde fondsen en de immunisatieportefeuille
2.2 overige leningen publieke lichamen (bijlage 9c)	133.427	divers	81.343	74.125	7.218		dekking in de begroting betreft de voorziening leningen, de reserve ontwikkelbedrijf, de reserve investeringsagenda voor de gevormde fondsen en de immunisatieportefeuille
2.3 overige leningen decentrale overheden (bijlage 9c)	734.053	0%	0	0	0		leningen vormen onderdeel van de treasuryactiviteiten en worden afgedekt binnen de immunisatieportefeuille
3. Waarborgen en garanties							
3.1 gewaarborgde geldleningen aan zorgcentra (bijlage 13a)	237	0%	0	0	0		resterende gewaarborgde leningen
3.2 gewaarborgde geldleningen aan groenfondsen (bijlage 13b)	3.603	10%	360	360	0		totaal gemeenschappelijke leningen € 27,5 mln. per 31-12-2018 w.v. aandeel Brabant 13,1%
3.3 overige garantieverplichtingen (bijlage 13c)	-	divers	32.649	26.366	6.282		zie toelichtingen bijlage 13c
4. Majeure projecten							Zie desbetreffende programma's
a claims rond megastallen landbouwontwikkelingsgebieden	2.642	100%	2.642	172	2.470		Benodigde dekking is inclusief de getroffen voorziening
c PPS A59	5.700	100%	5.700	0	5.700		beschikbaar voor afdekking risico's
d1 projecten/beleidsrisico's ontwikkelbedrijf	6.477	100%	6.477	6.477	0		afdekking tot 100% in Reserve ontwikkelbedrijf (zie paragraaf 7), inclusief voorziening grondexploitaties
d2 overige krediet ontwikkelbedrijf		100%	770	770	0		zie paragraaf grondbeleid/ontwikkelbedrijf
e nog af te dekken risico's economisch programma (economisch programma Brabant (PS 18/12),		100%	3.112	0	3.112		toevoeging voor de verder uitwerking van het economische programma Brabant, incl. Clean-tech fonds
f restantdekking Chemie-pack	3.200	0%	0	0	0		Rijk heeft toegezegd de restantdekking mee te nemen in de nieuwe programmerperiode
g frictiekosten Omgevingsdiensten	1.000	100%	1.000	0	1.000		aangehouden risicobuffer wordt breder ingezet dan alleen de frictkosten tot en met 2016. De buffer wordt aangehouden voor ter dekking van een deel van de tekorten in de exploitatie 2018 en 2019 omgevingsdiensten als gevolg van autonome ontwikkelingen
h hogere verwervingskosten natuur ivm PAS-overeenkomst			PM	0	PM		Bij de aanleg van het rijks natuurnetwerk kan een financieel tekort ontstaan. Provincies en Rijk hebben de gezamenlijk verantwoordelijkheid om te komen tot een oplossing die voor alle partijen redelijk en aanvaardbaar is. Eind 2017 wordt de evaluatie BrUG, met de financiële consequenties, in PS behandeld.
5. Bedrijfsrisico's							
juridische en procesrisico's (3%-norm)	7.850	100%	7.850	0	7.850		buffer 3% netto begrotingsomvang wordt gereserveerd voor bedrijfsrisico's
6. Financiering							
risico's i.r.t. treasury (dividend- en renterisico's)	-	-	236.365	236.365	0		
7. Risico's i.r.t. rijksbeleid, wetgeving en samen-werking met derden							
totaal (rest-)risico's			791.709	689.413	102.296		
volume Risicoreserve per 31-12-2018					107.674		* In de stand volgens de bijlage is 5 mln. hoger, ivm afdekking van toekomstige verplichtingen

Kengetallen en uiteenzetting financiële positie

Het BBV schrijft verplichte financiële kengetallen voor in de begroting en jaarstukken. Het opnemen van de kengetallen in de begroting past in het streven naar meer transparantie. Tevens wordt beoogd provinciale staten in staat te stellen gemakkelijker inzicht te krijgen in de financiële positie met het oog op hun kaderstellende en controlerende rol.

Daarnaast wordt met de invoering van de kengetallen een verbetering van de onderlinge vergelijkbaarheid en de signaalfunctie beoogd.

De voorgeschreven kengetallen betreffen:

- 1a Netto schuldquote*
- 1b Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen *
- 2 Solvabiliteitsratio *
- 3 Grondexploitatie*
- 4 Structurele exploitatieruimte
- 5 Belastingcapaciteit

* Het BBV kent geen regels voor de presentatie van vlottende activa en korte passiva ten tijde van de begroting. De balanswaarde van de toekomstige vlottende activa en korte passiva per 31 december 2017 en volgende jaren kan op basis van de huidige regelgeving niet eenduidig worden bepaald. Op advies van het ministerie van BZK is voor de waarden van de vlottende activa en korte passiva het gemiddelde genomen van de balanswaarde in de jaren 2014 t/m 2016.

Ad 1a) Netto schuldquote

De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de provincie ten opzichte van de eigen middelen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie.

<i>Netto schuldquote (ultimo jaar)</i>	bedragen x € 1.000					
	Rek. 2016	Begr.2017	Begr.2018	Begr.2019	Begr.2020	Begr.2021
+ A Vaste schulden	30.229	23.673	16.883	9.851	2.567	2.567
+ B Netto vlottende schuld	22.627	38.983	38.983	38.983	38.983	38.983
+ C Overlopende passiva	901.485	890.601	929.401	1.035.501	1.089.401	1.028.801
-/- D Financiële vaste activa: uitzettingen > 1 jr	-2.001.945	-1.995.389	-1.988.599	-1.981.566	-1.974.282	-1.974.282
-/- E Uitzettingen < 1 jaar	-383.377	-294.888	-294.888	-294.888	-294.888	-294.888
-/- F Liquide middelen	-136	-184	-184	-184	-184	-184
-/- G Overlopende activa	-160.271	-169.654	-169.654	-169.654	-116.154	-169.654
Netto schuld (A+B+C-D-E-F-G)	-1.591.388	-1.506.858	-1.468.058	-1.361.958	-1.254.558	-1.368.658
H Totaal baten	847.141	870.655	718.848	639.382	635.702	596.163
<i>Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G/H) x 100%</i>	-187,9%	-173,1%	-204,2%	-213,0%	-197,3%	-229,6%

De schuldquote komt voor Noord-Brabant gunstig uit. Vanwege de aanzienlijke omvang van het eigen vermogen is de netto schuld negatief. De netto schuldquote daalt van -204,2 % in 2018 naar -229,6% in 2021 voornamelijk ten gevolge van lagere geraamde baten.

Ad 1b) Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Om inzicht te verkrijgen in hoeverre sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven (netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen). Op die manier wordt duidelijk in beeld gebracht wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast.

<i>Netto schuldquote (ultimo jaar)</i>		bedragen x € 1.000					
gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	Rek. 2016	Begr.2017	Begr.2018	Begr.2019	Begr.2020	Begr.2021	
+ A Vaste schulden	30.229	23.673	16.883	9.851	2.567	2.567	
+ B Netto vlottende schuld	22.627	38.983	38.983	38.983	38.983	38.983	
+ C Overlopende passiva	901.485	890.601	929.401	1.035.501	1.089.401	1.028.801	
-/- D Financiële vaste activa (cf BBV art.36 lid b,c,d,e en f)	-3.072.968	-3.302.306	-3.174.436	-3.168.279	-3.156.692	-3.058.016	
-/- E Uitzettingen < 1 jaar	-383.377	-294.888	-294.888	-294.888	-294.888	-294.888	
-/- F Liquide middelen	-136	-184	-184	-184	-184	-184	
-/- G Overlopende activa	-160.271	-169.654	-169.654	-169.654	-116.154	-169.654	
Netto gecorrigeerde schuld (A+B+C-D-E-F-G)	-2.662.411	-2.813.775	-2.653.896	-2.548.671	-2.436.968	-2.452.392	
H Totaal baten	847.141	870.655	718.848	639.382	635.702	596.163	
<i>Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen (A+B+C-D-E-F-G/H) x 100%</i>	-314,3%	-323,2%	-369,2%	-398,6%	-383,4%	-411,4%	

Het verschil tussen 1a de netto schuldquote en 1b de gecorrigeerde netto schuldquote wordt veroorzaakt door het effect van de door de provincie verstrekte leningen (zie bijlage 9c Verstrekte geldleningen).

Ad 2) Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de provincie in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen (= reserves) als percentage van het balanstotaal.

<i>Solvabiliteits ratio</i>		bedragen x € 1.000					
	Rek. 2016	Begr.2017	Begr.2018	Begr.2019	Begr.2020	Begr.2021	
A Eigen vermogen	3.426.706	3.592.274	3.448.218	3.401.432	3.378.275	3.430.817	
B Totaal vermogen	4.436.564	4.601.374	4.485.676	4.534.726	4.543.246	4.537.984	
<i>Solvabiliteit (A/B) x 100%</i>	77,2%	78,1%	76,9%	75,0%	74,4%	75,6%	

Met een solvabiliteitspercentage van 76,9% in 2018 komt de provincie uit op een zeer gezonde vermogenspositie.

Ad 3) Grondexploitatie

Kengetal grondexploitatie	bedragen x € 1.000					
	Rek. 2016	Begr.2017	Begr.2018	Begr.2019	Begr.2020	Begr.2021
A Voorraden grond en onderhanden werk	15.829	14.202	14.202	14.202	14.202	14.202
B Bouwgronden in exploitatie	70.193	73.907	73.907	73.907	73.907	73.907
Totaal bouwgronden (A+B)	86.022	88.109	88.109	88.109	88.109	88.109
C Totaal baten	847.141	870.655	718.848	639.382	635.702	596.163
Kengetal grondexploitatie (A+B)/C x 100%	10,2%	10,1%	12,3%	13,8%	13,9%	14,8%

Voor de berekening van dit kengetal worden de niet in exploitatie genomen gronden en de bouwgrond in exploitatie bij elkaar opgeteld en gedeeld door de totale baten uit de programmabegroting of jaarstukken en uitgedrukt in een percentage.

Ad 4) Structurele exploitatieruimte

De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten gedeeld door de totale baten en uitgedrukt in een percentage.

Kanttekening hierbij is wel dat Noord-Brabant alle mutaties in de reserves als incidenteel aanmerkt. Los van de regelgeving van het BBV hanteert BZK als toezichthouder de regel dat onttrekkingen aan reserves - die bedoeld zijn om afschrijvingslasten van investeringen te dekken - als structureel kunnen worden aangemerkt. Noord-Brabant heeft dat soort onttrekkingen wel, maar presenteert ze niet als structurele component. Als Noord-Brabant dat wel zou doen zou de structurele exploitatieruimte iets hoger uitkomen.

Kengetal structurele exploitatieruimte	bedragen x € 1.000					
	Rek. 2016	Begr.2017	Begr.2018	Begr.2019	Begr.2020	Begr.2021
A Totaal structurele lasten	522.393	497.739	550.868	543.305	557.226	514.352
B Totaal structurele baten	686.652	643.404	620.873	623.463	612.181	595.163
C Totaal structurele toevoegingen aan reserves	0	0	0	0	0	0
D Totaal structurele onttrekkingen aan reserves	0	0	0	0	0	0
Structurele exploitatieruimte B-/-A + D-/-C	164.259	145.665	70.005	80.158	54.954	80.811
E Totaal Baten	847.141	870.655	718.848	639.382	635.702	596.163
Structurele ruimte ((B-A)+(D-C))/E x 100%	19,4%	16,7%	9,7%	12,5%	8,6%	13,6%

Als de structurele baten hoger zijn dan de structurele lasten bevordert dat de wendbaarheid (flexibiliteit) van de begroting.

Ad 5) Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit van provincies wordt berekend door het aantal opcenten in jaar t te vergelijken met het gemiddelde van het aantal opcenten van alle provincies in jaar t-1 en uit te drukken in een percentage.

<i>Belastingcapaciteit: Opcenten</i>	bedragen x € 1.000					
	Rek. 2016	Begr.2017	Begr.2018	Begr.2019	Begr.2020	Begr.2021
A Aantal opcenten motorrijtuigenbelasting	76,1	76,1	76,1	76,1	76,1	76,1
B Landelijk gemiddelde aantal opcenten in het jaar er voor	82,2	80,4	80,5	80,5	80,5	80,5
<i>Aantal opcenten t.o.v. landelijk gemiddelde in jaar er voor (A/B) x 100%</i>	92,6%	94,7%	94,6%	94,6%	94,6%	94,6%

Bij het bestuursakkoord "2015-2019- Beweging in Brabant" is besloten dat de provincie gedurende de looptijd van het bestuursakkoord 2015 t/m 2019 vasthoudt aan het opcententarieff van 76,1. De benutte belastingcapaciteit (uitgedrukt als percentage van het gemiddeld aantal opcenten) komt daarmee in 2016 t.o.v. 2015 lager uit.

Let wel het kengetal belastingcapaciteit is hier berekend (volgens de ministeriële regeling) t.o.v. het landelijk gemiddelde en geeft geen inzicht in de potentiële ruimte die de provincie heeft om de belastingen te verhogen. Een beter inzicht in de belastingcapaciteit wordt verkregen door het aantal opcenten van de provincie voor 2018 te relateren aan het door het rijk voor 2018 bepaalde maximale tarief van 111,8.

De belastingcapaciteit uitgedrukt als de nog beschikbare ruimte om het tarief te verhogen kan dan worden bepaald als $(111,8 - 76,1) / 111,8 \times 100\% = 31,9\%$. Dit komt overeen met een potentiële extra heffingsopbrengst van € 117 mln.

N.B. De ingezette beweging om tot uniforme kengetallen te komen is een positieve ontwikkeling, maar daarbij worden wel de volgende kanttekeningen geplaatst:

- Het BBV bevat geen nadere regels over de normering van de kengetallen m.b.t. de financiële positie. Normering wordt overgelaten aan provinciale staten en gemeenteraden. Verder verwacht het ministerie van BZK een normerende werking door publicatie van ranglijsten en de bepaling van signaalwaarden.
- Daarbij geldt wel dat de interpretatieruimte in het BBV dusdanig groot is dat begrotingen/jaarrekeningen van provincies onderling en van gemeenten onderling zich op basis van dit soort kengetallen moeilijk laten vergelijken zolang het gemodificeerd stelsel van lasten en baten - dat ten grondslag ligt aan het BBV - onvoldoende houvast biedt voor een uniforme en eenduidige uitleg.

Financiële positie van Noord-Brabant i.r.t. overige provincies Benchmark kengetallen financiële positie

Bijlage 16

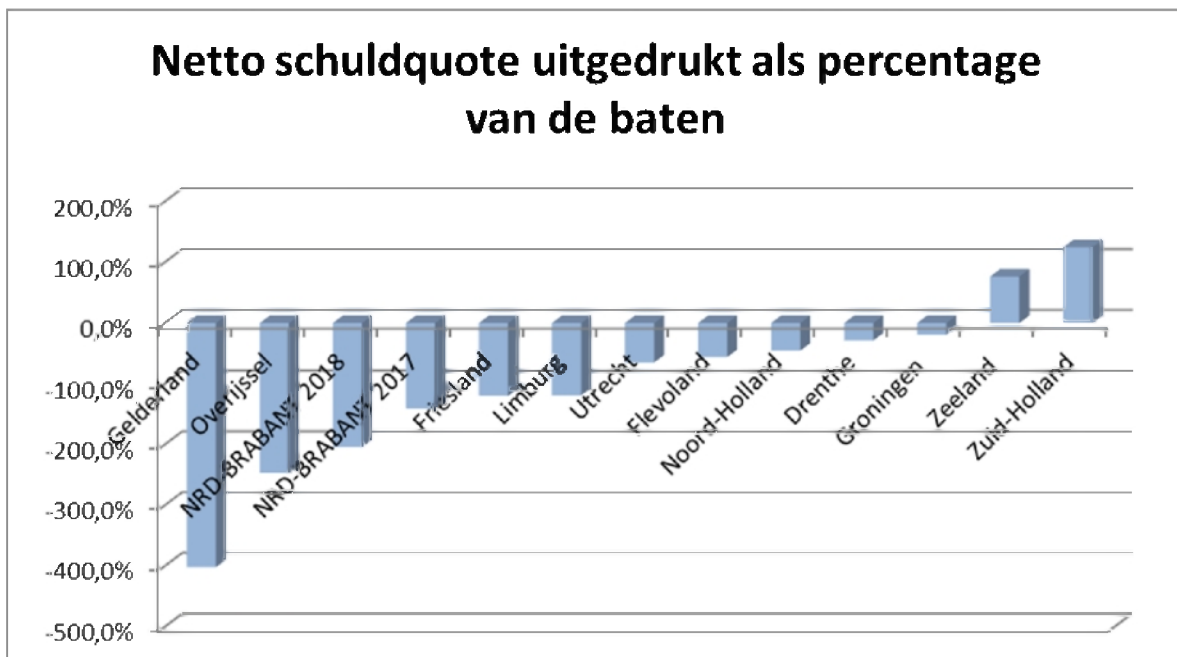
Het BBV schrijft voor dat in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing een verplichte basisset van financiële kengetallen moet worden opgenomen. De kengetallen geven op eenvoudige wijze inzicht aan statenleden over de financiële positie van hun provincie. Hoe de kengetallen berekend moeten worden, is vastgelegd in een ministeriële regeling. De invoering van de set van kengetallen is bedoeld om de financiële positie voor statenleden inzichtelijker te maken.

In aanvulling op de verplicht voorgeschreven kengetallen over de financiële positie is in deze bijlage de vergelijking met de overige provincies opgenomen.

Omdat ten tijde van het samenstellen van de begroting 2018 van Noord-Brabant de begrotingen van de andere provincies voor het jaar 2018 nog niet beschikbaar waren, blijft de vergelijking beperkt tot het jaar 2017. Wel zijn in deze vergelijking voor 2017 ook de kengetallen van Noord-Brabant over 2018 opgenomen.

Netto schuldquote

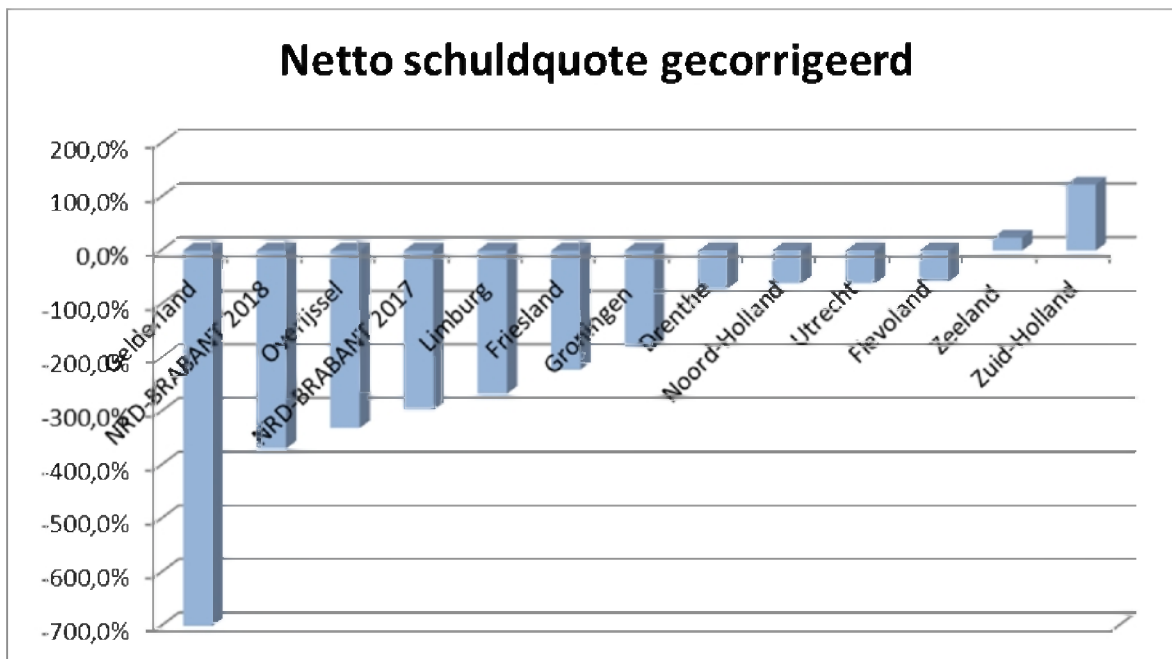
De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de provincie ten opzichte van de eigen middelen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. De netto schuldquote wordt berekend door de netto schuld te delen door de totale baten en uitgedrukt in een percentage.

De provincies hebben met uitzondering van Zeeland en Zuid-Holland GEEN netto schuld. De financiële positie van Gelderland is gelet op de netto schuldquote het gunstigst van alle provincies.

Gecorrigeerde netto schuldquote

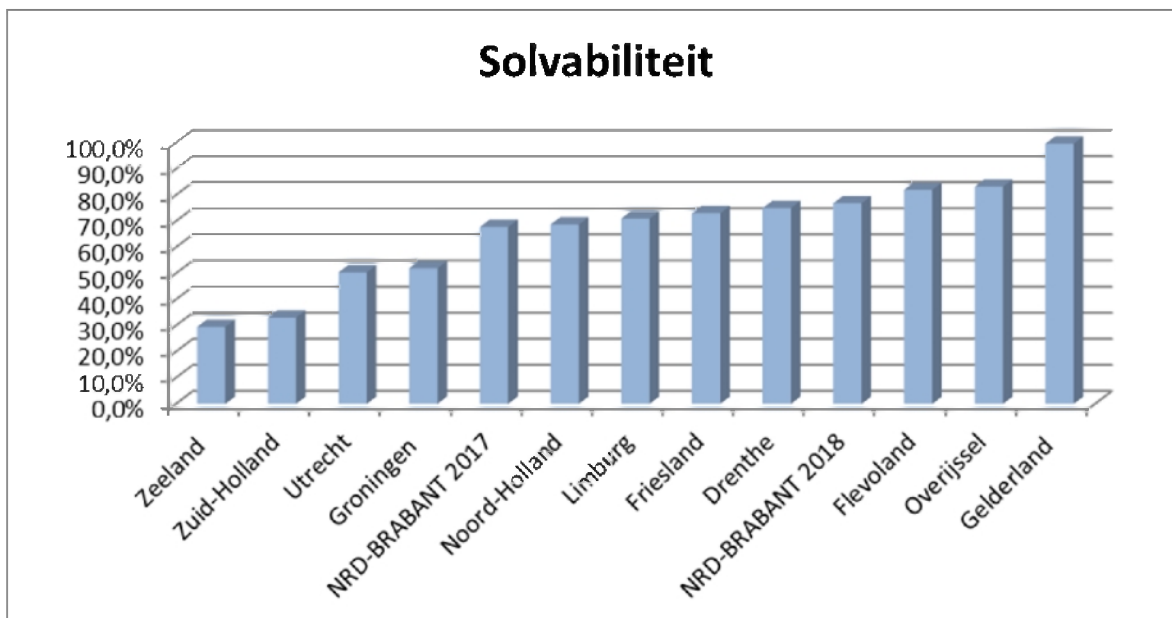
In de gecorrigeerde netto schuldquote is rekening gehouden met doorgeleende gelden aan deelnemingen, verbonden partijen en overige rechtspersonen.

Solvabiliteitsratio

Deze indicator geeft inzicht in de mate waarin de provincie in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen.

Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het totale vermogen. Het eigen vermogen van de provincie bestaat uit de algemene reserve en de bestemmingsreserves.

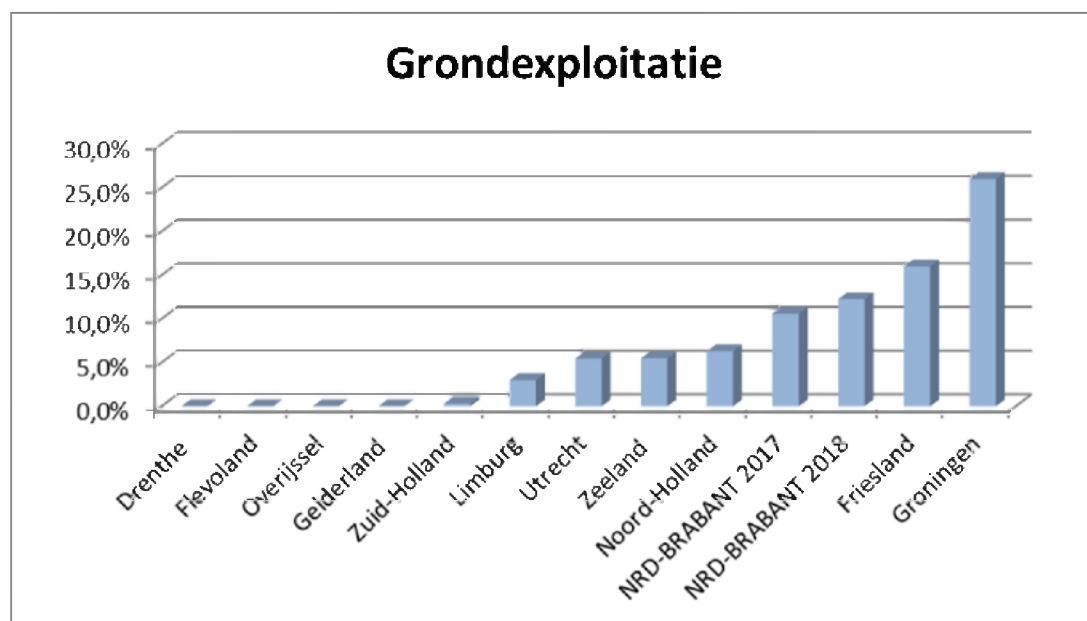

Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het totale vermogen

De solvabiliteitsratio van Noord-Brabant is voor 2018 t.o.v. 2017 verbeterd.

Kengetal grondexploitatie

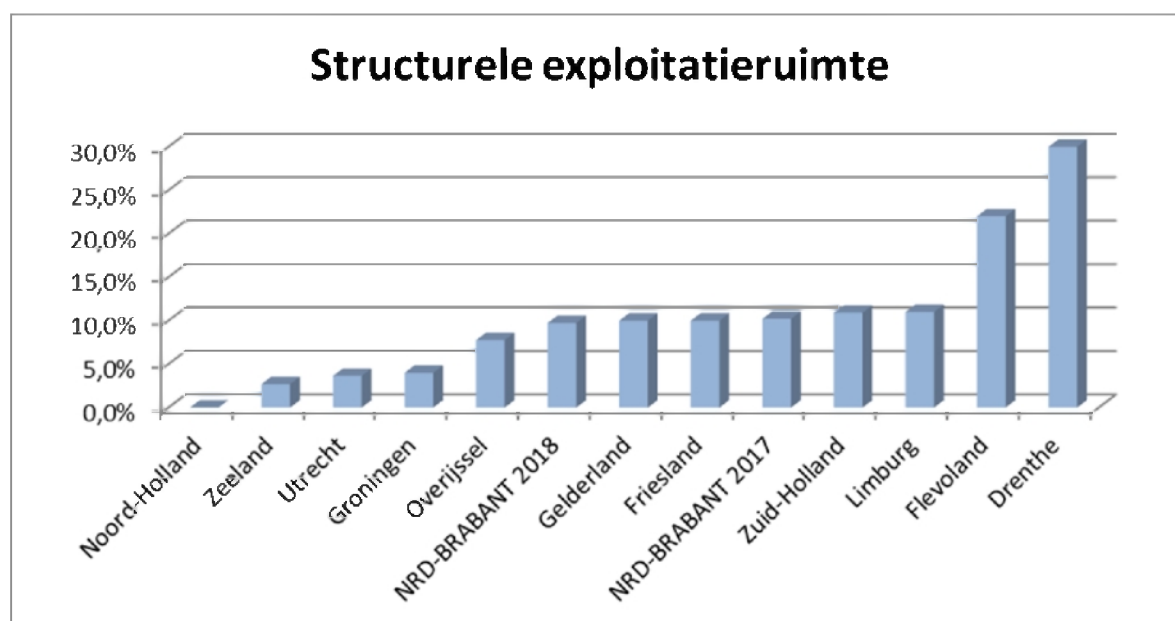
Hierin wordt informatie gegeven over de waarde van de niet in exploitatie genomen gronden en de bouwgrond in exploitatie bij elkaar opgeteld en gedeeld door de totale baten uit de programmabegroting en uitgedrukt in een percentage.

Structurele exploitatieruimte

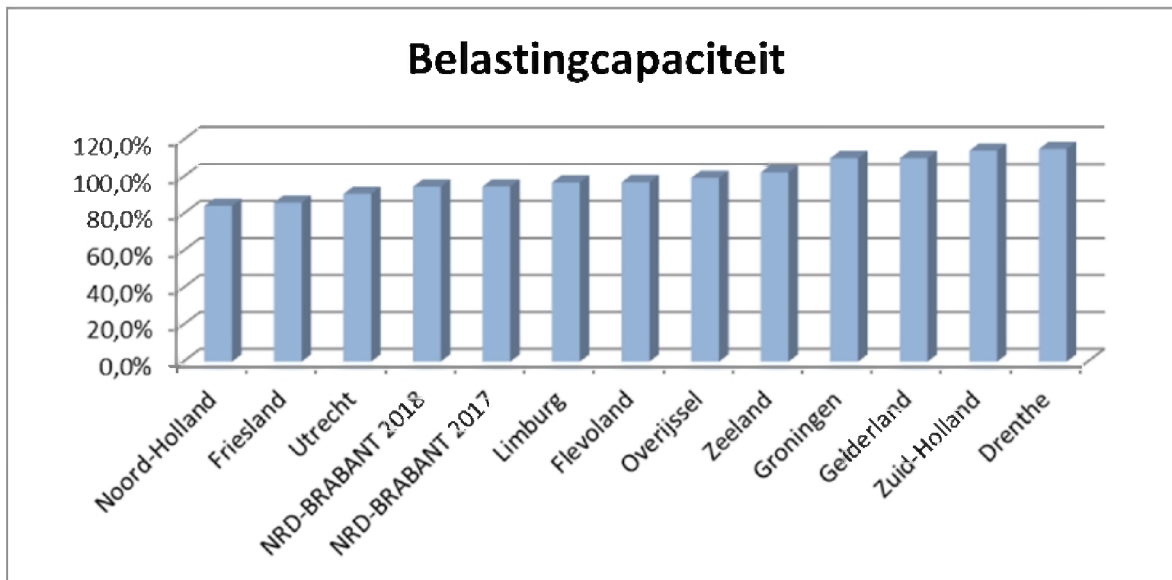
De structurele exploitatieruimte geeft aan hoe wendbaar een provincie is. Als de structurele baten hoger zijn dan de structurele lasten is een provincie in staat om (structurele) tegenvallers op te vangen. De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves gedeeld door de totale baten (conform artikel 17 lid c BBV = exclusief mutaties reserves) en uitgedrukt in een percentage.

In de grafiek is de structurele exploitatieruimte 2017 van alle provincies opgenomen met daarbij de structurele exploitatieruimte 2018 van Noord-Brabant.

Benutte belastingcapaciteit 2017

De belastingcapaciteit geeft de potentiële ruimte aan die een provincie heeft om haar structurele baten te verhogen om stijgende structurele lasten (zoals kapitaallasten) op te vangen. De belastingcapaciteit van provincies wordt berekend door het aantal opcenten in jaar t te vergelijken met het gemiddelde van het aantal opcenten van alle provincies in jaar t-1 en uit te drukken in een percentage. Een provincie heeft de mogelijkheid om het aantal opcenten te verhogen tot het maximum aantal te heffen opcenten zoals dat door het Rijk wordt bepaald.

Van alle provincies heeft Noord-Holland het laagste opcententarief. De onbenutte belastingcapaciteit is daar het grootst.

Overige bijlagen

Bijlage 17 Inkomensoverdrachten en subsidiebudgetten

Dit overzicht bevat een specificatie per productgroep en programma van de inkomensoverdrachten en subsidiebudgetten in de begroting 2018.

Bijlage 18 Investeringschema

In dit overzicht is het investeringschema 2016-2022 opgenomen zoals dat bij bestuursrapportage 2017 is geactualiseerd.

Overzicht inkomensoverdrachten/subsidiebudgetten geraamd in begroting 2018

		bijlage 17
Omschrijving		Raming
0101	Subsidie aan PON	499.934
	Regionaal historische centra	490.000
0102	Bestuurlijk interprovinciaal overleg	803.790
	Krachtig Bestuur	850.000
Totaal inkomensoverdrachten/subsidies programma Bestuur		2.643.724
0201	Ontwikkelingsbedrijf	133.856
0202	Stuurgroep LIB	497.479
Totaal inkomensoverdrachten/subsidies programma Ruimte		631.335
0301	Onderhoudsbijdrage aan waterschap	1.358.049
	Roode Vaart	850.000
	Delta: Zoetwatervrz Hoge zandgronden	3.684.047
	Delta: Rivieren	2.935.714
	Groene groei water A	1.000.000
	Samenwerken water A	166.667
	Veilige leefomgeving water A	33.333
	Gezonde leefomgeving water A	2.550.667
	Delta: Hoge zandgronden (rijk)	1.400.000
	POP3 bijdragen Water	2.000.000
0302	Externe veiligheid 2011-2014 (R)	50.000
	Bodemsanering Chemie Pack	4.417.955
	Groene groei milieu A	917.333
	Samenwerken milieu A	136.667
	Veilige leefomgeving milieu A	100.000
	Gezonde leefomgeving milieu A	500.000
0303	Subsidie stichting BMF	444.750
	Subsidie IVNC (NME) bijdrage Natuur	168.148
	Subsidie stichting Brabants Landschap	836.439
	Parkschap Nationaal Park de Biesbosch	62.935
	ontsnippering gem.wegen (od,pnb)	250.000
	Kleine landschapselementen(od,pnb)	255.000
	Exploitatie CLB (Prov.)	436.264
	Groen-blauwe diensten (res,od,pnb)	4.300.000
	Biodiversiteit (prov)	520.000
	SNL Beheer	26.268.108
	BrUG; uitwerking Natuur + Samenleving	1.250.000
	PAS en Natura 2000 projecten	12.600.000
	Schade-uitkeringen Faunafonds	800.000
	Subsidie FBE	217.764
	Subsidie BPG	45.590
	Natuurwet	510.000
	Transitie DLG projecten (res ILG)	2.865.000
0304	Exploitatiesubsidie GOB	1.100.000
Totaal inkomensoverdrachten/subsidies programma Natuur, water en Milieu		75.030.430
0401	Bijdrage aan Brab. Ontwikkelings Mij.	6.400.000
	Reg.arbeidsmarktbeleid/PACT Brabantbel.	129.859
	REAP's	1.369.570

Overzicht inkomensoverdrachten/subsidiebudgetten geraamd in begroting 2018

		bijlage 17
Omschrijving		Raming
	Visit Brabant	1.229.815
0402	MKB en Ondernemerschap	4.800.000
	Innovatie met Topsectoren	340.000
	Arbeidsmarkt voor de kenniseconomie	1.750.000
	Innovatieprogramma Agrofood	2.205.000
	Biobase economie 2016-2020 3e tr.	875.000
0404	Elektrisch rijden & slimme netwerken	1.200.000
	Energietransitie	924.500
	Energietransitie Investeringsagenda	2.750.000
Totaal inkomensoverdrachten/subsidies programma Economie		23.973.744
0501	Subsidie stichting MCA Brabant	219.000
	BB 2.0 Begrotingssubsidies PNB	17.424
	Ons Brabant Fietst - PNB	545.162
	Eindhoven Challengevariant SRE	25.550.000
	Bereikbaarheid Zuidoost Brabant (SRE)	55.750.000
	C_ITS Programmabureau PNB	1.820.000
	C_ITS Programmabureau SRE	348.000
	Regionale maatregelen res.VenV	16.171.350
	Logistiek in Brabant PNB + SRE	150.000
	Logistiek in Brabant Rijk	427.801
	C_ITS Projecten PNB SRE	2.000.000
	C_ITS Projecten Rijk	4.759.000
	C_ITS Verkeersmanagement PNB SRE	303.251
	C-ITS Smart Mobility SIF	6.000.000
	Snelfietsroutes	12.900.000
	Robuuste Brabantroute Gilze	2.000.000
0502	OV Onderzoek en ontwikkeling	1.175.000
	OV Kleinschalig Vervoer	3.500.000
	OV busconcessie en werkbudget	87.255.556
	Landelijk Verbeterprogramma Overwegen	3.772.000
	Ontwikkelteam OV Oost	300.000
	Programma Vernieuwing OV	1.000.000
	Ontwikkelteam OV West	300.000
	Ontwikkelteam OV Zuid Oost	150.000
0503	Projectkosten PPS-A59	16.020.000
	Wegenoverdrachten aan gemeenten	1.200.000
	N65 t.l.v. BDU	1.020.000
Totaal inkomensoverdrachten/subsidies programma Mobiliteit		244.653.544
0601	Internationalisering cultuur	46.846
	Buurtcultuurfonds	300.000
	Mjr.subsidies podiumkunsten	5.344.521
	Impulsgelden	2.443.500
	Cubiss ondersteuning Bibliotheken	2.610.263
	BKKC	2.441.530
	Kunstbalie	3.442.380
	Philharmonie Zuidnederland	2.000.000
	Cubiss programma's	1.905.993
	Participatie DC Network Cultuur	125.000
	Uitw. buitenschoolse cultuureducatie	150.000

Overzicht inkomensoverdrachten/subsidiebudgetten geraamd in begroting 2018

	Omschrijving	bijlage 17 Raming
	Planontw Culturele etalageprojecten	100.000
	Talentontwikkeling cultuur	1.200.000
0602	Subsidie Nexus Instituut	84.840
	Subsidies instandhouding onr. erfgoed	200.000
	Subsidie St Monumentenhuis Noord-Brabant	179.163
	Subsidies topmonumenten	25
	NB Federatie van Schittersgilden	19.838
	Subs St Monumentenwacht Noord-Brabant	1.052.259
	Subsidie Stichting Noord-Brabants museum	4.236.750
	Erfgoed Brabant	1.676.729
	doorontwikkeling instrumenten	342.829
	Subsidie Archeologisch bodemonderzoek	85.185
	Subsidie aan de Stichting Brabants Heem	50.790
	Leerstoel Cultuur in Brabant	65.000
	Leerstoel Brabantse taal en letterkunde	75.000
	Restauratie opleidingsproject	22.000
	Uitgaven tlv DU Monumenten	3.099.679
	Subsidie t.l.v. Res. Hist. Erfcompl.	2.562.500
	Verbeeldingskracht Erfgoed 2016-2020	5.900.000
	Erfgoedfabriek Beweging stimuleren	1.000.000
0603	Brab. Ver. voor Welzijn Ouderen (BWWO)	500.000
	Stichting Zet	25.783
	Zorgbelang Brabant	1.132.101
	Interreg: ITHACA project	96.271
0604	Sportservice Noord-Brabant	378.546
	Alg.proj/Sportnetwerken;sportservice-adv	425.000
	Sportinnovatie	450.000
	Talentontwikkeling	900.000
	Aangepast sporten	950.000
	Totaal inkomensoverdrachten/subsidies programma Cultuur en Samenleving	47.620.321
	Totaal van de inkomensoverdrachten/subsidies die als last in de begroting zijn opgenomen	394.553.098

Investeringschema 2016-2022

Bijlage 18

Investeringschema Burap 2017

Bedragen x € 1.000

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	totaal 2016-2022
1. Provinciale investeringen								
<u>Bedrijfsvoering en Financiën</u>								
Provinciehuis (Incl gevelplaten en buitenterrein)	2.434	2.027	340	47	0	0	0	4.848
ICT en Automatisering	0	1.300	1.300	1.300	1.300	1.300	1.300	7.800
Brandweerauto	49	0	0	0	0	0	0	49
Verbouwing Noordbrabants Museum	2	0	0	0	0	0	0	2
Subtotaal Middelen	2.485	3.327	1.640	1.347	1.300	1.300	1.300	12.699
<u>Strategie en beleid</u>								
N-261	1.437	0	0	0	0	0	4.230	5.667
Materieel provinciale wegen	875	657	580	452	235	139	0	2.938
Steunpunten en districtskantoren	79	50	4.847	0	0	0	0	4.976
Komomleidingen	3.574	2.433	1.497	1.191	0	0	0	8.695
Laadinfrastructuur	39	0	0	0	0	0	0	39
Wegeninvesteringen	25.109	59.419	66.092	115.787	141.355	112.833	115.260	635.855
Subtotaal E&M	31.113	62.559	73.016	117.430	141.590	112.972	119.490	658.170
<u>Projecten en vastgoed</u>								
Gronden Ontwikkelbedrijf	1.078							1.078
Totaal provinciale investeringen	34.676	65.886	74.656	118.777	142.890	114.272	120.790	671.947

3. Verstrekte Geldleningen / Voorfinancieringen / Deelnemingen

(Dis)Agio aangekochte Obligaties	-112	0	0	0	0	0	0	-112
Ruimte voor Ruimte	-4.250	0	0	0	0	0	0	-4.250
Woningbouwproductie in kredietcrisis	-4.118	-4.820	0	0	0	0	0	-8.938
Lening BOM Spinn-off	-398	75	76	77	78	79	80	67
Lening MKB-bedrijven	-1.323	0	0	0	0	0	0	-1.323
Crisisleningen Monumenten	-115	0	0	0	0	0	0	-115
Deelneming vordering Enexis	-154.141	0	-107.899	0	0	0	0	-262.040
Aandelen Agro	0	0	0	0	0	0	0	0
Energieleningen part. Eigenaren	-462	-103	-103	-102	0	0	0	-770
Energieleningen woningverhurende partijen	0	0	0	0	0	0	0	0
BV BOM Holding	0	0	0	0	0	0	0	0
Aviolanda								0
Biobased economie subsidie/lening	-999	1.000	1.000	2.133	-4.133	0	0	-999
Biobased investeringsfonds	0	0	0	0	0	0	-10.000	-10.000
Lening Monumentenfonds	0	0	0	0	0	0	0	0
Lening LSP	0	0	0	0	0	0	0	0
Lening versterken elektrisch rijden	0	0	0	0	0	0	0	0
Green Chemistry	2.299	0	0	0	0	0	0	2.299
BOM Holst / MKB Valorisatie	0	0	0	0	0	0	0	0
Startersleningen	-2.382	-1.800	-1.800	-1.800	-1.800	0	0	-9.582
Biobased PWP Water	0	-3.000	0	0	0	0	0	-3.000
Go-cartridge	0	0	-50	-100	-100	-100	-150	-500
Lening Bio-connection	0	0	-500	0	0	0	0	-500
Deelnemingen Ontwikkelbedrijf	0	0	0	0	0	0	0	0
Lening aan deelnemingen Ontwikkelbedrijf	4.322	-17.703	-7.379	-1.508	-6.397	-4.642	0	-33.307
Geldlening Kloppend Hart	0	225	0	0	0	0	0	225
Lening RedMedtech	0	0	0	0	0	0	0	0
Life Science & Health Fund	-5.500	0	0	0	0	0	-1.200	-6.700
Lening 5 sterren regio Noord Oost (Has)	0	0	0	0	0	0	0	0
Lening Cleantechfonds	0	10.500	0	0	0	0	0	10.500
Lening Musical van Gogh	0	0	0	0	0	0	0	0
Lening Innovatiefonds	-14.595	5.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	40.405
Lening Energiefonds	1.400	5.500	5.500	5.500	5.500	5.500	5.500	34.400
Lening Breedbanfonds	2.778	775	0	0	0	0	0	3.553
Lening Reusel - De Mierden	0	0	0	0	0	0	0	0
Lening Manege Heijligers	-40	-40	-40	-40	-40	-40	-40	-280
Overige leningen aan openbare lichamen	-16.541	177.297	-35.175	-20.177	-5.180	-5.182	-35.184	59.858
Lening Havenschap Moerdijk	6.122	0	0	0	0	0	0	6.122
Lening Visit Brabant	0	0	0	-10	-15	-25	-50	-100
Leningen Ontwikkelbedrijf	6.058	21.967	6.538	1.021	139	-258	0	35.465
Lening Paardencentrum den Goubergh	-41	-41	-41	-41	-41	-42	-42	-289
Lening Krediet Unie Brabant	0	0	0	0	-25	-25	-25	-75
Lening Nederlandse Waterschapsbank	0	0	0	0	0	0	0	0
Lening aan collectieven	597	114	-110	-175	-175	0	-251	0
Lening Zero Emissie	0	-369	0	0	0	0	0	-369
Lening BNG	49.800	0	0	0	0	-100.000	-49.800	-100.000
Lening Efteling	13.500	-1.500	-1.500	-1.500	-1.500	-1.500	-1.500	4.500
Lening Bright Move	1.000	650	0	0	0	0	0	1.650
Lening Starterslift	450	0	0	0	0	0	0	450
Lening Ondernemerslift	300	0	0	0	0	0	0	300
Lening Safariresort Beekse Bergen	0	41.500	0	-2.075	-2.075	-2.075	-2.075	33.200
Lening Ministerie	0	0	10.000	10.000	2.000	0	0	22.000
Lening Stichting Monumentenfonds	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal Verstrekte Geldingen	-116.391	235.227	-121.483	1.203	-3.764	-98.310	-84.737	-188.255

Totaal investeringsplanning

-81.715	301.113	-46.827	119.980	139.126	15.962	36.053	483.692
----------------	----------------	----------------	----------------	----------------	---------------	---------------	----------------